

Załącznik nr 1 do uchwały nr XV/109/11
Rady Miejskiej w Dobczycach
z dnia 26 października 2011 r.

**ZMIANA STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY DOBCZYCE**

TOM I - UWARUNKOWANIA

Wrocław - Dobczyce 2011

GŁÓWNY PROJEKTANT:

mgr inż. Justyna Maško - Osiadacz

mgr inż. Małgorzata Maško-Horyza

projektant urbanista

projektant urbanista

ZESPÓŁ GŁÓWNEGO PROJEKTANTA:

dr inż. Jarosław Osiadacz

dr Grzegorz Synowiec

mgr inż. Jacek Kurzeja

mgr inż. Artur Wawrzyniak

dr Dorota Bazuń

dr Joanna Frątczak-Mueller

dr Anna Mielczarek-Żejmo

dr Magdalena Pokrzyńska

zagadnienia ekonomiczne

**zagadnienia środowiska
przyrodniczego
rozwiązania
komunikacyjne
rozwiązania
komunikacyjne**

zagadnienia społeczne

zagadnienia społeczne

zagadnienia społeczne

zagadnienia społeczne

INNOVA Jarosław Osiadacz
Na Polance 12D
51-109 Wrocław
tel./fax. (071) 789 36 66
e-mail jaroslaw.osiadacz@innovaconsulting.pl

Spis treści:

I WSTĘP	8
1. PODSTAWA PRAWNA	8
2. ZAKRES OPRACOWANIA.....	8
3. SŁOWNICZEK POJĘĆ	9
4. ŹRÓDŁA I MATERIAŁY	10
4.1. Studia, analizy i programy	10
4.2. Plany zagospodarowania przestrzennego	11
4.3. Opracowania statystyczne	13
II UWARUNKOWANIA.....	14
1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU.....	14
1.1. Sieć osadnicza	14
1.2. Mieszkalnictwo	17
1.3. Usługi	19
1.4. Działalność produkcyjna, przemysł	34
1.5. Zieleń.....	37
1.6. Wody	39
1.7. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	41
1.8. Tereny zamknięte.....	44
2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	45
2.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta.....	45
2.2. Kompozycja i estetyka w zagospodarowaniu gminy Dobczyce	47
2.3. Przestrzeń publiczne	48
3. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY	50
3.1. Rzeźba terenu, budowa geologiczna, gleby	50
3.2. Klimat	52
3.3. Wielkość i jakość zasobów wodnych	53
3.4. Powietrze atmosferyczne	55
3.5. Odpady.....	56
3.6. Hałas	57
3.7. Promieniowanie elektromagnetyczne	57
3.8. Szata roślinna i świat zwierzęcy.....	57
4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	59
4.1. Zarys historyczny miasta Dobczyce.....	59
4.2. Zarys historyczny i opis zabytków w sołectwach gminy Dobczyce.....	62
4.3. Obszary objęte ochroną konserwatorską.....	70
4.4. Obiekty objęte ochroną konserwatorską.....	72
4.5. Dobra kultury współczesnej	83
5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	84
5.1. Potencjał i rozwój demograficzny.....	84
5.2. Warunki mieszkaniowe.....	93
5.3. Opieka medyczna.....	94
5.4. Oświata i wychowanie	95
5.5. Sport i rekreacja	96
5.6. Rynek pracy i bezrobocie	97
5.7. Integracja społeczna	100

6. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	101
6.1. Zagrożenie powodziowe	101
6.2. Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych	104
6.3. Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego	105
7. STAN PRAWNY GRUNTÓW.....	106
8. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	106
8.1. Pomniki przyrody ożywionej.....	106
8.2. System Natura 2000 (europejska sieć ekologiczna).....	107
8.3. Ochrona przyrody.....	107
9. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	107
10. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	107
10.1. Udokumentowane złoża kopalin i tereny górnicze.....	107
10.2. Głównie Zbiorniki Wód Podziemnych.....	108
11. STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	109
11.1. Komunikacja drogowa.....	109
11.2. Zaopatrzenie w wodę.....	115
11.3. Gospodarka ściekowa.....	117
11.4. Zaopatrzenie w gaz ziemny	118
11.5. Zaopatrzenie w ciepło	119
11.6. Elektroenergetyka	119
11.7. Gospodarka odpadami.....	119
12. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	120
13. CELE WYNIKAJĄCE Z INNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	121
13.1. Cele zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego	121
13.2. Cele przyjęte w strategii powiatu myślenickiego.....	124
13.3. Cele przyjęte w strategii miasta i gminy Dobczyce	124
13.4. Ogólny wpływ dokumentów strategicznych na gospodarkę przestrzenną.....	127
14. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA I GMINY	128
14.1. Mieszkalnictwo	131
14.2. Usługi	133
14.3. Przemysł i gospodarka.....	136
14.4. Zieleń.....	138
14.5. Układ komunikacyjny i infrastruktura techniczna	140

Spis tabel i rysunków:

Tabela 1 Powierzchnia miasta i poszczególnych sołectw	14
Tabela 2 Liczba ludności miasta i poszczególnych sołectw.....	14
Tabela 3 Sołectwa	15
Tabela 4 Struktura własnościowa mieszkań	17
Tabela 5 Mieszkania, izby oraz powierzchnia użytkowa mieszkań (2002-2007).....	17
Tabela 6 Mieszkania oddane do użytku (2002-2007)	18
Tabela 7 Struktura oświaty	20
Tabela 8 Boiska sportowe	24
Tabela 9 Sklepy	27
Tabela 10 Baza noclegowa turystyki (2006-2008)	28
Tabela 11 Pracujący w sekcji przemysł (2000-2008).....	36
Tabela 12 Podmioty gospodarcze w sekcji przemysł (2004-2008	36
Tabela 13 Powierzchnia obszarów zieleni	37
Tabela 14 Struktura własności lasów	37
Tabela 15 Gleby według użytkowania (2000 – 2005)	41
Tabela 16 Charakterystyka gospodarstw rolnych	42
Tabela 17 Gospodarstwa rolne według prowadzenia działalności gospodarczej.....	42
Tabela 18 Gleby według bonitacji	43
Tabela 19 Charakterystyka gospodarstw rolnych	44
Tabela. 20 Charakterystyka gospodarstw rolnych - hodowla.....	44
Tabela 21 Obiekty wpisane do rejestru zabytków.....	73
Tabela 22 Obiekty zabytkowe	73
Tabela 23 Katalog stanowisk położonych na terenie gminy	82
Tabela 24 Liczba mieszkańców gminy Dobczyce w latach 1978-2008.	85
Tabela 25. Struktura wieku mieszkańców gminy Dobczyce w podziale kohortowym w 2008 roku.	86
Tabela 26. Struktura mieszkańców gminy Dobczyce według ekonomicznych grup wieku w 2008 roku.	87
Tabela 27. Wykształcenie mieszkańców gminy Dobczyce w 2002 roku.	88
Tabela 28. Przyrost naturalny w gminie Dobczyce w latach 1978-2008.....	88
Tabela 29. Ruch naturalny w gminie Dobczyce w latach 2004-2008.....	89
Tabela 30. Saldo migracji w gminie Dobczyce w latach 1978-2008.	89
Tabela 31. Ruch migracyjny w gminie Dobczyce w latach 2004-2008.	90
Tabela 32. Prognoza demograficzna gminy na lata 2008-2023.....	91
Tabela 33. Źródła utrzymania mieszkańców gminy Dobczyce (dane dotyczą gospodarstw domowych).	98
Tabela 34. Struktura bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w PUP w Myślenicach (dane na koniec grudnia 2008 roku)	99
Tabela 35 Pomniki przyrody.	106
Tabela 36 Drogi powiatowe i gminne	110
Tabela 37 Długość sieci wodociągowej	116
Tabela 38 Długość sieci kanalizacyjnej.....	117
Tabela 39 Analiza ścieków w oczyszczalni ścieków w Dobczycach	118
Tabela 40 Analiza SWOT dla mieszkalnictwa.....	131
Tabela 41 Analiza SWOT dla usług	133
Tabela 42 Analiza SWOT dla przemysłu i gospodarki	136
Tabela 43 Analiza SWOT dla zieleni.....	138
Tabela 44 Analiza SWOT dla układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej.....	140

Dobczyce to gmina położona około 30 km na południe od Krakowa w powiecie myślenickim. Usytuowana jest pomiędzy Pogórzem Wielickim i Beskidem Wyspowym, w przepięknej dolinie rzeki Raby. Pod względem geograficznym Dobczyce leżą pod 49 stopniem 53' szerokości geograficznej północnej i 20 stopniem 6' długości geograficznej wschodniej. Ważnym i zarazem charakterystycznym elementem dobczyckiego pejzażu jest Jezioro Dobczyckie i spoglądający na miasto ze Wzgórza Starego Miasta XIV – wieczny zamek. Zgodnie z podziałem administracyjnym Polski gmina Dobczyce znajduje się w województwie małopolskim, w powiecie myślenickim. Graniczy z 6 gminami: od zachodu z Myślenicami i Sieprawiem, od południa z Raciechowicami i Wiśniową, od wschodu z Gdowem a od północy z Wieliczką.

Gminę o powierzchni 66,4 km² zamieszkuje ok. 14 tys. osób. Jest ona typowym przykładem gminy miejsko – wiejskiej, w której skład, oprócz miasta Dobczyce, wchodzi 13 sołectw: Bieńkowice, Brzączowice, Brzezowa, Dziekanowice, Kędzierzynka, Kornatka, Niezdów, Nowa Wieś, Rudnik, Sieraków, Skrzynka, Stadniki, Stojowice. Połączenie komunikacyjne z gminą jest korzystne ze względu na przecinające się tu drogi wojewódzkie nr 964 Wieliczka – Mszana Dolna i nr 967 Myślenice – Bochnia oraz biegnące w pobliżu drogi krajowe Kraków – Zakopane i Kraków – Tarnów.

Miasto Dobczyce należy do najstarszych osad położonych nad rzeką Rabą. Początki tej miejscowości tkwią w czasach pierwszych Piastów. Opierając się na źródłach pisanych można uznać, że we wczesnym średniowieczu obecne miasto było już dobrze zorganizowaną i znaczącą w okolicy osadą. Nazwa Dobczyce łączy się z legendą o piastowskim rycerzu Dobku. Naturalne położenie osady predestynowało ją na ważną warownię. Już w okresie początków państwa polskiego przebiegał tędy trakt prowadzący z Krakowa przez Wieliczkę na Grodzisko i dalej do Szczyrzyca, oraz odgałęzienie tego szlaku na Myślenice - ważne ze względu na drogę węgierską. Zamek dobczycki bez wątpienia stał już w XIII wieku. W źródłach pisanych, wzmianki o mieście występują od 1310 roku. W XIV wieku ukształtowała się dobczycka królewszczyzna zwana później niegrodowym starostwem dobczyckim. Należały do niego wsie otaczające miasto Dobczyce na kształt wsi służebnych. Były to: Winiary, Rudnik, Kamyk, Brzączowice, Skrzynka, Brzezowa, Burletka, Kornatka, Poznachowice Górne, Wiśniowa, Wierzbanowa oraz Kobielnik. Miasto wraz z przyległymi wsiami, mimo wielu nadanych mu przywilejów i ulg ze strony kolejnych władców, nie wyszło nigdy poza kategorię małych miasteczek po części rolniczych, a po części rzemieślniczo-handlowych.

Już w XIII wieku ustalił się w mieście samorząd miejski. Na jego czele stał wójt zasiadający też w sądzie wyższym prawa niemieckiego w Krakowie. Obok urzędu wójtowskiego występowała ławnicy zasiadający w sądzie wójtowsko-ławniczym dla mieszczan oraz rada miejska - organ samorządowy stale wzmocniający swoją pozycję.

Największy rozkwit miasto przeżywało za panowania Jagiellonów. Gościło wtedy w swoich murach Władysława Jagiełłę, Władysława Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka oraz królową Jadwigę i następne żony Jagiełły. Lustracja miasta z 1660 roku notuje, oprócz zamku i kościoła, jedynie 54 domy, dwu rzeźników, dwu rybaków, czterech sukienników, sześciu garncarzy i trzech tkaczy. Sto lat później było nieco lepiej, bo 128 domów, działały też cechy: kowalski, szewski, garncarski i krawiecki. W czasie pokoju w mieście często wybuchały pożary. Dopiero w XIX wieku rozpoczęła się budowa domów murowanych. Niestety jako materiał posłużył kamień z murów zamku.

Początki wieku XX były trudne zarówno dla ludności polskiej jak i dla samych mieszkańców Dobczyc. Często nie było możliwe zaspokojenie elementarnych potrzeb, stąd w poszukiwaniu pracy obywatele miasteczka zaczęli emigrować, głównie na zachód i do Ameryki. Początki okresu międzywojennego były dla Dobczyc bardzo ciężkie. Spustoszenia

poczyniły wojna oraz choroby zakaźne, które opanowały miasto w latach 1917 – 1920. Następowwała dalsza emigracja mieszkańców do Francji, Niemiec i Stanów Zjednoczonych, co sprawiło, że liczba ludności zamieszkująca te tereny ciągle malała, aż wyniosła 2920. dopiero w 1938 roku liczba ta wzrosła do 3380. Ciągłe powracającym problemem gospodarczym była budowa linii kolejowej. W okresie międzywojennym ponownie został opracowany jej projekt i ponownie nie udało się go zrealizować. Najbardziej tragicznym okresem w dziejach miasta była okupacja hitlerowska. Już w pierwszym dniu wojny Dobczyce i okolice dostały się w ręce wroga, a na miasto spadły bomby, niszcząc wiele domów i siejąc śmierć wśród ludności cywilnej.

Okres po II wojnie światowej to okres ciągłej odbudowy i przebudowy miasta i gminy. Powstaje osiedle mieszkaniowe w zabudowie wielorodzinnej oraz osiedla domów jednorodzinnych. Do 1999 roku Dobczyce należały do województwa krakowskiego, a po reformie administracyjnej przynależą administracyjnie do powiatu myślenickiego w województwie małopolskim. Nie bez znaczenia dla rozwoju gminy była decyzja o utworzeniu Zbiornika Dobczyckiego w 1987 r., którego powstanie w znacznym stopniu kształtuje obecną topografię oraz uwarunkowania przestrzenne gminy. Dzięki prowadzonej przez Gminę polityce, miasto Dobczyce stało się miejscem atrakcyjnym dla przedsiębiorców. Było to możliwe dzięki utworzeniu Strefy Przemysłowej "Zielonych Dobczyc", w której znalazło swoją lokalizację kilka dużych zakładów przemysłowych i produkcyjnych.

W 2009 roku gmina Dobczyce uzyskała trzynaste miejsce w Polsce (na 100) w rankingu Samorządów, przygotowanym przez dziennik Rzeczpospolita, będąc jednocześnie najlepszą gminą w Województwie Małopolskim. Dobczyce znalazły się również w ścisłym gronie czterech najbardziej innowacyjnych gmin miejskich i miejsko – wiejskich z całej Polski. Ranking jest uhonorowaniem gmin, które najbardziej dbają o rozwój i podniesienie jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu reguł odpowiedzialności i bezpieczeństwa finansowego.

Dobczyce współpracują z trzema miastami partnerskimi: Versmold w Niemczech, Sarisske Michalany w Słowacji oraz Hajsyn na Ukrainie. W 2009 roku gmina otrzymała nagrodę ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w Niemczech za wyróżniającą się współpracę miast partnerskich Dobczyce i Versmold.¹

¹ Źródło: www.dobczyce.pl

I WSTĘP

1. PODSTAWA PRAWNA

Uchwałą Nr X/72/07 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce podjęto zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym². Decyzję o przystąpieniu do zmiany obowiązującego Studium podjęto z uwagi na duży stopień nieaktualności dokumentu przyjętego Uchwałą Nr XXXVIII/386/98 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 28 maja 1998 r. W dniu 26 czerwca 2007 roku podjęto uchwałą nr X/71/07 Rady Miejskiej w Dobczycach w sprawie oceny aktualności Studium z 1998 roku, w której stwierdzono konieczność dokonania zmiany tego dokumentu dla obszaru całej gminy. W załączonej do uchwały ocenie aktualności wykazano, że zmiana zakresu studium w związku z wejściem w życie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym kwalifikuje do zmiany całości obowiązującego dotychczas dokumentu. Jako inny czynnik warunkujący potrzebę zmiany wskazano dynamicznie rozwijający się rynek mieszkaniowy i wzrost popytu na tereny inwestycyjne.

Podstawę prawną opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowią:

- Uchwała Nr X/72/07 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 czerwca r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)

2. ZAKRES OPRACOWANIA

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium sporządzono dla obszaru gminy w granicach administracyjnych. Studium zawiera część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego, strategii rozwoju powiatu myślenickiego oraz strategii rozwoju gminy i miasta Dobczyce.³ Studium nie określa czasookresu przyjętych rozwiązań.

² art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.)

³ art. 9 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce obejmuje:

część tekstową podzieloną na 2 tomy:

- TOM I - Wstęp i uwarunkowania
- TOM II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego wraz z uzasadnieniem

część graficzną składającą się z map:

- Uwarunkowania rozwoju – Rysunek 1 w skali 1:10 000,
- Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – Rysunek 2 w skali 1:10 000.

3. SŁOWNICZEK POJĘĆ

Dla potrzeby niniejszej zmiany Studium przyjęto następujące definicje pojęć i sformułowań:

- gmina lub Dobczyce - należy przez to rozumieć miasto i gminę Dobczyce; nie dotyczy użytych nazw własnych i adresów,
- miasto - należy przez to rozumieć miasto Dobczyce,
- Studium - należy przez to rozumieć niniejszą zmianę Studium,
- rysunek Studium – przy użyciu tego sformułowania w Tomie II należy przez to rozumieć Rysunek 2 - Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego,
- strefy Studium – należy przez to rozumieć sześć podstawowych stref funkcjonalno - przestrzennych, położonych w granicach administracyjnych miasta i gminy Dobczyce, wyznaczonych na bazie indywidualnych przestrzennych i funkcjonalnych cech miasta i gminy,
- obszary Studium - należy przez to rozumieć jednostki, na które zostały podzielone niektóre strefy studium, na bazie układu komunikacyjnego oraz indywidualnych przestrzennych i funkcjonalnych cech miasta i gminy,
- nowo wydzielane działki - należy przez to rozumieć działki wydzielane po uchwaleniu planów miejscowych opartych na niniejszej zmianie Studium, w celu wprowadzenia na nie zainwestowania określonego w planie miejscowym; podane wielkości nie dotyczą działek wydzielanych w celu regulacji wielkości działek sąsiednich, poprawienia warunków zagospodarowania działek sąsiednich itp.
- funkcja dominująca - należy przez to rozumieć funkcję, która będzie przeważać - zajmować więcej niż 50% powierzchni obszaru Studium lub strefy Studium,
- funkcja uzupełniająca - należy przez to rozumieć funkcje niekolidujące z funkcją dominującą, nie zmieniające charakteru zagospodarowania, warunków środowiska przyrodniczego i kulturowego; mogą one występować samodzielnie na terenach (bez funkcji dominującej), jednak muszą stanowić uzupełnienie funkcji dominującej na całym obszarze Studium lub strefie Studium w przypadku braku podziałów na obszary,
- funkcja usługowa niewielkiej powierzchni - należy przez to rozumieć wbudowane w budynki funkcji dominującej, lub zlokalizowane na tych samych działkach obiekty usługowe, które służą do działalności, której celem jest zaspokajanie potrzeb ludności, a nie wytwarzanie bezpośrednio metodami przemysłowymi dóbr materialnych; ponadto nie powodują żadnej uciążliwości w emisji substancji i energii,
- wydzielone usługi komercyjne - należy przez to rozumieć usługi w szczególności z zakresu handlu, gastronomii, rzemiosła, urządzeń i obiektów sportu i turystyki oraz inne usługi o zbliżonym charakterze np. usługi

- niematerialne (konsulting, prawne, biurowe, reklamowe itp.); w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego mogą one zajmować tereny wydzielone liniami rozgraniczającymi
- wydzielone usługi publiczne - należy przez to rozumieć usługi służące realizacji celu publicznego, polegające na budowie lub przebudowie obiektów dla urzędów, organów władzy, administracji, szkół, a także obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, straży pożarnej, obiektów kultury i kultu religijnego (sakralne); w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego mogą one zajmować tereny wydzielone liniami rozgraniczającymi
 - usługi z zakresu obsługi komunikacji – należy przez to rozumieć usługi typu stacje paliw, myjnie, warsztaty samochodowe, stacje diagnostyczne; można dodatkowo wliczyć w tę funkcję również parkingi (które mogą występować również przy innych funkcjach);
 - drobna wytwórczość - należy przez to rozumieć nieuciążliwe rzemiosło produkcyjne, wytwarzanie dóbr materialnych w niewielkiej skali,
 - komunikacja (funkcja) – należy przez to rozumieć zagospodarowanie terenu pod drogi publiczne i wewnętrzne, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, zjazdy, zatoki, parkingi;
 - zabudowa willowa – należy przez to rozumieć małe domy mieszkalne, nie więcej niż 2-klatkowe zawierające maksymalnie 8 mieszkań w każdej klatce, zlokalizowane na działkach z dużym udziałem zieleni;
 - zabudowa śródmiejska – należy przez to rozumieć zabudowę mieszkalną jedno lub wielorodzinną, usytuowaną obrzeżnie w stosunku do ulic miasta;

4. ŹRÓDŁA I MATERIAŁY

4.1. Studia, analizy i programy

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce przyjęte Uchwałą Nr XXXVIII/386/98 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 28 maja 1998 r. B. Kierznowska z zespołem; Kraków 1998.
- Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Dobczyce - na lata 2007-2013, przyjęta Uchwałą Nr LXV/557/06 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2006 r.,
- Wnioski z planu zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego. Uchwała Nr Xv/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003, Kraków 2003.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2007 – 2015, przyjęta uchwałą Nr X/75/2007 Rady Powiatu w Myślenicach z dnia 30 sierpnia 2007 r.,
- Plan rozwoju lokalnego gminy i miasta Dobczyce przyjęty Uchwałą Nr XLVII/429/05 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 30 sierpnia 2005 r., zmieniony uchwałą nr XII/105/07 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 14 sierpnia 2007 r.
- Wieloletni Program Inwestycyjny
- Plan gospodarki odpadami gminy Dobczyce.
- Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Dobczyce na lata 2008-2015, przyjęty uchwałą Nr XXXI/277/09 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 13 stycznia 2009 r.

- Środowisko przyrodnicze i działalność człowieka w okolicach Zbiornika Dobczyckiego, pod red. A. Bokwa, W. Maciejowski, UJ IGiGP, Kraków 2006.
- Ekoturystyka szansą rozwoju gmin wokół Zbiornika Dobczyckiego, pod red. A. Bokwa, M. Malinowski, Dobczyce 2006.
- Opracowanie ekofizjograficzne – opracowanie na potrzeby Zmiany Studium, G. Synowiec, Wrocław 2009.
- Plany odnowy miejscowości Sieraków, Stojowice, Stadniki
- Materiały zgromadzone w różnych referatach Urzędu Gminy i Miasta Dobczyce.
- Wiadomości zamieszczane na stronach internetowych
- Analiza uwarunkowań rozwoju; Rysunek 1 w skali 1:10 000.
- Analiza układu infrastruktury technicznej – Rysunek 3
- Analiza struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta – Rysunek 4
- Analiza rozmieszczenia sieci szkół publicznych w gminie – Rysunek 5
- Analiza przyrostu terenów inwestycyjnych – Rysunek 6,
- Mapa terenów zalanych – Rysunek 9.

4.2. Plany zagospodarowania przestrzennego

- Ogólny plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce zatwierdzony uchwałą nr 199 Rady Miejskiej w Dobczycach w dniu 15 lutego 1993r - nieobowiązujący.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Bieńkowice, przyjęty uchwałą Nr XXIX/334/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 20 lipca 2004 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Brączowice, przyjęty uchwałą Nr XXXIII/355/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Brzezowa, przyjęty uchwałą Nr XXXIV/356/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 30 listopada 2004 r.
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Brzezowa, przyjęta uchwałą Nr X/73/07 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 czerwca 2007 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – miasto Dobczyce, przyjęty uchwałą Nr XLIV/408/05 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 31 maja 2005 r.
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – miasto Dobczyce, w zakresie zmiany przebiegu i zasięgu w liniach rozgraniczających tras komunikacyjnych: obejścia Dobczyc w ciągu drogi wojewódzkiej nr 964 oraz zmiany przebiegu ulicy Jagiellońskiej w ciągu drogi powiatowej Nr 1984, przyjęta uchwałą Nr LXIV/547/06 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 24 października 2006 r.
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – miasto Dobczyce, w zakresie oznaczenia terenu obejmującego fragment obejścia Dobczyc w ciągu drogi wojewódzkiej nr 964, przyjęta uchwałą Nr VI/45/07 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 1 marca 2007 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Dziekanowice, przyjęty uchwałą Nr XXIII/356/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004 r.

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru planowanej obwodnicy miejscowości Dziekanowice w ciągu drogi wojewódzkiej nr 964, położonego na terenie Gminy Dobczyce, przyjęty uchwałą Nr LIX/505/06 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 30 maja 2006 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Kędzierzynka, przyjęty uchwałą Nr XXIII/357/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Kornatka, przyjęty uchwałą Nr XXIV/366/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 30 listopada 2004 r.
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Kornatka, w zakresie: przeznaczenia terenu działek nr 805 i 807 oraz przebiegu fragmentu drogi wewnętrznej przebiegającej po częściach działek nr 805, 814/8, 814/13, 814/14 i 848 w sołectwie Kornatka przyjęta uchwałą Nr LXIV/548/06 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 24 października 2006 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Niezdów, przyjęty uchwałą Nr XXIII/358/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004, z wyłączeniem zmiany do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Dobczyce, uchwalonej w dniu 15 lipca 2003 uchwałą nr XIV/83/03 Rady Miejskiej w Dobczycach
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Nowa Wieś, przyjęty uchwałą Nr XXIX/333/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 20 lipca 2004 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Rudnik, przyjęty uchwałą Nr XXIII/359/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Sieraków, przyjęty uchwałą Nr XXIII/360/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004 r.
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Sieraków, przyjęta uchwałą Nr X/74/07 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 czerwca 2007 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „Sieraków-1” położonego w miejscowości Sieraków na terenie gminy Dobczyce, przyjęty uchwałą Nr XV/127/07 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 30 października 2007 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Skrzyńka, przyjęty uchwałą Nr XXIII/361/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Stadniki, przyjęty uchwałą Nr XXIII/362/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 26 października 2004 r.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce – sołectwo Stojowice, przyjęty uchwałą Nr XXIX/335/04 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 20 lipca 2004 r.

4.3. Opracowania statystyczne

- Rocznik statystyczny Województwa Małopolskiego 2008. Urząd Statystyczny w Krakowie. Kraków 2008.
- Województwo Małopolskie 2008 - Podregiony, Powiaty, Gminy; Statystyczny w Krakowie. Kraków 2008
- Bank Danych Regionalnych udostępniany przez GUS - www.stat.gov.pl
- Dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Myślenicach – www.powiat-myslenice.pl/pup
- Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego Nr 6. Urząd Statystyczny w Krakowie 2009. (www.stat.gov.pl/krak)

II UWARUNKOWANIA

1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

1.1. Sieć osadnicza

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Dobczyce oraz 13 sołectw. Podział ten został przedstawiony w tabeli nr 1.

Tabela 1 Powierzchnia miasta i poszczególnych sołectw

Lp	Nazwa sołectwa	Powierzchnia
1.	Dobczyce - miasto	1296,7 ha
2.	Bieńkowice	273,9 ha
3.	Brzączowice	567,7 ha
4.	Brzezowa	598,8 ha
5.	Dziekanowice	233,8 ha
6.	Kędzierzynka	498,8 ha
7.	Kornatka	1221,5 ha
8.	Niezdów	143,5 ha
9.	Nowa Wieś	203,5 ha
10.	Rudnik	224,0 ha
11.	Sieraków	498,3 ha
12.	Skrzynka	309,7 ha
13.	Stadniki	319,9 ha
14.	Stojowice	249,7 ha
Razem powierzchnia ogólna gminy		6 639,7 ha

Charakterystyka sieci osadniczej pod względem zaludnienia została ukazana w tabeli nr 2 (mieszkańcy zameldowani na pobyt stały i czasowy, stan na 31.12.2008 r. – wg danych z Urzędu Miasta i Gminy oraz Banku Danych Regionalnych).

Tabela 2 Liczba ludności miasta i poszczególnych sołectw

Wyszczególnienie	Nazwa	Ilość mieszkańców
miasto	Dobczyce	6 101 mieszkańców
wsie powyżej 1000 osób	Brzączowice	1416 mieszkańców
	Kornatka	1019 mieszkańców
wsie powyżej 600 osób	Sieraków	785 mieszkańców
	Stadniki	657 mieszkańców
	Skrzynka	641 mieszkańców

wsie powyżej 400 osób	Stojowice	564 mieszkańców
	Bieńkowice	548 mieszkańców
	Brzezowa	502 mieszkańców
	Nowa Wieś	492 mieszkańcy
	Dziekanowice	445 mieszkańców
	Kędzierzyna	415 mieszkańców
wsie powyżej 100 osób	Rudnik	326 mieszkańców
	Niezdów	179 mieszkańców
RAZEM		14 090 mieszkańców

Z powyższego zestawienia wynika, że w strukturze sieci osadniczej można wyodrębnić miasto, które odznacza się specyficznymi warunkami oraz 3 grupy wsi:

- **Grupa 1-sza** – wsie największe pod względem zaludnienia, liczące powyżej 600 mieszkańców każda. Grupę tę tworzy 5 wsi: Kornatka, Brzączowice, Sieraków, Stadniki i Skrzynka. Dwie pierwsze mają powyżej 1000 mieszkańców. Łączna liczba mieszkańców tych miejscowości wynosi 4518 osób, co stanowi 32 % ogółu ludności gminy.

- **Grupa 2-ga** – wsie o zaludnieniu średnim powyżej 400 mieszkańców. Grupę tę tworzy 6 wsi: Stojowice, Bieńkowice, Brzezowa, Kędzierzyna Dziekanowice, Nowa Wieś. Ilość mieszkańców w poszczególnych wsiach jest do siebie zbliżona, a łączna liczba mieszkańców tej grupy wynosi 2966 osób, co stanowi 21 % ogółu mieszkańców gminy.

- **Grupa 3-cia** – wsie o zaludnieniu poniżej 400 osób każda. Grupę tę tworzą 2 wsie: Niezdów, Rudnik. Łączna liczba mieszkańców tej grupy wynosi 505 osób, co stanowi 3,6 % ogółu mieszkańców gminy.

Szczegółową charakterystykę poszczególnych sołectw przedstawiono poniżej, w tabeli nr 3.

Tabela 3 Sołectwa

Nazwa sołectwa	Przysiółki należące do sołectwa	Inne informacje
Bieńkowice	Pod Sęka, Pod Granicą, Janichówka, Dębina, Sikorzyniec, Błaskówka, Za Rzeką, Psina, Tłoki, Na Pastwisku	Wieś położona w zachodnio – północnej części gminy.
Brzączowice	Podlesie, Wieś, Ostra Góra, Rola, Mardyłówka, Pom, Koponka, Kozieńce, i Górki (największa część, położona za odnogą jeziora).	Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z pierwszej połowy XIII w. Część sołectwa została zalana w wyniku powstania Zbiornika Dobczyckiego. Znajduje się tu Stacja Biologiczno-Rybacka Zakładu Biologii Wód Instytutu Ochrony Przyrody PAN.
Brzezowa	Syberia, Gaik, Diabelski Kamień, Rola, Dział.	Wieś oblewają wody Jeziora Dobczyckiego, tworząc górzysty półwysep wznoszący się na ok. 140 m nad powierzchnią jeziora. W zachodniej części sołectwa przebiega Pasma Ostrysza,

		którego wzniesienia osiągają 400m n.p.m. Pierwsze wzmianki o wsi Brzezowa pochodzą już z 1390 roku. W folwarku Gaik w Brzezowej Uniwersytet Jagielloński urządził wzorowe gospodarstwo doświadczalne. W 1986r teren gospodarstwa znalazł się na dnie Jeziora Dobczyckiego, a zabudowania dworskie w większości rozebrano. Niektóre z nich przeniesiono do pobliskiego miasta Dobczyce np. okazały, dwukondygnacyjny, drewniany kurnik, a także kamienną figurę, zwaną „Światowidem”.
Dzieskanowice	Zabawie, Dziekanka, Gaj, Folwark, Pod Dziekanowicami, Tatarówka, Karczma Czerwona	Wieś położona jest na wzgórzu (281m n.p.m), z którego na południe roztacza się widok na Dolinę Raby i Pogórze Karpackie. Historia wsi sięga XIII wieku.
Kędzierzynka	Knieje, Brusznica, Boczoniec, Zadziele, Pod Willą, Kobyłanka, Siciny, Brzegi, Pod Olszyną, Łącki, Zielona, Potoki, Działy, Sękówka, Granice, Brzeg.	Wieś o co najmniej XIII-wiecznej metryce.
Kornatka	Dział, Folwark, Zalas, Osicze, Bór, Dziuraki, Burletka, Brzegi, Dąbrowa, Dziudrze, Dąbrówka, Rokita, Za Górą, Zadki, Sarnulki, Rustinki, Wądoły.	Kornatka położona jest w Paśmie Ostrysza. Najwyższe wzniesienia tego pasma: Trupielec (476m), Glichowiec (514m) i Ostrysz (523m) wytyczają granice sołectwa i gminy. Mikroklimat i walory krajobrazowe powodują, że Kornatka jest cenioną miejscowością wypoczynkową i letniskową. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z 1390 r.
Niezdów	Zarabie, Przy Rabie, Granica, Podgóra	Historia wsi sięga XIV wieku.
Nowa Wieś	Wielka Góra, Folwark, Polów, Gaiska, Olszyna, Grabowa	Wieś powstała z części gminy Sieraków w 1820 roku. Położona w obszarze Pogórza Wielickiego na wysokości 215- 319 m n.p.m. Przez miejscowość przepływa rzeka Młynówka i potoki będące jej dopływami. Lasy zostały tu zamienione na pola uprawne. Te, które pozostały porastają trudno dostępne pagórki oraz wąwozy. Największy obszar leśny jest nazywany „Brzegiem”.
Rudnik	Zalesie, Bronówki, Węgielnik, Jabłonowa, Kasówka, Ogrody, Działy, Dziekanka, Folwark, Pod Rudnikiem, Kielcówka, Niwistka.	Wieś położona nad potokiem Kamyk, lewym dopływem rzeki Raby.

Sieraków	Bania, Czarny, Las, Folwark, Kamionka, Zbyszkówka, Pozarek, Rajske, Za Dworem, Bośnia, Nawsie, Grodziska, Boczoniec, Granica.	W latach 1986 – 2001 w sierakowskim pałacyku i kilkuhektarowym kompleksie parkowo – leśnym z XIX w. mieściła się unikatowa w skali regionu placówka zdrowotna – Uzdrawisko – Szpital Alergologiczny.
Skrzynka	Podewsie, Pasieki, Pod Ogrodami, Wieś, Pod Górą, Przymiarki.	Wieś położona na wysokości ok. 350m n.p.m. Miejscowość założona została prawdopodobnie w XIII wieku.
Stadniki	Krzemieńce, Pod Lasem, Brzeziny, Smarkowa, Ku Rabie, Podgórze.	Wieś położona nad Krzyworzecą - prawobrzeżnym dopływem Raby. Nazwa wsi pochodzi od hodowli koni, którą prowadzili starostowie dobczyccy dla wojska królewskiego. Znajduje się tu Klasztor i Wyższe Seminarium Misyjne Księży Najświętszego Serca Jezusowego.
Stojowice	Podlas, Wiatrowice, Osiedle, Wieś, Sikornice, Krzyżówka, Dulany.	Wieś położona na zboczu góry, łagodnie opadającej w stronę Jeziora Dobczyckiego. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1398r.

1.2. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe w całej gminie Dobczyce na koniec grudnia 2007 r. obejmowały 3 971 mieszkań (zgodnie z danymi Banku Danych Regionalnych GUS), o łącznej powierzchni 353 608 m². Z tego w mieście było 1796 mieszkań o łącznej powierzchni 157 766 m². Poniżej przedstawiono poszczególne analizy zasobów mieszkaniowych w gminie, z wydzieleniem obszaru miasta.

Tabela 4 Struktura własnościowa mieszkań

własność mieszkań	% w mieście	% w sołectwach
prywatna	77,2%	99%
komunalna	1,5%	0,6%
spółdzielnie mieszkaniowych	20,9%	0
zakładowa	0,2%	0,2%
Towarzystwa Budownictwa Społecznego	0	0
inna	0,2%	0,2%

Tabela 5 Mieszkania, izby oraz powierzchnia użytkowa mieszkań (2002-2007)⁴

rok	liczba mieszkań		liczba izb		powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m ²)		przeciętna			
	gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto	powierzchnia użytkowa mieszkania (w m ²)		liczba izb w mieszkaniu	
							gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto
2002	3 373	1 607	14 049	6 856	285,0	134,1	84,5	83,5	4,17	4,27
2005	3 895	1 769	16 490	7 658	342,2	153,2	87,9	86,6	4,23	4,33
2006	3 932	1 784	16 692	7 740	348,3	155,6	88,6	87,2	4,25	4,34
2007	3971	1796	16889	7814	353,6	157,8	89,0	87,8	4,25	4,35

⁴ Bank Danych Regionalnych, GUS 2008

Tabela 6 Mieszkania oddane do użytku (2002-2007)⁵

rok	ogółem		Średnia liczba izb		Średnia powierzchnia		W tym budownictwo indywidualne			
							ogółem		Średnia powierzchnia	
	gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto
2002	41	12	189	60	111,8	125,8	41	12	111,8	125,8
2005	43	15	229	79	147,1	167,3	43	15	147,1	167,3
2006	45	19	249	105	158,0	156,7	45	19	158,0	156,7
2007	49	18	255	110	143,6	185,2	49	18	143,6	185,2
2008	73	24	393	134	151,3	164,2	73	24	151,3	164,2

Porównując wyżej zamieszczone wskaźniki z danymi z lat poprzednich, można zaobserwować, że wzrosła zarówno liczba mieszkań, jak i średnia powierzchnia użytkowa mieszkania. Wskaźniki dotyczące liczby i powierzchni mieszkań oddawanych do użytku w latach 2002-2007 również wskazują, że sytuacja mieszkaniowa stopniowo poprawia się. Tendencją ostatnich lat jest wzrost liczby mieszkań, izb oraz powierzchni użytkowej mieszkań.

W strukturze własnościowej dominują mieszkania prywatne, które w mieście stanowią 77% wszystkich mieszkań, natomiast w sołectwach niemal wszystkie mieszkania należą do osób fizycznych. Zmniejsza się udział mieszkań należących do spółdzielni mieszkaniowych, czego bardzo wyraźnym przykładem był rok 2006 i 2007. W gminie w ogóle nie występują mieszkania Towarzystw Budownictwa Społecznego.

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytku nie kształtuje się równomiernie. Można zaobserwować, że w ostatnich latach budowane są głównie mieszkania indywidualne. Można dodać również, że w stosunku do wskaźników w województwie, ilość oddawanych mieszkań jest niska. W Dobczycach w roku 2007 wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 3,5 na 1000 mieszkańców, w województwie wynosił 3,8 na 1000 mieszkańców, a w powiecie myślenickim 4,6 na 1000 osób.

Zabudowa mieszkaniowa w gminie to w większości zabudowa jednorodzinna. W sołectwach pojedynczo występuje zabudowa wielorodzinna w zasobie gminnym i zakładowym. W mieście wielorodzinne budynki komunalne znajdują się w Rynku i okolicach, a spółdzielcze rozmieszczone są na 2 osiedlach: Jagiellońskim i Piastowskim. W trakcie prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji dla miasta Dobczyce zidentyfikowano brak podaży mieszkań na rynku pierwotnym i wtórnym, wynikający głównie z braku budownictwa mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Ostatnie mieszkania spółdzielcze zostały oddane w mieście w latach 90-tych XX wieku. Istniejące działki budowlane, wyznaczone jeszcze w latach 70-tych i 80-tych w procesach przesiedleńczych, związanych z budową zapory, zostały zabudowane i zasiedlone. W latach 90-tych nie były prowadzone procedury komasacji i podziałów gruntów na cele budowlane. Inwestorzy indywidualni budują domy, jednak to nie zaspakaja całkowitego popytu na mieszkania.

• 1.2.1. Zabudowa zbiorowego zamieszkania

W gminie występują 2 obiekty zamieszkiwania zbiorowego. Internat przy Zespole Szkół Technicznych i Rolniczych dysponuje 60 miejscami w pokojach 2 i 3 osobowych i jest jedyną w mieście placówką zapewniającą uczniom szkół ponadgimnazjalnych, zamieszkałym poza Dobzycami, opiekę i wychowanie w okresie pobierania nauki. Poza tym w Stadnikach znajduje się Klasztor i Wyższe

⁵ Bank Danych Regionalnych, GUS 2008, Rocznik statystyczny woj. małopolskiego

Seminarium Misyjne księży Sercanów, w którym zakwaterowani są klerycy i kandydaci na braci zakonnych.

1.3. Usługi

• 1.3.1. Opieka medyczna

Opieka medyczna w gminie zapewniana jest przez ośrodki i indywidualne praktyki zlokalizowane w mieście Dobczyce. Najszerzy zakres usług opieki zdrowotnej zapewniany jest w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej przy ul. Rynek 16. Znajdują się tam poradnie ogólne, specjalistyczne, gabinety zabiegowe i stomatologiczne. Jako oddział SPZOZ w Myślenicach w budynku funkcjonuje pogotowie ratunkowe. Oprócz tej przychodni w mieście prowadzone są indywidualne praktyki lekarskie, głównie związane z poradnictwem ogólnym, ginekologicznym oraz stomatologią.

Stan bazy opieki zdrowotnej jest postrzegany przez pacjentów na ogół jako niezadowolający. Przyczyniają się do tego przede wszystkim problemy związane z finansowaniem służby zdrowia, a co za tym idzie brak modernizacji obiektów oraz niedoposażenie w odpowiedni sprzęt medyczny. Jednak w latach 2008 – 2009 udało się dokonać remontu i rozbudowy ośrodka.

Według danych Urzędu Statystycznego liczba aptek od 2000 r. do 2009 r. niewiele się zmieniała, ich ilość zwiększała się o 1 w roku 2001, 2006 i 2009. Obecnie w mieście znajduje się 5 aptek. Na pozostałym terenie gminy nie ma żadnej.

• 1.3.2. Oświata i wychowanie

Nowy ustrój szkolny wdrażany od 1999 r. zobowiązał organy prowadzące szkoły do wprowadzenia zmian, w wyniku których obecnie funkcjonują:

- sześćioletnia szkoła podstawowa (dzieci w wieku od 7-13), której zadaniem jest wychowanie, przy bliskiej współpracy z rodzicami, z jednoczesnym zwróceniem uwagi na przekazanie dziecku podstawowych umiejętności.
- trzyletnie gimnazjum (dzieci w wieku od 14-16) – kontynuacja obowiązku szkolnego, ma za zadanie wyrównywać szanse edukacyjne.
- szkoły ponadgimnazjalne (młodzież w wieku 16-18) – obowiązek nauki, realizowany w trzyletnich liceach ogólnokształcących, trzyletnich liceach profilowanych, czteroletnich technikach i dwu- trzyletnich zasadniczych szkołach zawodowych.

W roku szkolnym 2007/2008 funkcjonowało na terenie gminy i miasta:

- 6 szkół podstawowych, położonych w miejscowościach: Dobczyce, Brzączowice, Dziekanowice, Kornatka, Nowa Wieś i Stadniki. Szkoły te dysponowały łącznie 64 pomieszczeniami do nauki, 57 oddziałami szkolnymi i liczbą 1095 uczniów (średnio – 25 uczniów na oddział).
- gimnazjum w mieście Dobczyce, z 3 oddziałami zamiejscowymi w Brzączowicach, Kornatce i Stadnikach z liczbą 29 pomieszczeń do nauki i 25 oddziałów. Liczba uczniów – 634.

Szczegółowe dane przedstawione są poniżej w tabeli nr 7.

Tabela 7 Struktura oświaty⁶

I.p.	jednostki oświatowe	liczba oddziałów	liczba uczniów	średnia liczba uczniów	Liczba pomieszczeń	Wyposażenie, boiska
1.	SP w Brzączowicach	6	83	14	10	Sala gimnastyczna, sala komputerowa, boiska
2.	SP w mieście Dobczyce	23	537	23	20	Sala gimnastyczna, sale komputerowe, boiska
3.	SP w Dziekanowicach	7	154	22	7	Sala gimnastyczna, sala komputerowa, boiska
4.	SP w Kornatce	8	98	12	11	Sala gimnastyczna, sala komputerowa, boisko
5.	SP w Nowej Wsi	6	69	11	7	sala komputerowa, boiska
6.	SP w Stadnikach	7	154	22	9	Sala gimnastyczna, sala komputerowa, boisko
	razem	57	1095	25	64	
7.	Gimnazjum w mieście Dobczyce	25	634	25	29	Sale komputerowe

W części szkół podstawowych przeprowadzono remonty. Szkoły w Stadnikach, Brzączowicach i Kornatce są stosunkowo nowe, oddano je do użytku w latach 80 i 90 XX wieku. Natomiast szkoły w mieście Dobczyce, Dziekanowicach i Nowej Wsi wymagają termomodernizacji. W 2009 roku zlikwidowano szkołę w Brzezowej z uwagi na małą ilość uczniów i zbyt duże nakłady finansowe na utrzymanie tej placówki.

Oddziały zamiejscowe gimnazjum zostały założone, ponieważ gmina nie dysponuje budynkiem spełniającym stawiane przepisami wymagania i umożliwiającym prowadzenie zajęć dla blisko 700 gimnazjalistów. Konieczne było rozdzielanie uczniów i skierowanie części z nich na naukę w oddziałach zamiejscowych, co utrudnia funkcjonowanie placówki, powoduje rozproszenie zasobów rzeczowych i kadr oraz osłabia integrację społeczności szkolnej. Uczniom gimnazjum najbardziej doskwiera brak sali gimnastycznej i boisk, co może się niedługo zmienić za sprawą budowy Regionalnego Centrum Oświatowo – Sportowego, które ma m.in. stanowić zaplecze dla gimnazjum.⁷

Wychowaniem przedszkolnym w gminie zajmują się 2 placówki w mieście Dobczyce, a we wszystkich szkołach we wsiach istnieją oddziały przedszkolne, obejmujące 5 oddziałów. Łącznie liczba miejsc wynosi ok. 250 w przedszkolach miejskich i ok. 150 w oddziałach.

W roku szkolnym 2007/2008 w mieście Dobczyce funkcjonowały 2 zespoły państwowych szkół ponadgimnazjalnych: Zespół Szkół Technicznych i Rolniczych przy ul. Górskiej oraz Zespół Szkół przy ul. Szkolnej. Łącznie uczniów szkół ponadgimnazjalnych było 1 016., w tym 31 osób dorosłych. W skład pierwszego zespołu wchodzi:

- Technikum (4-letnie), kształcąca w kierunkach: technik ekonomista, technik urządzeń sanitarnych, technik technologii żywności, technik usług fryzjerskich, technik obsługi turystycznej;

⁶ Na podstawie danych z Zakładu Obsługi Budżetowej Jednostek Organizacyjnych w Dobczycach

⁷ Źródło: LPR dla miasta Dobczyce

- Zasadnicza Szkoła Zawodowa: (3-letnia), kształcąca w kierunkach mechanik pojazdów samochodowych, mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, technolog robót wykończeniowych w budownictwie;
- Technikum Uzupelniające dla Dorosłych (3-letnie), kształcące w kierunkach : technik mechanik, technik rolnik.

W skład drugiego zespołu wchodzi:

- Technikum (4-letnie), kształcące w kierunkach: technik elektronik, technik elektryk, technik informatyk, technik pszczelarz, technik organizacji usług gastronomicznych, kucharz,
- I Liceum Ogólnokształcące (3-letnie);
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa (2 - 3-letnia), kształcąca w kierunkach cukiernik, elektryk, elektromechanik pojazdów samochodowych, kucharz małej gastronomii.

W 2009 roku powstała w mieście Dobczyce Publiczna Szkoła Muzyczna I stopnia, do której podczas naboru na rok szkolny 2009/2010 przyjęto 63 uczniów.

Edukację na poziomie wyższym mieszkańcy gminy i miasta mogą pobierać w Krakowie, gdzie jest bardzo szeroka oferta wyboru kierunków i rodzajów studiów. Przy nieznaczącej odległości do stolicy województwa wiele osób wybiera formę codziennego dojazdu na uczelnię, co ułatwia często podjęcie decyzji o dalszym kształceniu się. Specyficzny rodzaj nauki można podjąć w najstarszej na terenie powiatu myślenickiego szkole wyższej – Wyższym Seminarium Misyjnym Księży Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stadnikach.

W Dobczycach są dodatkowo 2 placówki oświatowo-wychowawcze: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Świetlica Środowiskowa w Kędzierzynie. Celem powołanej przez Radę Miejską w 2007 roku świetlicy jest wsparcie rodzin mających trudności w wykonywaniu swoich zadań. Natomiast poradnia sprawuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci i młodzieży.

• 1.3.3. Administracja

Miasto Dobczyce jest siedzibą władz gminy, jak również Urzędu Gminy i Miasta, zlokalizowanego w centrum, przy głównej ulicy wiodącej przez miasto. W urzędzie funkcjonuje Biuro Obsługi Klienta, którego głównym celem jest zapewnienie sprawnej obsługi i dostępu do informacji, w tym również pomoc przy wypełnianiu wniosków i formularzy. Najczęściej odwiedzany przez klientów jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który zajmuje się świadczeniami z pomocy społecznej przysługującymi na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593 ze zm.)

Na parterze budynku urzędowego znajdowało się Gminne Centrum Informacji, które powstało w celu udostępniania kompleksowej informacji związanej z rynkiem pracy, aby służyć pomocą osobom poszukującym pracy oraz osobom zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą. Jego powstanie było możliwe dzięki wygraniu konkursu przeprowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie i uzyskaniu dotacji z programu „Pierwsza Praca”, realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Zadania centrum związane ze wsparciem w szukaniu pracy przejął w chwili obecnej Urząd Pracy.

Oprócz gminnych jednostek na terenie miasta Dobczyce działają następujące instytucje:

- Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ul. Kościuszki 12
- Straż Pożarna, Rynek 27
- Strażnice Ochotniczej Straży Pożarnej w Kornatce, Rudniku, Brzączowicach i Bieńkowicach, Nowej Wsi, Skrzynce, Stadnikach, Stojowicach, Kędzierzynie, Dziekanowicach, Brzezowej, Sierakowie;
- Komisariat Policji w Dobczycach, ul. Jagiellońska 4,
- Urząd Pocztowy, ul. Parkowa 1
- Izba Gospodarcza Dorzecza Raby, ul. Podgórska 1.

Część spraw administracyjnych mieszkańcy muszą załatwiać w Starostwie Powiatowym w Myślenicach.

• 1.3.4. Kultura

W Zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce do obiektów kultury wliczono następujące instytucje: Zamek – muzeum, galerie, młodzieżowe domy kultury, biblioteki a także kościoły.

Muzeum Regionalne PTTK w Dobczycach – obejmuje położone na wzgórzu, w obrębie Starego miasta - Zamek i Skansen. W zrekonstruowanej części, w odnowionych salach mieści się muzeum PTTK, w którego kolekcji znajdują się także eksponaty pochodzące z prowadzonych w Dobczycach wykopalisk archeologicznych. Oprócz zwiedzania zamku i skansenu, muzeum oferuje comiesięczne spotkania z bajką dla dzieci, lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży, a także możliwość wynajęcia zamku na imprezy okolicznościowe.⁸

Galerie funkcjonujące w Dobczycach to:

- Galeria Urzędu Gminy i Miasta, Rynek 26 ,
- Galeria Na Schodkach, ul. Mostowa 16a,
- Galeria w Sali im. Wł. Kowalskiego na zamku Góra Zamkowa w Dobczycach,
- Galeria w MGOKiS,
- Galeria ISPINA, Rynek 26.

Główną miejską i gminną instytucją kulturalną jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Dobczycach. Wypełnia on zadania własne gminy w zakresie organizacji imprez kulturalnych i sportowych. W ośrodku działa wiele kół warsztatowych, sportowych i hobbystycznych. dla dzieci i młodzieży. Wspierany jest również lokalny ruch artystyczny poprzez zapewnianie bazy technicznej i opieki instruktorów. Współpracujące z MGOKiS zespoły takie jak: Orkiestra Dęta OSP Dobczyce, Zespół Mażorettek, Zespół Pieśni i Tańca promują na zewnątrz gminę i miasto, poprzez czynny udział tych grup w lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych przeglądach twórczości. Oprócz wymienionych powyżej w ramach Ośrodka działają:

- Werdebusy dobczyckie – kapela podwórkowa,
- Chór „Cantare”,
- Big Band,
- koła zainteresowań: plastyczne, modelarskie, łucznicze, umuzykalniające, koszykówki, piłki nożnej.

⁸ Źródło: <http://zamek.dobczyce.pl/index.html>

Ośrodek jest również organizatorem lub współorganizatorem wielu cyklicznych imprez, takich jak: Dni Dobczyc, Międzynarodowy Festiwal Szachowy im. Józefa Dominika (po raz 17), Powiatowy Przegląd Pieśni Maryjnych, Wojewódzki Turniej Tańców Polskich, Samochodowe Mistrzostwa Dobczyc o Puchar Burmistrza, Sztafeta Szlakiem Walk Partyzantów AK BCh Dobczyce – Wiśniowa (po raz 26), Pokaz modeli latających, Święto latawca, Międzynarodowy Wyścig Kolarski Juniorów (po raz 25), Otwarcie Sezonu Turystycznego połączone z Turniejem Rycerskim, przygotowanym przez Kongregację św. Jana Chrzciciela.

Niestety MGOKiS nie posiada własnego lokalu, co powoduje konieczność wynajmowania pomieszczeń zastępczych na siedzibę i działalność.. Braki lokalowe rzutują na organizację działalności kulturalnej, sportowej oraz rozrywkowej, a zwłaszcza na możliwość rozwoju oferty dla mieszkańców gminy. Utrudniona jest także organizacja imprez w ramach szeroko zakrojonej współpracy międzynarodowej, jaką gmina i miasto Dobczyce nawiązała z miastami partnerskimi. Brak własnej siedziby jest również problemem funkcjonowania wszystkich klubów i sekcji sportowych. Miasto posiada jedynie jedną niepełnowymiarową salę gimnastyczną przy szkole podstawowej, jednak jest ona wykorzystywana przez uczniów, w tym także gimnazjum, co sprawia, że zajęcia wychowania fizycznego odbywają się w niej do późnych godzin. Ogranicza to możliwości skorzystania z obiektu przez inne sekcje i zespoły sportowe⁹. Władze gminy mają nadzieję, że tę trudną sytuację poprawi zakończenie budowy Regionalnego Centrum Oświatowo – Sportowego.

W wyniku realizacji projektu RCOS w Dobczycach powstanie budynek wielofunkcyjny, w skład którego wchodzić będą:

- hala sportowa
- szkoła, biblioteka,
- aula widowiskowa (w jej skład wchodzić będą 2 świetlice, 2 garderoby, zaplecze sceny, pracownia teatralna, sala widowiskowa i kabiny techniczne, pracownia techniki, 2 sale konferencyjne, sala tańca, sala prób muzycznych dla orkiestry i chóru, zaplecze socjalne i sanitariaty).

Powierzchnia użytkowa szkoły będzie wynosić 3 513 m², auli – 1828 m² oraz hali – 1585 m², a łączna kubatura 62 489 m³. Budynek będzie dostosowany dla osób niepełnosprawnych.¹⁰ Na terenie ośrodka planowane są boiska, w tym kryte, parking i plac zabaw dla dzieci.

W Dobczycach funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna przy ul. Kilińskiego 4 oraz biblioteki szkolne. Gmina Dobczyce jako pierwsza w Polsce pomyślnie wdrożyła pionierski system łączności internetowej – międzybibliotecznej MOL. Potwierdzeniem tego są uznawane w branży oświatowej certyfikaty firmy VULCAN. Oprogramowanie umożliwi internetowe wypożyczanie zbiorów bibliotecznych biblioteki miejskiej i bibliotek szkolnych. Biblioteka miejska mieści się w ponad stuletnim budynku w centrum miasta, którego zły stan techniczny utrudniał funkcjonowanie tej instytucji. Na przełomie 2009/2010 rozpoczęto generalny remont obiektu.

Biblioteka dysponuje woluminem w liczbie około 24 tys. książek, z którego wg danych statystycznych w 2008 roku skorzystało 2 986 czytelników¹¹.

⁹ Źródło: LPR dla miasta Dobczyce

¹⁰ Źródło: strona internetowa <http://dobczyce.pl>.

¹¹ Bank Danych Regionalnych, GUS 2008

W gminie znajduje się 7 kościółów, wszystkie należące do dekanatu Dobczyce:

- kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Dobczycach przy ul. Stare Miasto, wybudowany w latach 1828-34;
- kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Dobczycach przy ul. Kościelnej, parafia utworzona w 1225 roku; kościół parafialny wybudowany w 1949 r.;
- kościół pw. Macierzyństwa NMP w Dziekanowicach; parafia powstała przed 1226 rokiem; kościół parafialny wybudowany w latach 1958-1966, poświęcony w 1966 r., konsekrowany w 2002r.; w 1998 roku utworzone zostało Sanktuarium Macierzyństwa NMP;
- kościół pw. Marii Magdaleny w Dziekanowicach;
- kościół pw. NMP Królowej Polski w Brączowicach;
- kościół pw. Miłosierdzia Bożego w Kornatce; parafia powstała w 1994 roku, kościół wybudowany w latach 1989-1999, konsekrowany w 2008 roku; parafia obsługuje również kapliczkę w Brzezowej;
- kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stadnikach; parafia powstała w 1951 roku, kościół wybudowany w 1948 roku.

W gminie funkcjonuje kilka organizacji pozarządowych wspierających kulturę:

- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Dobczyce – nastawione na rozwijanie kultury, kultury fizycznej oraz rekreacji przez turystykę i krajoznawstwo oraz edukację regionalną;
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych ISPINA Dobczyce – nastawione na aktywizowanie społeczności, propagowanie sztuki (organizowanie wystaw plastycznych i fotograficznych), obecność w wydarzeniach artystycznych w Dobczycach;
- Społeczny Komitet Opieki nad Zabytkami Dobczyc – aktywnie wspierający renowację lokalnych zabytków;
- Koło Emerytów i Rencistów – organizujące integrujące spotkania okolicznościowe, zajmujące się nauczaniem emerytów i rencistów z całej gminy i organizacją wycieczek i wyjazdów do kina i teatru.

• 1.3.5. Sport i rekreacja

Baza sportowo-rekreacyjna w obszarze gminy dysponuje kilkoma obiektami. Największym z nich jest stadion w mieście Dobczyce, na 800 miejsc, przy którym działa klub sportowy Raba. Pozostałe boiska wymieniono w tabeli poniżej.

Tabela 8 Boiska sportowe¹²

I.p.	typ boiska	adres	właściciel
1	2	3	4
1.	boisko do piłki ręcznej/nożnej oraz 2 boiska do koszykówki i boisko do siatkówki	SP w mieście Dobczyce, ul. Parkowa 4	Gmina Dobczyce
2.	boisko do piłki nożnej	SP w Kornatce,	Gmina Dobczyce

¹² opracowanie własne na podstawie strony internetowej UM

3.	boisko do piłki ręcznej, boisko do siatkówki oraz kort tenisowy	SP w Brzączowicach	Gmina Dobczyce
4.	boisko do piłki nożnej i boisko do siatkówki	SP w Stadnikach	Gmina Dobczyce
5.	boisko do piłki nożnej, boisko do siatkówki, boisko do koszykówki	SP w Dziekanowicach	Gmina Dobczyce
6.	boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki, boisko do siatkówki, boisko do piłki ręcznej	SP w Nowej Wsi	Gmina Dobczyce
7.	Boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki	ul. Szkolna, Zespół Szkół	Gmina Dobczyce
8.	Boisko do piłki nożnej	Kornatka – oddane w 2008 r.	Gmina Dobczyce
9.	boisko do piłki nożnej, sala z boiskiem do koszykówki i siatkówki	Nowa Wieś – oddane w 2009 r.	Gmina Dobczyce
10.	boisko do piłki nożnej	Brzączowice – oddane w 1996r.	Gmina Dobczyce
11.	boisko do piłki nożnej	Rudnik – oddane w 2009 r.	Gmina Dobczyce
12.	boisko do piłki nożnej	Skrzynka	Gmina Dobczyce
13.	boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki, boisko do siatkówki	Zespół Szkół Rolniczych i Technicznych	
14.	boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki, boisko do piłki plażowej	Ośrodek MPWiK w mieście Dobczyce	MPWiK Kraków
15	boisko do siatkówki, kort tenisowy	Ośrodek Sportu i Rekreacji „Dobek”	Os. prywatna

Oprócz boisk amatorzy sportu mogą korzystać z 2 odkrytych basenów, czynnych w okresie letnim, znajdujących się w OSiR „Dobek” w mieście Dobczyce przy ul. Turystycznej oraz w ośrodku MPWiK w mieście Dobczyce przy ul. Góra Jałowcowa. Najbliższy basen kryty, czynny cały rok znajduje się w Myślenicach i Bochni.

Dzieci mogą skorzystać z nauki jazdy konnej w Klubie Jeździeckim „Pegaz”, prowadzonym przez osobę prywatną w Dobczycach.

Dla miłośników rajdów samochodowych istnieje możliwość wzięcia udziału w tego typu ćwiczeniach, a potem zawodach na terenie należącym do gminy, zlokalizowanym przy Zbiorniku Dobczyckim. Jest to na tyle ciekawy teren, że od 2 lat organizowane są na nim Samochodowe Mistrzostwa Dobczyc o Puchar Burmistrza.

Od kilku lat rozwijana jest inicjatywa rozbudowy zaplecza rekreacyjnego dla dzieci, w ramach projektu „Otwarte tereny rekreacji dziecięcej w gminie Dobczyce” Gmina pozyskuje na ten cel dofinansowanie zewnętrzne, z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Do tej pory udało się wybudować takie zespoły w kilku miejscach: mieście Dobczyce, Dziekanowicach, Nowej Wsi, Brzączowicach, Kornatce i Stadnikach. Na wyposażenie tych placów zabaw składa się m.in. „Szkółka strażacka” – ścieżka zdrowia o podwyższonym stopniu trudności, ścieżki dla biegów przełajowych na nawierzchni żwirowej i trawiastej, bieżnia, piaskownica do skoku w dal. Place dla dzieci wyposażone w zjeżdżalnie, pomosty ruchome, drabinki, system platform, wieże, pochylnie, itp. Każdy z zaprojektowanych terenów rekreacyjno – sportowych ma charakter otwarty, ale różni się układem funkcjonalnym i zawiera odmienny zestaw urządzeń. Dzięki temu na terenie Gminy powstała sieć otwartych

terenów rekreacji dziecięcej, które będą się wzajemnie uzupełniać, co stanowi większą atrakcję dla korzystających i umożliwi wymianę i organizację różnorodnych imprez. Place zabaw zostały zaprojektowane w ten sposób, by w wolny czas umożliwić wypoczynek całym rodzinom. Dzięki zróżnicowaniu stopnia trudności zainstalowanych elementów, znajdzie się tu więc miejsce na zabawy dzieci w każdym wieku. Wszystko komponuje się z zielenią, która daje również możliwość zorganizowania rodzinnego pikniku. Szerokie koncepcje architektoniczne, bogate w infrastrukturę dziecięcą zostały w części okrojone ze względów na możliwości finansowe. Wybrano istotne elementy infrastruktury. Nie zamyka to jednak drogi do dalszego rozwoju i poszerzania inwestycji w przyszłych latach.¹³

W Dobczycach jest 15 klubów i stowarzyszeń sportowych, w tym:

- Klub Sportowy „Raba” w mieście Dobczyce,
- Ludowy Klub Sportowy „Elektron” przy Zespole Szkół w mieście Dobczyce
- Ludowy Klub Sportowy „Rokita” w Kornatce;
- Ludowy Klub Sportowy „Iskra” w Brzączowicach, ,
- Ludowy Klub Sportowy :Dziecanovia” w Dziekanowicach,
- Ludowy Klub Sportowy w Rudniku,
- uczniowskie kluby sportowe,
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, którego celem jest uczestniczenie w rozwoju kultury fizycznej, upowszechnianie rekreacji ruchowej i profilaktyki zdrowotnej, rozwijanie działalności prowadzącej do utrzymania i podnoszenia sprawności fizycznej społeczeństwa - dzieci, młodzieży, dorosłych;
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых, nastawiony na wspieranie hodowli gołębi pocztowych oraz ich lotowanie;
- Polski Związek Miłośników Gołębi Poczтовых – Sekcja Dobczyce, który również wspiera hodowlę gołębi pocztowych oraz ich lotowanie.

• 1.3.6. Handel oraz obsługa ludności i przedsiębiorstw

Według danych statystycznych handel i naprawy stanowią 30% ogółu prowadzonej w Dobczycach działalności gospodarczej. Ogółem w gminie działa 401 przedsiębiorstw prowadzących handel detaliczny, handel hurtowy, sprzedaż i naprawę pojazdów mechanicznych oraz pozostałe naprawy. Wśród nich są obiekty sieci sklepów, jednak w większości to niewielkie przedsiębiorstwa prywatne, zatrudniające jedną lub dwie osoby. Część handlu odbywa się także na targowisku o powierzchni ok. 2 tys. m² oraz w formie obwoźnej.

Na koniec 2003 r. liczba sklepów w Dobczycach wynosiła 174 i była wyższa w porównaniu z poprzednimi latami. Wzrastało również zatrudnienie w sklepach, osiągając w 2003 r. liczbę pracujących 349. Dane te szczegółowo przedstawiono w tabeli nr 9.

¹³ Źródło: www.dobczyce.pl

Tabela 9 Sklepy¹⁴

rok	liczba sklepów	pracujący	liczba ludności na 1 sklep
2000	148	245	90
2001	164	321	85
2002	171	313	82
2003	174	349	81

W Dobczycach nie ma obiektów handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m², w rozumieniu art. 2 pkt 19 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W samym mieście jest kilka pawilonów handlowych, dyskont spożywczy sieci Biedronka oraz kilka sklepów lokalnej sieci „Jan” oraz GS „Samopomoc Chłopska”.

Natomiast różnego rodzaju usługi rzemieślnicze w Dobczycach oferują m.in.: zakłady ślusarskie, zegarmistrzowie, złotnicy, mechanicy samochodowi, lakiernicy, blacharze, mechanicy ogólni, elektrycy, stolarze, introligatorzy, krawcy, kaletnicy, kucharze, cukiernicy, piekarze, elektrycy, hydraulicy, malarze – tapeciarze, murarze, fotografowie, fryzjerzy, kosmetyczki, optycy, szewcy.

Obiekty obsługi ludności i przedsiębiorstw są w miarę w pełni dostępne dla mieszkańców gminy i obejmują: pralnie chemiczne, biura reklamy, biura tłumaczeń, obsługę teleinformatyczną i informatyczną, agencje ochrony, biura doradztwa personalnego, biura inżynierskie, biura prawnicze, doradztwo dla przedsiębiorstw, biura rachunkowo-księgowo, wypożyczalnię, obsługę nieruchomości, pośrednictwo finansowe, usługi pogrzebowe.

W mieście Dobczyce można wyróżnić następujące obszary koncentracji usług handlu i obsługi ludności: Rynek i okolice, ul. Witosa oraz okolice ronda. Natomiast w poszczególnych sołectwach sklepy lokalizowane są najczęściej w centralnych miejscach wsi lub przy skrzyżowaniach.

Do usług handlu wlicza się również handel hurtowy, który w Dobczycach zlokalizowany jest w głównej mierze przy drogach prowadzących od centrum do osiedli bloków wielorodzinnych.

Małe i średnie przedsiębiorstwa w gminie mogą otrzymać wsparcie nie tylko ze strony samorządu gminnego ale również dzięki działaniom innych instytucji wspierających. W Dobczycach działają:

- Izba Gospodarcza Dorzecza Raby, która zrzesza około 190 przedsiębiorców z powiatu myślenickiego, wielickiego, limanowskiego i krakowskiego, zatrudniających w sumie blisko 3 tys. osób. Zadaniem Izby jest wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości. Reprezentacja interesów przedsiębiorców, promocja inicjatyw gospodarczych, doradztwo i informacja gospodarcza, współtworzenie i realizacja regionalnej polityki gospodarczej należą do głównych celów Izby. Wśród statutowych zadań Izby istotne miejsce odgrywa organizacja warsztatów, konferencji, szkoleń, spotkań tematycznych, imprez o charakterze charytatywnym. Z Izbą współpracują sponsorzy: instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, duże firmy handlowe.

- Wspólnota Kupiecka „DOBEK” i Zrzeszenie Kupieckie „Przyszłość”, których zadaniem jest reprezentacja interesów przedsiębiorców, promocja inicjatyw gospodarczych, współtworzenie i realizacja regionalnej polityki gospodarczej,

¹⁴ Źródło Bank Danych Regionalnych, GUS 2003

• 1.3.7. Turystyka

Gmina charakteryzuje się dużą atrakcyjnością turystyczną wynikającą z uwarunkowań przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i historycznych. Dysponuje stosunkowo bogatą i zróżnicowaną ofertą, pozwalającą na realizację turystyki i wypoczynku, zarówno dla mieszkańców gminy i miasta Dobczyce oraz turystów przybywających z zewnątrz.

Podstawę rozwoju turystyki w Dobczycach stanowią przede wszystkim liczne zabytki, w tym w szczególności XIV-wieczny zamek oraz urzekający krajobraz, pofałdowany pasmami Beskidu Średniego i Pogórza Wielickiego, zbocza porośnięte lasami mieszanymi, malownicze doliny rzek Raby i Krzyworzeki, bogactwo fauny i flory, czyste powietrze i woda. Niewątpliwą atrakcją tego terenu jest Jezioro Dobczyckie, stanowiące zbiornik wody pitnej dla Krakowa, usytuowane na terenach, gdzie duże akwenty wodne stanowią rzadkość, niezwykle malownicze, o naturalnych kamienistych brzegach, w znacznym stopniu porośniętych lasami mieszanymi. Na rozwój turystyki wpływ może mieć również dogodny dojazd do atrakcji zlokalizowanych w pobliżu: Kopalni Soli w Wieliczce i stolicy Małopolski - Krakowa.

W Dobczycach na koniec 2008 r. , wg danych z Urzędu Statystycznego były 3 obiekty noclegowe, które dysponowały 404 miejscami noclegowymi, w tym 154 miejscami całorocznymi. Liczby charakteryzujące zasoby i wykorzystanie bazy noclegowej w gminie były większe niż w latach wcześniejszych. Są również stosunkowo duże w porównaniu z innymi gminami powiatu myślenickiego.

Poniżej przedstawiono zestawienie danych dotyczących bazy noclegowej i jej wykorzystania oraz opis obiektów noclegowych. Różnica w liczbie obiektów w stosunku do danych z urzędu statystycznego wynika z tego, że nie wszyscy operatorzy noclegów zgłaszają swoje dane do GUS, natomiast na stronie internetowej figurują informacje pobrane z własnych źródeł Urzędu Miasta i Gminy na temat tego typu działalności gospodarczej.

Tabela 10 Baza noclegowa turystyki (2006-2008)¹⁵

rok	obiekty	miejscza noclegowe		korzystający z noclegów			udzielone noclegi
		ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym		
					w obiektach całorocznych	turyści zagraniczni	
2006	2	522	272	6330	5551.	240	17032
2007	3	264	188	7291	6718	242	13513
2008	3	404	154	7125	6710	152	16976

- **Hotel TKKF**, przy ul. Podgórska 2, Dobczyce

Hotel dysponuje około 30 miejscami noclegowymi w 9 pokojach. Większość pokoi jest wyposażonych w łazienkę z pełnym węzłem sanitarnym, telewizję satelitarną, telefon. Hotel poleca także, odpowiednie miejsce na rekreację w postaci sali gimnastycznej, placu zabaw, boiska do piłki nożnej.

- **Internat Zespołu Szkół Rolniczych** przy ul. Górskiej 31, Dobczyce

Obiekt oferuje blisko 20 pokoi do wynajęcia 1, 2 i 4 osobowych, razem około 50 miejsc noclegowych. Na terenie znajduje się również boisko do piłki nożnej, koszykówki i siatkówki.

¹⁵ opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl – Bank Danych Regionalnych

- **Ośrodek Sportu i Rekreacji „Dobek”** przy ul. Turystyczna 1, Dobczyce

Ośrodek oferuje 10 domków do wynajęcia, razem dysponuje ok. 90 miejscami noclegowymi. W ofercie znajduje się również odpowiednio wyposażone pole biwakowe dla namiotów i przyczep kempingowych, z drogami dojazdowymi i stanowiskami prądu elektrycznego. Ośrodek posiada bogatą infrastrukturę towarzyszącą: boiska sportowe łącznie z kortem tenisowym, dwa baseny otwarte, restaurację zapewniającą pełne wyżywienie, sanitariaty z prysznicami oraz zmywalnię naczyń, parking, świetlicę.

- **Ośrodek wypoczynkowo - szkoleniowy MPWiK** przy ul. Góra Jałowcowa, Dobczyce

Ośrodek czynny przez cały rok, oferujący ponad 100 miejsc noclegowych. Zakwaterowanie w 2, 3 - osobowych pokojach z balkonem - każdy z aneksem sanitarnym, prysznicem, umywalką, zlokalizowanych w pawilonach (po 8 pokoi w każdym pawilonie). W budynku administracyjno-socjalnym znajduje się recepcja, stołówka, sale konferencyjne, sklepik-kawiarnia. Kompleks uzupełnia boisko sportowe, kort tenisowy, plac zabaw dla dzieci oraz miejsca dla organizowania ognisk. Atrakcją ośrodka w okresie letnim jest basen dla dorosłych oraz brodzik dla dzieci.

- **Domki do wynajęcia** przy ul. Turystycznej 10, Dobczyce

Ośrodek poleca 4 całoroczne domki dwuapartamentowe dla 8 osób każdy, wyposażone w łazienki, kuchnię z wyposażeniem, salon z kominkiem. Domki przystosowane są także dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Możliwość korzystania z internetu bezprzewodowego. Na terenie znajduje się również plac zabaw dla dzieci.

- **Dom Wycieczkowy „Podgórze”** przy ul. Szkolnej 20b, Dobczyce

Obiekt dysponuje 100 miejscami noclegowymi w pokojach 2, 3 i 5-osobowych; do dyspozycji turystów pozostaje świetlica, automat telefoniczny, stołówka.

- **Hotel "Nowa Gawęda"** w Brzączowicach

Hotel oferuje 9 pokoi do wynajęcia 1 i 2 osobowych z łazienką. Do dyspozycji gości pozostaje również restauracja, miejsce na grill/ognisko, sala konferencyjna, stały dostęp do internetu.

- **Gospodarstwa agroturystyczne:**

W mieście Dobczyce: *Stefania Cygan*, ul. Mostowa 10a; *Danuta Głoś*, ul. Kasztelana Dobka 9; *Jan Nowak*, ul. Jałowcowa 22a; *Jan Pótlchopek*, ul. Cegielniana 16; *Płoskonka Mariusz*, ul. Zarabie 12

W pozostałych wsiach: *Janina i Stanisław Gawęda*, Brzączowice 50; *Jan Sukta*, Brzączowice 254, „*Ściborówka*”, Kędzierzynka 81; „*Dom nad Gaikiem*”, Brzezowa 166.

Usługi gastronomii świadczą obiekty różnego rodzaju i na różnym poziomie. W 2008 roku zarejestrowano: 7 restauracji, 8 barów, 3 pizzerie i 2 kawiarnie. Obiekty te przeważnie zlokalizowane są w centrum miasta lub przy ośrodkach noclegowych.

- **Restauracje:**

- Carmen, Dobczyce, ul. Mostowa 7,
- Dobek, Dobczyce, ul. Turystyczna,

- Gawęda, Brzączowice, 270 tel.
- Mozaika, Dobczyce, Rynek 4, tel.
- Ośrodek Wypoczynkowy MPWiK, Dobczyce, Góra Jałowcowa,
- Kuźnia, Kornatka 252,
- Zajazd „Małopolskie Smaki”, Brzączowice 254,
- **Bary:**
- Bar Nad Zalewem, Brzączowice,
- Bar MAX, Dobczyce, Rynek 6,
- Grill Bar Akropol, Dobczyce, ul. Łąkowa 5
- Smrek, Dobczyce, ul. Parkowa 2,
- Piwiarnia Pod Wierzbą, Dobczyce, ul. Jagiellońska 13
- Oregano, Rynek 23
- Grill Bar „Rondo”, Dobczyce, ul. Zarabie 41 b,
- Grill Bar „Wandzia”, Dobczyce, ul. Zarabie 15,
- **Pizzerie:**
- Pizzeria Dobczyce, Rynek 22a
- Pizzeria „PizzaPat” Dobczyce, ul. Mostowa 16a,
- Pizzeria „Camaro”, Dobczyce, ul. Rynek 16,
- **Kawiarnie:**
- „Złoty Kłós”, Dobczyce, Rynek 14
- Cafe Platinum, Dobczyce, Witosa 3

W centrum miasta Dobczyce, przy ulicy Podgórskiej mieści się Oddział PTTK, w którym można uzyskać wszelkie informacje na temat bazy noclegowej, gastronomicznej oraz atrakcji turystycznych gminy. Strony internetowe również dostarczają wielu informacji dla turystów.

Przez gminę przebiega żółty szlaki turystyczny, prowadzący w kierunku północnym do Huciska, a w kierunku zachodnim do Pasma Ostrysza. Z miasta Dobczyce tym szlakiem można wyruszyć po Pogórze Wielickim, przez Dziekanowice, Hucisko, Grajów i Chorągwicę do Wieliczki; (czas 5 godzin) bądź po Beskidzie Makowskim, przez Ostrysz, Zasań, Kamiennik, Przełęcz Suchą, Łysinę, Wieszówkę, Kiczora do Lubina (czas 8 godzin).

Ze szlaku żółtego można zejść na szlak niebieski i przedłużyć wędrówkę w kierunku zachodnim przez kurhany z VII wieku do wzgórza Trupielec (476 m n.p.m.) oraz w kierunku wschodnim przez Ostrysz (523 m n.p.m.) i zejść do Czesławia i dalej do Grodziska.

Miłośnicy wycieczek rowerowych mogą skorzystać z dwóch oznaczonych szlaków:

- „Żółty” Szlak Rowerowy (17,1 km), przebiegający od ul. Podgórskiej, przez Stare Miasto, Skrzynkę, Stadniki do znakowanego szlaku gminy Gdów
- „Zielony” Szlak Rowerowy (21,8 km), również rozpoczynający się przy ul. Podgórskiej, przebiegający wzdłuż Raby, przez Rudnik, Dziekanowice, Sieraków, Nową Wieś, Stojowice, Brzączowice, zataczając pętlę kończy się w centrum miasta.

Planowany do przeprowadzenia jest szlak zielony o długości 88 km i relacji Zator – Palczowice – Woźniki – Marcyporęba – Brody – Lanckorona – Sułkowice – Bysina – Myślenice – Drogina – Dobczyce.

Ponadto gmina proponuje 3 ścieżki spacerowo – dydaktyczne prowadzące do najciekawszych obiektów przyrodniczych i kulturowych tego obszaru. Mają one na

celu ukazanie mniej znanych walorów turystycznych gminy w szerszym, edukacyjnym kontekście geograficznym i historycznym:

- **Ścieżka w Brzezowej**

Trasa tej ścieżki dydaktycznej prowadzi od parkingu koło strażnicy OSP w centrum wsi Brzezowa, drogą obok Stacji Naukowej IGiGP UJ, do wieży obserwacyjnej na Zuchowej Górze. Trasa ta jest interesująca w kontekście historycznym, gdyż przed wybudowaniem Jeziora Dobczyckiego, nad Rabą (3 km na południowy zachód od miasta Dobczyce) znajdował się majątek ziemski, mający nazwę Gaik. Ścieżka ta posiada także walory przyrodnicze. Przy obecnych zabudowaniach Stacji, widoczny jest fragment alei lipowo-akacjowej, która dawniej prowadziła do dworku w Gaiku, a obecnie w kierunku jeziora. Na końcu ścieżki, na Zuchowej Górze, znajduje się wieża obserwacyjna, z której widać północne brzegi Jeziora Dobczyckiego.

- **Ścieżka „Niezapominajka” w Kornatce**

Trasa ścieżki w Kornatce przebiega począwszy od parkingu w centrum miejscowości (naprzeciwko strażnicy OSP w pobliżu kościoła parafialnego), przez dolinę Olszanicy, na górę Dąbrowę (410 m n.p.m.) przez bór jodłowo-świerkowy.

- **Ścieżka w mieście Dobczyce „Śladami historii”**

Trasa tej ścieżki spacerowej prezentuje ważniejsze zabytki miasta. Prowadzi ona spod budynku Urzędu Gminy i Miasta Dobczyce przez Rynek na wzgórze Jeleniec i dalej na Wzgórze Zamkowe.

Opisane wyżej szlaki piesze i rowerowe oraz ścieżki dydaktyczne zostały przedstawione na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1). Miasto Dobczyce znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Małopolskiego i Podkarpackiego.

Opisane wyżej szlaki piesze i rowerowe oraz ścieżki dydaktyczne zostały przedstawione na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1). Miasto Dobczyce znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Małopolskiego i Podkarpackiego oraz Szlaku Cystersów.

- Szlak Architektury Drewnianej

Jest to program mający na celu promocję Małopolski. Jego myślą przewodnią jest budownictwo drewniane, występujące zarówno w formie skansenów, jak i w postaci obiektów do dziś użytkowanych w swojej pierwotnej funkcji. Budownictwo drewniane jest na tym terenie silnie zróżnicowane z racji wpływu wielu kultur i stanowi przedmiot zainteresowania wielu turystów.

Na szlaku znajdują się najbardziej wartościowe obiekty budownictwa drewnianego w Małopolsce, w tym 123 kościoły, 39 cerkwi, 25 zespołów zabudowy wiejskiej, małomiasteczkowej, 27 placówek muzealnych w zabytkowych obiektach drewnianych, w tym 9 skansenów i 14 dworów

- Szlak Cystersów

Jest programem zainicjowanym przez Radę Europy w ramach programu „Europejskie Szlaki Kulturowe”. Szlak Cystersów, to droga prowadząca przez całą Europę, na której punktami węzłowymi są opactwa cysterskie. Szlak ten wiedzie od Portugalii i Hiszpanii przez Francję i Niemcy do wschodniej części Europy. Jego polski odcinek wiedzie przez niemal wszystkie miejsca trwałego pobytu Cystersów w Polsce. Na terenie Małopolski są nimi opactwa w Mogile i Szczyrzycu. Celem tego programu jest aktywizacja i rozwój lokalnych społeczności oraz pobudzenie i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości dzięki projektowi turystycznego rozwoju. Równie ważnym celem jest poszukiwanie historycznych i kulturalnych

powiązań pomiędzy narodami Europy, pogłębianie i kultywowanie wiedzy o wspólnych korzeniach naszej tożsamości kulturowej.

Należy również wspomnieć o działaniach lokalnych, wspierających turystykę. Do najważniejszych można zaliczyć:

- **Projekty Lokalnej Grupy Działania Turystyczna Podkowa**

Z inicjatywą utworzenia Lokalnej Grupy Działania wystąpiła w marcu 2004 roku Gmina Siepraw. Został przeszkolony animator partnerstw lokalnych, który pomógł przedstawicielom pięciu gmin z Powiatu Myślenickiego przygotować wniosek do schematu „I Pilotażowego Programu Leader+”. Projekt „Wykorzystanie nowych technologii i know-how w aktywizacji lokalnych środowisk społecznych i gospodarczych zmierzających do rozwoju gmin sąsiedztwa Jeziora Dobczyckiego” o budżecie 122 000 PLN uzyskał dofinansowanie ze środków SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” w kwocie 100 000 PLN. Pozostałą kwotę zapewniła gmina Siepraw, będąca wnioskodawcą. Projekt, którego celem było zorganizowanie Lokalnej Grupy Działania oraz opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich dla obszaru obejmującego gminy sąsiedztwa Jeziora Dobczyckiego, realizowali mieszkańcy gmin: Siepraw, Dobczyce, Pcim, Wiśniowa, Raciechowice, przy wsparciu zewnętrznych konsultantów.

Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich „Turystyczna Podkowa” członkowie LGD przyjęli w kwietniu 2006 roku. W strategii określono wizję dla obszaru działania tj. „Turystyczna Podkowa - mikroregion z całoroczną, atrakcyjną bazą rekreacyjną, zasobny i zintegrowany, otwarty na turystów i inwestorów, przy równoczesnym zachowaniu odrębności kulturowej i czystego środowiska, którego siłą rozwoju są zamożni i dobrze wykształceni mieszkańcy.”

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Turystyczna Podkowa” przygotowując wniosek do II schematu Pilotażowego Programu Leader+, gdzie celem projektów była realizacja przyjętej strategii (ZSROW), spośród 4 wymienionych w Sektorowym Programie Operacyjnym tematów wybrało do realizacji dwa, przypisując do nich następujące cele:

Temat 1: Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich,

Temat 2: Jak najlepsze wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, włączając w to podkreślenie wartości miejsc szczególnych dla całej Unii Europejskiej, a określonych w ramach Natura 2000.

Cele ZSROW osiągnane będą dzięki realizacji projektów zgłoszonych przez partnerów LGD:

Projekty w ramach tematu pierwszego:

1.1.1. Udział w targach gospodarczych;

1.1.2. Wspólny katalog producentów;

1.1.3. Szkolenia dla młodzieży na temat przedsiębiorczości;

1.2.1. Wyjazd studialny nt. LGD oraz szlaków tematycznych do UE;

1.2.2. Szkolenia dla Partnerów LGD nt. pozyskiwania środków;

1.2.3. Udział w pracach regionalnej i krajowej sieci LGD.

Projekty w ramach tematu drugiego:

2.1.1. Punkty widokowe i przystanki turystyczne - przygotowanie dokumentacji

2.1.2. Wytyczenie szlaków tematycznych i ścieżek rowerowych;

2.1.3. Rozbudowa wspólnej strony internetowej;

2.1.4. Reorientacja rolników – szkolenia w zakresie agroturystyki wraz z wyjazdem studialnym;

- 2.1.5. Wspólny kalendarz imprez;
- 2.1.6. Inwentaryzacja zasobów turystycznych z mapą;
- 2.1.7. Imprezy promujące w 5 gminach z udziałem wszystkich partnerów (w tym konkurs potraw regionalnych);
- 2.1.8. Udział w Salonie Turystycznym w Krakowie;
- 2.1.9. Udział w targach turystycznych w Warszawie;
- 2.2.1. Akcja edukacyjna - sprzątanie szlaków turystycznych;
- 2.3.1. Szkolenia nt. rolniczej produkcji ekologicznej;
- 2.4.1. Przegląd grup kolędniczych i zapustowych z konkursem szopek;
- 2.4.2. Muzea, ekomuzea, np. muzeum szczotkarstwa;
- 2.4.3. Konkurs legend i bajarzy;
- 2.4.4. Centrum Promocji Turystyki oraz sprzedaż bezpośrednia Produktów Lokalnych i Regionalnych w Pcimiu - przygotowanie dokumentacji technicznej.

Wymienione projekty w większości zrealizowane zostały w roku 2007. Przygotowany przez LGD Turystyczna Podkowa wniosek został bardzo dobrze oceniony (18,63 pkt, 10 pozycja w rankingu ogólnopolskim). Na realizację strategii przyznano dofinansowanie w kwocie 750 000 PLN.

- **Działanie inicjatywy „Przyjaciele Raby” oraz Fly Fishing Picnic.**

Inicjatywa zakłada pracę społeczną środowiska wędkarskiego na rzecz rzeki Raby, we wszystkich jej częściach, z głównym akcentem położonym na odcinek poniżej zapory w mieście Dobczyce, który z bardzo wielu przyczyn stał się w ostatnich latach wyjątkowo zubożałym z dużych ryb łososiowatych i lipieni. Raba bowiem uchodziła niegdyś za jedno z najlepszych łowisk tego typu w południowej Polsce, pod względem zagęszczenia ryb w stosunku do ilości wody, wyprzedzając nawet Dunajec. Takie działania mają na celu również poprawę atrakcyjności agroturystycznej.

Wybrane działania Sekcji Przyjaciół Raby w latach 2006 - 2008:

1. Wiosenne i jesienne sprzątania brzegów Raby, sadzenie roślin w celu stworzenia bariery ochronnej przed zanieczyszczeniami;
2. Udział w większości zarybień PZW na rzece Rabie i jej dopływach;
3. Stała współpraca z UMiG Dobczyce w sprawach rekultywacji i uatrakcyjnienia doliny Raby;
4. Uruchomienie strony internetowej i forum poświęconych działaniom Sekcji Przyjaciół Raby;
5. Prowadzenie akcji edukacyjno - informacyjnej o częstych zagrożeniach dla rzeki;
6. Prowadzenie działań zmierzających do utworzenia odcinka ochronnego (tj. bez prawa zabierania złowionych ryb) na rzece Rabie pomiędzy miastem Dobczyce a Gdowem;
7. Wielka kwesta, zbiórka pieniędzy (w sumie ponad 38 000 zł) na dorybienie rzeki Raby poprzez aukcje i organizację imprez sportowych;
8. Wykonanie dwóch gniazd tarłowych w mieście Dobczyce o powierzchni ok.40m²;
9. Starania o udrożnienie dróg migracji ryb i budowy kanału tarłowego na zaporze w mieście Dobczyce;
10. Organizacja spotkań, wymiany doświadczeń, edukacji członków sekcji;

11. Prowadzenie kontroli wzdłuż rzeki w sprawie nielegalnego poboru żwiru, kłusownictwa i zanieczyszczania koryta i wody;
12. Organizacja wakacyjnej szkółki wędkarstwa muchowego SmuRFy (Szkółka Muszkarska Raba Fly) dla dzieci i młodzieży.

Fly Fishing Picnic to plenerowa impreza integracyjna dla środowisk, których działalność powiązana jest z Rabą: przedstawiciele lokalnych władz, osób z instytucji zajmujących się zagospodarowaniem i ochroną wód, naukowców, wędkarzy, ekologów. Jej głównym celem jest zebranie środków potrzebnych do odtworzenia rybostanu Raby, dodatkowo impreza ma za zadanie zwrócić uwagę okolicznej ludności jaki skarb posiadają w swojej małej ojczyźnie. W trakcie imprezy organizowana jest aukcja sprzętu wędkarskiego, rozmowy o problemach ekologicznych rzeki, konkurs „Farciarz FFP”.

- **Działania pasjonatów przyrodników, przy wsparciu samorządu Miasta i Gminy Dobczyce**

Działania tej grupy przejawiają się w promocji walorów przyrodniczych obszarów w otoczeniu Zbiornika Dobczyckiego, którzy chcąc wykorzystać przyrodniczy potencjał Zbiornika, próbują zaprosić jak najwięcej turystów, przyrodników, miłośników natury do odwiedzin i uprawiania turystyki przyrodniczej. Głównym zadaniem przyrodników jest prowadzenie strony internetowej, opisującej walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz ukształtowanie terenu, zawierającej elementy edukacyjne na temat technik obserwacji ptactwa Zbiornika, a także administrowanie forum i galerią zdjęć użytkowników strony, którzy będą chcieli podzielić się wynikami swoich „bezkrwawych polowań”

Grupa ta współpracowała również przy realizacji zadania "Zainicjowanie nowych kierunków rozwoju gospodarczego gmin leżących nad Zbiornikiem Dobczyckim przez rozszerzenie jego funkcji o eko-turystykę" (Projekt "NET Rural Sustainable Tourism" zrealizowany w roku 2006 przez Gminy Dobczyce, Fuendetodos w Hiszpanii i Grosspönsa w Niemczech w ramach RFO SMART), które pozwoliło zebrać informacje o walorach przyrodniczych Zbiornika oraz wytyczyć ścieżkę i wybudować wieżę obserwacyjną w Gaiku - Brzezowej.

1.4. Działalność produkcyjna, przemysł

Działalność wytwórcza na terenie gminy uległa w okresie transformacji ustrojowej dość zasadniczym zmianom. Wpływ na obecną sytuację miał również fakt powstania Zbiornika Dobczyckiego i przeniesienie w końcu lat 80-tych XX wieku dwóch zakładów przemysłowych z terenów zalewowych. Znaczną redukcją zatrudnienia objęto Państwowy Ośrodek Maszynowy, Stomil Kraków Oddział w Dobczycach oraz Zakład Uzdatniania Wody MPWiK. W latach dziewięćdziesiątych upadłość ogłosiło kilka spółdzielni produkcyjnych. W związku z narastającym problemem bezrobocia, z początkiem lat 90-tych władze Dobczyc podjęły decyzję o wykupieniu i komasacji terenów obecnej strefy przemysłowej, by doprowadzić do podniesienia ich atrakcyjności inwestycyjnej i dalszej odsprzedaży inwestorom.

Działania gminne poszły w kierunku dostosowania terenu do wymagań inwestorów i dynamicznie rozwijających się zakładów. Istotnym przedsięwzięciem stało się zmodernizowanie oczyszczalni ścieków oraz zwiększenie jej

przepustowości, z dostosowaniem parametrów do wymogów unijnych oraz do zapotrzebowania, jakie stwarzał fakt lokalizacji w bliskim sąsiedztwie tak dużej liczby zakładów. Przebudowa oczyszczalni, sieci kanalizacyjnej i opadowej, a także budowa i modernizacja dróg na obszarze strefy była możliwa dzięki uzyskaniu dofinansowania w ramach programu PHARE SSG 2002. Natomiast w 2009 roku projekt pt.: „Wzmocnienie zdolności przyjęcia nowych inwestorów przez rozbudowę infrastruktury Strefy Przemysłowej” otrzymał dofinansowanie z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. W zakres tego projektu, który ma szansę rozpocząć się w 2010 roku, wchodzi m.in. budowa wodociągu zapewniającego strefie i miastu dwustronne zasilanie w wodę. Inwestycja ta otwiera możliwość zapewnienia ciągłości dostawy wody dla firm zlokalizowanych w Strefie Przemysłowej, w szczególności firmom branży spożywczej i zakładom produkcyjnym. W ramach projektu zostaną wykonane również takie inwestycje jak: budowa drogi gminnej dojazdowej w głębi Strefy obok oczyszczalni, budowa kanalizacji deszczowej i sanitarnej, ciągów pieszo-rowerowych zapewniających bezpieczną komunikację, modernizacja ul. Towarowej oraz kompleksowe wykonanie oświetlenia na terenie Strefy.

W chwili obecnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przewidziano pod działalność gospodarczą obszar o ogólnej powierzchni 51 ha i funkcjonuje tam 12 firm, zatrudniające łącznie ponad 1000 pracowników:

- 1) „Wawel” S.A. - spółka giełdowa produkująca wyroby czekoladowe, wybudowała nowy zakład w mieście Dobczyce w roku 2006; w związku z dużą sezonowością produkcji w przedsiębiorstwie zatrudnionych jest od 450 do 700 pracowników;
- 2) Larkis sp. z o. o. - jest jedną z dynamiczniej rozwijających się firm w Strefie; Larkis zajmuje się produkcją wyrobów silikonowych oraz węży, sznurów, profili i gąbek. Obecny stan zatrudnienia wynosi 136 osób;
- 3) Polimerc sp. z o. o. - powstał na bazie Państwowego Ośrodka Maszynowego, który został sprywatyzowany; Polimerc jest firmą produkcyjno – usługową działającą w branży motoryzacyjnej i posiada licencję producenta na serwisowanie Mercedesa. Pracuje w nim około 115 osób;
- 4) PZ „Alpha”, należące do grupy kapitałowej Sobiesława Zasady LTD; pracuje tu ponad 150 osób.
- 5) ZPC „Lajkonik” działa w Dobczycach od grudnia 2004 roku produkując biszkopty w zakładzie położonym na 1,5 ha działce; obecnie zakład został przejęty przez firmę Eurosnack, rozszerzył produkcję i zatrudnia około 80 pracowników;
- 6) Euro Comfort sp. z o.o. działa od lipca 1995 roku; w pierwszym okresie działalności firma zajmowała się głównie skupem oraz przetwórstwem puchu gęsiego eksportowanego następnie na rynek japoński; zatrudnia 15 pracowników etatowych, ponadto kilkudziesięciu chałupników współpracuje z firmą zajmując się produkcją puchu; firma planuje rozszerzenie działalności o szycie kołder i poduszek;
- 7) Albert Polska sp. z o.o. rozpoczęła produkcję w maju 1995; zajmuje się produkcją wyrobów medycznych, rehabilitacyjnych i przemysłowych, zatrudnia obecnie około 14 osób;
- 8) Przedsiębiorstwo Obróbki Drewna DrewBuk prowadzi zakład w strefie przemysłowej od roku 1993; firma zajmuje się obróbką drewna, aż 95% jej produkcji skierowane jest na eksport; w zakładzie zatrudnionych jest obecnie 13 osób; Firma dysponuje zakładem o powierzchni 1 100 m² na działce 0,2 ha;
- 9) PHU Rymax s.c., w budynku handlowo – usługowym, o łącznej powierzchni zabudowy 1 965 m², prowadzi hurtownię armatury sanitarnej, w której zatrudnionych jest 13 osób;

10) Marbud - zajmuje się wydobywaniem i przetwarzaniem kruszywa budowlanego oraz świadczeniem usług transportowych; zatrudnia 6 pracowników;

11) Elektros Kabel – zajmuje się sprzedażą kabli i przewodów wszelkiego typu w tym kabli i przewodów ognioodpornych i bezhalogenowych oraz kabli i przewodów do specjalnych zastosowań;

12) ES-SYSTEM NT – spółka otrzymała zezwolenie na prowadzenie działalności w 2009 roku; zakład będzie budowany według nowoczesnych technologii.

Niestety pod koniec 2009 roku zapadła decyzja o zamknięciu zakładu Unimil S.A. – zakład działał w strefie przemysłowej od początku lat dziewięćdziesiątych. Zajmuje się produkcją wyrobów gumowych, a w Dobczycach zatrudniał około 30 pracowników.

W 2008 r. w systemie Regon w sekcji przetwórstwo przemysłowe, zarejestrowanych było ogółem 134 zakładów, w tym 68 w mieście. Przypatrując się danym dotyczącym podmiotów gospodarczych w tej sekcji w przedziale lat 2004 – 2008 można zauważyć, że ich liczba wzrosła jednak głównie na terenie gminy, poza miastem. Wyraźny wzrost odnotowuje się w liczbie osób pracujących w przemyśle, co jest korzystnym czynnikiem rozwojowym dla gminy.

Tabela 11 Pracujący w sekcji przemysł (2000-2008)¹⁶

rok	ogółem	liczba pracujących w sekcji przemysł
2000	1646	826
2001	1780	908
2002	2006	1071
2003	2104	971
2008	3237	1820

Tabela 12 Podmioty gospodarcze w sekcji przemysł (2004-2008)

rok	ogółem		przemysł			
	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Sektor publiczny		Sektor prywatny	
			gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto
2004	38	1067	0	0	133	81
2005	37	1090	0	0	126	70
2006	34	1148	0	0	126	69
2007	36	1207	0	0	129	70
2008	32	1262	1	0	133	68

Z dostępnych danych wynika, że do 2003 r. bezwzględna liczba pracujących w przemyśle utrzymywała się na dość równym poziomie, jednak w stosunku do liczby pracujących ogółem stopniowo się zmniejszała. Jednak już w 2008 roku ta sytuacja uległa dość wyraźnej zmianie. Dla porównania w 2000 r. w przemyśle pracowało około 50% ogółu zatrudnionych, natomiast w 2003 roku ten stosunek wynosił już tylko 46%. W 2008 roku w sekcji przemysł pracowało 56% ogółu zatrudnionych.

Tereny przemysłowe w mieście to głównie strefa przemysłowa, stale się rozwijająca, jednak odczuwająca problemy z dostępnością komunikacyjną. Poza strefą znajdują się pojedyncze, niewielkie zakłady na terenie gminy, zajmujące się

¹⁶ opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Statystycznego w Krakowie

przetwórstwem spożywczym, produkcją odzieżową. W innej części gminy zlokalizowany jest również Zakład Uzdatniania Wody, który jest największym terytorialnie zakładem w Dobczycach. Zatrudnia 150 osób i jest częścią MPWiK S.A. w Krakowie.

1.5. Zieleń

Położenie geograficzne Dobczyc w dolinach rzek Raby i Krzyworzeki oraz u podnóża Średniego Pogórza Wielickiego, ma wpływ na ukształtowanie, rodzaj i charakter terenów zieleni w gminie. Środowisko przyrodnicze dolin rzecznych, które stanowią dużą część terenów zielonych, uzupełniane jest lasami rosnącymi głównie na zboczach oraz formami typowymi dla miast:: zieleńcami, cmentarzami, zielenią przydomową i rodzinnymi ogrodami działkowymi. Odczuwalny jest niedostatek zieleni urządzonej w postaci parków miejskich. Łącznie tereny zieleni w gminie zajmują powierzchnię 2 466,3 ha, co stanowi 37% jej powierzchni.

Tabela 13 Powierzchnia obszarów zieleni¹⁷

rodzaj	powierzchnia (w ha)	Udział w powierzchni gminy
ogrody działkowe	6,4	0,1%
lasy	1 523	22,8%
łąki	921	13,8%
Parki, zieleńce, zieleń uliczna	8,4	0,1%
cmentarze	7,5	0,1%
RAZEM	2466,3	37%

Tabela 14 Struktura własności lasów¹⁸

Własność gruntów leśnych	powierzchnia w ha	udział
Grunty leśne Skarbu Państwa	772	50,7%
Grunty leśne gminne	80	5,3%
Grunty leśne prywatne	671	44%
RAZEM	1523	-----

• 1.5.1. Lasy, łąki i zadrzewienia

Lasy na obszarze gminy zarządzane są w znacznej mierze przez Państwowe Gospodarstwo Leśne – Lasy Państwowe Nadleśnictwo Myślenice. Lasy mają duży udział w powierzchni gminy, w szczególności w jej południowej części. Oprócz tego dużego kompleksu lasów, rosnących na gruntach sołectw Kornatka, Brzezowa i Kędzierzynka, zieleń leśna zlokalizowana jest w sąsiedztwie gminy, w 2 rejonach: w okolicach Bieńkowic oraz na północ i północny wschód od Rudnika. Widoczne jest to również przy porównaniu struktury użytkowania gruntów, z której wynika, że najwięcej lasów jest w obrębie Kornatka (ok. 180ha), Kędzierzynka (ok. 132 ha), Brzezowa (ok. 83 ha) i miasto Dobczyce (ok. 90ha).

Charakterystyczną cechą lasów w Dobczycach jest ich duże zróżnicowanie wewnętrzne. W dolinie Raby specyficznym zbiorowiskiem był las łągowy wierzbowo-topolowy, który po powstaniu Zbiornika Dobczyckiego i zalaniu większości jego obszaru, zachował się tylko w kilku miejscach wzdłuż koryta Raby w okolicy miasta Dobczyce. W wyższych partiach dolin występuje zbiorowisko lasu łągowego górskiego z olchą szarą. Płaty takiego lasu możemy zobaczyć spacerując ścieżką dydaktyczną w Kornatce wzdłuż biegu strumienia Rokitka. W niewielu fragmentach

¹⁷ Źródło: Bank danych regionalnych GUS, 2008

¹⁸ Źródło: Bank danych regionalnych GUS, 2008

na obszarze gminy występują zbiorowiska grądowe - grąd niski i grąd wysoki. W najwyższych partiach omawianego obszaru, na zboczach górskich o ekspozycji południowej, jak też szczytowych partiach wzniesień występują bory mieszane dębowo-sosnowe i kwaśna buczyna górską. Z kolei zbocza północne porasta żyzna buczyna karpacka, bory jodłowo-świerkowe lub lasy jodłowe¹⁹.

Lasy dzięki naturalnym możliwościom retencyjnym pozytywnie oddziałują na spływy powierzchniowe wód, przeciwdziałają erozji gleb, łagodzą niskie i wysokie temperatury. Dzięki temu w znacznym stopniu stabilizują klimat i kształtują krajobraz, tworząc tym samym warunki do wypoczynku, rekreacji i poprawy zdrowia.

Dominującym elementem krajobrazu gminy są użytki zielone, czyli łąki i pastwiska, występujące w znacznej części dolin rzecznych. Zwarte obszary łąk mają duże walory przyrodnicze i krajobrazowe. Struktura przyrodniczych jednostek przestrzennych łąkowych Dobczyce wskazuje na dwa różne typy układów:

- dolinny, charakteryzujący się wydłużonym kształtem dużych jednostek, częstą dominacją powierzchniową na licznych odcinkach dolin, mniejszą intensywnością zagospodarowania przestrzennego,
- pozadolinny, charakteryzujący się nieregularnymi i skróconymi kształtami małych jednostek, brakiem dominacji przestrzennej, którą łąki utraciły na rzecz gruntów ornych oraz zwiększoną intensywnością zagospodarowania przestrzennego i silną izolacją poszczególnych kompleksów.

W pierwszym układzie dominują łąki podmokłe, w drugim świeże lub suche. Najbardziej wartościowymi w poziomej strukturze przestrzennej krajobrazu są jednostki wielkoprzestrzenne. Powinny one podlegać wzmocnionej ochronie polegającej na unikaniu fragmentaryzacji, zakłócania stosunków wodnych i nadmiernego nawożenia.

Istotnym elementem otwartego krajobrazu są śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia, występujące w dolinach cieków oraz niektórych rowów melioracyjnych. Ich rola to podnoszenie walorów krajobrazowych, estetycznych oraz przywracanie pożądanych zjawisk środowiskowych. Szczególnie wartościowe układy ekologiczne rozwijają się w strefie kontaktu pomiędzy terenami leśnymi i łąkami.

• 1.5.2. Parki, skwery i zieleńce oraz cmentarze

Ważne dla kształtowania środowiska i klimatu miejskiego są zespoły zieleni wysokiej. W mieście Dobczyce znajdują się 3 zieleńce. Poza tym w mieście wyróżniają się obszary zieleni wysokiej stanowiące zieleń osiedlową, nie są to jednak zespoły, które można nazwać parkami miejskimi. Brak terenów urządzonej zieleni wysokiej obniża jakość wypoczynku codziennego mieszkańców, a wpływa również na stan zdrowia ludności. Wszystkie możliwe wolne tereny w mieście powinny być przeznaczone na parki i ogrody ogólnodostępne. Pomimo, że w rozrachunku ekonomicznym dla finansów gminy jest to obciążenie, to świadomość względów zdrowotnych, mikroklimatycznych, kompozycyjnych i estetycznych powinna przeważać w decyzjach samorządu gminy.

Zgrupowania zieleni zajmują powierzchnię 8,4 ha.

Obecnie na terenie miasta i gminy Dobczyce znajduje się 9 cmentarzy. Największy z nich to nowy cmentarz komunalny przy ulicy Garncarskiej. Pozostałe, to zabytkowy cmentarz komunalny Jeleniec na Wzgórzu Zamkowym oraz cmentarze parafialne w mieście Dobczyce i poszczególnych wsiach.

¹⁹ Na podstawie: Środowisko przyrodnicze i działalność człowieka w okolicach Zbiornika Dobczyckiego; A.Bokwa, W. Maciejowski; Kraków 2006

Ciekawe zgrupowanie zieleni wysokiej występuje na wspomnianym cmentarzu Jeleniec oraz zabytkowym cmentarzu, zwanym „Stróżnicą”. Innym zabytkowym obszarem zieleni wysokiej jest park dworski w Brączowicach, park przy zespole pałacowym w Sierakowie, zespole dworskim Erteleinów w Niezdowie, zespole dworskim w Stadnikach.

• 1.5.3. Ogrody działkowe

Udział rodzinnych ogrodów działkowych w powierzchni terenów zielonych wynosi około 0,25%. W mieście Dobczyce tereny Rodzinnego Ogrodu Działkowego „Jarzynka” zlokalizowane są w 3 zespołach ogrodów przy ul. Jagiellońskiej, w sąsiedztwie Raby. Stan prawny własności ROD „Jarzynka” jest nieuregulowany.

Ogrody działkowe mogą stanowić cenne tereny czynne biologicznie, jednakże w przypadku miasta Dobczyce, ogrody te zostały stopniowo i w sposób niekontrolowany przekształcone przez ich użytkowników w obszar zabudowy letniskowej. Dodatkowo, ich lokalizacja przy planowanym ciągu komunikacyjnym – obwodnicy miasta, może stwarzać zagrożenie zanieczyszczeniami metalami ciężkimi, których kumulacja w produktach rolnych może powodować negatywne skutki dla zdrowia spożywających je ludzi. Nadmierny hałas również znacznie osłabia walory rekreacyjne ogrodów. Należy dodać, że ogrody działkowe mogą także stanowić źródło uciążliwości związanych przede wszystkim z powstającymi w ich sąsiedztwie dzikimi wysypiskami odpadów (w tym niebezpiecznych np. środki ochrony roślin).

1.6. Wody

• 1.6.1. Wody płynące

Wody płynące na terenie gminy Dobczyce składają się z Raby – prawego dorzecza Wisły oraz cieków stałych i okresowych, należących do jej dorzecza. Do Zbiornika Dobczyckiego uchodzą potoki, które kiedyś były dopływami Raby: potok Rosochata, potok Brzeg, potok Lemiesz, potok Rokitka, potok Rudnik (Kamyk), potok Stadnicki, potok Tłoki, potok Wolnica, potok Zajazd i potok Żakówka. Inne dopływy Raby, uchodzące bezpośrednio do rzeki to główny dopływ - Krzyworzeka oraz Olszynka i Młynówka. Raba doprowadza do Zbiornika Dobczyckiego 88,6% znajdującej się w nim wody. Ilość wody w Rabie jest zaś zależna od parametrów jej dorzecza i warunków pogodowych. Raba ma spośród rzek karpackich największą amplitudę wahań stanów wody, a zatem ma małą bezwładność hydrologiczną²⁰.

• 1.6.2. Wody stojące

Szczególnym elementem hydrografii gminy jest Zbiornik Dobczycki, który powstał w 1987 roku przez przegrodzenie pogórskiego odcinka doliny Raby zapora ziemno-betonową, znajdującą się między Górą Jałowcową a Górą Zamkową, o wysokości 30,6 m, szerokości 8,5 m i długości 617 m. Zbiornik ma długość ok. 10 km, szerokość 0,8-1,3 km. Przy normalnym poziomie piętrzenia wody (269,9 m n.p.m.) powierzchnia zbiornika wynosi 950 ha, a średnia głębokość 10,5 m. Przy maksymalnym poziomie (272,6 m n.p.m.) parametry te wynoszą odpowiednio: 1065 ha, 125 mln m³ i 11,7 m. Pojemność przeciwpowodziowa (przestrzeń w zbiorniku przeznaczona na przyjęcie fali powodziowej) to 25,8 mln m³. Długość linii

²⁰ Na podstawie Środowisko przyrodnicze i działalność człowieka w okolicach Zbiornika Dobczyckiego; A.Bokwa, W. Maciejowski; Kraków 2006

brzegowej wynosi ok. 42 km. Czaszę Zbiornika dzieli się na trzy baseny: Basen Myślenicki (od cofki zbiornika do zach. stoku Góry Jałowcowej), Basen Dobczycki (od zapory po ujęcie wody i cypel Gaika) i Basen (Zatokę) potoku Wolnica (dawna dolina potoku Wolnica). Największą głębokość odnotowuje się w Basenie Dobczyckim (21,5 m), a największą część Zbiornika to Basen Myślenicki (609 ha). Przy średnim poziomie dopływu woda w zbiorniku wymienia się w ciągu roku około 3 razy. Powierzchnia zlewni zbiornika: wynosi 771 km², a liczba mieszkańców tej zlewni to około 190 tys. osób.

Najważniejszą funkcją zbiornika jest dostarczanie wody pitnej, gdyż pokrywa on 60% potrzeb Krakowa w tym zakresie. Ujęcie wody znajduje się na lewym brzegu zbiornika, powyżej zapory, w formie ujęcia wieżowego przylegającego do zbocza. Zapewnia pobór wody w pełnym zakresie zmienności poziomów zbiornika. Wodę ze zbiornika można pobierać z trzech głębokości, co pozwala na pobór wody w danym momencie z poziomu o najlepszych parametrach chemicznych i biologicznych.

Zbiornik dostarcza także energii elektrycznej. Elektrownia przyzaporowa, usytuowana przy prawym stoku doliny poniżej zapory, ma moc 2,5 MW i średnią roczną produkcję energii 6,78 GWh. Dla zapewnienia możliwości migracji ryb w Rabie w zaporze umieszczona została przepławka, używana od połowy marca do końca września.

Zbiornik pełni również rolę elementu systemu ochrony przeciwpowodziowej. Zbiornik wyhamowuje falę powodziową, zmniejsza i opóźnia jej odpływ w dół dorzecza. Obserwacje z okresu powodzi w lipcu 1997 r. dowodzą, że przechwycenie fali powodziowej spowodowało zmiany stanu i cech charakterystycznych wody (zmiana temperatury, przezroczystości, zanieczyszczenia).

Dla zabezpieczenia właściwego gospodarowania wodą w otoczeniu zbiornika wydzielono trzy strefy ochrony:

- 1) strefa I – strefa ochrony ścisłej ujęcia wody pitnej; jest to obszar o powierzchni 3 km² wokół ujęcia; obowiązuje całkowity zakaz wstępu do tej strefy, nie wolno tam prowadzić żadnej działalności gospodarczej,
- 2) strefa II - strefa ochrony bezpośredniej, wydzielona wokół całego zbiornika; jej granice wyznacza ogrodzenie znajdujące się w różnej odległości od linii brzegowej; tu także nie prowadzi się żadnej działalności gospodarczej,
- 3) strefa III – strefa ochrony pośredniej, dopuszczona jest tu ograniczona działalność gospodarcza, związana z prowadzeniem gospodarstw rolnych, przy czym nie wolno w tej strefie grzebać zwierząt, wylewać smarów i olejów, wysypywać śmieci, myć samochodów, a stosowanie środków ochrony roślin jest dopuszczone tylko zgodnie z zaleceniami służb rolnych²¹.

W związku z wyznaczeniem tych stref oraz wygradzeniem, zbiornik jest niedostępny do celów rekreacyjnych i wędkarskich. Stanowi to istotny problem w rozwoju gminy, z którego doskonale zdają sobie sprawę mieszkańcy i władze samorządowe. Ustanowienie stref jest formą ochrony biernej, która nie zawsze spełnia swoje zadania. W procesie inwestycyjnym budowy Zbiornika wody pitnej, którego zlewnia jest bardzo duża i intensywnie użytkowana gospodarczo, zabrakło środków na zapewnienie skutecznej ochrony czynnej, w tym w szczególności na budowę kanalizacji sanitarnej z oczyszczaniem ścieków, zabezpieczenie wód opadowych odprowadzanych z dróg²². Od tego czasu wprowadzono w obszarze gminy różnego rodzaju inwestycje zmierzające do zmiany istniejącego stanu (np. budowa

²¹ Na podstawie: Środowisko przyrodnicze i działalność człowieka w okolicach Zbiornika Dobczyckiego; A.Bokwa, W. Maciejowski; Kraków 2006

²² Na podstawie: Ekoturystyka impulsem do rozwoju okolic Zbiornika Dobczyckiego; Paweł Machnicki; w: Ekoturystyka szansą rozwoju gmin wokół Zbiornika Dobczyckiego; Dobczyce 2006

nowoczesnej oczyszczalni ścieków, zwiększanie ilości podłączanych gospodarstw do sieci kanalizacji), są to jednak ciągle działania niewystarczające. Opis stanu infrastruktury technicznej zamieszczono w rozdziale 11.3. niniejszego opracowania. W związku z zaistniałą sytuacją podejmowane są dyskusje, czy zagrożenia z ograniczonego i kontrolowanego rekreacyjnego użytkowania Zbiornika nie stanowią jedynie niewielkiego ułamka zagrożeń, jakie wynikają z obecnego stanu kanalizacji sanitarnej i deszczowej w zlewni.

Władze gminy stoją przed wyzwaniem konstrukcji koncepcji rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej, która obejmie swoim zasięgiem tereny miasta i (przede wszystkim) sołectw. Dostępność dla ludności elementów infrastruktury na terenach wiejskich gminy Dobczyce ograniczają dwa zasadnicze czynniki:

- trudne warunki terenowe - górskie i podgórskie,
- duże rozproszenie wsi na terenie gminy, a także rozproszenie siedlisk w obrębie poszczególnych wsi.

Oba te czynniki powodują że koszt rozbudowy infrastruktury na terenach gminy jest względnie wysoki, i w wypadku braku zewnętrznego finansowania, część rozproszonych siedlisk nie będzie mogła z niej korzystać.

1.7. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnictwo jest zanikającą funkcją gminy, co ma odzwierciedlenie w spadku zatrudnienia w rolnictwie oraz zmniejszającej się ilości gospodarstw indywidualnych posiadających źródła dochodu wyłącznie z rolnictwa. W 2005 r. w granicach administracyjnych gminy znajdowało się około 3 242 ha użytków rolnych, które stanowiły około 49% powierzchni ogólnej. Te proporcje przesądzają o znacznym udziale terenów rolnych w strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Tabela 15 Gleby według użytkowania (2000 – 2005)²³

rok	użytki rolne	łąki	pastwiska	grunty orne	sady
	w ha				
2000	3250	691	277	2145	137
2001	3250	689	282	2142	137
2002	3246	687	277	2145	137
2003	3260	929	166	2101	64
2004	3253	929	166	2094	64
2005	3242	921	164	2093	64
Udział w użytkach rolnych	100%	28,4%	5%	64,6%	2%
2005 – udział w pow. gminy	48,6%	13,8%	2,4%	31,4%	1%

• 1.7.1. Struktura użytkowania i władania gruntów rolnych

Na użytki rolne w Dobczycach składają się w największym stopniu grunty orne (64,6%) i łąki (28,4%). Pastwiska i sady stanowią niewielki udział i w przeciągu ostatnich lat ten udział się zmniejsza.

Według spisu powszechnego z 2002 roku w gminie obserwuje się spore rozproszenie obszarowe gospodarstw rolnych. Dominują przede wszystkim gospodarstwa indywidualne prywatne, drobne, do 1 ha, jak również od

²³ opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów z dnia 19.10.2004 r.

1 do 5 ha. Większe, powyżej 5 ha, stanowią nieznaczny procent całości gospodarstw rolnych.

Tabela 16 Charakterystyka gospodarstw rolnych²⁴

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw	Powierzchnia użytków ornyc
ogółem	2 242	3 029
do 1 ha	1 193	535
1-5	983	1 967
5-10	57	359
10 ha i więcej	9	169

W 2002 roku w gminie funkcjonowało 2242 gospodarstw, z tego ponad połowa deklaruowała prowadzenie wyłącznie działalności rolniczej. 58 gospodarstw prowadzących działalność pozarolniczą utrzymywało się z handlu i przetwórstwa przemysłowego, a 21 gospodarstw zajmowało się budownictwem i transportem.. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia tabela 17.

Tabela 17 Gospodarstwa rolne według prowadzenia działalności gospodarczej²⁵

wyszczególnienie	liczba gospodarstw	Powierzchnia w hektarach	
		gruntów ogółem	w tym użytków rolnych
Ogółem	2242	3708	3029
Prowadzące wyłącznie działalność rolniczą	1356	2655	2156
Prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą	111	103	85
Prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą	178	444	355
Nieprowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	597	507	433

• 1.7.2. Gleby – bonitacja i przydatność

W większej części gminy Dobczyce są dosyć dobre warunki glebowe do produkcji rolnej. Z danych pochodzących z map glebowo-rolniczych wynika, że gleby otoczenia Zbiornika Dobczyckiego są raczej mało zróżnicowane, a występujące typy to: gleby brunatne kwaśne, gleby płowe, gleby glejowe, rankery i mady. Ponadto z danych wynika, że w obszarze gminy dominują gleby klasy IIIa i IIIb oraz IV a i IVb²⁶. Gleby klas wyższych i niższych zajmują bardzo niewielki odsetek powierzchni gminy.

Najwięcej użytków rolnych klas IIIa i IIIb (ponad 100ha) występuje w sołectwach Bieńkowice, Brzezowa, Kędzierzynka, Sieraków, Skrzyńka, Stadniki oraz w mieście Dobczyce. Duży udział pastwisk i łąk w porównaniu z gruntami ornymi można odnotować w obrębach Brzezowa, Dobczyce, Kornatka, Sieraków, Stadniki. Należy przy tym zaznaczyć, że do tych zestawień były brane pod uwagę również grunty rolne pod zabudową (np. B/RIII).

²⁴ Źródło: Dane ze Spisu Powszechnego, Urząd Statystyczny, 2003r

²⁵ Źródło: Dane ze Spisu Powszechnego, Urząd Statystyczny, 2003r

²⁶ zbiorcze zestawienie klasoużytków z dnia 10 września 2009 r.

Rozmieszczenie kompleksów gleb wysokiej klasy na terenie gminy przedstawiono na Rysunku nr 1 „Uwarunkowania rozwoju”. Szczegółowe dane dotyczące udziału poszczególnych klas gleb w powierzchni gminy zamieszczono w tabeli nr 18.

Tabela 18 Gleby według bonitacji²⁷

x	użytki rolne	łąki	pastwiska	grunty orne	użytki rolne	łąki	pastwiska	grunty orne
	w ha				w %			
I	1,8	1,8	0	0	0,05	0,05	0	0
II	25,65	4,69	0,84	20,12	0,66	0,12	0,22	0,52
III	1874,08	138,13	354,47	1381,48	48,05	3,54	9,09	35,42
IV	1645,47	154,21	427,66	1063,6	42,19	3,95	10,97	27,27
V	285,82	40,48	112,91	132,43	7,33	1,04	2,90	3,40
VI	67,06	12,79	18,68	35,59	1,72	0,33	0,48	1,34
razem	3899,88	352,1	914,56	2633,22	100,00	9,03	23,45	67,52

W Dobczycach występują następujące typy kompleksów rolniczej przydatności gleb: 10 pszenno – górski, 11 zbożowo – górski, 8 zbożowo – pastewny oraz w niewielkim stopniu 12 owsiano – ziemniaczany górski oraz 2 pszenno dobry.

Gleby o warunkach łatwych oraz średnio łatwych i średnio trudnych występują na większości gruntów ornych w gminie. Bez większych problemów może być prowadzona uprawa ciągnikami kołowymi, większe trudności może mieć wykorzystywanie kombajnów.

Bardzo niekorzystnym zjawiskiem dla rolnictwa jest erozja gleb. Na obszarze miasta i gminy występują przypadki erozji wodnej powierzchniowej i wązowej oraz erozji wietrznej o różnych stopniach intensywności. Działanie erozji prowadzi do spłycania i degradacji gleb. Dla przeciwdziałania tym zjawiskom można prowadzić uprawę poprzeczno – stokową, stosowanie systemu rowów odprowadzających, obsadzanych odpowiednimi gatunkami drzew oraz zalesianie gleb o niskiej przydatności rolniczej.

Użytki rolne w Dobczycach według form własności należą głównie do gospodarstw indywidualnych. Pozostałe tereny stanowią grunty Skarbu Państwa i gminy.

• 1.7.3. Produkcja roślinna i zwierzęca

Według struktury powierzchni zasiewów głównych ziemiopłodów, w Dobczycach uprawiane są głównie zboża (zasiewy na około 72% powierzchni użytków rolnych). Mniejszy udział mają ziemniaki (21% powierzchni). Pozostałą powierzchnię zajmują rośliny pastewne, warzywa, drzewa i krzewy. Wśród zbóż, z uwagi na gleby wysokiej jakości, zasiewana jest pszenica, a w mniejszej ilości pszenżyto i owies. Powierzchnię zasiewów przedstawia tabela nr 19.

Mało jest gospodarstw produkujących głównie na rynek. Najwięcej jest produkujących wyłącznie na potrzeby własne. Osoby pracujące w rolnictwie w dużej mierze posiadają dodatkowe źródła dochodów: renty lub emerytury osób starszych zamieszkujących z właścicielami gospodarstw lub praca właścicieli poza rolnictwem.

²⁷ opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji gruntów z dnia 10 września 2009 r.

Tabela 19 Charakterystyka gospodarstw rolnych²⁸

rodzaj	powierzchnia zasiewu w ha	powierzchnia zasiewu w %
zboża	951,09	72%
ziemniaki	280,65	21%
pastewne	48,60	4%
pozostałe	38,06	3%

Tabela. 20 Charakterystyka gospodarstw rolnych - hodowla²⁹

rodzaj	gospodarstwa
bydło	619
krowy	546
trzoda chlewna	302
konie	66
owce	27

Rolnicy w Dobczycach hodują głównie drób (ponad 96 tysięcy sztuk).

Ponadto w gospodarstwach prowadzona jest głównie tradycyjna hodowla zwierzęca mieszana, z przewagą bydła i trzody chlewniej, z nastawieniem na krowy mleczne, co ilustruje tabela 20. Hodowli pogłównia sprzyjają grunty rolne wysokich klas, duże powierzchnie użytków rolnych, w tym łąk i pastwisk.

1.8. Tereny zamknięte

Na obszarze miasta i gminy nie występują tereny zamknięte, do których należą tereny związane z bezpieczeństwem i obronnością państwa oraz tereny kolejowe.

²⁸ Źródło: Dane ze Spisu Powszechnego, Urząd Statystyczny, 2003r

²⁹ Źródło: Dane ze Spisu Powszechnego, Urząd Statystyczny, 2003r

2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

2.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta i wsi jest układem powiązanych ze sobą części, z jakich się ono składa. Części te wyróżniają się dzięki cechom przestrzennym i funkcjonalnym. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Dobczyc kształtowała się przez wiele wieków i miały na nią wpływ różne uwarunkowania. Do najważniejszych czynników należą uwarunkowania przyrodnicze oraz dotychczasowy rozwój miasta i gminy, a w szczególności trwałe elementy zagospodarowania, które rzutują na przyszłe funkcjonowanie organizmu miejskiego. Do najbardziej odczuwalnych przez mieszkańców barier przestrzennych należą: rzeki i potoki, zbiornik, obszary o znacznych spadkach terenu, główne drogi. Są one możliwe do przekroczenia jedynie w miejscach wyznaczonych przepraw: mostów, przejść dla pieszych, przełęczy.

Uwzględniając dotychczasowe opracowania, obecne zagospodarowanie i użytkowanie przestrzeni miasta i gminy, bariery przestrzenne, w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Dobczyc, można wydzielić kilka wyróżniających się przestrzennie stref o dominujących funkcjach, z czego strefę centralną z miastem można podzielić na kilka podstref, oznaczonych na mapie Analiza struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta – Rysunek 4:

Strefa południowa (1) obejmuje tereny na południe od Zbiornika Dobczyckiego i Dobczyc, gdzie dominującą funkcją obszaru jest eksploatacja lasów, zamieszkiwanie, turystyka i wypoczynek. Obejmuje takie sołectwa jak: Brzezowa, Kornatka, Stadniki, Kędzierzynka i wschodnia część Skrzyńki. Strefa nie jest zwarta ale w większej części ma wyraźne granice przestrzenne: od północy Zbiornik Dobczycki, oraz Raba, od południa kompleksy leśne Pasma Glichowej. Zlokalizowana jest tu zabudowa jednorodzinna, w tym zagrodowa oraz drobne usługi. Zabudowania są rozproszone, zlokalizowane wzdłuż dróg poprowadzonych po zboczach. Często daje się zauważyć rozrost struktury z typowo ulicowego w wielocłonowy, wynikający z wtórnych podziałów oraz powstającej zabudowy w przysiółkach. Obserwowanym problemem jest brak wyraźnych miejsc centralnych, punktu spotkań i przestrzeni publicznych. Na południowej i północnej granicy występują bariery przestrzenne w postaci zbiornika, rzeki oraz wzniesień. Przekroczenie zbiornika nie jest możliwe, najbliższa przeprawa mostowa przez Rabę znajduje się w dużej odległości w Dobczycach, natomiast przekroczenie Pasma Glichowca jest możliwe przez przełęcz, drogą wojewódzką nr 964.

Strefa zachodnia (2) obejmuje Zbiornik Dobczycki, jest strefą niedostępną, przez co sama w sobie stanowi barierę przestrzenną w dostępności komunikacyjnej, ale też otwiera widok na pozostałe strefy.

Strefa centralna (3), obejmująca miasto Dobczyce i przylegające wsie, dzieląca się na następujące podstrefy:

- południowo - wschodnia podstrefa zabudowy podmiejskiej (3a) obejmuje osiedle Przedmieście, południową część miasta Dobczyce oraz wieś Niezdów i zachodnią część sołectwa Skrzyńka. Jest to duża pod względem powierzchni strefa, w której znaczny udział mają tereny otwarte. Strefa nie jest zwarta i nie ma wyrazistych granic, oprócz granicy zachodniej w postaci Zbiornika Dobczyckiego. Przeważnie zlokalizowana jest tu zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, we wsiach również o charakterze zagrodowym

oraz drobne usługi. Wyróżniającym się przestrzennie elementem jest Zespół Szkół Rolniczych, położony na wzniesieniu nad zbiornikiem.

- podstrefa zwartej zabudowy mieszkaniowej (3b), obejmująca osiedla: Piastowskie i Jagiellońskie oraz osiedle domów jednorodzinnych przylegające do wyżej wymienionych. Jest zlokalizowana po północno - wschodniej stronie od centrum miasta. Dominuje tu przestrzennie zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, z charakterystycznymi budynkami – blokami liczącymi do pięciu kondygnacji oraz w środkowej części zabudowa usług oświaty. Osiedlom towarzyszą liczne usługi podstawowe, czyli handlu, gastronomii, zdrowia, a także powstające we wschodniej części Regionalne Centrum Oświatowo – Sportowe. W północnej części znajduje się osiedle domów jednorodzinnych o czytelnym układzie ulic. Strefa ma charakter zwarty, jednak nie wszystkie jej granice są wyraziste. Najczytelniejszą jest granica wschodnia, wyznaczona przez obwodnicę miasta Dobczyce.
- podstrefa usług centralnych (3c), gdzie zlokalizowane są różne usługi, w tym handlu, gastronomii, administracji, kultury, nauki, turystyki, kultu religijnego, a także zabudowa mieszkaniowa. Centrum jest strefą wyróżniającą się w przestrzeni miasta ze względu na charakter zabudowy, w tym liczne zabytki oraz usługi. W strefie, jak i na jej granicy, występują bariery przestrzenne w postaci drogi wojewódzkiej, która przechodzi przez środek Rynku. Wyróżniającym się obszarem w podstrefie jest Wzgórze Zamkowe.
- podstrefa przemysłowa (3d) obejmująca tereny przemysłowe położone we wschodniej części miasta. Strefa jest jednorodna pod względem funkcji i zwarta przestrzennie. Posiada jednak bariery przestrzenne w postaci obwodnicy miasta i rzeki Raby, którą można przekroczyć w znacznej odległości od podstrefy. Jest to sytuacja niekorzystna, jednak możliwa do zmiany przez dokończenie budowy obwodnicy.
- podstrefa doliny Raby (3e) obejmuje zarówno samą dolinę, jak i zabudowania zlokalizowane w najbliższym sąsiedztwie. Strefa ta wyraźnie dzieli się na 2 jednorodne pod względem funkcji części: południową przyrodniczo - krajobrazową oraz północną usługowo – mieszkaniową. Przecięta jest poprzecznie przez drogę wojewódzką nr 964. W części północnej znajdują się usługi z zakresu turystyki, rekreacji i sportu, a wzdłuż drogi zlokalizowana jest zabudowa mieszkaniowo – usługowa. Dość czytelnym punktem jest rondo, przy którym zlokalizowane są duże obiekty handlowe.

Strefa północna (4) obejmuje tereny na północ od Zbiornika Dobczyckiego i Raby, gdzie dominującą funkcją obszaru jest zamieszkiwanie, agroturystyka i wypoczynek, a w niewielkim stopniu drobne gospodarstwa rolne. Obejmuje takie sołectwa jak: Brączowice, Bieńkowice, Rudnik, Dziekanowice, Sieraków, Nową Wieś oraz zachodnią część Stojowic i część obszaru miasta Dobczyce przy drodze wojewódzkiej nr 967. Zlokalizowana jest tu zabudowa jednorodzinna, w tym zagrodowa oraz drobne usługi. Znajduje się tu również wyróżniający się przestrzennie obiekt infrastruktury technicznej – Stacja Uzdatniania Wody MPWiK w Krakowie. Zabudowania są rozproszone, zlokalizowane wzdłuż dróg poprowadzonych po dolinach lub zboczach. Podobnie jak w strefie 1 często daje się tu zauważyć rozrost struktury z typowo ulicowego w wielocłonowy, wynikający z wtórnych podziałów oraz powstającej zabudowy w przysiółkach. Obserwuje się również brak wyraźnych miejsc centralnych, punktu spotkań i przestrzeni publicznych. Na południowo – zachodniej granicy występuje bariera przestrzenna w

postaci zbiornika. Do wsi Brzączowice można z pozostałej części strefy dojechać tylko jedną drogą. Wschodnia granica jest też dość czytelna – stanowi ją las Hucisko. Pozostałe granice są zatarte, a barierą wewnętrzną jest droga wojewódzka o dość dużym natężeniu ruchu.

2.2. Kompozycja i estetyka w zagospodarowaniu gminy Dobczyce

Miasto jest zespołem przestrzennym składającym się z kilku zespołów urbanistyczno - architektonicznych i krajobrazowych. Zespół urbanistyczno – architektoniczny ma ograniczoną wielkość i oddzielony jest od innych zespołów wyraźną granicą topograficzną lub krajobrazową, względnie odrębną formą czy funkcją.

Zespół krajobrazowy to fragment krajobrazu dobrze widoczny z określonego punktu i posiadający elementy ograniczające spojrzenie, np. wysokie drzewa, grupy zabudowań. Dzięki ukształtowaniu i pokryciu terenu stanowi on charakterystyczne środowisko odróżniające się od środowisk sąsiednich.

Czynnikami decydującymi o oddziaływaniu emocjonalnym środowiska przestrzennego są: jego forma, a ujmując szerzej struktura, cechy indywidualne wyróżniające dane środowisko oraz funkcje i znaczenie społeczne poszczególnych obiektów zespołu przestrzennego lub jego całości. Czynniki te występują i oddziałują we wszystkich podstawowych elementach krajobrazu miejskiego. Elementami tymi, najłatwiej identyfikowanymi i zapamiętywanymi przez mieszkańców przestrzeni zurbanizowanych są: elementy krystalizujące plan miasta, ulice, dominanty układu przestrzennego, punkty węzłowe, znaki szczególne.

Elementy krystalizujące plan miasta to komponenty stanowiące główne jego znamiona, czytelne i łatwe do zapamiętania. Decydowały one w przeszłości zarówno o organizacji życia społecznego w mieście, jak i kierunkach, a także racjonalnym rozwoju miasta. W mieście Dobczyce elementem krystalizującym plan jest przede wszystkim Rynek powstały jako poszerzenie starego szlaku przebiegającego przez miasto. Równie istotnym komponentem jest Raba, która decydowała o kierunkach rozwoju miasta. Kolejnym elementem krystalizującym są główne szlaki komunikacyjne czyli w przypadku miasta Dobczyce dwie przecinające się drogi wojewódzkie.

Drogi i ulice stanowią grupę elementów struktury miasta, które zapamiętuje się dzięki ich cechom indywidualnym w przestrzeni oraz gdy mają większe znaczenie dla kształtowania się życia społecznego. Główne ulice stają się czasem nawet symbolami miasta. W mieście Dobczyce najbardziej charakterystyczną są ulice Kilińskiego i Targowa, łączące się w centralnej części z Rynkiem.

Dominanty układu przestrzennego, zarówno w skali architektonicznej jak i urbanistycznej, to budynki wysokie, wieże oraz zespoły przestrzenne o cechach indywidualnych, place o dużym znaczeniu społecznym, zespoły usługowe, wielkie założenia parkowe, a nawet grupy drzew, czyli obiekty wyróżniające się w danym środowisku. Wśród dominant należy wymienić następujące obiekty i miejsca:

- Wieża Straży Pożarnej,
- Wieża kościoła pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych,
- Wieża kościoła pw. św. Marii Magdaleny i Mikołaja w Dziekanowicach,
- Zabudowania klasztoru i Wyższego Seminarium Misyjnego Księża Najświętszego Serca Jezusowego w Stadnikach,
- Wzgórze zamkowe wraz z zamkiem i kościołem pw. św. Jana Chrzciciela,
- Wieża „sterówki” przy zaporze wodnej,
- Wał ziemny zapory wodnej,

- Grupa drzew na wzgórzu Strażnica,
- Planowany nowy most na Rabie z wysokimi pylonami (w ciągu obwodnicy). **Punkty węzłowe** powstają w miejscach zetknięcia się elementów przestrzennych o różnorodnych strukturach. Są ważne funkcjonalnie, a także zapamiętywalne, dzięki specyficznej formie przestrzennej. Tworzą je skrzyżowania dużych linii komunikacyjnych. W gminie Dobczyce takimi punktami węzłowymi są:
- rondo przy skrzyżowaniu dróg nr 964 i 967,
- plac Zgody od którego rozpoczyna się Rynek,
- skrzyżowanie ulic Kilińskiego i Obwodowej, nabierające znaczenia po wybudowaniu odcinka obwodnicy miasta przez rzekę Rabę,
- planowane nowe rondo przy skrzyżowaniu drogi 967 oraz obwodnicy miasta i Dziekanowic.

Należy jednak zaznaczyć, że miejsca te wymagają podkreślenia ich rangi, np. poprzez specyficzne ukształtowanie otoczenia, stworzenie wrażenia „bram miasta”.

Znaki szczególne w gminie to pomniki lub elementy rzeźbiarskie nie zasługujące na zaliczenie do dominant, różnorodne unikalne detale, niewielkie formy architektoniczne. Spośród wielu można wymienić następujące znaki szczególne występujące w gminie:

- Rzeźba św. Floriana na Rynku,
- Lipa „Marysieńka” na wzgórzu zamkowym,
- Figura św. Jana Nepomucena w „mieście Dobczyce”,
- Kapliczki i figura św. Floriana w Bieńkowicach,
- Kapliczki i figura Matki Boskiej w Brzezowej,
- krzyż przydrożny oraz figura Matki Boskiej w Dziekanowicach,
- Kapliczka i pomnik Niepodległości Polski w Kędzierzynie,
- Figura Matki Boskiej w Kornatce,
- Figura Matki Boskiej w Nowej Wsi,
- Kapliczka w Rudniku,
- Kapliczka, krzyż przydrożny oraz figury Jezusa i Matki Boskiej w Sierakowie,
- Kapliczki w Skrzynce,
- Kapliczka w Stadnikach,
- Kapliczka i krzyż przydrożny w Stojowicach.

2.3. Przestrzenie publiczne³⁰

Przestrzenie publiczne miasta Dobczyce to przede wszystkim tereny ścisłego centrum oraz otoczenie budynków wielorodzinnych na osiedlach mieszkaniowych. We wsiach właściwie brak jest możliwości wskazania przestrzeni publicznych. Centralna część miasta to Rynek - obszar o wysokich walorach historycznych i estetycznych, ukształtowany w procesie historycznym. Ma charakter poszerzonej ulicy z przylegającymi prostopadle do zabudowanej pierzei długimi i wąskimi działkami. Specyficzny układ Rynku powoduje, że w centrum miasta brakuje przestrzeni do zaspokojenia wielu funkcji, co stanowi szczególny problem dla miejsca, które powinno generować i skupiać najważniejsze procesy sfery społecznej i gospodarczej miasta. Obecnie przebieg głównej drogi tranzytowej przez Rynek, uniemożliwia jego waloryzację jako centralnego placu miejskiego, utrudnia

³⁰ Za: Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Dobczyce; Dobczyce grudzień 2008

podniesienie jego funkcjonalności oraz racjonalne zagospodarowanie. Ponadto, lokalny układ komunikacji w obrębie centrum, w szczególności pieszej, został zaburzony przez zamknięcie przez właścicieli posesji dawnych przejść prostopadłych do głównych ulic. Powoduje to, że sieć komunikacyjna nie jest dostosowana do wzrastającego ruchu samochodowego, a piesi mają problemy ze swobodnym poruszaniem się. Problem potęguje występowanie niedoboru miejsc parkingowych i pozostawianie aut na chodnikach i w miejscach do tego nie przeznaczonych. Utrudniony jest także dostęp do położonych w centrum instytucji – biblioteki i Banku Spółdzielczego, kościoła, ośrodka zdrowia. Odczuwalny jest brak bezpiecznej (pieszej i rowerowej) komunikacji pomiędzy Rynkiem a osiedlami mieszkaniowymi. Tradycyjne podziały przestrzenne wokół Rynku ograniczają lub blokują plany rozwojowe poszczególnych właścicieli działek, dlatego konieczne jest tworzenie porozumień i działanie wspólne, umożliwiające optymalne wykorzystywanie ograniczonej przestrzeni. W obrębie osiedli mieszkaniowych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie brakuje przestrzeni publicznych umożliwiających realizację przez mieszkańców podstawowych potrzeb kulturalnych – miejsc spotkań, kameralnych przestrzeni handlowych i usługowych, terenów rekreacyjnych, tworzących klimat małego miasta.

W odniesieniu do estetyki miasta dominuje niski styl i zbyt duża, niczym nieograniczona różnorodność reklam, szyldów, napisów, tablic, witryn sklepowych, których celem jest przede wszystkim pozyskanie uwagi przechodzących. Tworzy to chaos plastyczny i szum informacyjny. Przypadkowe i nieestetyczne są elewacje budynków, ogrodzenia, ogródki – generalnie odczuwa się brak wizji plastycznej i estetycznej miasta. Stwierdzono także, że w mieście brakuje urządzonej zieleni - świadomie komponowanej wartości urbanistycznej, służącej także podnoszeniu estetyki miasta. Problem stanowią budynki mieszkalne i gospodarcze o wysokich walorach historycznych (drewniane) ale o bardzo niskim standardzie technicznym. Nie stanowią one materialnej bazy do współczesnej aktywności, grozi im całkowita degradacja. Konieczne jest przedsięwzięcie działań zapobiegających degradacji centralnej części miasta – obecnie najbardziej pilne dla utrzymania i poprawy stanu Rynku oraz zabytkowych obszarów przyległych są działania związane z ograniczeniem intensywności ruchu kołowego w centrum, poprawą jakości przestrzeni centralnej części i stanu tkanki miejskiej. Natomiast przestrzeń wokół budynków mieszkalnych jest mało funkcjonalna i nieracjonalnie zagospodarowana. Poprawa jej stanu będzie możliwa poprzez wyodrębnienie terenów rekreacyjnych oraz podniesienie estetyki i efektywnego zagospodarowania przestrzeni.

3. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY

3.1. Rzeźba terenu, budowa geologiczna, gleby

• 3.1.1. Rzeźba terenu

W podziale Polski na jednostki geomorfologiczne gmina Dobczyce stanowi fragment Pogórza Wielickiego. Charakterystycznym dla niego typem rzeźby jest typ pogórzy średnich z fragmentami zrównania pogórskiego, którego najwyższe partie tworzą szerokie, spłaszczone garby wzniesione 350-420 m npm. Do najwyższych wzniesień na terenie gminy Dobczyce należą wzgórza znajdujące się w jej południowej części, np. w Brzezowej (421 m npm.) czy Kornatce (434 m npm). Poniżej poziomu pogórskiego widoczne jest zrównanie poziomu przydolinne. Leży ono od 60 do 100 m ponad dnem doliny Raby, ścinając swoją powierzchnią warstwy godulskie na Przedmieściu w mieście Dobczyce i piaskowce istebniańskie dolne pomiędzy Kornatką a miastem. Oba poziomy zrównania silnie rozczłonkowane są przez gęstą sieć dolin rzecznych, należących do dorzecza Raby. Szeroka dolina samej Raby przecina cały omawiany obszar z południowego zachodu na północny wschód, biegnąc ukośnie w stosunku do głównych struktur geologicznych. Dolina ta będąca obecnie w stadium dojrzałym posiada ukształtowane w plejstocenie i holocenie sterasowane dno, którego szerokość dochodzi do 1,5 km. Wyraźne zwężenie doliny (ok. 650 m) między Górą Jałowcową a Górą Zamkową, uznaje się za przełom strukturalny. Właśnie ono wykorzystane zostało do wybudowania zapory Zbiornika Dobczyckiego. Poniżej zapory dno doliny Raby ponownie ulega rozszerzeniu nawet do szerokości 2 km. W jego obrębie koryto Raby jest bardzo kręte, silnie podcinając zbocza doliny, a zmiany jego przebiegu zachodzące przede wszystkim przy wysokich stanach wody były niegdyś charakterystyczną cechą tej rzeki.³¹

• 3.1.2. Budowa geologiczna

Gmina Dobczyce, w podziale geologicznym Polski, leży w obrębie Zachodnich Karpat Fliszowych, które powstały w neogenie w czasie alpejskich ruchów orogenicznych. Cały obszar otoczenia Zbiornika Dobczyckiego charakteryzuje się płaszczowinowym stylem tektoniki, a budujące podłoże utwory fliszowe składają się z serii naprzemianległych ławic piaskowców, łupków ilastych i wapnistych oraz zlepieńców, które zostały sfałdowane i przemieszczone ku północy.

Gmina Dobczyce leży w brzeżnej strefie północnej części płaszczowiny śląskiej, na pograniczu antyklinalnego wypiętrzenia Siodła Dobczyc i formy synklinalnej zwanej Niecką Kornatki-Brzezowej. Opisany obszar znajduje się w obrębie wschodniego fragmentu płaszczowiny śląskiej wynurzającej się na powierzchnię spod skał płaszczowiny magurskiej, której czoło nasunięcia przebiega 7-12 km na południe od odcinka doliny Raby. Pod utworami płaszczowiny śląskiej zalega kompleks skalny płaszczowiny podśląskiej, przy czym na powierzchni brak jest jej wychodni. Cechą charakterystyczną płaszczowiny śląskiej jest pełny profil osadów kredowych, jednak w granicach opracowania kredę reprezentują głównie warstwy godulskie, łupki pstrze, warstwy istebniańskie dolne i warstwy istebniańskie górne.

³¹ Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy i miasta Dobczyce, Wrocław 2009; G. Synowiec

Najstarszymi skałami jednostki śląskiej odsłaniającymi się na powierzchni są warstwy godulskie, które uformowane zostały w górnej kredzie (cenoman-turon-senon), w trzech odmianach facjalnych. Należą do nich: łupki pstre, piaskowce glaukonitowe z warstwami łupków pstrych, a także łupki zielone i piaskowce glaukonitowe. Najwyższe ogniwo stratygraficzne płaszczowiny śląskiej w granicach opracowania tworzą warstwy istebniańskie (senon-paleocen), w obrębie których wyróżnia się warstwy istebniańskie dolne i górne. Te pierwsze tworzą jasne, silnie spękane, gruboławicowe piaskowce arkozowe, złożone z ziaren słabo obtoczonego kwarcu i białego skalenia, z wkładkami ciemnych łupków ilastych, mułowców i zlepieńców. Zajmują one największą powierzchnię na badanym obszarze, m.in. budując masyw Góry Zamkowej, czy okolice Kornatki i Brzezowej. W wielu miejscach tworzą one malownicze formy skalne. Na spłaszczeniu stokowym Wielkiej Góry (402 m npm) znajduje się baszta skalna zbudowana z piaskowca istebniańskiego, o wysokości do 5 m i średnicy 8 m. W partiach szczytowych masywu góry Styrek (366 m npm), w pobliżu osiedla domków letniskowych, od strony zatoki Brzezówki, wznosi się kolejny skalny ostańiec znany jako „Diabelski Kamień”. Stanowi go skalna baszta, o wymiarach 5,0 na 3,5 m i wysokości 4,5 m.

Utwory czwartorzędowe reprezentowane są głównie przez występujące płatami gliny lessowate, gliny deluwialne na stokach, osady rumoszowe na szczytach i stromych zboczach, jak też żwiry, otoczaki i gliny fluwioglacjalne wyścielające dno doliny Raby. Odnaleziono również osady polodowcowe, jako że plejstocenijski lądolód ze zlodowacenia krakowskiego w całości przykrył tereny Pogórza Wielickiego, dochodząc w mieście Dobczyce po Górę Zamkową. Najmłodszymi osadami są żwiry i piaski aluwialne spotykane w dnie doliny Raby i jej dopływów. Najbliższe otoczenie Raby stanowią rzeczne terasy holocenijskie, a w dolnych odcinkach, zwłaszcza na lewym brzegu, także terasy plejstocenijskie. Południowe jak i północne zbocza doliny to pogórza z fragmentami zrównań pontyjskich a także niskie pogórza i obniżenia śródgórskie. Bardziej na południe od zbiornika spotkać można wzniesienia ostańcowe, które sięgają nawet 350-420 m npm.³²

• 3.1.3. Gleby

Zróznicowanie skał macierzystych podłoża oraz urozmaicona rzeźba terenu spowodowała, że struktura pokrywy glebowej w gminie Dobczyce, podobnie jak na całym Pogórzu Karpackim, charakteryzuje się dużym stopniem mozaikowości. Jedną z głównych skał macierzystych gleb opisywanego obszaru jest zwietrzelina skał fliszowych (kompleks piaskowców i łupków). W okolicy Brzezowej występują również płaty pyłów lessopodobnych przykrywających skały fliszowe, natomiast w dolinie rzeki Raby – utwory fluwioglacjalne i żwiry aluwialne. W okolicach Zbiornika Dobczyckiego dominują gleby płowe wykształcone na utworach pyłowych (pyłach lessopodobnych). Na wychodniach skał fliszowych ukształtowały się gleby brunatne kwaśne i wylugowane. Lokalnie na piaszczystych zwietrzelinach skał fliszowych występują gleby bielcowe. Na wychodniach skalnych pojawiają się również szkieletowe gleby inicjalne – rankery. W bezpośrednim sąsiedztwie Zbiornika oraz w obniżeniach terenu występują gleby glejowe, natomiast w dolinie rzeki Raby i dolinach jej dopływów wytworzyły się mady³³.

³² Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy i miasta Dobczyce, Wrocław 2009; G. Synowiec

³³ Źródło: www.klimat.geo.uj.edu.pl/gaik

3.2. Klimat

W podziale klimatycznym Polski według E. Romera omawiany obszar zaliczony został do klimatów podgórskich w krainie Pogórza Przemysko-Wielickiego. Według innych badaczy teren gminy zalicza się do dzielnicy Podkarpackiej i do piętra umiarkowanie ciepłego. Obecnie należałoby prawdopodobnie zaklasyfikować omawiany teren do piętra ciepłego.

Na terenie gminy działają dwie stacje prowadzące pomiary meteorologiczne: stacja klimatologiczna IMGW w Dobczycach (od 1976 r.) i Stacja Naukowa Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Gaiku-Brzezowej (od 1963 r.). Dzięki pomiarom na stacji w Gaiku-Brzezowej stwierdzono, że średnia roczna temperatura powietrza na tym terenie w latach 1988-2004 wynosiła 8,6°C. W średnim przebiegu rocznym najchłodniejszy jest styczeń (średnia wieloletnia temperatura miesięczna: -0,9°C), zaś najcieplejszy lipiec (18,5°C). Średnia roczna suma opadu wynosi 761,8 mm, podczas gdy średnia wieloletnia suma opadu na terenie południowych okolic Krakowa wynosi 700-800 mm. Warunki solarne na opisywanym obszarze można zaliczyć do przeciętnych. Średnie roczne zachmurzenie wynosi 70,4% i jest to nieco więcej niż średnie roczne zachmurzenie dla południowej Polski w okolicach Krakowa, które wynosi ok. 65%. Średnia miesięczna prędkość wiatru przez cały rok wynosi około 2-3 m/s. Jednak zwłaszcza w miesiącach zimowych mogą zdarzać się wiatry silne, o prędkości powyżej 10 m/s, średnio do 2 takich dni w miesiącu. Wiatr najczęściej wieje z zachodu (24,2% przypadków) i południowo-zachodu (16,7%).

Prowadzone badania pozwoliły stwierdzić, że jest to teren o zróżnicowanych warunkach bioklimatycznych w ciągu roku. W półroczu chłodnym często występują uciążliwe warunki pogodowe, duże zmiany ciśnienia atmosferycznego z dnia na dzień i wiatry o charakterze fenów. Natomiast warunki solarne są w tym czasie lepsze niż w Krakowie, co sprzyja organizacji wypoczynku poza miastem. W dolinie Raby, poza zbiornikiem, częste są inwersje termiczne, ograniczające naturalną wentylację, stanowiące czynnik niekorzystny bioklimatycznie. Stabilność atmosfery nie sprzyja uprawianiu np. szybownictwa. Temperatura jest na tym terenie zazwyczaj nieco niższa niż w Krakowie, zwłaszcza latem (o około 1,2°C), co ma pobudzający i hartujący wpływ na mieszkańców Krakowa w czasie wypoczynku weekendowego. Warunki solarne (uśonecznienie) sprzyjają helioterapii (czyli leczeniu lub wspieraniu leczenia działaniem promieniowania słonecznego). Aby promieniowanie słoneczne mogło być wykorzystane w helioterapii uśonecznienie dobowe powinno wynosić co najmniej 4 godziny. Takich dni jest na omawianym terenie około 160 w roku, najwięcej (18-20) od maja do sierpnia i jest to znacznie więcej niż w Krakowie. Dni parnych, stanowiących niekorzystny element bioklimatu, jest średnio 20 w roku. Pokrywa śnieżna występuje na omawianym terenie średnio od połowy listopada do początku kwietnia, ale pokrywa śnieżna jest mało stabilna, tak więc warunki śnieżne nie sprzyjają rozwojowi narciarstwa.

Wybudowanie Zbiornika złagodziło kontrasty termiczne w jego najbliższym otoczeniu i polepszyło przewietrzanie terenu dzięki zmniejszeniu szorstkości podłoża. Natomiast badania nad wpływem Zbiornika na klimat lokalny wykazały, że

wpływ ten jest zauważalny tylko w najbliższym sąsiedztwie Zbiornika, który otaczają strome zbocza dawnej doliny Raby³⁴.

3.3. Wielkość i jakość zasobów wodnych

Na zasoby wód w gminie Dobczyce składają się wody podziemne oraz wody powierzchniowe.

• 3.3.1. Wody podziemne

Obszar gminy Dobczyce należy do hydrogeologicznego XXIII Regionu Karpackiego i XXIII Podregionu Zewnętrzno-Karpackiego. Wody podziemne występują w utworach fliszowych i pokrywach czwartorzędowych. W utworach fliszowych występują wody gruntowe szczelinowe lub szczelinowo-porowe. W utworach czwartorzędowych stwierdzono występowanie właściwej wody gruntowej. Utwory czwartorzędowe poziomu wodonośnego można podzielić na dwie zróżnicowane pod względem hydrogeologicznym grupy: utwory żwirowo - piaszczyste dolin rzecznych o dobrej, często zmiennej wodonośności oraz utwory gliniasto - rumoszowe pokryw zboczowych o słabej wodonośności. Głębokość występowania wód gruntowych w gminie Dobczyce jest bardzo zróżnicowana. W pobliżu rzek poziom ten utrzymuje się na głębokości od 2 do 6 m ppt. Natomiast w innych rejonach, gdzie występują skały fliszowe jest on generalnie niski i dodatkowo zróżnicowany wewnętrznie, głębokość występowania zwierciadła wody wynosi od 2 do 75 m. ppt. Zwierciadło nawiercone na głębokości do 30 m. jest najczęściej swobodne, poniżej ma charakter naporowy.

Jednak główną warstwą wodonośną na terenie gminy są zbiorniki w przepuszczalnych osadach czwartorzędowych den dolin rzecznych, zwłaszcza doliny rzeki Raby, którą stanowią utwory żwirowo-piaszczyste. Miasto i gmina położone są w zasięgu występowania utworów wodonośnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 443 - Dolina rzeki Raby, na terenie obszaru ochrony zbiornika, obejmującego pas terenu o szerokości około 2 km po obu stronach doliny rzeki Raby. Jego zasięg przedstawiono na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1)

Jest to niewielki, czwartorzędowy dolinny zbiornik wód w ośrodku porowym, którego powierzchnia wynosi 59 km², a szacunkowe zasoby 11,50 tys. m³/d. Średnia głębokość ujęć wynosi ok. 8m. Wody poziomu wodonośnego ujmowane są zespołem studni wierconych na południe od Dziekanowic oraz na terenie miasta i w studniach gospodarskich.

Ze względu na brak izolacji i obecność ognisk zanieczyszczeń czwartorzędowe wody podziemne GZWP- 443 charakteryzują się wysokim stopniem zagrożenia. Wody zliczone są do klasy jakości III i wymagają uzdatnienia. Wśród wskaźników przekraczających dopuszczalne wartości dominują azotany, mangan, żelazo. Wody zanieczyszczone są bakteriologiczne. Wody niskiej i średniej jakości stwierdzono głównie na obszarach zabudowanych i na terenach wykorzystywanych rolniczo, gdzie czynnikiem degradującym są nadmierne stężenia azotu.

Wody podziemne występujące w innych utworach nie mają większego znaczenia jako źródła zaopatrzenia wody (dotyczy to piaskowców godulskich i istebniańskich tworzących zbiorniki szczelinowo-porowe, izolowane przez łupki).

³⁴ Źródło: www.klimat.geo.uj.edu.pl/gaik, Środowisko przyrodnicze i działalność człowieka w okolicach Zbiornika Dobczyckiego; A.Bokwa, W. Maciejowski; Kraków 2006

Zasilane są one przez wody opadowe, częściowo rzeczne, prawdopodobnie także przez wody zbiornika³⁵.

• 3.3.2. Wody powierzchniowe

Oprócz Raby, przez teren miasta i gminy przepływają następujące mniejsze cieki wodne, stanowiące jej dopływy: Krzyworzeka, Olszanica, Brzezówka, Burletka i Młynówka. W ramach monitoringu regionalnego na terenie gminy prowadzone są badania Raby na Zbiorniku Dobczyckim – przy ujęciu wody (na powierzchni, 3m poniżej powierzchni oraz w miejscu ujęcia) oraz w mieście Dobczyce na 59.8 km jej biegu. Monitorowane są również Krzyworzeka w Skrzynce i Młynówka w Winiarach. Według badań prowadzonych w 2007 roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, w punkcie pomiarowym na Jeziorze Dobczyckim stwierdzono III klasę czystości i 2-gi stopień przydatności wody dla zaopatrzenia ludności; w punkcie pomiarowym w mieście Dobczycach odnotowano II klasę czystości. Taki sam stopień czystości stwierdzono w punkcie pomiarowym na Krzyworzece. Młynówka natomiast odznacza się III klasą czystości. 2-gi stopień przydatności wody do zaopatrzenia ludności (kategoria A2) oznacza wody wymagające typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego. Natomiast jeśli chodzi o klasy czystości: klasa II oznacza poziom dobry, a III – zadowalający. W porównaniu do stanu wód w Małopolsce można stwierdzić, że wody powierzchniowe w gminie Dobczyce odznaczają się wysoką jakością. Według pomiarów przeprowadzonych w 2007 roku wody dobrej jakości (klasa II) odnotowano w 5 punktach, a zadowalającej jakości w 22 punktach, na 47 punktów pomiaru kontrolnego.³⁶

W prowadzonym monitoringu wód powierzchniowych w 2008 roku zmieniono lokalizację punktu kontrolnego na Krzyworzece. Tym razem próbki do pomiarów pobrano w Krzyworzece i stwierdzono tam przekroczenie wskaźnika bakterii coli – wody tej rzeki nie spełniły żadnej kategorii. Pozostałe punkty pomiaru nie zmieniły lokalizacji i potwierdziły wyniki badań z 2007 roku³⁷,

Głównym zagrożeniem jakości wody w Zbiorniku jest eutrofizacja, czyli proces związany z nadmierną produkcją materii organicznej w zbiorniku wodnym i z wtórnym jego zanieczyszczeniem. Za przyczynę tego procesu uważa się wzbogacenie wód w mineralne składniki pokarmowe dla roślin oraz związki stymulujące ich rozwój, głównie fosforany. Ostatecznym jej skutkiem jest dyskwalifikacja wód i ich nieprzydatność do celów użytkowych. Z tego powodu jakość wód Raby ma decydujące znaczenie dla jakości wody w Zbiorniku.

Czynnikami, które wzmagają procesy eutrofizacji wód zlewni Raby, są:

- rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
- znaczne nachylenie terenów zajętych pod uprawę,
- rozwój osadnictwa w dolinie Raby i jej dopływów,
- oraz okresowy napływ dużej liczby turystów.

Poniżej zbiornika, do jednego z dopływów Raby, zrzucane są ścieki komunalne, które zwłaszcza w ostatnich latach w znacznie większym stopniu przyczyniają się do eutrofizacji zbiornika niż rolnictwo. Wody Jeziora Dobczyckiego cechują się trzecią klasą czystości na całej powierzchni. Mimo to nie występują tu żadne przekroczenia wartości wskaźników zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Południowy dopływ zbiornika – Trzemeśnianka niesie już jednak wody pozaklasowe.

³⁵ Źródło: Profil gminy – Strategia rozwoju gminy i miasta Dobczyce; Dobczyce 2006

³⁶ Na podstawie Raportu o stanie środowiska województwa małopolskiego, Kraków 2007

³⁷ Na podstawie Oceny jakości wód powierzchniowych w województwie małopolskim; Kraków 2008 w roku 2008

Zrzuty ścieków z Myślenic, oddalonych o 2-3 km od zbiornika, powodują 3-krotny wzrost średniego stężenia fosforu w wodzie Raby w porównaniu ze stężeniem powyżej miasta. W porównaniu z latami 60 XX w., w latach 90 stwierdzono w Rabie dwa razy większe ładunki azotu i 20-krotnie większe ładunki fosforu. Od lat 90. obserwuje się stopniowy spadek stężeń i ładunków. Konsekwencją wysokiej żyzności wód Zbiornika są częste zakwity glonowe, znacznie pogarszające jakość wody³⁸.

• 3.3.3. Ścieki

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy są spływy powierzchniowe oraz ścieki socjalno-przemysłowe, często zrzucane bezpośrednio do potoków bez oczyszczenia. Niski stopień kanalizacji oraz przestarzałe i nieszczelne zbiorniki szambowe zwiększają możliwości przedostania się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. W ostatnich latach widoczna jest jednak stopniowa poprawa stanu czystości rzek. Zmniejszają się przekroczenia wskaźników zawiesiny, zanieczyszczeń bakteriologicznych, stężenia fosforu. Poprawia się również stan sanitarny rzek i potoków. Jednak nadal głównym czynnikiem powodującym niską klasyfikację rzek są zanieczyszczenia bakteriologiczne (przekroczenie wskaźnika miana Coli).

W 2008 r. do wód powierzchniowych odprowadzono 458,0 dam³ (458 tys m³) ścieków komunalnych i przemysłowych. 427,0 dam³ ścieków zostało oczyszczonych z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ścieki nieoczyszczone stanowiły 6,8% wszystkich ścieków (31 dam³). Około 39% ludności Dobczyc jest obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków.

3.4. Powietrze atmosferyczne

Monitoring powietrza atmosferycznego prowadzony na terenie gminy wskazuje, że jego zanieczyszczenie stanowią głównie następujące substancje i ich odmiany:

- dwutlenek siarki SO₂
- tlenek węgla CO,
- dwutlenek węgla CO₂

Emisję zanieczyszczeń można podzielić na:

- przemysłową, pochodzącą z zakładów przemysłowych,
- komunikacyjną (tzw. liniowe źródła emisji), której źródłem są środki transportu
- niską, pochodzącą z lokalnych kotłowni i palenisk domowych.

Emisja zanieczyszczeń w 2005 r. na terenie gminy wynosiła:

- emisja zanieczyszczeń pyłowych - 26 ton/rok,
- emisja zanieczyszczeń gazowych, takich jak: dwutlenek siarki, tlenek węgla oraz dwutlenek węgla, który ma największy udział w zanieczyszczeniach - 8441 ton/rok,

Są to wielkości nie przekraczające norm dopuszczalnych.

Głównym źródłem emisji są kotłownie zakładów przemysłowych zgrupowanych w strefie przemysłowej. Jednakże należy zaznaczyć, że w skali całej gminy nastąpiło obniżenie poziomu emisji z uwagi na modernizację lub likwidację kotłowni węglowych.

³⁸ Źródło: Źródło: www.klimat.geo.uj.edu.pl/gaik

Według oceny jakości powietrza za rok 2007 przeprowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, na podstawie pomiarów dokonanych w Myślenicach, powietrze na całym obszarze powiatu myślenickiego zostało zakwalifikowane dla dwutlenku siarki, tlenku węgla, ołowiu i ozonu, dwutlenku azotu jako klasa A, dla pyłu zawieszony PM10 oraz benzenu jako klasa C. Klasa A oznacza, że poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej i nie ma potrzeby działań, klasa C informuje, że wymagane jest określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji i wymagane są działania na rzecz poprawy jakości powietrza, czyli opracowanie programu ochrony powietrza.

3.5. Odpady

Mieszkańcy gminy do 2004 roku deponowali odpady komunalne na Składowisku Odpadów, znajdującym się w Dobczycach – Skrzynce, przy ul. Garncarskiej. Powierzchnia całkowita składowiska wynosiła około 2 ha, z czego powierzchnia eksploatacyjna wynosiła 1,6 ha. Pojemność składowiska obliczano na 95 tys. m³. Na terenie nie było możliwości składowania odpadów niebezpiecznych. Rada Miejska w Dobczycach w 2003 roku podjęła uchwałę o zamknięciu i rekultywacji składowiska z uwagi na plany rozwojowe gminy – lokalizację w bliskim sąsiedztwie, w Strefie Przemysłowej, zakładów produkcyjnych branży spożywczej. W 2004 roku przeprowadzono rekultywację tego składowiska. Gmina zobowiązana jest do monitoringu zrekultywowanego składowiska przez okres 30 lat, który obejmuje pomiary poziomu wód podziemnych, osiadania powierzchni, składu ilościowego i jakościowego odcieków i gazu.

Zbiórka odpadów odbywa się w systemie kontenerowym, z rozróżnieniem na pojemniki duże dla instytucji i mieszkańców osiedli wielorodzinnych oraz małe dla właścicieli posesji indywidualnych. Selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest w systemie nieodpłatnego odbioru workowego od właścicieli posesji (papier i tektura, szkło opakowaniowe, tworzywa sztuczne, metale). W mieście w ciągu roku wytwarzanych jest około 2500 Mg odpadów komunalnych, na pozostałym obszarze gminy – około 1660 Mg.. Zezwolenie na wywóz odpadów komunalnych z terenu Gminy Dobczyce posiada 5 firm. Obecnie odpady wywożone są poza miasto na składowisko w Baryczy oraz w Myślenicach. Usługi wywozowe świadczą 3 firmy: MPO Kraków, RPGK w Myślenicach i Usługi Asenizacyjne Jerzy Żuławiński w mieście Dobczyce.

Zrekultywowane składowisko nie oddziałuje negatywnie na otoczenie, w tym na zdrowie okolicznych mieszkańców, ze względu na dogodny położenie (wąwóz, naturalny pas izolacyjny), charakter przyjmowanych odpadów (niewielka ilość odpadów organicznych, wykorzystywanych w obszarze wiejskim na potrzeby własne gospodarstw), stosowanie dezynfekcji i warstwy izolacyjnej.³⁹

Szczegółowa charakterystyka gospodarki odpadami została przedstawiona w Planie Gospodarki Odpadami gminy Dobczyce, opracowanym w 2004 roku. Określono tam, że docelowym rozwiązaniem będzie powstanie Zakładu Zagospodarowania Odpadów, obejmującego gminy powiatu myślenickiego oraz selektywna zbiórka odpadów.

³⁹ Na podstawie Planu Gospodarki Odpadami gminy Dobczyce; Dobczyce 2004

3.6. Hałas

Hałas jest jednym z najbardziej odczuwalnych przez mieszkańców miasta i gminy elementem zagrożenia środowiska. Źródłami tego zagrożenia jest w dużym stopniu komunikacja drogowa oraz w mniejszym zakresie niektóre obiekty przemysłowo-usługowe. Przyczynia się do tego duże natężenie ruchu drogowego, przeprowadzenie transportu drogowego przez centrum miasta oraz zły stan dróg.

W 2007 roku służby Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska przeprowadziły badania pomiarowe na większości dróg wojewódzkich. Najbliższy punkt pomiarowy na drodze wojewódzkiej nr 964 zlokalizowano w Kasinie Wielkiej. Z badań tych wynika że emitowany przez pojazdy samochodowe hałas powoduje przekroczenia poziomów ustalonych dla dopuszczalnych w porze dziennej o 6,3 dB a w porze nocnej o 11,5 dB. Z uwagi na intensyfikację ruchu drogowego i opóźnieniem budowy systemu obwodnic, zagrożenie w tej strefie może wzrastać.

Dodatkowym źródłem hałasu stają się stopniowo zakłady zlokalizowane w Strefie Przemysłowej, w szczególności wszelkie urządzenia lokalizowane na dachach. Stwarza to ryzyko obniżenia komfortu zamieszkiwania na terenach sąsiednich.

3.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

Pomimo, że na obszarze gminy występują źródła emisji pól elektromagnetycznych, większość z nich nie przekracza granic obiektów, na których jest zainstalowane. Najbardziej istotnymi źródłami są: linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV i 400 kV oraz stacje elektroenergetyczne i Główne Punkty Zasilania. Szczegółowa lokalizacja tych elementów została opisana w Rozdziale 11.9. Elektroenergetyka oraz przedstawiona na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1). Urządzenia elektroenergetyczne w niewielkim stopniu stwarzały konflikty przestrzenne i społeczne. Napowietrzne linie elektroenergetyczne są odbierane jako ograniczenia lokalizacyjne, poprzez wprowadzanie stref z ograniczonym użytkowaniem.

3.8. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Walory przyrodnicze miasta i gminy Dobczyce są dość dobrze poznane i opisywane w kilku opracowaniach specjalistycznych. Na pewno bardzo cennymi pod względem przyrodniczym są doliny rzeczne i otoczenie Zbiornika. Wynika to przede wszystkim z występujących w ich rejonie specyficznych kombinacji czynników ekologicznych, prowadzących do powstawania unikatowych zespołów i zbiorowisk roślin i zwierząt. Innym cennym siedliskiem flory i fauny są lasy, w szczególności występujące w południowej części gminy. Typy siedlisk lasów zostały opisane w rozdziale 1.5. W ich drzewostanie dominują grab zwyczajny, buk zwyczajny, dąb szypułkowy, klon polny, sosna zwyczajna, lipa drobnolistna oraz lipa szerokolistna, niekiedy z domieszką świerka i jodły.

W Dolinie Raby spotyka się paprocie naskalne należące do rodzaju zanokcica, wraz z rzadką w innych częściach Karpat zanokcicą północną. Z innych gatunków na uwagę zasługują m.in. dąbrówka kosmata, cieciora pstra, kłosownica pierzasta, szaflwia okrągowa, lucerna sierpowata, pszeniec różowy i krzyżownica czubata. Specyficzny „przejściowy charakter” doliny wykorzystują rośliny wodne i bagienne: okrężnica bagienna, oczeret jeziorny, grązel żółty, grzybień biały, rzęsa trójrowkowa, szczaw lancetowaty i fiołek mokradłowy. Na siedliskach związanych piaszczyskami występują kocanki piaszkowe i jasioniec piaszkowy.

Jednakże wielowiekowa ingerencja człowieka doprowadziła do wyraźnego zdegradowania szaty roślinnej regionu. Wiele roślin wyginęło całkowicie jak np. widłak torfowy, salwinia pływająca i kotewka orzech wodny. Liczebność populacji części roślin uległa zmniejszeniu i przekształceniu ich pierwotnego składu gatunkowego.

Rzeki są siedliskiem życia wielu zwierząt, a także stanowią drogę rozprzestrzeniania się ryb. Doliny oraz tereny w otoczeniu zbiornika są także miejscem bytowania, żerowania i gniazdowania wielu cennych gatunków ptaków.

Ryby omawianego obszaru reprezentuje ponad 30 gatunków, z których 17 żyje w wodach Raby i jej dopływach, natomiast sam zbiornik zasiedla prawie 25 gatunków. Na uwagę zasługują m.in. świnka, strzebla potokowa i lipień. W Brzezówce żyje pstrąg potokowy. Wśród ryb zbiornikowych duże znaczenie mają populacje sandacza, szczupaka, klenia, leszcza i okonia, przy czym pewne gatunki są specjalnie introdukowane do wód zbiornika.

Wśród 18 gatunków płazów żyjących w Polsce w granicach obszaru gminy występuje najprawdopodobniej 13 gatunków, spośród których wszystkie znajdują się pod ochroną prawną. Podobnie jest z gadami, z których na terenie gminy żyje 5 gatunków.

Najliczniejszą gromadę kręgowców na tym obszarze stanowią z pewnością ptaki, których zarejestrowano tu ponad 210 gatunków. Z tej liczby około 80 gatunków rocznie tu gniazduje. Do przedstawicieli awifauny regionu należą m.in.: jaskółka dymówka, słowik szary, bielik i bocian biały. Znaczna część gatunków wykorzystuje mozaikowość lasów, pól uprawnych i łąk, stanowiących doskonałe miejsce lęgowe i siedlisko żerowania. Do takich ptaków należą np. pustułka, myszołów zwyczajny, jastrząb oraz bażant. Licznie występują gatunki ptaków nadwodnych jak czapla siwa, perkoz dwuczuby, łyska, mewa śmieszka czy zimorodek.

Fauna ssaków obejmuje prawdopodobnie 50 gatunków. Występują tu małe ssaki owadożerne, gryznie żyjące zarówno w środowiskach polno-zarostkowym, jak i środowiskach leśnym. Z drapieżników na uwagę zasługują łasica, gronostaj i lis. Prawdopodobnie wydaje się występowanie przybysza ze wschodu jakim jest jenot. Mozaika siedlisk roślinnych, otwartych terenów łąk i gruntów ornych przeplatających się z wyspowo rozszanymi płatami lasów, sprzyja bytowaniu sarny. Bardziej zwarte kompleksy leśne stanowią z kolei ostoję dzika i jelenia europejskiego. Spośród ssaków związanych ze środowiskiem wodnym wymieć należy rzęsorka rzeczka, piżmaka i wydrę.

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami formami ochrony zabytków są: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.⁴⁰

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się ochronę: zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w ewidencji zabytków i parków kulturowych. W przypadku, gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i w planie. W dokumentach tych ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

4.1. Zarys historyczny miasta Dobczyce

Założenie samego miasta sięga bardzo dalekiej przeszłości. Istnieje legenda łącząca powstanie osady z czasami Mieszka I i osobą niejakiego Dobka, czyli Dobiesława. On to rzekomo zapuścił się w skaliste wzniesienia nad środkową Rabą i tam, na jednym z nich założył osadę o charakterze wojskowym, broniącą szlaku handlowego na Węgry. Jego synowie, którzy tam zamieszkali, zwać się mieli Dobczykami lub Dobczycami. Stąd to właśnie wywodzić by się miała nazwa miasteczka - Dobczyce. Z naukowego punktu widzenia obecność człowieka na tych terenach sięga neolitu, a także okresu brązu i żelaza, z którego pochodzą znaleziska w mieście Dobczyce (stanowiska kultury łużyckiej na górze Starego Miasta). Ludność prahistoryczna osiedlała się najchętniej w górnych partiach okolicznych wzniesień: „Dębnik”, „Dąbrowa”, „Charstek” i „Węgielnica”, a głównie na wzgórzu „Staromiejskim”, gdzie stwierdzono pozostałości osad ze wszystkich wymienionych wyżej okresów. Wielowiekowy rozwój osadnictwa na terenie Starego Miasta doprowadził do uformowania się w tym miejscu osady miejskiej i budowy zamku obronnego już w XIII wieku. Większość odkrytych nawarstwień kulturowych XIV i XV wieku świadczy o dużej intensywności osadnictwa w ówczesnym mieście Dobczyce i ich zaawansowanym rozwoju gospodarczo – społecznym⁴¹. Miasto dzięki swojemu położeniu geograficznemu zajmowało nie tylko kluczową pozycję w łańcuchu warowni granicznych broniących doliny Raby lecz sąsiadowało ze skrzyżowaniem dwóch szlaków komunikacyjno - handlowych o prehistorycznej zapewne metryce, które z rejonu Krakowa przez Wieliczkę wiodły na południowy- wschód od miasta Dobczyce, do Grodziska i dalej do Szczerzycy oraz w kierunku południowym, wzdłuż doliny Raby (Myślenice, Stróża) na południową stronę Karpat - drogą węgierską.

Pierwsze źródła pisane, wzmiankujące miasto Dobczyce, pochodzą dopiero z 1 poł. XIII wieku - według Jana Długosza miasto lokowane na prawie "średzkim" istniało już w 1225 roku, gdyż w tym roku biskup krakowski Iwo Odrowąż fundując klasztor w Mogile, uposażył go w dziesięcinę snopową z miasta Dobczyce, należącą dotąd do stołu biskupiego.

⁴⁰ art. 7 ustawy z dnia z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568)

⁴¹ Na podstawie opisu badań archeologicznych Antoniego Jodłowskiego

Obecnie przyjmuje się, że pierwszą datą, która świadczy o istnieniu miasta Dobczyce jest rok 1310, gdyż istnieją źródła, w których już właśnie przy tej dacie występuje wdowa po wójcie Dobczyc - który to urząd był ściśle związany z lokacją na prawie niemieckim. Niestety nie zachował się sam przywilej lokacyjny miasta. Zamek, który istniał jeszcze przed 1311 rokiem, odegrał bardzo dużą rolę w założeniu miasta Dobczyce, jako jeden z trzech czynników: zamek, miasto, parafia.

Komu przypisać lokację miasta na prawie magdeburskim - tego dokumenty jednoznacznie nie mówią. Wszystko przemawia za tym, iż stało się to w XIII stuleciu, prawdopodobnie za czasów Bolesława Wstydlivego, który przed Kazimierzem Wielkim prowadził najbardziej ożywioną akcję lokowania miast. Pierwszym pisany dokumentem potwierdzającym prawa miejskie jest pismo z kancelarii królewskiej sygnowane przez Kazimierza Wielkiego w 1340 roku, w którym król zwalnia miasto Dobczyce z płacenia cła na terenie całego państwa. Następny królewski przywilej dla miasta wystawiony 24 kwietnia 1362 roku potwierdza prawa miejskie i nadaje prawo połowu ryb w rzece Rabie, wypasu bydła na pastwiskach oraz ustala na drugi dzień tygodnia (poniedziałek) targ cotygodniowy, czyniąc tym dokumentem miasto Dobczyce - Wolnym Królewskim Miastem.

W XIV wieku ukształtowała się zasadniczo królewszczyzna dobczycka, zwana od XVI wieku niegrodowym starostwem dobczyckim. Należały do niego prócz miasta Dobczyce pobliskie wsie, na kształt wsi służebnych. Wykaz z 1390 roku podaje, iż były to: Winiary, Rudnik, Kamyk, Brzączowice, Skrzyńka, Brzozowa (obecnie Brzezowa), Burletka, Kornatka, Poznachowice Górne, Wiśniowa, Wierzbanowa i Kobielnik. Za czasów Kazimierza Wielkiego miasto Dobczyce musiało być bogatą królewszczyzną, skoro bankierzy krakowscy i bogaci przedstawiciele rycerstwa chętnie brali je w zastaw za pożyczane władcom pieniądze. Jednak częste zastawianie na przestrzeni dwóch wieków starostwa dobczyckiego, do których zmuszał królów stały brak pieniędzy na cele państwowe, nie sprzyjały rozwojowi miasta Dobczyce. Aby to zrekompensować jego mieszkańcom, królowie nadawali miastu licznie nowe i potwierdzali stare przywileje. Dodawali też coraz to nowe jarmarki, tak że w sumie było 216 dni jarmarcznych w ciągu roku, a trwały one nieraz całymi tygodniami.

Już w XIII wieku istniał w mieście samorząd. Na jego czele stał wójt zasiadający też w sądzie wyższym prawa niemieckiego w Krakowie. Obok urzędu wójtowskiego występowali ławnicy zasiadający w sądzie wójtowsko-ławniczym dla mieszczan oraz rada miejska - organ samorządowy, stale wzmacniający swoją pozycję. Tworzyły się również dobrze prosperujące warstwy społeczne. Obok hodowli i rolnictwa rozwijało się rzemiosło i handel. Istniały cechy rzemieślnicze: krawcy, szewcy, kowale, garncarze, sukiennicy, rzeźnicy, piekarze itd. Wiele z przynależących do nich osób odchodziło z czasem do Krakowa, ale też i wiele pozostawało nadal w mieście Dobczyce.

Dogodne położenie blisko szlaku handlowego węgierskiego już w XIV wieku włączyło miasto w handel z miastami słowackimi oraz nowopowstającymi na południu Polski. Pozycji tej dowodzą dokumenty z cła pobieranego w mieście. Duży wpływ na rozwój miała niewielka odległość od Krakowa, z którym starostwo dobczyckie utrzymywało ścisłe stosunki handlowe. Do stolicy wysyłano duże ilości chmielu, suszone owoce, skóry, płody rolne, piwo i gorzałkę. Największy rozkwit miasto przeżywało za panowania Jagiellonów. Gościło wtedy w swoich murach Władysława Jagiełłę, Władysława Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka oraz królową Jadwigę i następną żonę Jagiełły. Wydarzeniem był pobyt w mieście Dobczyce królewicza Kazimierza w 1473 roku po źle przygotowanej i nieudanej wyprawie po koronę węgierską. Przebywał w mieście co najmniej kilka miesięcy wraz

ze swoim nauczycielem, wybitnym polskim historykiem przełomu średniowiecza - Janem Długoszem.

Wiek XV i XVI to również okres największego rozwoju kulturalnego. Miasto szczyliło się szkołą parafialną oraz wieloma wykształconymi reprezentantami na uniwersytecie krakowskim. Pierwsza wzmianka o szkole w mieście Dobczyce figuruje w dokumentach z 1443 roku. O jej wysokim poziomie świadczy duża ilość młodzieży pochodzącej z miasta Dobczyce wśród studentów uczelni krakowskiej. W roku 1450 w mieście Dobczyce urodził się Leonard Vitreatoris polski astronom i matematyk, dziekan Uniwersytetu Jagiellońskiego. Natomiast wiek XVII i XVIII to okres trudny dla miasta z uwagi na najazdy szwedzkie oraz zniszczenia podczas Konfederacji Barskiej, gdy miasto było kolejno celem ataków wojsk polskich, szwedzkich i austriackich. Lustracja miasta z 1660 roku notuje, oprócz zamku i kościoła, jedynie 54 domy. Stare miasto, będące za miejskimi murami, poczęło się w roku 1768 powoli „znosić” w dolinę Raby z powodu braku wody, miejsca na rozbudowę i trudnych warunków życia na wzgórzu.

W 1806 roku rząd podjął decyzję o sprzedaży starostwa. W 1810 roku ukazał się nakaz o natychmiastowej sprzedaży, więc wobec braku nabywcy na całość - podzielono starostwo dobczyckie na cztery części i sprzedano w 1817 roku na publicznej licytacji. Miasto Dobczyce wraz z czterema wsiami: Brzezową, Kornatką, Targoszną i Skrzyńką nabyli Jan Turnau i Jan Nepomuk. Ten pierwszy wraz z synem Jakubem wybudowali na wzgórzu na Starym Mieście, nowy, barokowy kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela, w latach 1828 -1834, wraz z dzwonnica parawanową z dzwonem Jan z 1504 roku. Kościół wybudowano m.in. z kamieni z rozbieranego zamku. Tego samego budulca użyto do budowy domów murowanych w miejsce starych drewnianych. Gdy w 1848 roku wybuchła Wiosna Ludów, Galicja otrzymała autonomię, a w miastach powstały instytucje samorządowe. Miasto Dobczyce zaczęło powoli "wychodzić" z kryzysu. Rozwinał się drobny przemysł, rzemiosło - zwłaszcza szewstwo i garbarstwo.

I wojna światowa nie poczyniła wielkich szkód w mieście Dobczyce, zniszczeniu uległ jedynie most na rzece Rabie. Jednak duże straty materialne poniosła ludność, której zabrano środki żywności i dobytek. Jesienią 1918 roku miasto znowu znalazło się w granicach odrodzonego państwa Polskiego. Początek okresu międzywojennego był dla miasta Dobczyce bardzo ciężki. Spustoszenia poczyniły choroby zakaźne, które opanowały miasto w latach 1917 – 1920. Następowła dalsza emigracja mieszkańców do Francji, Niemiec i Stanów Zjednoczonych, co sprawiło, że liczba ludności zamieszkująca te tereny ciągle malała, aż wyniosła 2920. Dopiero w 1938 roku liczba ta wzrosła do 3380. Ciągłe powracającym problemem gospodarczym była budowa linii kolejowej. W okresie międzywojennym ponownie został opracowany jej projekt i ponownie nie udało się go zrealizować. Natomiast działania wojenne II wojny światowej spowodowały znaczne zniszczenia w mieście Dobczyce, które już w pierwszym dniu wojny dostały się w ręce wroga i stały się celem spadających bomb, niszczących wiele domów. Z racji swej topografii miasto stanowiło swego rodzaju ośrodek ruchu oporu i walk partyzanckich przeciwko najeźdźcy. O sile podziemia z okolic Dobczyc świadczy fakt, iż w roku 1944 Niemcy podjęli z nim rokowania, które odbyły się na Rynku przy figurze Św. Floriana. Ponadto ludność starała się walczyć na wszystkich możliwych frontach. Dlatego podjęto akcję tajnego nauczania, której ośrodkiem stało się dobczyckie gimnazjum. Nauki prowadzone były również w prywatnych domach w mieście Dobczyce i Dziekanowicach. 18 września 1944 roku Niemcy podjęli akcję pacyfikacyjną, której efektem były spalone domy i śmierć ponad stu niewinnych osób.

W styczniu niemieckie wojska otoczone zostały przez Armię Czerwoną i wycofując się z okolicznych terenów zdołały dokonać ostatnich zniszczeń.

Okres po II wojnie światowej to czas odbudowy królewskiego miasta Dobczyce, podczas którego powstaje m.in. osiedle mieszkaniowe w zabudowie wielorodzinnej oraz osiedla domów jednorodzinnych. Po roku 1989 odnotowuje się rozwój gospodarczych inicjatyw mieszkańców w formie własnych, przeważnie niedużych przedsiębiorstw oraz widocznych zmian na korzyść w wyglądzie miasta Dobczyce np. przebudowa Rynku, rozwój infrastruktury technicznej, tak na terenie miasta, jak i okolicznych wsi. Do 1999 roku miasto wraz z gminą Dobczyce należało do województwa krakowskiego, a po reformie administracyjnej przynależy administracyjnie do powiatu myślenickiego w województwie małopolskim. Dzięki prowadzonej przez Gminę polityce, Dobczyce stały się miejscem atrakcyjnym dla przedsiębiorców. Było to możliwe dzięki utworzeniu Strefy Przemysłowej "Zielonych Dobczyc", której znalazło swoją lokalizację kilka dużych zakładów przemysłowych i produkcyjnych. Nie bez znaczenia dla rozwoju miasta i gminy była decyzja o utworzeniu Zbiornika Dobczyckiego. Zapora na Rabie została ukończona w 1987 roku. Powstało obszerne Jezioro Dobczyckie, które w znacznym stopniu kształtuje obecną topografię oraz uwarunkowania przestrzenne miasta i gminy.⁴²

4.2. Zarys historyczny i opis zabytków w sołectwach gminy Dobczyce

• 4.2.1. Bieńkowice

Obiekty zabytkowe:

- Kapliczka „koło Sęka” znajdująca się przy skrzyżowaniu dróg Gorzków – Nowa Wieś przedstawiająca postać Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz świętych: Antoniego, Wawrzyńca i Katarzynę. Kapliczka została ufundowana w 1876 roku przez Wawrzyńca i Katarzynę Cieślaków.

• 4.2.2. Brączowice

Historia:

Pierwsze wzmianki pochodzą z pierwszej połowy XIII w., kiedy to w 1254 r. wieś Brączowice została wymieniona pod nazwą Brenczowic jako jedna z posiadłości Klasztoru Ojców Cystersów w Szczyrzycu. W połowie XV w. część wsi przeszła w posiadanie Piotra Ossowskiego herbu Ulina, a reszta stanowiła królewszczyznę, wchodzącą w skład starostwa dobczyckiego. W okresie międzywojennym majątek brączowicki o powierzchni ok. 140ha należał do Kazimierza Bzowskiego z Drogini.

Miejscowość należała do parafii Droginia. W związku z budową zbiornika wodnego na rzece Rabie kościół w Drogini został rozebrany, a ołtarz Matki Bożej przeniesiony do kościoła parafialnego w Brączowicach, którego budowa została rozpoczęta w 1981 roku. 15 października 1983 r. został wmurowany kamień węgielny, poświęcony przez Ojca Św. Jana Pawła II. Konsekracji świątyni pod wezwaniem NMP Królowej Polski dokonał Biskup Stanisław Smoleński w dniu 3 maja 1991 r.

⁴² Na podstawie opracowań: F. Kiryk „Zarys dziejów powiatu myślenickiego w okresie Polski przedrozbiorowej” wyd. Ziemia Myślenicka, WAG 1964 r.; F. Kiryk „Dzieje powiatu myślenickiego w okresie przedrozbiorowym - monografia powiatu myślenickiego”, Tom 1 - Kraków 1969 r.; J. W. Kutrzeba „Myślenice, monografia historyczna”, Kraków 1900 r.; G. Leńczyk „Prace odkrywcze w Dobczycach”, Materiały Archeologiczne, tom VI, Kraków 1964, str. 133 -141; G. Leńczyk „Mur obronny w Grodzisku w Poznachowicach Górnych - Ochrona Zabytków”, tom IX, 1956 r., nr. 1 - 2 , str. 110; Elżbieta Piwowarczyk „Historia królewskiego miasta Dobczyce”; Dziewoński L., „Rzemiosło Dobczyckie na przestrzeni dziejów”, Dobczyce 2007; Dominik K. „Historia rzemiosła dobczyckiego od XV do XX wieku”, Dobczyce 2009, informacji pozyskanych z www.dobczyce.pl

Nazwa wsi związana jest prawdopodobnie z bartnictwem (pszczelarstwem), niegdyś szeroko rozpowszechnionym.

Obiekty zabytkowe:

- Kapliczka Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia, która została ufundowana w 1906 roku przez Józefa i Wiktoryę Manieckich. Znajduje się naprzeciw południowej elewacji kościoła od strony zachodniej. Została przeniesiona z terenu obecnie zalanego wodą.
- Kapliczka Świętego Walentego, która została ufundowana w 1858 roku przez Józefa i Marię Żak. Znajduje się naprzeciw południowej elewacji kościoła od strony wschodniej. Została przeniesiona z terenu obecnie zalanego wodą.
- Kapliczka Chrystusa Jerozolimskiego. Została ona ufundowana w 1861 roku przez Antoniego Żaka.
- Kapliczka św. Piotra z kluczami została ufundowana w 1876 roku przez Józefa i Marię Żak. Oprócz głównej postaci w kapliczce znajdują się: Matka Boska z Dzieciątkiem, Chrystus w III upadku, św. Paweł i św. Wojciech.
- Figura Świętego Floriana pochodzi z 1884 roku.
- Kapliczka „Pieta”, ufundowana w 1882 przez Wojciecha i Annę Płatek. Wybudowana jest na wzór budowli kalwaryjskich. Ma formę wolno stojącego domku. Wokół kaplicy miejsca święte oznaczone są zniszczonymi już kamiennymi słupkami, które broniły dostępu do kaplicy złym mocem.
- Kapliczka Matki Boskiej Różańcowej znajduje się koło szkoły podstawowej w Brzączowicach. Ufundowana została w 1933 roku przez Jana i Magdalенę Manieckich.
- Kapliczka przedstawiająca postacie św. Floriana, św. Jana Nepomucena, Chrystusa w III upadku oraz innych świętych. Znajduje się na Górze Jałowcowej. Ufundowana została w 1863 roku przez Jana Serafina, Jana Salawę i Mateusza Serafina.

• 4.2.3. Brzezowa

Historia:

Dawniej miejscowość nazywała się Brzozowa i jej nazwa pochodziła od słowa „brzoza” i występujących tutaj lasów brzozowych. Już w dokumentach z 1364 roku figuruje góra Burletka - stanowiąca dzisiaj część miejscowości Brzezowa. Pierwsze wzmianki o wsi Brzozowa pochodzą już z 1390 roku, kiedy król Władysław Jagiełło dał podkanclerzowi Klemensowi z Moskorzewa w zastaw miasto Dobczyce wraz z zamkiem i przynależnymi wsiami. Dopiero w XVIII w. pojawiła się zniekształcona nazwa „Brzezowa”, która z czasem zaczęła funkcjonować jako oficjalna nazwa wsi.

Zespół dworski Gaik oraz otaczający go park, stanowiły jeden z cenniejszych w okolicy i bardzo malowniczy zespół zabytkowy. Folwark Gaik istniał już w XVI w. W drugiej połowie XIX w. rodzina Turnau na miejscu drewnianego, zbudowała okazały, murowany dwór - pałacyk. W 1844 roku do dworu dobudowano klasycystyczny spichlerz. W parku, w układzie szpalerowym rosły dwustuletnie graby. Ostatnim zarządcą z rodu był Józef Dobczyc Turnau, cesarsko-królewski feldmarszałek, porucznik, szef inżynierii, Kawaler Korony Żelaznego Krzyża II klasy, zamieszkały stale w Wiedniu, gdzie zmarł w 1889 roku.

Dobra te, o łącznej powierzchni 862ha kupił jeszcze za jego życia Stanisław Czerwiński, który zamieszkał w dworku koło Brzezowej nazwanym "Gaikiem". Wszystkie wsie i folwarki rozparcelował między okolicznych chłopów, a sobie zostawił tylko folwark "Gaik", który odziedziczył po nim syn jego Włodzimierz. W roku 1945 majątek uległ częściowo parcelacji pomiędzy pracowników, a w 1949 roku

powstało tu Państwowe Gospodarstwo Rolne, które przejął 1 lutego 1958 roku Uniwersytet Jagielloński, jako wzorowy zakład doświadczalny.

W 1986r. piękny, zabytkowy dworek i cały majątek zlikwidowano w związku z budową zapory na Rabie. Teren gospodarstwa znalazł się na dnie Jeziora Dobczyckiego. Niektóre z zabudowań przeniesiono do pobliskiego miasta Dobczyce np. okazały, dwukondygnacyjny, drewniany kurnik, a także kamienną figurę, zwaną „Światowidem”.⁴³

Obiekty zabytkowe:

- Figura Matki Boskiej znajdująca się przy drodze do Myślenic. Figura ufundowana została przez Kazimierza i Julię Leśniak w 1922 r.
- „Pomnik Grunwaldu” znajdujący się na terenie szkoły podstawowej w Brzezowej. Jest to kamienny obelisk z okolicznościowym napisem. Ufundowany został w 1910 roku przez okolicznych mieszkańców z okazji 500-letniej rocznicy zwycięstwa pod Grunwaldem. Pomnik został przeniesiony spod starej szkoły w Brzezowej, z terenu obecnie zalanego wodą.
- Kapliczka znajdująca się przy drodze Dobczyce-Myślenice, po prawej stronie, naprzeciw szkoły podstawowej w Brzezowej. Główną postacią jest Matka Boska. Znajdują się też płaskorzeźby Chrystusa w III upadku, św. Walentego i św. Jakuba. Kapliczka została ufundowana przez Walentego i Mariannę Wesków w 1859 roku.
- Kapliczka znajdująca się przy skrzyżowaniu dróg Dobczyce -Myślenice-Łęki w Brzezowej. Główną postacią jest figura Pana Jezusa Miłosiernego. Została ufundowana w 1881 roku przez Michała i Annę Salawa.
- Kapliczka znajdująca się przy drodze Dobczyce-Myślenice, po lewej stronie, naprzeciw zalewu. W 1880 roku ufundował ją pan Weszka. Figura została przeniesiona z terenu obecnie zalanego wodą.
- Kapliczka przedstawiająca płaskorzeźby św. Izydora, św. Wojciecha i św. Barbary oraz krzyż z wizerunkiem Jezusa. Kapliczka pochodzi z 1863 roku, znajduje się przy drodze Dobczyce-Myślenice.

• 4.2.4. Dziekanowice

Historia:

Historia wsi i parafii dziekanowskiej sięga XIII wieku. Podobnie jak wsie Rudnik, Niezdów i Skrzyńka, także Dziekanowice były w posiadaniu rodów rycerskich mających na tych terenach swe majątki. W XV wieku wieś była własnością kilku przedstawicieli szlachty zagrodowej, część zaś należała do rodziny Kamienieckich pochodzącej z okolic Sanoka.

Obiekty zabytkowe:

- XIII wieczny Kościół romański, pod wezwaniem św. Marii Magdaleny i Mikołaja, najstarszy zabytek na terenie gminy. Według T. Rzebika kościół w Dziekanowicach prawdopodobnie pochodzi z lat 1150-1190., w XVII – XVIII w. został rozbudowany. W barokowych wnętrzach zachowało się romańskie prezbiterium, rokokowe ołtarze i polichromia. Badania wewnętrznych ścian kościoła doprowadziły do odkrycia polichromii z XII w., przedstawiającej sceny z Nowego Testamentu związane z dzieciństwem Chrystusa: Zwiastowanie, Narodzenie, Hołd Trzech Króli oraz postaci archaniołów Michała i Gabriela. Odkrycia polichromii porównywane z podobnymi malowidłami europejskimi datowane są na drugą połowę XII w.; w Polsce znaleziono jeszcze trzy podobnie

⁴³ Na podstawie: Ks. Stanisław Molendys „Brzezowa - rys historyczny

datowane. Obok kościoła znajduje się XVIII-wieczna, drewniana dzwonnica o konstrukcji słupowej, pochyłych ścianach i dachu namiotowym pokrytym gontem. Znajduje się tu także zabytkowy dzwon pw. św. Walentego z ciekawym napisem łacińskim „Non Germanus me fecit 1765” (Nie Niemiec mnie wykonał 1765) oraz cmentarz przykościelny pochodzący prawdopodobnie z tego samego okresu co kościół; do dziś zachowało się tam kilka grobów bogatych mieszkańców parafii, ostatni pochówek miał tutaj miejsce pod koniec XIX w.

- Sanktuarium Macierzyństwa NMP z cudownym obrazem Matki Bożej Dziekanowskiej słynącym łaskami od XVIII w.
- Kamienna figura przedstawiająca postać Matki Boskiej z Dzieciątkiem znajdującą się przy drodze Dobczyce – Wieliczka (na serpentynach) poniżej dziekanowickiego kościoła. Figura pochodzi z 1910 roku, powstała na pamiątkę 500-lecia zwycięstwa w Bitwie pod Grunwaldem. Została ufundowana przez mieszkańców Dziekanowic.
- Metalowy krzyż na kamiennej kolumnie znajdujący się przy drodze Dziekanowice – Wieliczka. Został ufundowany w 1685 roku przez karczmarza Smolkę.

Z pierwszego istniejącego dokumentu historycznego, jakim jest dokument fundacyjny dla klasztoru OO. Cystersów w Mogile, wynika, że już w roku 1226 istniała w Dziekanowicach zorganizowana parafia. Potwierdza to także istniejący do dziś zabytkowy kościółek pw. Św. Mikołaja i Św. Marii Magdaleny, będący jedną z najstarszych budowli sakralnych Polski Południowej. Ks. Ignacy Polkowski, opierając się na najstarszej informacji o kościele, oznaczył na mapie diecezji jego powstanie przed r. 1226. Prawdopodobnie został zbudowany w latach 1150 - 1190, a ufundowany przez Kazimierza II Sprawiedliwego.

Istniejące po dziś dzień wysokiej wartości prezbiterium, oryginalne, w stylu czysto romańskim, jest naocznym dowodem i pomnikiem starożytności parafii. O kościele murowanym w Dziekanowicach wspomina też Jan Długosz w swoim Liber beneficiorum. Świątynia ta była dwukrotnie rozbudowywana.

Wschodnia jego część o wymiarach 2,5 x 2,5 m, wykonana z kamienia ciosanego obecnie stanowiąca jak gdyby "przybudówkę" (w dzisiejszym prezbiterium), jest najstarszą częścią i stanowiła zaczątek kościoła w dzisiejszej jego postaci. Dzisiejsze prezbiterium było niegdyś nawą kościoła. Ze względu na styl romański w jakim jest zbudowane, mogło powstać w okresie pomiędzy XI a XII wiekiem. Obecna nawa główna powstała w wyniku rozbudowy kościoła w wieku XVII i XVIII. Zakrystia zaś jest nowszego pochodzenia. Wieku najstarszej części kościoła na podstawie dostępnych nam dziś materiałów nie sposób jest określić jednoznacznie, mógł to być nawet wiek X.

Prac archeologicznych, które mogły tę kwestię wyjaśnić nie poprowadzono do końca ze względu na brak dostatecznych środków finansowych oraz obawy, że dalsze prace wykopaliskowe prowadzone przy zbyt prostych środkach technicznych mogłyby spowodować uszkodzenie zabytku.

Prowadzone w 1957 roku badania warstwowe wewnętrznych ścian kościoła doprowadziły do rewelacyjnego odkrycia, odsłaniając fragmenty starych romańskich polichromii, datowanych przez historyków sztuki na koniec XII w. Późniejsze, bardzo żmudne badania konserwatorskie prowadzone w latach sześćdziesiątych przez zespół prof. J. Dutkiewicza z krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych oraz analizy porównawcze z podobnymi malowidłami odkrytymi na terenie Europy, wykazały, że pochodzenie tych malowideł należy datować na 2-gą połowę XII stulecia.

Treścią odkrytych malowideł były sceny z Nowego Testamentu: Zwiastowanie, Narodzenie Jezusa, Pokłon Trzech Króli, oraz sceny z dzieciństwa Chrystusa. Niestety, na skutek przebudowy sklepienia w 1914 roku i prac zabezpieczających w 1926 roku z malowidła sufitowego pozostały tylko znikome fragmenty, które najprawdopodobniej przedstawiają Chrystusa Pantokratora. Wszystkie te malowidła musiały być piękne, skoro jeszcze w zapiskach z wizytacji biskupiej w 1665 roku znajduje się wzmianka o tym, że „ściany kościoła, a nawet przedsionek dekorowane są pięknymi i starożytnymi obrazami i

malowidłami". Podobne malowidła z tego okresu znaleziono w Polsce po wojnie jeszcze w Tumie, Czerwińsku i Siewierzu.

Pierwsza znana nam drukowana wzmianka o parafii w Dziekanowicach pochodzi z Kalendarza Krakowskiego biblioteki kapitulnej krakowskiej, spisane w 1253 roku, a zawierającego wcześniejsze wiadomości.

Kościółek był dwukrotnie rozbudowywany. Prawdopodobnie w czasie rozbudowy kościoła i ozdabiania go, trafił do Dziekanowic Obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, który od początku otoczony został niezwykłą czcią wiernych.

W 1645 r. w miejsce zniszczonego kościoła drewnianego zaczęto wznosić nowy, zachowując z poprzedniego kamienną romańską część jako prezbiterium. Świątynię konsekrował 27 września 1649 r. sufragan krakowski Wojciech Lipnicki, jeszcze bez ołtarzy, których trzy zastanie po sześciu latach wizytator. Z powizytacyjnej relacji sufragana Michała Kunickiego z r.1730 wynika, że w parafii Dziekanowice umieszczony w bocznym ołtarzu wizerunek Maryjny przybrany był w srebrną sukienkę.

W 1943 roku Stolica Apostolska reskryptem Kongregacji Rytów z dniem 15 września 1943 (r. L.3291) nadała Słynącemu Łaskami Wizerunkowi Matki Bożej tytuł Macierzyństwa N.M.P. i pozwoliła obchodzić główną uroczystość odpustową 11 października, lub w najbliższą niedzielę po tym dniu.

8 grudnia 1948 roku poświęcono nowy dzwon "Maryja", z odlaną podobizną Matki Bożej Dziekanowskiej i napisem: Pod Twoją obronę uciekamy się.

W 1949 r. rozpoczęto przygotowania do budowy nowego kościoła, który ostatecznie zbudowano w latach 1960-66, jako wotum za Tysiąclecie Chrztu Polski. Od początku nowy kościół wznoszono pod wezwaniem Macierzyństwa N.M.P. 24 września 1966 roku ówczesny Metropolita Krakowski, abp. Karol Wojtyła uroczystie poświęcił nowo wybudowaną świątynię.⁴⁴

• 4.2.5. Kędzierzynka

Historia:

Kędzierzynka to wieś o co najmniej XIII-wiecznej metryce. Wzmianki źródłowe z 1338 roku mówią o istnieniu wsi Kędzierza Wola, która płaciła dziesięcinę klasztorowi mogińskiemu. W XV wieku Kędzierzynka należała do dóbr rodu Stadnickich.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Pomnik Niepodległości Polski znajdujący się przy drodze, koło starej szkoły w Kędzierzynie. Pomnik został ufundowany w 1928 roku przez mieszkańców Kędzierzynki, w 10-tą rocznicę niepodległości Polski.
- Kamienna kapliczka znajdująca się przy skrzyżowaniu dróg Stadniki – Kędzierzynka – Krzyworzeka (w centrum Kędzierzynki). Główną postacią jest Matka Boska. Kapliczka została ufundowana w 1871 roku przez Sebastiana i Franciszkę Mixa.

• 4.2.6. Kornatka

Historia:

Pierwszy raz z nazwą Kornatka spotykamy się w dokumencie z 1390 r., z którego dowiadujemy się że wchodziła w skład niegrodzkiego Starostwa Dobczyckiego, którego dzierżawcą był Klemens Moskorzowski. Burletka, która jest obecnie najbardziej na zachód wysuniętym przysiółkiem Kornatki, również wchodziła w skład Starostwa Dobczyckiego i do XIX była oddzielną wsią. W roku 1364, król Kazimierz Wielki w jednym ze swych dokumentów dotyczących sąsiednich Banowic

⁴⁴ Na podstawie: „Historia parafii Dziekanowice” – materiał ze strony [www](http://www.diekanowice.pl)

wspomniał o górze Bucleta (Bureta), z czego można wysnuć wniosek, że nazwa wsi wywodzi się od wcześniej istniejącej nazwy góry.

Nazwa wsi pochodzi prawdopodobnie od imienia Kornut.

W okresie II Wojny Światowej, z narażeniem swego życia, Państwo Stanisława i Wojciech Krupowie z Kornatki ukrywali sześcioro Żydów, którym udało się przeżyć. Pan Wojciech Krupa, został odznaczony medalem „Sprawiedliwy pośród narodów świata”.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Kurhany, wczesnośredniowieczne cmentarzysko ciałopalne w lesie Burletka. W 1934 r. na niewielkiej polance oraz wśród przyległych krzewów i lasów na terenie Burleski, na stosunkowo niewielkiej powierzchni odkryto ok. 20 kopców – kurhanów. Po zbadaniu okazało się, że jest to wczesnośredniowieczne cmentarzysko ciałopalne z okresu VII - IX w., służące kilkunastoosobowej osadzie mieszkańców. Kurhany dokładniej zbadano w latach 1963-1965, odkryto m.in. w jednym z kopców (o średnicy 3m i wysokości 1m), kamienne jądro a pod nim popiół i węgielki zmieszane z warstwą żwiru a także wczesnośredniowieczne skorupy - pozostałości glinianych naczyń służących do wyposażania zmarłego w jadło i napoje. Do dzisiaj zachowało się jedynie kilka kurhanów.
- Kamienna figura znajdująca się na skrzyżowaniu dróg Dobczyce – Myślenice - Kornatka. Przedstawia postać Matki Boskiej z Dzieciątkiem, została ufundowana przez Wojciecha i Mariannę Karcz w 1860 roku.

• 4.2.7. Niezdów

Historia:

Niezdów ma niezwykle bogatą historię sięgającą XIV wieku. W 1359 roku król Kazimierz Wielki wydzierżawił Janowi zwanemu Bork, mieszczaninowi krakowskiemu na dwa lata m. in. cło dobczyckie – w tym pięć niwek w Niezdowie, po obu stronach rzeki Raby. Także w kronikach Jana Długosza widniały wzmianki o rycerskiej wsi Niezdów należącej do rodu Kamienieckich. W 1468 roku Niezdowem oraz częścią rozparcelowanych Dziekanowic także będących w posiadaniu rodów rycerskich, włodarzył Henryk Kamieniecki, który przybył na ziemie dobczyckie z ziemi sanockiej.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Zespół dworski pochodzący z 1830 roku. Wokół zabudowań dworskich znajdują się liczne skupiska starodrzewu, które tworzą park krajobrazowy.

• 4.2.8. Nowa Wieś

Historia:

Nowa Wieś powstała z części gminy Sieraków w 1820 roku. Pod koniec XIX wieku Krajowa Rada Szkolna we Lwowie wydała orzeczenie o organizacji szkoły w Nowej Wsi. Początkowo nauka odbywała się w prywatnych domach, a w 1903 roku oddano do użytku budynek szkoły. Działkę pod budowę przekazał właściciel folwarku na „Wielkiej Górze” Jan Szybowski. W 1910 roku liczba mieszkańców wioski wynosiła 335 osób. W 1913 założono tu Ochotniczą Straż Pożarną. W czasie I wojny światowej zginęło 16 żołnierzy z Nowej Wsi, którzy służyli w szeregach armii austriackiej.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Figura przedstawiająca Matkę Boską oraz postać św Jana Nepomucena. Jest ona usytuowana w pobliżu skrzyżowania dróg Dobczyce – Nowa Wieś – Bieńkowice nad rzeką Młynówką. Została ufundowana w 1917 roku przez Jana i Wiktorię Kaniów z Bieńkowic.

• 4.2.9. Rudnik

Historia:

Od najdawniejszych czasów wieś wchodziła w skład Starostwa Dobczyckiego. Pierwsze zapisy historyczne o wsi pochodzą z 1390 roku, kiedy król Władysław Jagiełło oddał w zastaw zamek dobczycki i przyległe wsie: Winiary, Rudnik i Kamyk (Hucisko). Za czasów Jana Długosza właścicielami byli Stanisław i Jan Marszałkowicze z Brzezia herbu Zadora. Rudnik na podstawie rejestru z 1629 roku posiadał trzy łany, siedem kmieci i siedem zagród. Nazwa wsi związana jest z wydobywaną na tym terenie rudą.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Kapliczka przedstawiająca postacie, św. Floriana, Matki Boskiej, św. Mikołaja, oraz innych świętych, znajdująca się przy domu nr 24. Została ufundowana w 1867 roku przez Józefa i Agnieszkę Cygan.

• 4.2.10. Sieraków

Historia:

Miejscowość odnotowana po raz pierwszy w źródłach historycznych w latach 1300-1500. Rozwinęła się jako wieś folwarczna, której centrum gospodarczym był dwór. Obecnie Sieraków jest miejscowością bardzo rozproszoną, w której brakuje czytelnie wyznaczonego centrum. Brak jest wyraźnej dominanty, gdyż dwór położony jest na obrzeżu i będąc własnością prywatną nie jest ogólnie dostępny. Najważniejszym budynkiem pełniącym funkcje publiczne jest remiza OSP, gdzie organizowane są wesela i która służy jako miejsce spotkań podczas zebrań wiejskich czy obchodów Dożynek.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Zabytkowy pałacyk z 1847 roku usytuowany w kilkuhektarowym kompleksie parkowo – leśnym starodrzewu. W latach 1986 – 2001 w sierakowskim pałacyku mieściła się unikatowa w skali regionu placówka zdrowotna – Uzdrowisko – Szpital Alergologiczny. Kuracjusze korzystali z zabiegów na miejscu oraz dowożeni byli do Wieliczki do podziemnych komór leczniczych w Kopalni Soli w Wieliczce
- Krzyż z wizerunkiem Pana Jezusa oraz świętych Izydora, Jana i Tekli znajdujący się przy skrzyżowaniu dróg Dziekanowice – Wieliczka – Sieraków. Został ufundowany przez Jana i Teklę Czajczyk w 1881 roku.
- Kamienna figura Jezusa Miłosiernego znajdująca się w parku, koło dworu w Sierakowie, datowana na ok. 1847 rok.
- Kamienna kapliczka przedstawiająca Matkę Boską oraz postacie innych świętych. Kapliczka znajduje się w Sierakowie przy skrzyżowaniu dróg Dziekanowice – Wieliczka – Nowa Wieś, w pobliżu przedszkola. Została ufundowana przez Jakuba i Katarzynę Dziewońskich w 1858 roku.
- Figura przedstawiająca postać Matki Boskiej z Dzieciątkiem, znajdująca się przy skrzyżowaniu dróg Dobczyce – Dziekanowice – Sieraków.

• 4.2.11. Skrzyńska

Historia

Miejscowość założona została prawdopodobnie w XIII wieku, na wschodnim zboczu wzgórza zwanego Grodziskiem. Z dokumentów kościelnych z 1300 roku wynika, że biskup krakowski Jan Muskota potwierdził nadanie dziesięciny dla

klasztoru Cystersów w Mogile ze wsi Skrzyńka. XVI wieku należała do niegrodowego starostwa dobczyckiego.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- „Kapliczka III upadku” znajdująca się przy drodze Dobczyce-Stadniki na Skrzyńce Dolnej. Przedstawia płaskorzeźby świętych: Antoniego, Rozalii, pod nimi Chrystus w III upadku, u góry krzyż z wizerunkiem Pana Jezusa, po bokach inni święci. Kapliczka została ufundowana w 1875 roku przez Antoniego i Katarzynę Cieleckich.
- Kapliczka znajdująca się przy drodze Dobczyce-Stadniki na Skrzyńce Dolnej, która przedstawia postać Matki Boskiej. Została ufundowana ku czci Najświętszej Maryi Panny przez Michała Słobodę i jego żonę w 1920 roku.
- Kamienna kapliczka znajdująca się przy drodze na Górnej Skrzyńce. Przedstawia ona postać Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Ufundowali ją mieszkańcy Skrzyńki w 1904 roku na okoliczność dziwnych wydarzeń w tej okolicy.

• 4.2.12. Stadniki

Historia

Historia wsi sięga średniowiecza, a jej nazwa pochodzi od hodowli koni, którą prowadzili starostowie dobczyccy dla wojska królewskiego. Ze Stadnik wywodzi się znany ród Stadnickich herbu Drużyna, którego znamienitym przedstawicielem był Zbyszko ze Stadnik, burgrabia krakowski w 1394r. W połowie XV wieku Jan, Stanisław i Zbigniew ze Stadnik dzierżawili Dąbie, Fałkowice, Kędzierzynkę, Krzyworzekę, Stadniki, Wolę Komornicką, Zegartowice i Zbyszówkę. W 1513r Stadnicy sprzedali swe włości Mikołajowi Wielkopolskiemu, panu na Gdowie.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Klasztor i Wyższe Seminarium Misyjne Księży Najświętszego Serca Jezusowego. Klasztor został wzniesiony w latach 1946-48 i w późniejszym okresie rozbudowany. Przed budynkiem Seminarium stoi pomnik francuskiego księdza Leona Jana Dehona (1843-1925), założyciela zgromadzenia. W okresie Wielkiego Postu klerycy przedstawiają Misterium Męki Pańskiej, na które przybywa wielu pielgrzymów. Seminarium posiada bogate zbiory etnograficzne przywiezione przez księży z misji w Afryce i Azji. Ekspozycje można zobaczyć w Sali misyjnej po wcześniejszym uzgodnieniu.
- Zespół dworski „Krzyworzeka” rodziny Stadnickich wraz z parkiem z 1914 roku.
- Zespół dworski rodziny Bednarskich wraz z zabudowaniami, kuźnią i parkiem.
- Kapliczka przedstawiająca Matkę Boską w otoczeniu świętych, postać Chrystusa Frasobliwego, Chrystusa w III upadku, oraz postacie innych świętych. Znajduje się przy skrzyżowaniu dróg Dobczyce - Gdów – Kędzierzynka. Ufundował ją w 1872 roku wójt gminy Michał Woźniak wraz z mieszkańcami.

• 4.2.13. Stojowice

Historia

Pierwsza wzmianka o wsi Stojowice pochodzi z 1398 roku. Jej właścicielem był wówczas Jan z Zakliczyna, który wieś otrzymał jako schedę po zmarłym ojcu, wójcie myślenickim Hance. Jeden z synów Jana z Zakliczyna, Mikołaj zwany Poganem objął po ojcu wójtostwo w Myślenicach, drugi zaś również Jan, otrzymał Stojowice oraz Czechówkę i przyjął nazwisko Stojanowski. Stojanowscy obie te wsie posiadali przez kilka pokoleń. Na początku XX wieku właściciel dworu Antoni Stręk wspierając rozwój wsi odsprzedał Kółku Rolniczemu parcelę położoną w pobliżu dworu na skrzyżowaniu dróg do Myślenic, Dobczyc i Gorzkowa. Po pierwszej wojnie

światowej stary drewniany dwór spalił się i został wybudowany nowy murowany. W okresie międzywojennym właścicielem posiadłości stojowickiej był Izrael Hermele, a po II wojnie światowej została ona znacjonalizowana.

Wybrane obiekty zabytkowe:

- Zespół dworski z XVIII wieku wraz z zabudowaniami mieszkalno – gospodarczymi i ogrodem. Dwór i ogród został odrestaurowany przez obecnych właścicieli.
- Kamienny krzyż znajdujący się przy drodze Dobczyce - Gorzków. Na cokole znajdują się płaskorzeźby Matki Boskiej oraz Chrystusa w III upadku. Kapliczka powstała w 1890 roku, fundator nieznany.
- Kapliczka Drogi Krzyżowej znajdująca się przy drodze Dobczyce- Gorzków, naprzeciw dworku. Kamienny słup pokryty scenami Męki Pańskiej pochodzi z 1624 roku. Jest to jedna z dwóch najstarszych kapliczek znajdujących się na terenie gminy Dobczyce.

4.3. Obszary objęte ochroną konserwatorską

W oparciu o „Studium konserwatorskie do planu szczegółowego strefy A” , opracowane w 1981 roku i zatwierdzone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków decyzją OZ-II/60/82 z dnia 4 lutego 1982 roku wyznaczono w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 1998 roku strefy „A”, „B” i „C”, grupujące różne typy ochrony zarówno konserwatorskiej, jak i krajobrazowej. Strefy te zostały uwzględnione w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Dobczyce, w którym określono zasady działań obrębnie tych stref. Również w innych miejscowościach, wokół zespołów zabytkowych wyznaczono w planach miejscowych strefy „B” pośredniej ochrony konserwatorskiej.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego zapisano propozycję utworzenia parku kulturowego w mieście Dobczyce na Starym Mieście, w Dziekanowicach i Stadnikach.

Zasięg stref konserwatorskich przedstawiono na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1).

• 4.3.1. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej w mieście Dobczyce

Wzgórze Zamkowe wysuwające się cyplem skalnym w kierunku doliny Raby i Zbiornika Dobczyckiego, przedzielone jest siodłem na dwie części: mniejszą, zachodnią, na której wznoszą się ruiny zamku oraz wschodnią stanowiącą obszerny płaskowyż, na którym było zlokalizowane stare miasto z okresu średniowiecza. Z opisanym wzgórzem staromiejskim sąsiaduje od wschodu wzniesienie oddzielone od niego przełęczą określone na planie katastralnym nazwą Miejskowy Plac (obecnie jest tam cmentarz).

Strefa „A” ochrony konserwatorskiej obejmuje swoim zasięgiem wyżej opisany obszar: Wzgórze Staromiejskie i Górę Zamkową, Wzgórze Plac Miejskowy z cmentarzem komunalnym i tereny skansenu – dawne łąki plebańskie.

Na terenach objętych tą strefą, według zapisów planu miejscowego, możliwa jest wyłącznie działalność inwestycyjna zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi konserwatorskimi i pod nadzorem właściwych służb ochrony zabytków. W obrębie tej strefy obowiązuje nadrzędność zagadnień ochrony konserwatorskiej nad innymi zagadnieniami, w tym szczególnie prac odtworzeniowych elementów dawnych obiektów (zamek, mury obronne) oraz eliminacja działalności budowlanej poza

pracami o charakterze konserwatorskim lub robotami prowadzonymi poza nadzorem konserwatorskim.

- **4.3.2. Strefa „B” – pośredniej ochrony konserwatorskiej w mieście Dobczyce**

W mieście Dobczyce strefa „B” obejmuje obszar zurbanizowany pod koniec XVIII wieku, kiedy to miasto przeniosło się do stóp Góry Zamkowej, zajmując teren położony głównie po jego północno - wschodniej stronie. Zasadnicza oś miasta przebiega wzdłuż drogi prowadzącej od mostu, w miejscu dawnej przeprawy na rzece, ul. Kilińskiego i ul. Marwin w kierunku z północnego zachodu na południowy wschód do Czasławia i dalej do Szczyrzyca, Skrzydlnej i Limanowej.

Wzdłuż tej osi ukształtował się Rynek, powstały w wyniku poszerzenia traktu komunikacyjnego na odcinku długości ok. 250 m, a także w jego przedłużeniu ku wschodowi - przedmieście Marwin, w układzie łańcuchówki.

Na obu krańcach Rynku, po jego stronie wschodniej, łączą się z nim ulice Rzeźnicza i Piłsudskiego i ul. Jagiellońska . Ulice te prowadzą do osiedli zabudowy wielorodzinnej - rejon ul. Witosa i ul. Szkolnej: osiedla Jagiellońskie i Piastowskie oraz jednorodzinnej z licznymi usługami rzemieślniczo - handlowymi w parterach domów. Osiedla zlokalizowane na terenie dawnych przedmieść m.in. Łężek.

W połowie długości pierzei zachodniej Rynku, biegnie ku południowemu - zachodowi wąska ulica Kościelna - w kierunku dawnego folwarku plebańskiego.

Natomiast rozszerzający się południowo - zachodni kraniec Rynku przechodzi w rozwidlenie dróg prowadzących w kierunku przełęczy między górą staromiejską a „Miejscowym Placem”. Są to ulice: Kazimierza Wielkiego i Kasztelana Dobka, łączące się na tzw. „Przedbramiu”, z obecną ulicą Przedbronie, w jedną ulicę, Górską - dawną drogę prowadzącą w kierunku południowo - wschodnim, wzdłuż której było rozbudowane przedmieście Zagórze „w układzie łańcuchówki”. Obecnie jest tu zabudowa jednorodzinna wzdłuż ulicy Górskiej, z kilkoma pozostałymi jeszcze zabudowaniami typu zagrodowego.

W zabudowie przyrynkowej daje się zauważyć tendencja do tworzenia zwartych ciągów zabudowy murowanych budynków, wzniesionych wzdłuż obu pierzei w zabudowie przyulicznej, o kalenicach równoległych do osi Rynku, sporadycznie w układzie szczytowym . W pierzei wschodniej występują w większości domy jednopiętrowe i dwupiętrowe, o elewacjach wieloosiowych, z których dwa o cechach klasycystycznych wskazują na powstanie około połowy XIX wieku. Pozostałe o cechach eklektycznych pochodzą z końca XIX wieku lub XX wieku. Nieliczne już budynki parterowe nie różnią się w charakterze od zabudowy podmiejskiej.

Na terenach objętych tą strefą, według zapisów planów miejscowych ochronie podlegają obiekty zabytkowe, skala zabudowy oraz zasadnicze elementy rozplanowania. Należy zachować historyczną dyspozycję przestrzenną zespołów osiedleńczych wraz z siecią drożną i istniejącą zielenią wysoką.

- **4.3.3. Strefa „C” – ochrony ekspozycji obiektów zabytkowych i zespołów ruralistycznych w Dobzyczach**

Strefa obejmuje obszar graniczący od północy ze strefami „A” i „B” - zespół zabudowy przedmieścia Podgórze w jego początkowej, północnej części (wzdłuż ul. Górskiej) wraz z rozłogami pól po obu stronach zabudowań.

Na terenach objętych tą strefą, według zapisów planu miejscowego obowiązuje zasada lokalizacji nowych obiektów w istniejących zespołach, zakaz lokalizacji dominant oraz dążenie do zachowania walorów terenów otwartych.

- **4.3.4. Strefa „B” – pośredniej ochrony konserwatorskiej w pozostałych sołectwach**

W obowiązujących planach miejscowych wyznaczono również strefy „B” wokół zespołów zabytkowych w Brzączowicach, Dziekanowicach, Kornatce, Niezdowie, Sierakowie, Stojowicach i Stadnikach.

- **4.3.5. Strefa „W” – ochrony archeologicznej**

Archeologiczne obiekty nieruchome (stanowiska) tworzą strefę „W” ochrony archeologicznej w Brzezowej, mieście Dobczyce, Kędzierzynie, Kornatce i Stadnikach. Rozpoznane i potencjalne obszary eksploracji archeologicznej, objęte strefą „W” ochrony archeologicznej, winny być całkowicie lub częściowo (po spełnieniu odpowiednich warunków) wyłączone spod zabudowy.

4.4. Obiekty objęte ochroną konserwatorską

Do najważniejszych zespołów i obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym należy zaliczyć:

- wzgórze zamkowe w mieście Dobczyce wraz z ruinami zamku Kazimierzowskiego, zespołem skansenu, kościołem oraz całym obszarem wewnątrz murów miejskich wraz z murami i ich otoczeniem;
- centrum miasta Dobczyce począwszy od mostu na Rabie (zieleni parkowa przy boisku sportowym) aż do ulicy Królowej Jadwigi obejmujące: zespół kościoła parafialnego pod wezwaniem Matki Bożej Wspomożenia Wiernych oraz Rynek i ul. Kilińskiego na podanym odcinku;
- w Brzączowicach – zespół podworski;
- w Dziekanowicach – zespół kościoła i plebani;
- w Kornatce – leśniczówka drewniana;
- w Niezdowie – zespół dworski;
- w Sierakowie zespół podworski, jeszcze niedawno szpital alergologiczny będący filią Szpitala Uzdrowskiego w Wieliczce;
- w Stadnikach – zespół klasztorny O.O. Sercanów, zespół dworski pana M. Bednarskiego oraz Zespół Dworski „Krzyworzeka” pana Michalika;
- w Stojowicach zespół dworski;
- parki podworskie na terenie gminy Dobczyce.

Podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami jest gminna ewidencja zabytków. Ponieważ ewidencja ta jest w trakcie tworzenia, do niniejszego opracowania obiekty objęte ochroną konserwatorską przedstawiono w formie wykazu zabytków oraz wykazu obiektów ujętych w rejestrze zabytków.

Obiekty objęte ochroną konserwatorską przedstawiono na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1).

• 4.4.1. Obiekty ujęte w rejestrze zabytków

Wykaz obiektów ujętych w rejestrze zabytków zamieszczono w poniższej tabeli nr 21..

Tabela 21 Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp	zabytek	obręb, działka	nr rejestru
1	Dwór mur., przyziemie i parter zachowane wraz ze stolarką	Brzączowice dz.nr 202/26	nr rej. A-636/21.07.1991,
2	Dzwonnica obok kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela	Dobczyce dz.nr 1807	nr rej. A-200/31.10.1970
3	Stary kościół p.w. św. Jana Chrzciciela	Dobczyce dz.nr 1807	nr rej. A - 200/31.10.1970
4	Mury Miejskie w ruinie od XVII w	Dobczyce dz.nr 1831	nr rej. L.AK.11/ka/2/Kr/934, 15.03.34
5	Ruiny zamku, mur.1 poł. XIV, k. XVI w., w ruinie od XVII w	Dobczyce dz.nr 1806/6	nr rej. L.AK.11/ka/2/Kr/934, 15.03.34
6	Kościół p.w. św. Marii Magdaleny	Dzieskanowice	nr rej. A - 225/14.04.60
7	Dwór	Sieraków	nr rej.A - 631, 16.05.1991
8	Dwór nr 37 „Krzyworzeka”, zabytkowa stolarka, kamieniarka, patronowa, polichromia salonu ok. 1910	Stadniki	nr rej. A-698 z dn.1.08.1995 r.

• 4.4.2. Obiekty ujęte w ewidencji zabytków

Gminna ewidencja zabytków jest w trakcie tworzenia. Poniżej w tabeli nr 22 zamieszczono wykaz obiektów zabytkowych Dobczyc. Wskazano w niej również budynki uznane za przeznaczone do wykreślenia z wojewódzkiej ewidencji zabytków (zabytek) oraz te, które powinny zostać dodane do gminnej ewidencji zabytków (zabytek)⁴⁵.

Tabela 22 Obiekty zabytkowe

L.p.	Zabytek	Nr ewid. działki	Materiał	Datowanie zabytku
BIENKOWICE				
1.	Zagroda nr 4	246/1	Drew.	k.w. XIX
2.	Dom nr 14	260/1	drew	ok. poł. W.XIX
3.	Dom nr 18	90/3	drew. mur	1950
4.	Dom nr 42	267	drew.	1894
5.	Dom nr 49	32/3	drew	1946 r
6.	Dom nr 76	69	drew. cz.mur	1925
7.	Dom nr 94	162/5	drew	1939 r.
8.	Kapliczka NMP	b.d.	b.d.	b.d.
BRZĄCZOWICE				
1.	Kapliczka obok domu nr 317	b.d.	mur.	1882
2.	Szkoła Podstawowa	188	mur.	1938
3.	Dom nr 5	720/5	drewn	1901
4.	Dom nr 8	648/5	drew. szal.	1920
5.	Dom nr 12	434	drew.	I.20-te XX w

⁴⁵ Na podstawie opracowania zleconego przez UMiG dla Warsztatownia Wójtowicz Spółka Jawna

6.	Dom nr 15	487	drew. szal	ok. 1920
7.	Dom nr 17	501	mur.	1955
8.	Dom nr 22	386/1	drew. szal	1920
9.	Dom nr 32	339/3	drew.	ok. 1910
10.	Dom nr 42	178/2	drew. tynk	1907
11.	Dom nr 67	340/1	drew.	1911
12.	Dom nr 86	512/1	drew.	k.w. XIX
13.	Dom nr 116	117	drew.	Pocz. w.XX
14.	Dom nr 130	414/2	mur. drew	Pocz. w. XX
15.	Dom nr 142	511/1	drew.	1913
16.	Dom nr 153 (zagroda)	532/8	drew.	1912
17.	Dom nr 196	409/4	drew. mur	I.30-te XX
18.	Dom nr 234	675/1	drew.	1906
19.	Kaplica Płatków	b.d	b.d	b.d
20.	Kapliczka Manieckich I -Matki Boskiej Różańcowej	b.d	b.d	b.d
21.	Kapliczka Manieckich II- MB Niepokalanego Poczęcia	b.d	b.d	b.d
22.	Kapliczka Żaków I- Św. Piotr	b.d	b.d	b.d
23.	Kapliczka Żaków II -Chrystus Frasobliwy	b.d	b.d	b.d
24.	Kapliczka Żaków III- Św. Walenty	b.d	b.d	b.d
25.	Kapliczka Św. Floriana	b.d	b.d	b.d
26.	Dwór	202/26	obiekt rejestrowy	
27.	Park dworski z aleją	202/26	obiekt rejestrowy	
BRZEWOWA				
1.	Dom nr 32	53/4	drew. cz. mur	1918
2.	Dom nr 33	220/6	Drew. cz. mur.	ok. 1920;
3.	Dom nr 35	190/4	drew.	Pocz. w. XX
4.	Dom nr 38	473/1	drew	po r. 1922
5.	Dom nr 60	49	drew.	1942
6.	Stodola nr 83	b.d.	drewn.	Pocz. XX w
7.	Dom nr 94	189	Drew.	1947
8.	Dom nr 95	373	Drew.	1920
9.	Dom nr 53	210/2	Drew.	1932
10.	Zagroda obok 248	b.d	b.d	b.d
11.	Kapliczka Weszków	b.d	b.d	b.d
12.	Kapliczka krzyż	b.d	b.d	b.d
13.	Kaplica	b.d	b.d	b.d
14.	Kaplica Piwowarczyków	b.d	b.d	b.d
15.	Kapliczka NMP „Na Stytku”	b.d	b.d	b.d
DOBCZYCE				
1.	Kościół par. p.w. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych	1769	mur.	I. 1948-1949
2.	Dzwonnica obok kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela	1807	obiekt rejestrowy	
3.	Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela	1807	obiekt rejestrowy	
4.	Mury Miejskie w ruinie od XVII w	1831	obiekt rejestrowy	
5.	Ruiny zamku, mur. 1 poł. XIV, k. XVI w., w ruinie od XVII w	1806/6	obiekt rejestrowy	
6.	Plebania ul. Kościelna	1798	mur	1848 r.
7.	Stajnia plebańska ul. Kościelna	1798	mur	poł. XIX w.
8.	Stodola plebańska ul. Kościelna	1798	drew	poł. XIX w., pow. XX w
9.	Karczma na Zbóju	1806/6	drew.	1863
10.	Spichlerz z Zagórzan	1806/6	drewn.	poł. XIX w
11.	Serownik z Gaika	1806/6	drew	XIX/XX w.
12.	Dom ul. Św. Anny 1,	1703/3	drewn.	1921
13.	Dom ul. Św. Anny 2,	1712	drew.	ok. 1920;
14.	Dom ul. Św. Anny 4,	1711/1	drew	ok. 1920;
15.	Dom ul. Cegielniana 1,	234/7	mur.	ok. 1910;

16.	Dom ul. Cegielniana 2	275/2	drew	I. 20-te XX w
17.	Dom ul. Cegielniana 5b	339/4	drew.	1910
18.	Dom ul Dębowa 16	2531/1	Drew.	. k.w. XIX;
19.	Dom ul. Dębowa 20	2529/5	drew.	k.w. XIX 1920
20.	Dom ul. Dębowa 36	2544	drew.	ok. 1860
21.	Dom ul. Dębowa 39	2600/3	drew.	ok. 1930 (?)
22.	Dom ul. Dębowa 43	2596	drew.	k.w. XIX
23.	Dom ul. Dębowa 52	2553/4	drew.	1909
24.	Dom ul. Dębowa 56	2559	drew.	ok. 1950
25.	Dom ul. Dębowa 72	2691	drew.	ok. 1920
26.	Dom ul. Długosza 3	1030	drew	pocz. w. XX
27.	Dom ul. Długosza 5	1031/2	drew.	poł. w. XIX, I.20-te XX w
28.	Dom ul. Długosza 6	1045	drew.	1910
29.	Dom ul. Długosza 7	1032/2	drew.	1906
30.	Dom ul. Długosza 16	1054/1	drew.	Ok. 1920
31.	Dom ul. Długosza 18 Jagiellońska,	1055/4	drew.	ok. 1920
32.	Dom ul. Floriana 2 - zagroda	2224	drew.	ok. 1880;
33.	Dom ul. Garncarska 2	1693/9	drew	XIX/XX w
34.	Dom ul. Górską 2	1941/2	drew.	k. XIX w
35.	Dom ul. Górską 3	1943/1	drew	pocz. XX w.
36.	Dom ul. Górską 5	1944/1	drew.	pocz. XX w
37.	Dom ul. Górską 6	1939/1	drew.	pocz. w. XX
38.	Dom ul. Górską 8	1938/4	drew	ok. 1930
39.	Stodoła ul. Górską 8	1938/4	drew.	XIX/XX w
40.	Dom ul. Górską 13	1947/8	drewn.	pocz. XX w.
41.	Dom ul. Górską 14	1930/6 lub 1930/7	drew./mur	ok. 1930r.;
42.	Dom ul. Górską 19	2048/1	drew.	k. XIX w.
43.	Dom ul. Górską 25	2041/6	drew.	pocz. XX w.
44.	Dom ul. Górską 35	2037	drew.	XIX/XX
45.	Dom ul. Górską 37	2029	drew.	k. XIX w
46.	Stodoła ul. Górską 39	2000/2	drew.	XIX/XX w
47.	Dom ul. Górską 40	2061	dre w.	poł. XIX w
48.	Dom ul. Górską 42	2062	Drewn.	pocz. XX w.,
49.	Dom, ul. Górską 52	2077	Drewn.	Ok. 1930 r
50.	Stodoła, ul. Górską 52	2077	Drewn.	pocz. XX w.
51.	Szkoła Miejska, ul. Jagiellońska 1	1014/2	mur.	1892 r.
52.	Dom, ul. Jagiellońska 10	1027/6	drew.	lata 40 –te XX w.
53.	Dom, ul. Jagiellońska 12	1028/2	drew.	lata 20 – te XX w.
54.	Dom, ul. Jagiellońska 16	1029/2	drewn.,	k.w. XIX, I. 30 – te XX w
55.	Dom, ul. Jagiellońska 18	1035	drewn.	K.w. XIX
56.	Dom, ul. Jagiellońska 23	1469/3	drew.	ok. 1906, I. 20 -te
57.	Dom, ul. Jagiellońska 22	1036/5	Drew.	1949, I. 20 -te
58.	Dom, ul. Jagiellońska 24	1037/4	drew.	30 –te, XX w.
59.	Dom, ul. Jagiellońska 28	1059/3	drew	pocz. W. XX
60.	Dom, ul. Jagiellońska 29	7087/4	drew.	I. 20 –te w. XX
61.	Dom, ul. Jagiellońska 31	1369/6	drew.	1859, I. 20 –te w. XX
62.	Dom, ul. Jagiellońska 40	1073/4	drew.	ok. 1910
63.	Dom, ul. Jagiellońska 42	1074/3	drewn.	XIX,
64.	Dom, ul. Jagiellońska 44	1077/5	drew.	20 – te XX w.
65.	Dom, ul. Jagiellońska 46	1079/4	drew.	20 – te XX w.
66.	Dom, ul. Kasztelana Dobka 2	1867	drew.	ok. 1930
67.	Dom, ul. Kazimierza Wielkiego 5	1800/2	drewn.	Ok. 1930 r.
68.	Dom ul. Kazimierza Wielkiego 6	1863/1	drewn.	pocz. XX w.,
69.	Dom ul. Kazimierza Wielkiego 9	1801	drew.	ok. 1930
70.	Dom ul. Kazimierza Wielkiego 11	1838	drew.	XIX/XX,
71.	Dom ul. Kazimierza Wielkiego 14	1859/1	drew.	pocz. XX w.
72.	Dom ul. Kazimierza Wielkiego 15	1840	drew.	XIX/XX

73.	Dom ul. Kazimierza Wielkiego 16	1860/5	drew.	ok. 1930
74.	Budynek gospodarzy ul. Kilińskiego/ Rynek	b.d.	mur.	k. XIX w
75.	Dom, ul. Kilińskiego 5	1882	mur.	Ok. 1950
76.	Dom, ul. Kilińskiego 8	1741/2	b.d.	b.d.
77.	Dom, ul. Kilińskiego 9	1884/1	drew.	ok. 1920
78.	Dom, ul. Kilińskiego 14	1739/2	drew./mur.	K. XIX w. ok. 1920
79.	Dom, ul. Kilińskiego 16	1738/1	drew.	k.w. XIX,
80.	Dom, ul. Kilińskiego 18	1737/2	drew.	cz.ok.1930, po 1950
81.	Dom, ul. Kilińskiego 19	1886	drew.	1928
82.	Zakład Masarski, ul. Kilińskiego k/nr 19	1885	mur.	Pocz. XX w
83.	Dom, ul. Kilińskiego 20	1736	mur.	ok.1920
84.	Dom, ul. Kilińskiego 21	1887	drew.	ok.1930
85.	Dom, ul. Kilińskiego 22	1735	drew.	
86.	Dom, ul. Kilińskiego 23	1888/1	mur. drew	I.20 – te XX w.
87.	Dom, ul. Kilińskiego 24	1734/1	drew.	ok. 1930
88.	Dom, ul. Kilińskiego 26	1733/6	drew.	ok. 1930 r.
89.	Stajnia, ul. Kilińskiego 26	1733/6	drew	k. XIX w.
90.	Dom, ul. Kilińskiego 31	1895/5	drew.	r. 1930
91.	Dom, ul. Kilińskiego 32	1730	drew.	1930
92.	Dom, ul. Kilińskiego 33	1896/1	drewn.	1862
93.	Dom, ul. Kilińskiego k/33,35	1903	drewn.	ok. 1920,
94.	Pracownia kołodziejska ul. Kilińskiego 26	1733/6	drew	k.XIX w
95.	Dom, ul. Kilińskiego 29	1892	drewn.	XIX/XX w.,
96.	Stajnia, ul. Kilińskiego 29	1892		
97.	Stodoła, ul. Kilińskiego 29	1892	drew	XIX/XX,
98.	Dom, ul. Kilińskiego 35	1900	drewn.	pocz. XX
99.	Dom, ul. Kilińskiego 36	1728	drew.	1930
100.	Dom, ul. Kilińskiego 37	1903	drew.	1930
101.	Dom, ul. Kilińskiego 38	1727	drew.	k.w.XIX,
102.	Stodoła, ul. Kilińskiego 40	1726	drew.	1919
103.	Dom, ul. Kilińskiego 43	1908	drewn.	XIX/XX w
104.	Dom, ul. Kilińskiego 47	1909	drewn.	pocz. XIX w
105.	Dom, ul. Kilińskiego 49	1910	drewn.	pocz.XIX
106.	Dom, ul. Kilińskiego 57	1914	drewn.	k. XIX
107.	Dom, ul. Kilińskiego 59	1916	drew	1930
108.	Dom, ul. Kilińskiego 60	1718	drew	XX
109.	Dom, ul. Kilińskiego 63	2093	drew	ok. 1950
110.	Dom, ul. Kilińskiego 66	1714/3, 1714/2	drew.	k. XIX w., 1923,
111.	Dom, ul. Kilińskiego 73	2125	drew	1930
112.	Dom, ul. Kilińskiego 79	2191	drew.	ok. 1920
113.	Dom, ul. Kilińskiego 80	1697	drew	1950
114.	Dom, ul. Kilińskiego 82	1696	drew	1948
115.	Dom, ul. Kilińskiego 84	1695	drew.	ok. 1948
116.	Dom, ul. Kilińskiego 92	1687	drew	XIX/XX w. 186
117.	Dom, ul. Kilińskiego 92	b.d.	drew	XIX/XX w. 1910
118.	Dom, ul. Kilińskiego 94	1686	drewn.	k. XIX w., VII.1990
119.	Dom, ul. Kilińskiego 96	1685	drew.	ok. 1920
120.	Zagroda, ul. Kingi 1/ Długosza	1041	drew.	1910
121.	Dom, ul. Kingi 1/Długosza	b.d.	drew.	ok. 1910
122.	Dom, ul. Kingi 2	1040	drew.	ok. 1910
123.	Dom, ul. Kingi 3	1042	drew.	ok. 1910
124.	Dom, ul. Kingi 5	965/3	drew.	ok. 1910
125.	Dom, ul. Kingi 6	b.d.	drew.	I. 20 – te XX w.
126.	Dom, ul. Kingi 9	967	drew.	k.w.XIX
127.	Dom, ul. Kościuszki 4	960/4	drew.	I. 20 – te XX w.
128.	Dom, ul. Kościuszki 8	956/2	drew.	I. 20 – te XX w.

129.	Dom, ul. Kościuszki 9	1057	drew.	I. 20 – te XX w.
130.	Dom, ul. Kościuszki 11	1060	drew.	1891
131.	Dom, ul. Marwin 10	1670	drew.	ok. 1920
132.	Dom, ul. Marwin 12	1669	drew.	ok. 1910
133.	Dom, ul. Marwin 17	2273	drew.	1910
134.	Dom, ul. Marwin 17a	2272	drew.	ok. 1920
135.	Dom, ul. Marwin 23	2280	drew.	ok. 1920
136.	Dom, ul. Marwin 24	1638	drew.	k.w. XIX
137.	Dom, ul. Marwin 26	b.d.	drew.	1920
138.	Dom, ul. Marwin 27	2282	drew.	1919
139.	Dom, ul. Marwin 29	2296/1	drew.	1922
140.	Dom, ul. Marwin 30	1631/1	drew.	ok. 1920
141.	Dom, ul. Marwin 34	2337	drew.	1920
142.	Dom, ul. Mostowa 1	675	drew.	ok. 1900,
143.	Dom, ul. Mostowa 3	674	mur.	L. 50 – te XX w.
144.	Dom, ul. Mostowa 5	671/4	mur. drew.	I 50 – te XX w.,
145.	Dom, ul. Mostowa 6	702	mur.	1952
146.	Dom, ul. Mostowa 9	665	mur.	Ok. 1910,
147.	Dom, ul. Mostowa 10	701	mur./drew	Ok. 1910,
148.	Dom, ul. Mostowa 12	698	mur.	1925
149.	Dom, ul. Mostowa 15	651/5	mur.	ok. 1910
150.	Dom, ul. Mostowa 16	693	drew.	pocz. XX w.,
151.	Dom, ul. Parkowa 2	888	drew.	I. 20 – te XX w.
152.	Dom, ul. Przedbronie 5	1874/1	drew.	XIX/XX
153.	Dom, ul. Przedbronie 11	1857	drew.	k. XIX w.
154.	Dom, ul. Przedbronie 13	1842	drew.	ok. 1920,
155.	Stodoła, ul. Przedbronie 13	1842	drewn.	ok. 1920,
156.	Budynek Straży Pożarnej	b.d.	mur.	I. 30 – te XX w.
157.	Dom /d.młyn/ z 1848 r., Rynek 2	993/3	mur.	I. 20 – te XX w.
158.	Dom, Rynek 6	999, 1000	drew.	b.d.
159.	Dom, ul. Rynek 7	1774	mur.	I. 20 – te XX w.
160.	Dom, Rynek 8	1004/2	drew.	b.d.
161.	Dom, Rynek 9	1773	drew.	b.d.
162.	Dom, Rynek 10	1005	mur.	I. 30 – te XX w.
163.	Dom, Rynek 11	1772	drew. szal.	L. 20 – te XX w
164.	Dom, Rynek 12	1006	drew.	1844, ok. 1910,
165.	Dom, Rynek 15	1770	mur.	I. 30 – te XX w
166.	Dom, Rynek 17	1767	drew. szal Tynk.	Ok. 1910
167.	Dom, rynek 23	1764	drew./mur.	pocz. XX w.,
168.	Dom, Rynek 24	b.d.	mur.	ok. 1920
169.	Dom, Rynek 25	1763	drewn	pocz. XX w.,
170.	Dom, Rynek 28	1013	mur.	pocz. XX w.
171.	Dom, Rynek 32	1755	mur.	I. 50 – te XX w.
172.	Dom, Rynek 33	1758	drewn.	pocz. XX w.
173.	Dom, Rynek 34, stodoła,	1750	mur.	k. XIX w.,
174.	Dom, Rynek 36	1880	mur.	pocz. XX (z ok. poł. XIX)
175.	Rzeźnia Miejska, ul. Rzeźnicza	909	mur.	I. 20 – te XX w
176.	Dom, ul. Rzeźnicza 11	953	drew.	ok. 1910
177.	Dom, ul. Rzeźnicza 13	952	drew.	1912
178.	Dom, ul. Rzeźnicza 20	911	drew.	1048
179.	Dom, ul. Rzeźnicza 22	912	drew.	ok. 1910
180.	Dom, ul. Rzeźnicza 26	914	drew.	I. 20 – te XX w.
181.	Dom, ul. Rzeźnicza 34	926	drew.	ok. 1910
182.	Dom, ul. Rzeźnicza 36	927	drew.	L. 30 – te XX w.
183.	Dom, ul. Stare Miasto 1	1833/2	drewn.	ok. 1930 r.
184.	Dom, ul. Stare Miasto 3	1834/3	drewn.	poł. XIX w.,
185.	Dom, ul. Stare Miasto 4	1813/2	mur.	ok. 1950
186.	Dom, ul. Stare Miasto 5	b.d.	drew.	k.w. XIX

187.	Dom, ul. Stare Miasto 7	1815	drewn.	XIX/XX
188.	Dom, ul. Szkolna 2	1473/2	drew.	1904
189.	Dom, ul. Szkolna 4	1471/2	drew.	I. 20 – te XX w
190.	Dom, ul. Szkolna 10	1464/2	drew.	1920
191.	Dom, ul. Szkolna 14	1461	drew.	1940
192.	Dom, ul. Targowa 7	b.d.	mur.	I. 20 – te XX w.
193.	Dom, ul. Wąska 4	1790/2	drewn.	k. XIX w.
194.	Dom, ul. Zarabie 8	680	drewn.	I. 20 – te XXw.,
195.	Stodoła, ul. Zarabie 9	451	drewn.	pocz.XX w.
196.	Dom, ul. Zarabie 12	686	drew.	1904
197.	Dom, ul. Zarabie 17	444	drew.	1864, X.1990
198.	Dom, ul. Zarabie 19	440	drew.	k.w.XIX
199.	Dom, ul. Zarabie 25 i 25 a	411	drew.	pocz. w. XX
200.	Dom, ul. Zarabie 35	393/1	drew.	pocz. XX w.
201.	Dom, ul. Zarabie 39	279/9	drew.	I. 20-te XX w.
202.	Dom, ul. Zarabie 43	231	drew.	pocz. XX w.
203.	Dom, Plac Zgody 7	895	drew.	ok. 1930
204.	Układ urbanistyczny miasta	b.d.	b.d	b.d
205.	Cmentarz na Jedleńcu	b.d.	b.d	b.d
206.	Schody +Figury przy schodach	b.d.	b.d	b.d
207.	Cmentarz parafialny+kaplica przy ul. Górskiej	b.d.	b.d	b.d
208.	Figura Św. Nepomucena w Rynku	b.d.	b.d	b.d
209.	Figura Św. Floriana w Rynku	b.d.	b.d	b.d
210.	Kamienny krzyż –skrzyżowanie ul. 21 Stycznia z Górską	b.d.	b.d	b.d
211.	Kapliczka słupowa z Ukrzyżowaniem –skrzyżowanie ul. Anny /Kilińskiego	b.d.	b.d	b.d
212.	Kapliczka słupowa z figurą MB –skrzyżowanie Długosza/Kingi /Piłsudskiego	b.d.	b.d	b.d
213.	Cegielniana 9-dom	b.d.	b.d	b.d
214.	Dębowa 22-dom	b.d.	b.d	b.d
215.	Dębowa 23-dom	b.d.	b.d	b.d
216.	Floriana 4-dom	b.d.	b.d	b.d
217.	Floriana 6-stodoła	b.d.	b.d	b.d
218.	Jagiellońska 30	b.d.	b.d	b.d
219.	Kilińskiego 4	b.d.	b.d	b.d
220.	Marwin 32	b.d.	b.d	b.d
221.	Marwin 36	b.d.	b.d	b.d
222.	Mostowa 2	b.d.	b.d	b.d
223.	Piłsudskiego 15	b.d.	b.d	b.d
224.	Pl. Zgody 6a	b.d.	b.d	b.d
DZIEKANOWICE				
1.	Kościół pw. Św. Marii Magdaleny	b.d.	obiekt rejestrowy	
2.	Dzwonnica przy kościele p.w. św. Marii Magdaleny	b.d.	drew.	XVIII-XIX w.
3.	Plebania	b.d.	mur.	pocz. XX w.
4.	Szkoła	b.d.	mur.	1910
5.	Dom nr 5,	173	drew.	1925
6.	Dom nr 6	171/1	mur.	ok. 1910
7.	Dom nr 8	171/2	mur.	1934
8.	Dom nr 11	179/1	drew.	k.w. XIX
9.	Dom nr 13	154/4	drew.	1876
10.	Dom nr 16	85/2	drew.	I. 30-te XX w
11.	Dom nr 20	71	drew.	k. XIX w
12.	Stodoła nr 20	71	drew.	k.w. XIX
13.	Dom nr 27	b.d.	b.d.	b.d.

14.	Stodoła nr 27	22/5	drew.	ok. 1918r
15.	Dom nr 30	316	drew.	k.w. XIX
16.	Dom nr 38	145/1	drew.	1921
17.	Dom nr 43	27/4	drew.	1888 r.
18.	Dom nr 48	119/3	drew.	1920 r.
19.	Dom nr 50	183	drew. tynk.	1903 r.
20.	Dom nr 55	180	mur.	I. 30-te XX w.
21.	Dom nr 58	181/1	drew.	1929 r.
22.	Dom nr 66	169	mur.	1938
23.	Dom nr 67	174	mur.	1940
24.	Kapliczka przy domu nr 16	b.d.	b.d.	b.d.
25.	Kapliczka przy domu nr 95	b.d.	b.d.	b.d.
26.	Kapliczka „Boża Męka” II	b.d.	b.d.	b.d.
KĘDZIERZYŃKA				
1.	Szkoła Podstawowa	b.d.	mur.	1920
2.	Dom nr 11	96	drew.	1870
3.	Dom nr 26	228/4	drew. cz. mur	pocz. w. XX przeb
4.	Dom nr 49	94/1	drew.	1923
5.	Stodoła nr 49	94/1	drew.	pocz. w. XX
6.	Kapliczka przydrożna	b.d.	kamienna	1871
KORNATKA				
1.	Szkoła Podstawowa	167/3	mur.	1925
2.	D. Leśniczówka nr 1 wraz z folwarkiem i ogrodem	221/1	drew.	ok. 1920
3.	Dom nr 28	344	drew.	1953 r.
4.	Dom nr 29	346	drew. cz. mur	k. w. XIX
5.	Zagroda nr 81	170	drew.	ok. 1948
6.	Zagroda nr 82	325/1	drew.	1909
7.	Dom nr 160	171	drew.	1957
8.	Willa I	b.d.	b.d.	b.d.
9.	Willa II	b.d.	b.d.	b.d.
10.	kurhany	b.d.	b.d.	b.d.
11.	Kapliczka NMP	b.d.	b.d.	b.d.
12.	Kapliczka Salawów	b.d.	b.d.	b.d.
13.	Kapliczka Karczów	b.d.	b.d.	b.d.
NIEZDŹÓW				
1.	Dwór Erteleinów	b.d.	drew.	ok. 1830 r.
2.	Spichlerz dworski	b.d.	drew.	przed 1939
3.	Budynek gosp. – obora w zespole dworskim	84	mur.	ok. poł. XIX w.
4.	Dom w zagrodzie nr 1	100	drew.	1917
5.	Obora w zagrodzie nr 1	100	drew. mur.	1917
6.	Stodoła w zagrodzie nr 1	100	drew.	pocz. w. XX
7.	Spichlerz w zagrodzie	100	drew.	1917
8.	Dom nr 2	5	drew. tynk.	ok. 1914
9.	Dom nr 8	93/1	drew.	I. 20-te XX w
10.	Dom nr 10	126	drew.	ok. 1920
11.	Dom nr 17 d. spichlerz	164	drew. Tynk.	XIX
12.	Dom nr 20	125	drew.	1921
13.	Dom nr 32	94/1	drew.	1928
14.	Dom nr 33	88/12	drew.	1913
15.	Dom nr 35 (zazn. jako 37)	132/5	drew	1948
NOWA WIEŚ				
1.	Dom nr 6,	b.d.	drew.	1880
2.	Piwniczka w zagrodzie nr 6	b.d.	b.d.	b.d.
3.	Dom nr 60	101	drew. Szal.	2 poł. w. XIX
4.	Dom nr 76	79/1	drew.	I. 20-te XX w
5.	kapliczka Św. Jana Nepomucena	b.d.	b.d.	b.d.
RUDNIK				

1.	Dom nr 6	148/2	drew.	1931
2.	Dom nr 8	316/4	drew.	1891
3.	Dom nr 10	194/3	drew.	k. w. XIX
4.	Dom nr 21 /zagroda/	223	drew.	k.w. XIX
5.	Spichlerz nr 21	223	drew.	XIXw
6.	Dom nr 27	138/6	drew.	1899
7.	Dom nr 39	268/6	drewn.	1889 r.
8.	Dom nr 45	176	drew.	1907r.
9.	Dom nr 47	125	drewn.	ok. 1920 r.
10.	Dom nr 53	155	drewn.	ok. 1920
11.	Dom nr 72	b.d.	b.d	b.d
12.	Kapliczka słupowa przy domu nr 24	b.d.	b.d	b.d
SIERAKÓW				
1.	Dwór	b.d.	obiekt rejestrowy	
2.	Dom nr 7	327/6	drew.	1930
3.	Stodoła nr 7	327/6	drew	w. XIX
4.	Dom nr 9	330/4	drew.	ok. 1860
5.	Zagroda nr 9, spichlerz, stodoła	330/4	drew.	k.w. XIX
6.	Dom nr 14	493/7	drew.	1925
7.	Dom nr 20	147/2	drewn.	II poł. XIX w
8.	Stodoła nr 20	147/2	drew.	II poł. XIX w
9.	Dom nr 28	48	drew.	ok. 1910
10.	Dom nr 62 /prof. Kępińskiego/	326	drew.	poł. w. XIX 1882
11.	Dom nr 65	322	drew.	ok. 1920
12.	Dom nr 68	268/2	drew.	1931
13.	Dom nr 84	294	drew.	poł. w. XIX moderniz.
14.	Dom nr 90	50/1	drew.	1908
15.	Dom nr 117	203/1	drew.	pocz. w. XX
16.	Dom nr 120	233	drew.	1938
17.	Dom nr 68	b.d	b.d	b.d
18.	Kapliczka z ukrzyżowaniem	b.d	b.d	b.d
19.	Kapliczka z metalowym krzyżem	b.d	b.d	b.d
20.	Kapliczka z Chrystusem	b.d	b.d	b.d
21.	Kapliczka z figurą MB	b.d	b.d	b.d
22.	Kapliczka przydrożna Łapów	b.d	b.d	b.d
SKRZYŃKA				
1.	Szkoła nr 71	131/3	mur.	ok. 1930
2.	Dom nr 3	402	drew.	1949
3.	Dom nr 5	380/1	drew.	poł. w. XIX, 1924
4.	Dom nr 8	366	b.d.	b.d.
5.	Dom nr 10	315/1	drew.	1910 r.
6.	Dom nr 17	526/2	drew.	ok. 1920
7.	Dom nr 22	359/1	drew.	k.w. XIX
8.	Dom nr 25	157	drew.	1926
9.	Stodoła - zagroda nr 28	289/1	drew.	1886 r.
10.	Zagroda nr 34	291/5	drew.	1895
11.	Dom nr 36	386/4	drew	ok. 1930
12.	Dom nr 47	378	drew. przed 1939	
13.	Dom nr 49	456	drew.	ok. 1920
14.	Dom nr 54	80/1	drew.	ok. 1930
15.	Dom nr 58	382/1	drew.	1926
16.	Dom nr 59/nad Raba/	273/2	drew.	poł. XIX w.
17.	Dom nr 60	368/1	drew.	1940
18.	Dom nr 62	483/1	drew.	ok. 1920
19.	Dom nr 68	284/1	drew.	1951
20.	Dom nr 76	b.d.	b.d.	b.d.
21.	Dom nr 79	270	drew.	ok. 1930

22.	Dom nr 80	313/2	drew. cz. Mur	1928
23.	Dom nr 84	82	drew.	1925
24.	Dom nr 85	404/4	drew.	1950
25.	Dom nr 90	373	drew.	ok. 1930
26.	<u>Zagroda nr 75</u>	b.d.	b.d.	b.d.
27.	<u>Dom nr 94</u>	b.d.	b.d.	b.d.
28.	<u>Dom nr 95</u>	156/2	drew.	1935
29.	<u>Kapliczka Cieleckich</u>	b.d.	b.d.	b.d.
30.	<u>Kapliczka Słobodów</u>	b.d.	b.d.	b.d.
31.	<u>Kapliczka z fundacji mieszkańców</u>	b.d.	b.d.	b.d.
STADNIKI				
1.	Kościół parafialny pw. Najśw. Serca Jezusowego	202	mur.	1946 – 1948 r.
2.	Dwór nr 1	58/1	mur	przed 1914 r.
3.	Spichlerz w zespole dworskim	b.d.	mur.	ok. 1920 r.
4.	Kuźnia w zespole dworskim	b.d.	drew.	k. XIX w
5.	Dwór nr 37 „Krzyworzeka”, zabytkowa stolarka, kamieniarka, patronowa, polichromia salonu	183	Obiekt rejestrowy	
6.	Zespół gospodarczy dworski, obora	183	mur.	poł. w. XIX
7.	Szkoła	b.d.	mur.	1911 r.
8.	Stodoła nr 2	131	drew.	II poł. XIX w.
9.	Dom nr 5	146	drew.	1916
10.	Dom nr 10	318	drew.	1934
11.	Dom nr 16	88	drew.	ok. 1910
12.	Stodoła nr 16	88	drew.	k.w. XIX
13.	Dom nr 22	75	drew.	ok. 1870 r.
14.	Dom nr 28	107/6	drew.	1964
15.	Dom nr 35	62/1	drew.	1925
16.	Dom nr 48	214/1	drew.	ok. 1918, 1950
17.	Dom nr 50	372	drew. tynk.	1920
18.	Dom nr 64	69/3	drew.	1904
19.	Dom nr 66	288	drew.	1940
20.	<u>Stodoła wiklinowa, nr 67</u>	b.d.	b.d.	b.d.
21.	Dom nr 70	90	drew.	ok. 1940
22.	Dom nr 78	428	drew.	1933
23.	Dom nr 96	371	drew.	ok. 1934 r.
24.	<u>Dom nr 68</u>	b.d.	b.d.	b.d.
25.	<u>Dom nr 72</u>	b.d.	b.d.	b.d.
26.	<u>Stodoła wiklinowa, nr 78</u>	b.d.	b.d.	b.d.
27.	<u>Kapliczka Wójtowska</u>	b.d.	b.d.	b.d.
STOJOWICE				
1.	Dwór	209/5	mur.	1927
2.	Dom nr 6	271/2	drew.	1910
3.	Dom nr 8	213	drew.	1927
4.	Dom nr 9	220/4	drew.	1891
5.	Dom nr 14	327	drew.	1892
6.	Dom nr 25	248	drew.	ok. 1910
7.	Dom nr 28	72	drew.	1945
8.	Dom nr 38	262/1	drew.	1909
9.	Dom nr 45	268, 269	drew.	1928
10.	Dom nr 70	144/1	mur.	XIX/XX
11.	<u>Dom nr 4</u>	b.d.	b.d.	b.d.
12.	<u>Kapliczka z kamiennym krzyżem</u>	b.d.	b.d.	b.d.
13.	<u>Nagrobek Stojowskich</u>	b.d.	b.d.	b.d.

• 4.4.3. Stanowiska archeologiczne

Wykaz stanowisk archeologicznych przedstawiono w tabeli nr 23 poniżej, natomiast lokalizację przedstawiono na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1).

Tabela 23 Katalog stanowisk położonych na terenie gminy

Lp.	Miejscowość	Nr Stanowiska	Datowanie	Kategoria
1.	BIENKOWICE	st. 1	stanowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	(kat. 3)
2.	BRZĄCZOWICE	st. 1	stanowisko z epoki kamienia i czasów nowożytnych	(kat. 3)
3.	BRZĄCZOWICE	st. 2	stanowisko z epoki neolitu	(kat. 3)
4.	BRZĄCZOWICE	st. 3	stanowisko z epoki kamienia	(kat. 3)
5.	BRZĄCZOWICE	st. 4	stanowisko prahistoryczne i późnośredniowieczne	(kat. 3)
6.	BRZEZOWA	st. 1	stanowisko średniowieczne	(kat. 3)
7.	BRZEZOWA	st. 2	stanowisko neolityczne i średniowieczne	(kat. 3)
8.	BRZEZOWA	st. 3	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
9.	BRZEZOWA	st. 5	stanowisko prahistoryczne	(kat. 3)
10.	BRZEZOWA	st. 6	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
11.	DOBCZYCE	st. 1	stanowisko z epoki kamienia i epoki brązu	(kat. 2)
12.	DOBCZYCE	st. 2	stanowisko z okresu wpływów rzymskich	(kat. 3)
13.	DOBCZYCE	st. 3	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
14.	DOBCZYCE	st. 4	stanowisko z epoki kamienia i wczesnego średniowiecza	(kat. 3)
15.	DOBCZYCE	st. 5	stanowisko wielokulturowe	(kat. 2)
16.	DOBCZYCE	st. 6	stanowisko z epoki kamienia	(kat. 3)
17.	DOBCZYCE	st. 7	zamek średniowieczny wraz z zabudową średniowiecznego miasta	(kat. 1, 2)
18.	DOBCZYCE	st. 8	- stanowisko z epoki brązu	(kat. 2)
19.	DOBCZYCE	st. 9	stanowisko z epoki kamienia i późnego średniowiecza	(kat. 3)
20.	DOBCZYCE	st. 10	stanowisko wczesnośredniowieczne	(kat. 3)
21.	DOBCZYCE	st. 11	stanowisko wielokulturowe	(kat. 2)
22.	DOBCZYCE	st. 12	stanowisko z epoki kamienia	(kat. 3)
23.	DOBCZYCE	st. 13	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
24.	DOBCZYCE	st. 14	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
25.	DOBCZYCE	st. 15	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
26.	DOBCZYCE	st. 16	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
27.	DOBCZYCE	st. 17	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
28.	DZIEKANOWICE	st. 1	stanowisko neolityczne i późnośredniowieczne	(kat. 3)
29.	DZIEKANOWICE	st. 2	kościół parafialny z XII/XIII - XV w.	(kat. 2)
30.	DZIEKANOWICE	st. 3	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
31.	DZIEKANOWICE	st. 4	stanowisko z okresu wpływów rzymskich i późnego średniowiecza	(kat. 2)
32.	KĘDZIERZYŃKA	st. 1	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
33.	KĘDZIERZYŃKA	st. 2	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
34.	KORNATKA - BURLETKA	st. 1	cmentarzisko kurhanowe(VII-IX w.) kurhany ciałopalne - znajdujące się w przysiółku Burletka na wczesnośredniowiecznym cmentarzysku datowanym na VII - IX wiek	(kat. 1)
35.	KORNATKA - ZASAŃ	st. 2	stanowisko prahistoryczne i późnośredniowieczne, cmentarzisko kurhanowe (VII-IX w.)	(kat. 1)
36.	KORNATKA	st. 3	cmentarzisko kurhanowe(?)	(kat. 1)
37.	KORNATKA	st. 4	stanowisko z okresu wpływów rzymskich	(kat. 2)
38.	KORNATKA	st. 5	stanowisko wczesnośredniowieczne	(kat. 2)
39.	KORNATKA	st. 6	stanowisko z epoki kamienia i wczesnego średniowiecza	(kat. 3)
40.	KORNATKA	st. 7	stanowisko średniowieczne	(kat. 3)

41.	KORNATKA	st. 8	stanowisko z epoki kamienia i okresu wpływów rzymskich	(kat. 2)
42.	KORNATKA	st. 9	stanowisko z epoki neolitu i średniowiecza	(kat. 3)
43.	NOWA WIEŚ	st. 1	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
44.	NOWA WIEŚ	st. 2	stanowisko z epoki kamienia	(kat. 3)
45.	RUDNIK	st. 1	stanowisko z epoki kamienia	(kat. 3)
46.	RUDNIK	st. 2	stanowisko z epoki kamienia	(kat. 3)
47.	SIERAKÓW	st. 2	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
48.	STADNIKI	st. 1	stanowisko średniowieczne	(kat. 3)
49.	STADNIKI	st. 2	stanowisko wielokulturowe	(kat. 2)
50.	STADNIKI	st. 3	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
51.	STADNIKI	st. 4	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
52.	STADNIKI	st. 5	stanowisko prahistoryczne	(kat. 3)
53.	STADNIKI	st. 6	stanowisko prahistoryczne	(kat. 2)
54.	STADNIKI	st. 7	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
55.	STADNIKI	st. 8	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
56.	STADNIKI	st. 9	stanowisko z okresu wpływów rzymskich	(kat. 3)
57.	STOJOWICE	st. 1	stanowisko wielokulturowe	(kat. 3)
58.	STOJOWICE	st. 2	stanowisko z epoki kamienia	(kat. 3)
59.	STOJOWICE	st. 3	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
60.	STOJOWICE	st. 4	stanowisko późnośredniowieczne	(kat. 3)
61.				

4.5. Dobra kultury współczesnej

Przez dobra kultury współczesnej należy rozumieć niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak: pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna. Obecnie w Dobczycach nie ma opracowanej listy dóbr kultury współczesnej i brak jest również wniosków o wpisanie na nią jakichkolwiek obiektów.

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Na jakość życia mieszkańców składa się wiele czynników. Przede wszystkim są to czynniki ekonomiczne (dochody, możliwości podjęcia pracy, itd.). O jakości życia świadczą także warunki mieszkaniowe, czyli sytuacja mieszkaniowa określona poprzez liczbę mieszkań w stosunku do liczby ludności, wielkość mieszkań, stopień wyposażenia sanitarno-technicznego, ich stan techniczny, wiek, itp. Jakość zamieszkiwania jest powiązana także z dojazdem do miejsca pracy, dostępnością usług, dostępnością terenów rekreacji i możliwością wypoczynku, a także obsługą przez układ komunikacyjny. Do uwzględnianych aspektów należą również: potencjał demograficzny regionu (stan ludności, przyrost ludności, struktura wykształcenia) oraz jego rozwój. Przedstawione analizy są podstawą planowania kierunków zmian zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce. Wskazują bowiem na obecne i przyszłe potrzeby mieszkańców.

5.1. Potencjał i rozwój demograficzny

Analizy demograficzne wraz z prognozami demograficznymi mają na celu określenie zmian ludnościowych i kierunków, w jakich one zmiernają. Wyniki studiów społeczno-demograficznych określają sytuację społeczną i demograficzną na danym obszarze poprzez rozpoznanie podstawowych kierunków procesów demograficznych i ich diagnozę dla Dobczyc. Procesy zmian demograficznych są także wskaźnikami jakości życia mieszkańców, ponieważ przez ich rozpoznanie można określić, czy miasto i gmina są dla ludzi atrakcyjne jako miejsce życia, pracy i wypoczynku. Charakter gminy, jego wielkość oraz rozwój gospodarczy mają znaczący wpływ na zmiany ludnościowe.

• 5.1.1. Liczba ludności

Gmina Dobczyce w 1978 roku liczyła 10 057 osób. Od tego czasu zanotowano na jej terenie dość dynamiczny wzrost liczby ludności. W kolejnych analizowanych okresach liczba ludności gminy zmieniała się średnio o 716 osób, by w roku 2008 osiągnąć wartość równą 14356 osób. Największe zmiany w liczbie ludności nastąpiły w przedziałach lat 1978-1983; 1983-1988 oraz 1998-2003. W latach 1978-1983 zanotowano najwyższy wzrost liczby ludności gminy (o 936 osób). Podobna tendencja utrzymywała się w kolejnym przedziale czasowym (lata 1983-1988) i wzrost ten wyniósł 876 osób. Omawiany wzrost liczby ludności był konsekwencją występowania drugiego powojennego wyżu demograficznego, charakteryzującego się wysokim przyrostem naturalnym, obejmującym teren całego kraju. Najmniejszą zmianę liczby ludności zanotowano w latach 1998-2003. Był to wzrost o połowę mniejszy od najwyższego zanotowanego w omawianym okresie i wyniósł 406 osób. Głównych przyczyn tego stanu rzeczy upatruje się w wymieraniu roczników pierwszego powojennego wyżu demograficznego, a także spadku płodności kobiet, będącego wynikiem tzw. drugiego przejścia demograficznego. W ostatnim przedziale przypadającym na lata 2003-2008 mamy jednak do czynienia z wyraźniejszym wzrostem liczby ludności, wynoszącym 645 osób. Gęstość zaludnienia wzrosła przez ostatnie dwadzieścia lat o 65 osób przypadających na 1 km² i przyjęła w 2008 roku wskaźnik 216 osób na 1 km². Jest to współczynnik zgodny z gęstością zaludnienia w województwie małopolskim, przez co analizowana gmina należy do rejonów najbardziej zaludnionych w Polsce (pod względem zaludnienia drugie województwo po śląskim).

Ze względu na typ przyjętej struktury społecznej według płci gmina Dobczyce jest podobna do większości tego typu społeczności na terenie Polski. Współczynnik feminizacji, rozumiany jako liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn osiągnął w roku 2008 wartość 102. W ogólnej liczbie mieszkańców kobiety stanowiły 50,6% i jest to wartość utrzymująca się na stałym poziomie od roku 1978 z wyłączeniem roku 1998, gdy spadła do poziomu 49,9%. Analizowane dane przedstawia tabela nr 24.

Tabela 24 Liczba mieszkańców gminy Dobczyce w latach 1978-2008⁴⁶.

Wyszczególnienie		1978	1983	1988	1993	1998	2003	2008
Liczba mieszkańców w tys.		10057	10993	11869	12438	13305	13711	14356
w tym kobiety	w tys.	5110	5552	5920	6269	6737	6894	7261
	w %	50,8	50,5	49,9	50,4	50,6	50,3	50,6
Liczba osób na 1 km ²		151	165	178	183	b.d.	206	216

• 5.1.2. Struktura wieku i płci

Analiza struktury wieku mieszkańców gminy w podziale kohortowym wykazała, że współczynnik feminizacji osiąga szczególnie niskie wartości w przedziale wiekowym 5-9 lat i wynosi jedynie 82 kobiety na 100 mężczyzn. Najwyższe wskaźniki osiągnęły przedziały wiekowe od 70-74 lata do 80-84 lata, by w przedziale 85 lat i więcej osiągnąć liczbę 435 kobiet przypadających na stu mężczyzn. Jest to tendencja zgodna z ogólnopolską, świadcząca o nadumieralności mężczyzn w wieku od 65 roku życia (tabela nr 25).

Rezultatem przemian w procesach demograficznych, a przede wszystkim głębokiej depresji urodzeniowej w latach 90. oraz na początku tego stulecia, jest gwałtowne zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży. Szacuje się, że w gminie Dobczyce w końcu 2008 roku udział dzieci i młodzieży w wieku do piętnastego roku życia wyniósł 18,5%, tj. o trzy punkty procentowe więcej niż w całym kraju, ponieważ dzieci w wieku poniżej 15 roku życia stanowią obecnie około 15,3% populacji generalnej. Rezultatem tzw. depresji urodzeniowej ostatnich kilkunastu lat jest spadek liczby ludności w wieku od 0 do 17 lat. Udział dzieci i młodzieży w wieku 0-19 lat wyniósł niemal 27%, co wskazuje, że populacja gminy Dobczyce jest stosunkowo młoda. Grupy wiekowe: żłobkowa i przedszkolna stanowią około 6% ogółu populacji i są to wskazania niewiele niższe od normy przyjętej dla kraju równej 7%. Ludność w wieku 20-59 lat stanowi 67,6% i jest to odsetek przekraczający normę o pięć punktów procentowych. Kohorty, w których występuje najwyższa liczba osób, mieszczą się w przedziale 10-34 lata oraz 45-54 lata. Dodatkowo notowany jest duży spadek liczby ludności począwszy od przedziału wiekowego 60-64 lata. Zgodnie z ogólnopolskimi tendencjami najmniej osób w gminie zalicza się do przedziału wiekowego 85 lat i więcej – 139 osób. W sumie osoby po 65 roku życia stanowią 10,5% populacji gminy i jest to wskaźnik o trzy punkty procentowe niższy niż w całej Polsce. Z powyższych analiz wynika jednoznacznie, że społeczność gminy Dobczyce jest społecznością starzejącą się (tabela nr 25).

⁴⁶ Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz Banku Danych Regionalnych zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

Tabela 25. Struktura wieku mieszkańców gminy Dobczyce w podziale kohortowym w 2008 roku⁴⁷.

Wiek	Liczba mieszkańców		Liczba kobiet na 100 mężczyzn
	ogółem	w tym kobiety	
0-4	831	421	102
5-9	824	372	82
10-14	997	481	93
15-19	1219	589	93
20-24	1240	593	92
25-29	1337	664	99
30-34	1139	582	100
35-39	943	449	91
40-44	944	467	98
45-49	1009	520	101
50-54	1033	503	95
55-59	841	411	96
60-64	498	250	100
65-69	413	229	124
70-74	408	259	173
75-79	340	223	191
80-84	201	135	205
85 i więcej	139	113	435
Ogółem	14356	7261	102

Szczególnie duże zmiany można zaobserwować analizując strukturę mieszkańców gminy według ekonomicznych grup wieku. W grupie osób w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni – 18-64 lata) odsetek osób w wieku zdolności do pracy (w ogólnej liczbie ludności) wyniósł w 2008 roku 64,5%, przy czym trzeba pamiętać, że tempo przyrostu ludności w wieku produkcyjnym jest coraz wolniejsze. Począwszy od 2002 roku wiek produkcyjny osiągają coraz mniej liczne roczniki 18-latków. Jednocześnie występuje proces starzenia się zasobów siły roboczej powodowany zwiększaniem się liczby osób w wieku niemobilnym, tj. powyżej 44 roku życia. Udział ludności w tym wieku wyniósł w 2008 roku 21,8% i był o trzy punkty procentowe niższy niż w całym kraju. Dodatkowo kategoria ta była w przeważającej większości zdominowana przez kobiety, które stanowiły dwie trzecie liczby osób ją reprezentującej, co jak już wcześniej zostało wskazane, jest wynikiem większej liczby lat przeżywanych przez kobiety w porównaniu z mężczyznami. We

⁴⁷ Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

wszystkich pozostałych kategoriach liczba mężczyzn przewyższa liczbę kobiet. Prognozy demograficzne wskazują ponadto, że liczba dzieci i młodzieży będzie się zmniejszać, podobnie jak liczba osób zdolnych do pracy należących do młodszych kategorii wiekowych, wzrastać natomiast będzie kategoria emerytów. Obecnie kategoria osób w wieku przedprodukcyjnym stanowi 23,3% populacji mieszkańców gminy Dobczyce.

Ponadto coraz bardziej istotne stają się relacje między poszczególnymi grupami wieku ekonomicznego ludności, co obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego. Obecnie w gminie Dobczyce na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada w przybliżeniu 55 osób w wieku nieprodukcyjnym, przy czym dotyczy to w większym stopniu kobiet (zaokrąglając: 63 kobiety na 100 w wieku produkcyjnym). Jednak znaczące zmiany można zaobserwować analizując odrębnie relacje liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym; generalnie zmiany są zdecydowanie na niekorzyść grupy wieku przedprodukcyjnego.

Tabela 26. Struktura mieszkańców gminy Dobczyce według ekonomicznych grup wieku w 2008 roku⁴⁸.

Wiek		Liczba mieszkańców					
		ogółem		w tym mężczyźni		w tym kobiety	
		N	%	N	%	N	%
Przedprodukcyjny (17 lat i mniej)		3349	23,3	1749	24,7	1600	22,0
Produkcyjny	ogółem*	9256	64,5	4804	67,7	4452	61,3
	mobilny**	6125	42,7	3107	43,8	3018	41,6
	niemobilny***	3131	21,8	1697	23,9	1434	19,7
Poprodukcyjny		1751	12,2	542	7,6	1209	16,7
Ogółem		14356	100,0	7095	100,0	7261	100,0
Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku nieprodukcyjnym		55,1		47,7		63,1	

*Mężczyźni 18-65 lat, kobiety 18-60 lat.

**Mężczyźni i kobiety 18-44 lata.

***Mężczyźni 45-64 lata, kobiety 45-60 lat.

• 5.1.3. Struktura wykształcenia społeczeństwa

Ludność gminy Dobczyce charakteryzuje się raczej niskim poziomem wykształcenia. Na tę sytuację ma wpływ niewielki odsetek osób z wykształceniem wyższym (4,9%) oraz policealnym (2,1%), a także bardzo wysoki odsetek osób z wykształceniem podstawowym (26,8%). W sumie jedna piąta mieszkańców gminy posiada wykształcenie średnie, w tym 4,3% wykształcenie średnie zawodowe, 15,7% mieszkańców posiada wykształcenie średnie ogólnokształcące. Wykształcenie zasadnicze zawodowe reprezentowane jest przez 23,7% ogółu mieszkańców, a 2,5% członków zbiorowości gminnej posiada wykształcenie podstawowe niepełne. Kobiety charakteryzują się wyższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni.

⁴⁸ Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

Tabela 27. Wykształcenie mieszkańców gminy Dobczyce w 2002 roku⁴⁹.

Wykształcenie	Liczba mieszkańców			
	ogółem		w tym kobiety	
	N	%	N	%
Wyższe	668	4,9	377	5,3
Policealne	289	2,1	234	3,3
Średnie razem	2 698	20,0	1 578	22,3
Średnie zawodowe	581	4,3	406	5,7
Średnie ogólnokształcące	2 117	15,7	1 172	16,5
Zasadnicze zawodowe	3 203	23,7	1 180	16,6
Podstawowe	3 621	26,8	1 941	27,4
Podstawowe niepełne	335	2,5	203	2,9
Ogółem	13512	100,0	7091	100,0

• 5.1.4. Przyrost ludności

Tabela 28. Przyrost naturalny w gminie Dobczyce w latach 1978-2008⁵⁰.

Rok	1978	1983	1988	1993	1998	2003	2008
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	10,0	19,7	9,4	7,6	5,1	3,2	5,2

Liczba urodzeń w Polsce maleje nieprzerwanie od 1984 roku. Obserwowana w latach 90 depresja urodzeniowa w dalszym ciągu utrzymuje się. Zmniejszanie się liczby urodzeń dotyczy zarówno rodzin zamieszkałych w miastach, jak i na wsiach, ale natężenie urodzeń na wsi jest w dalszym ciągu wyższe niż w mieście. Najprawdopodobniej z tego powodu przyrost naturalny w gminie Dobczyce również podlega tendencjom spadkowym, jednak jest zdecydowanie wyższy niż w pozostałych regionach kraju. Po trwającym przez dwie dekady spadku urodzeń, począwszy od 2004 roku notujemy stopniowy ich wzrost, który w roku 2008 wyniósł 13,2 na 1000 mieszkańców (tabela 29). Przyrost naturalny w gminie Dobczyce osiągnął najwyższą wartość w roku 1983 – 19,7 na 1000 ludności, ponieważ był to rok szczytowy drugiego wyżu demograficznego. Następnie zgodnie z tendencjami ogólnopolskimi przyrost naturalny w gminie Dobczyce zaczął spadać, by począwszy od roku 2004 ponownie wzrastać i w roku 2008 osiągnął wartość 5,2 na 1000 mieszkańców (tabela 28). Od 1989 roku poziom reprodukcji w Polsce nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. W 2003 roku współczynnik dzietności wynosił 1,22 i był najniższy od ponad 50 lat, gdy najbardziej korzystną sytuację demograficzną określał współczynnik kształtujący się na poziomie 2,11-2,15 dziecka. W gminie Dobczyce w latach 2004-2006 wskaźniki zawierania małżeństw i urodzeń żywych utrzymywały się na stałym poziomie i osiągały odpowiednio dla małżeństw 6,1 na

⁴⁹ Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁵⁰ Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

1000 mieszkańców dla urodzeń żywych 10,5 na 1000 mieszkańców. W roku 2007 nastąpił wzrost liczby zawartych małżeństw oraz urodzeń, a w roku 2008 miał miejsce niewielki spadek liczby zawartych małżeństw, utrzymał się jednak wzrost wartości współczynnika urodzeń żywych, który osiągnął 13,7 osób na 1000 mieszkańców. Przewidywany dalszy wzrost liczby urodzeń powinien się utrzymać do roku 2012. Od roku 2006 następuje również wzrost liczby zgonów (8,1 na 1000 mieszkańców) i to właśnie z tego powodu przyrost naturalny nie rośnie tak szybko, jak mogłaby na to wskazywać liczba urodzeń żywych. Prezentowane dane przedstawia tabela 29.

Tabela 29. Ruch naturalny w gminie Dobczyce w latach 2004-2008⁵¹.

Wyszczególnienie	2004		2005		2006		2007		2008	
	N	na 1000 miesz - kańców	N	na 1000 miesz - kańców	N	na 1000 miesz - kańców	N	na 1000 miesz - kańców	N	na 1000 miesz - kańców
Małżeństwa	83	6,1	79	5,7	91	6,5	13	8,1	101	7,1
Urodzenia żywe	143	10,5	151	10,9	145	10,4	73	12,4	194	13,7
Zgony	97	7,1	83	6,0	113	8,1	05	7,5	121	8,6
Przyrost naturalny	46	3,4	68	4,9	32	2,3	8	4,9	73	5,2

Gmina Dobczyce charakteryzuje się ponadto dodatnim saldem migracji. Utrzymuje się ono niezmiennie powyżej zera i w roku 2008 osiągnęło wartość równą 30 osób (tabela 30).

Tabela 30. Saldo migracji w gminie Dobczyce w latach 1978-2008⁵².

Rok	1998	2003	2008
Saldo migracji	36	46	30

Najwyższe saldo migracji wystąpiło w roku 2007 i było równe 109 osób. Było ono wynikiem największego wskaźnika napływu ludności do gminy (246 osób) i o połowę mniejszego odpływu. Wśród ludności napływającej najwięcej osób przemieszczało się z miast. W roku 2004 było to 117 osób, w 2006 roku 102 osoby, a w 2007 roku – 117 osób. Ludność wiejska napływała do gminy o połowę rzadziej. Natomiast ludność odpływająca z gminy Dobczyce częściej przenosiła się na wieś niż do miast (odpowiednio 367 osób i 252 osoby). Dodatkowo zanotowano niewielkie uczestnictwo w ruchu migracyjnym osób napływających z zagranicy i odpływających za granicę kraju. W sumie w latach 2004-2008 zarejestrowano 15 osób, które przybyły z zagranicy oraz 13 osób, które przesiedliły się za granicę.

⁵¹ Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁵² Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

Tabela 31. Ruch migracyjny w gminie Dobczyce w latach 2004-2008⁵³.

Rodzaj migracji		2004	2005	2006	2007	2008
Napływ		189	149	196	246	167
w tym	z miast	117	90	102	117	99
	ze wsi	57	59	92	126	63
	z zagranicy	5	0	2	3	5
Odpływ		100	98	165	137	137
w tym	do miast	51	56	44	64	37
	na wieś	48	38	117	69	95
	za granicę	1	4	4	4	0
Saldo migracji		89	51	31	109	30

• 5.1.5. Prognozy demograficzne

Przeprowadzona prognoza rozwoju ludności dla gminy Dobczyce jest prognozą biologiczną, to znaczy uwzględniającą zmiany spowodowane urodzeniami i zgonami oraz naturalnymi przesunięciami kohort demograficznych w miarę upływu czasu. Prognozowaniem zmian demograficznych objęto 15 lat (lata 2009-2023). Liczba ludności według grup wieku i płci została zaprezentowana dla 2013, 2018 i 2023 roku.

Prognoza demograficzna została przeprowadzona w dwóch etapach. Po pierwsze, postarżono ludność. W tym celu wykorzystano dane dotyczące:

- liczby mieszkańców gminy Dobczyce w 2008 roku według grup wieku i płci;
- liczby zgonów według grup wieku w województwie małopolskim w 2008 roku (dane dotyczące liczby zgonów w gminie Dobczyce są niedostępne). Na podstawie tych danych proporcjonalnie obliczono liczbę zgonów w gminie Dobczyce w 2008.

Po drugie, obliczono przewidywaną przyszłą liczbę urodzeń oraz odpowiednio postarżono najmłodsze kategorie wiekowe. Na tym etapie wykorzystano dane dotyczące liczby urodzeń żywych w gminie Dobczyce w 2008 roku, na podstawie których uzyskano informacje dotyczące liczby urodzonych na jedną kobietę w wieku rozrodczym (15-49 lat). W prognozie współczynnik ten ma wartość stałą, odpowiadającą tendencjom ogólnopolskim. Ważną wartością była również liczba kobiet w wieku rozrodczym w roku 2008 oraz w latach objętych prognozą.

⁵³ Dane zostały opracowane na podstawie informacji Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

Tabela 32. Prognoza demograficzna gminy na lata 2008-2023⁵⁴

Wiek	Ludność – podstawa prognozy 2008 r.			Ludność – podstawa prognozy 2013 r.			Ludność – podstawa prognozy 2018 r.			Ludność – podstawa prognozy 2023 r.		
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
0-4	831	421	410	955	440	515	930	425	505	925	425	500
5-9	824	372	452	827	419	408	949	437	512	928	424	504
10-14	997	481	516	822	371	451	825	418	407	947	436	511
15-19	1219	589	630	995	480	515	820	370	450	823	417	406
20-24	1240	593	647	1214	586	628	992	479	513	817	369	448
25-29	1337	664	673	1238	593	645	1211	585	626	989	478	511
30-34	1139	582	557	1332	661	671	1235	592	643	1208	584	624
35-39	943	449	494	1134	579	555	1329	660	669	1233	592	641
40-44	944	467	477	973	448	489	1128	578	550	1323	659	664
45-49	1009	520	489	936	464	472	939	445	484	1116	576	540
50-54	1033	503	530	989	515	474	916	459	457	909	440	469
55-59	841	411	430	1000	495	505	957	508	449	889	454	435
60-64	498	250	248	807	397	410	963	480	483	922	493	429
65-69	413	229	184	459	236	223	747	377	370	892	455	437
70-74	408	259	149	377	219	158	418	226	192	675	357	318
75-79	340	223	117	356	234	122	328	199	129	358	202	156
80-84	201	135	66	262	181	81	275	190	85	252	162	90
85+	139	113	26	187	139	48	313	250	63	428	357	71
Ogółem	14356	7261	7095	14863	7457	7370	15275	7678	7587	15634	7880	7754
%	100,0	50,6	49,4	100,0	50,2	49,8	100,0	50,3	49,7	100,0	50,4	49,6

⁵⁴ Obliczenia własne

Zgodnie z dokonaną prognozą, którą przedstawia powyższa tabela, w okresie 2008-2023 przewidywany jest wzrost liczby ludności do poziomu 15 634 osób (w tym 7880 kobiet i 7754 mężczyzn). Analiza prognozowanej liczby ludności w zakresie struktury wiekowej wskazuje na istniejące dwa wyże demograficzne; w 2008 roku dotyczyły kategorii wiekowej 25-29 lat i 50-54. W kolejnych latach zaznaczą się konsekwencje przesuwania się tej drugiej kategorii wiekowej i zbliżania się jej do wieku emerytalnego, co znacząco zwiększy liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Wzrost liczebności tej kategorii wiekowej powinien wiązać się z przygotowaniem większej bazy usługowej w zakresie opieki zdrowotnej i opieki społecznej. Pierwszy wyż (dotyczący osób, które w roku 2008 miały 25-29 lat) w analizowanym okresie pozostanie w kategorii wieku produkcyjnego.

W 2023 roku struktura wiekowa populacji gminy Dobczyce pod kątem ekonomicznych grup wieku przedstawiać się będzie następująco:

- wiek przedprodukcyjny: 3623 osób (w tym 1702 kobiety i 1921 mężczyzn), co stanowi 23,2% ogółu prognozowanej liczby mieszkańców,
- wiek produkcyjny: 8913 osób (w tym 4152 kobiety i 4761 mężczyzn), co stanowi 57% ogółu prognozowanej liczby mieszkańców (w wieku mobilnym: 35,6% i w wieku niemobilnym: 21,4%),
- wiek poprodukcyjny: 3098 osób (w tym 2026 kobiet i 1072 mężczyzn), czyli 19,8% prognozowanej liczby mieszkańców.

W porównaniu z sytuacją z roku 2008 przewiduje się spadek liczby osób w wieku produkcyjnym mobilnym (w 2008: 42,7%, w 2023: 35,6%), przy jednoczesnym znaczącym powiększeniu się kategorii osób w wieku poprodukcyjnym (w 2008: 12,2%, w 2023: 19,8%). Można zatem spodziewać się niekorzystnej zmiany proporcji w stosunku liczby osób w wieku produkcyjnym względem liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (w 2008 roku na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadało średnio 55 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2023 roku przewiduje się, że wskaźnik ten będzie wynosił 75). Pozostałe wartości (liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym niemobilnym) przedstawiają się podobnie. Tendencja ta jest zgodna z procesami o zasięgu ogólnopolskim i dostrzegać w niej należy jedną z oznak starzejącego się społeczeństwa.

Nieco lepiej przedstawiają się prognozy w zakresie liczebności najmłodszych kohort obejmujących osoby w wieku 0-4 i 5-9 lat; w ciągu najbliższej dekady przewidywany jest nieznaczny wzrost liczby osób w ramach tej kategorii (w 2008 roku osoby w wieku 0-9 lat stanowiły 11,5 % ogółu populacji gminy, podczas gdy w roku 2018 ich liczba stanowić będzie 12,3%). Przewidywania te znajdują swoje potwierdzenie w prognozie ogólnopolskiej, zgodnie z którą liczba urodzeń w najbliższych latach będzie wzrastać⁵⁵. O tej tendencji należy pamiętać w kontekście planowanych działań w zakresie placówek opieki nad najmłodszymi oraz wychowania przedszkolnego i szkolnego.

Analiza liczebności poszczególnych kohort prowadzi do wniosku o wyraźnej feminizacji najstarszych generacji należących do społeczności gminnej. Osobami starszymi są i będą przede wszystkim kobiety, na co warto byłoby zwrócić uwagę przy planowaniu działań na rzecz najstarszych mieszkańców gminy.

Saldo migracji w całym analizowanym okresie jest dodatnie i utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie. Struktura migracji – przeważający napływ ludności z miasta na wieś, większa liczba dzieci niż uczniów szkół lokalnych, rozwinięta sieć transportu pomiędzy gminą Dobczyce a centrum regionu, sugerują, że decyzje o

⁵⁵ Prognoza ludności na lata 2008-2035, s.150 (dostępna na stronie [http:// www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl) w dn. 28.08.2009.).

osiedleniu się w gminie podejmowane są głównie na podstawie innych czynników niż ekonomiczne. Można przypuszczać, że do gminy Dobczyce przemieszczają się osoby poszukujące nie zatrudnienia, lecz możliwości poprawy stylu życia z wielkomiejskiego na wiejski – bliski naturze. Na podstawie tendencji ogólnopolskich można wnioskować, że trend ten będzie się utrzymywał, tym bardziej, że gmina posiada dogodne warunki do tego typu migracji. Są one wynikiem atrakcyjnego zagospodarowania przestrzennego regionu, atrakcyjnego położenia geograficznego oraz umiejscowienia Zbiornika Dobczyckiego (Jeziora Dobczyckiego). Wynikiem zwiększania się liczby ludności, spowodowanej napływem mieszkańców miast, może być wzrost liczby przedsiębiorstw w gminie Dobczyce, które odpowiadają na zapotrzebowanie przybywających osób.

Można przewidywać, że w związku z napływem ludności poprawi się struktura wykształcenia w gminie – wzrośnie liczba osób z wyższym wykształceniem. Mieszkańcy miast charakteryzują się zazwyczaj lepszym wykształceniem. Zmiana struktury wykształcenia spowoduje ewolucję potrzeb zbiorowości i wpłynie na ogólny kształt społeczności lokalnych składających się na zbiorowość gminną, podnosząc jej kapitał społeczno-kulturowy. Równocześnie przyczyni się do powstania warunków sprzyjających lokalizacji na terenie gminy przedsiębiorstw i zakładów pracy zatrudniających wysoko wykwalifikowanych pracowników, wpływając tym samym na kondycję i ogólny wizerunek gminy.

Na podstawie powyższych przewidywań można wysunąć przypuszczenie, że w najbliższych latach na terenie gminy Dobczyce zapotrzebowanie na tereny przeznaczone na budowę lokali prywatnych będzie utrzymywać się na niezmiennym poziomie ewentualnie będzie wzrastać. Powyższy wniosek wymaga przeprowadzenia bardziej wnikliwej analizy zbiorowości gminnej pod tym kątem.

Obserwowane niekorzystne zjawiska demograficzne w ciągu ostatnich lat, jak również wynikające z prognoz, są charakterystyczne dla Polski, a zauważalne wcześniej w społecznościach Europy Zachodniej. Zmiany tych tendencji leżą poza możliwościami samorządów terytorialnych. Kierunek działań władz Dobczyc, aby zwiększyć liczbę ludności bądź zahamować jej odpływ, może jedynie polegać na poprawianiu atrakcyjności miasta jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku.

5.2. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe w 2007 roku miasta Dobczyce wynosiły 1706 mieszkań (przeciętna powierzchnia użytkowa $87,8 \text{ m}^2$), podczas gdy w całej gminie Dobczyce liczba ta wynosiła 3971 (o powierzchni użytkowej mieszkań 353608 m^2). Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę wynosiła $25,5 \text{ m}^2$ w mieście i $24,9 \text{ m}^2$ na osobę w gminie. Szczegółowe dane zostały zamieszczone w rozdziale 1.2. Mieszkalnictwo.

Analizując dane z lat 1995, 1997, 2002 i 2007 można zauważyć, że sytuacja w zakresie mieszkań systematycznie się poprawia i wzrasta przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na osobę (w gminie ogółem $18,6 \text{ m}^2$ na osobę w 1995 roku, $18,9 \text{ m}^2$ w 1997 roku, $20,9 \text{ m}^2$ w 2002 roku, $24,9 \text{ m}^2$ w 2007 roku).

Poprawę sytuacji mieszkaniowej można wiązać z trzema czynnikami. Po pierwsze, może ona wynikać ze starzenia się zbiorowości gminy Dobczyce. Mniejszy przyrost naturalny wpłynął na mniejsze zagęszczenie w mieszkaniach. Po drugie, zaznaczył się wzrost dynamiki indywidualnego budownictwa mieszkaniowego (jednorodzinne). Przybyło nowych domów o wyższym standardzie. Po trzecie, statystyki mogą być zawyżane przez to, że część domów mieszkalnych jest

użytkowana jako drugie domy, ich właściciele nie są zameldowani w gminie, tak więc nie są wliczani od ogólnej liczby mieszkańców.

W porównaniu do stanu z lat 90. i 80. XX wieku znacząco poprawiła się sytuacja w zakresie stanu sanitarnego mieszkań. W 2007 roku 96,3% mieszkań w mieście i 90% na wsi podłączonych było do wodociągów. Stopniowo wzrastał także poziom wyposażenia mieszkań w łazienki (w 2007 roku 91,8 % w miastach i 81,5 % na wsi). Coraz więcej mieszkań jest wyposażonych w instalacje centralnego ogrzewania, wzrost ten nie ma charakteru skokowego, ale jest systematyczny. W 2007 roku 80,4 % mieszkań w mieście, 63,9 % mieszkań na wsi było wyposażonych w instalację tego typu.

Warunki mieszkaniowe w zakresie wieku budynków w 2002 przedstawiały się następująco: 171 mieszkań powstało przed rokiem 1918; 295 mieszkań wybudowano w latach 1918-1944; 760 w latach 1945-1970; 393 w latach 1971-1978; 992 mieszkania w przedziale czasowym 1979-1988; 752 w latach 1989-2002⁵⁶. W latach 2003-2007 powstało 548 nowych mieszkań. W 2007 roku oddano 49 mieszkań w gminie (w tym 31 na wsi i 18 w mieście) o łącznej powierzchni użytkowej 7035 m² (we wsi 3701 m², w mieście 3334 m²). Wszystkie z nich były mieszkaniami indywidualnymi⁵⁷. Analiza danych statystycznych opublikowanych w Banku Danych Regionalnych pokazuje, że można mówić o poprawie warunków mieszkaniowych, zaznacza się większy wzrost w zakresie budownictwa jednorodzinnego niż wielorodzinnego.

Porównanie danych dotyczących budownictwa i przyrostu naturalnego wskazuje na to, że przyrost zasobów mieszkaniowych wyprzedza przyrost demograficzny i dotyczy to zarówno miasta jak i wsi. Ta tendencja świadczy o poprawie standardów mieszkaniowych i wyraża się w budowie nowych budynków mieszkalnych oraz rozbudowie i remontowaniu starych zasobów mieszkaniowych. Ogólna sytuacja mieszkaniowa w gminie Dobczyce wygląda stosunkowo dobrze, jednak nadal jest sporo do zrobienia w dziedzinie poprawy warunków sanitarnych i infrastruktury związanej z dostępem do wodociągów i kanalizacji oraz gazu.

Analizę sytuacji mieszkaniowej w gminie utrudnia fakt, że część domów w praktyce pełni funkcje drugich domów – weekendowo - wypoczynkowych. Są to domy zakupione bądź uzyskane w spadku i mają status zwykłych domów mieszkaniowych. Część domów budowanych w ostatnich latach z założenia powstawała bez wyszczególniania, że będą miały charakter domów letniskowych. Taka sytuacja może powodować, że realny poziom powierzchni użytkowej przypadający na jednego mieszkańca może być niższy niż wykazywany w ramach zestawień statystycznych..

5.3. Opieka medyczna

Opieka medyczna na terenie gminy Dobczyce realizowana jest przez 5 niepublicznych placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i jedną placówkę medycyny pracy. W gminie znajduje się 5 aptek. Wszystkie placówki i apteki są zlokalizowane w mieście Dobczyce, co oznacza, że mieszkańcy terenów wiejskich są zmuszeni korzystać z punktów znajdujących się poza miejscem ich zamieszkania. Na jedną aptekę przypada średnio 3589 osób⁵⁸. Biorąc pod uwagę, że średnia dla powiatu myślenickiego wynosi 4958 osób na jedną aptekę a dla gmin wiejsko-

⁵⁶ Dane z Banku Danych Regionalnych (Narodowy Spis Powszechny 2002) zawartych na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁵⁷ Dane z Banku Danych Regionalnych zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁵⁸ Dane z Banku Danych Regionalnych zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

miejskich w województwie małopolskim 3628 osób, można uznać że liczba tych placówek w Dobczycach względem liczby mieszkańców gminy jest wystarczająca.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobczycach świadczy takie rodzaje pomocy jak: zasiłki, usługi opiekuńcze i usługi rodzinne. Gmina nie posiada stacjonarnych placówek pomocy społecznej, jednak na terenie powiatu Myślenice znajdują się 3 takie instytucje. Na poziomie województwa wszystkich miejsc jest 8740, a mieszkańców tych placówek jest 8618. Istniejąca na poziomie powiatu baza wydaje się być wystarczająca i w najbliższych latach nie wydaje się uzasadnionym budowanie takiej placówki na terenie omawianej gminy (pomimo, że środki stacjonarnej pomocy społecznej w powiecie myślenickim są w pełni wykorzystane (226 miejsc – 226 mieszkańców).

Na terenie gminy nie ma szpitala. Najbliższy znajduje się w mieście powiatowym – Myślenicach.

Słaby punkt w charakterystyce gminy Dobczyce stanowi brak placówki opieki nad najmłodszymi. W gminie nie ma żłobka dla dzieci. Najbliższa taka placówka mieści się w Myślenicach. Oferuje ona 43 miejsca i ze statystyk wynika, że są one w pełni wykorzystywane⁵⁹. Biorąc pod uwagę prognozę, przewidującą wzrost liczby urodzeń, można spodziewać się, że potrzeby mieszkańców gminy w zakresie opieki nad najmłodszymi wzrosną.

Biorąc pod uwagę fakt, że społeczeństwo polskie należy do kategorii starzejących się i tendencja ta zaznacza się również w prognozie demograficznej dla gminy Dobczyce, może pojawić się w przyszłości potrzeba uruchomienia domu opieki nad osobami starszymi. Również atrakcyjność przyrodnicza terenów gminy Dobczyce oraz jej dogodne położenie sprzyjają ulokowaniu na jej obszarze różnorodnych placówek zajmujących się opieką geriatryczną.

5.4. Oświata i wychowanie

W 2008 roku gminę Dobczyce zamieszkiwało 3040 osób w wieku 5-19 lat⁶⁰. Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy Dobczyce funkcjonuje 12 szkół, w których w 2008 roku kształciło się 3698 uczniów. Szczegółowe dane na temat obiektów oświaty znajdują się w rozdziale 1.3. Usługi. niniejszego opracowania.

Szkoły podstawowe są rozsiane po terenie całej gminy. Szkolnictwo ponadgimnazjalne na terenie gminy zorganizowane jest w postaci dwóch zespołów szkół zlokalizowanych w mieście Dobczyce. Zagęszczenie uczniów w izbach szkolnych sukcesywnie spada. W poprzedniej dekadzie zauważalny był wyraźny niedostatek pomieszczeń szkolnych w mieście (w uwzględnionym okresie w Dobczycach funkcjonowała jedna szkoła podstawowa). W 2008 roku warunki nauczania wyraźnie poprawiły się. Sytuacja przybliżyła się do stanu optymalnego (średnio 21 uczniów w sali) – na skutek zmniejszenia się liczby uczniów. Zauważalny jest również spadek liczby uczniów w szkołach wiejskich (przy jednoczesnym wzroście liczby pomieszczeń).

Na terenie gminy funkcjonują również przedszkola. Liczba tych placówek wraz z liczbą miejsc i uczęszczających przedszkolaków w ostatnich dwóch dekadach ulegała przemianom. W 1988 roku na terenie gminy działało 12 placówek przedszkolnych (3 placówki w mieście, 9 na wsiach) o łącznej liczbie 385 miejsc (268 w mieście i 117 na wsiach). Korzystało z nich w sumie 528 dzieci⁶¹. W 2008 roku funkcjonowały na omawianym obszarze 2 przedszkola miejskie dysponujące 250

⁵⁹ Dane z Banku Danych Regionalnych zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁶⁰ Dane z Banku Danych Regionalnych zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁶¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce, 1998.

miejscami i 5 oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej (na wsiach). W sumie uczęszczało do tych placówek 427 przedszkolaków (z czego 177 na wsiach)⁶².

W mieście Dobczyce funkcjonuje od 2009 roku Szkoła Muzyczna I Stopnia. Na rok szkolny 2009/10 przyjęto do niej 63 uczniów. Na terenie gminy ma swoją siedzibę Wyższe Seminarium Misyjne Księży Najświętszego Serca Jezusowego w Stadnikach.

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną prognozę demograficzną gminy, zauważyć można, że w najbliższych latach liczba mieszkańców w wieku szkolnym (na poziomie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego) będzie spadać, jednak w 2018 roku przewiduje się zmianę tej tendencji i stopniowy wzrost liczebności tej kategorii wiekowej. Warto zatem powstrzymać ewentualną decyzję o redukcji miejsc w placówkach oświatowych. Na poziomie podstawowym konieczne jest pozostawienie obecnej ilości szkół, które są ulokowane dogodnie pod względem komunikacyjnym. Ich sieć obejmuje dość równomiernie teren całej gminy, z izochroną dojazdu od 1,5 do 2,5 km, co pokazuje rysunek 5 - Analiza rozmieszczenia sieci szkół publicznych w gminie. Uwzględniając rezultaty prognozy demograficznej, placówki te zaspokoją potrzeby gminy w zakresie edukacji na poziomie podstawowym. Można rozważyć również utworzenie szkoły w Rudniku, m.in. dla poprawy warunków placówki w Dziekanowicach. Planowane przez Urząd Miasta i Gminy ograniczenie obecnej liczby oddziałów gimnazjalnych (funkcjonujących przy szkołach podstawowych) do jednej dużej placówki zlokalizowanej w mieście Dobczyce umożliwi:

- podwyższenie jakości kształcenia i urozmaicenie oferty edukacyjnej (zajęcia pozaszkolne, wymagające specjalistów i odpowiedniej infrastruktury) przy mniejszych kosztach;
- zwiększenie spójności społecznej Gminy (wytworzenie ponadwioskowych sieci kanałów interakcyjnych w ramach zbiorowości gminnej).

5.5. Sport i rekreacja

Ukształtowanie terenu, atrakcyjna okolica i ulokowanie w pobliżu metropolii Krakowa, sprzyjają rozwojowi infrastruktury wypoczynkowej i turystyki. Zieleń stanowi istotny element krajobrazu gminy Dobczyce. Składają się na nią przede wszystkim lasy, które zajmują 1523 ha powierzchni gminy, to jest około 22,9 % powierzchni ogólnej⁶³. Zbiornik retencyjny Zalew Dobczycki, ma w tej chwili istotne znaczenie dla gospodarki wodnej regionu, jednak władze lokalne zabiegają także o to, by możliwym stało się przekształcenie go w części w obiekt rekreacyjny. Byłoby to bardzo korzystne dla mieszkańców gminy, prawdopodobnie zwiększyłoby także zainteresowanie budownictwem rekreacyjnym (przystanie wodne, szlaki, pomosty, plaże, ścieżki i szlaki, punkty widokowe, punkty małej gastronomii), tym bardziej, że w tej części województwa jest stosunkowo mało takich obiektów służących rekreacji wodnej.

Ważniejszymi placówkami umożliwiającymi aktywność sportową i aktywizującymi w zakresie sportu są: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu (MGOKiS) i Ośrodek Sportu i Rekreacji „Dobek” w mieście Dobczyce. Poza uczestnictwem w licznych imprezach organizowanych przez te placówki, mieszkańcy gminy mogą korzystać z boisk sportowych, kortu tenisowego i basenu. Poszczególne

⁶² Dane z Banku Danych Regionalnych zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁶³ Dane z Banku Danych Regionalnych zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009 oraz obliczenia własne.

społeczności lokalne należące do gminy, podejmują starania o zdobycie środków na budowę nowych obiektów sportowych oraz na remontowanie starych. Obecnie istniejące na wsiach obiekty sportowe działają przede wszystkim przy szkołach. Gmina realizuje projekt pt. „Otwarte tereny rekreacji dziecięcej” w ramach, którego przewidziana jest między innymi budowa placów zabaw i infrastruktury sportowej w centrach kilku miejscowości w gminie (Dobczyce, Brzączowice, Dziekanowice, Nowa Wieś, Kornatka, Stadniki). Plac zabaw powstaną przy szkołach podstawowych i będą z nich mogli korzystać zarówno uczniowie jak i dzieci nie uczęszczające do szkół.

Przez teren gminy wiodą dwa szlaki rowerowe oznakowane na zielono i żółto o łącznej długości 38,9 km, jeden szlak pieszy oraz małopolski trakt architektury drewnianej. Ponadto przez miasto Dobczyce wiedzie ścieżka „Śladami historii”, która umożliwi obejrzenie najbardziej interesujących zabytków. W Kornatce znajduje się ścieżka spacerowa „Niezapominajka” o długości 11,7 km. W mieście działa Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, który oferuje różnego typu wycieczki turystyczne i edukacyjne⁶⁴. Aktywność tego Oddziału jest duża, oferta przygotowywana jest i dla bardziej, i dla mniej zaawansowanych turystów.

W mieście Dobczyce znajduje się jedno muzeum (w skład którego wchodzi zamek i skansen). Ponadto w Wyższym Seminarium Misyjnym Księża Najświętszego Serca Jezusowego znajdują się udostępniane zainteresowanym zbiory etnograficzne przywiezione przez księży z misji w Afryce i Azji. Gmina jest dość atrakcyjna pod względem turystycznym, jednak usytuowanie w sąsiedztwie bardziej pod tym względem atrakcyjnych miejscowości (np. Wieliczka), stanowi pewien problem w promocji miasta i okolicy.

Na terenie gminy stopniowo rozwijana jest baza noclegowa. W poprzednich latach ogólna liczba miejsc noclegowych (sezonowych i całorocznych) ulegała znacznym zmianom. W 2004 roku miejsc było 298; w 2005 roku – 378; w 2006 roku – 522; w 2007 roku – 264 miejsca⁶⁵. Liczba całorocznych miejsc noclegowych w ostatnich latach wzrastała (w 2004 roku – 48 miejsc, w 2005 roku – 128 miejsc, w 2006 roku – 272 miejsca; w 2007 roku – 128 miejsc; w 2008 roku – 144 miejsca), co może świadczyć o wzroście zapotrzebowania na tego typu usługi. Pod względem ilości miejsc noclegowych całorocznych i sezonowych rekordowym był rok 2007, kolejny rok zaznaczył się spadkiem liczby miejsc. W 2008 roku z miejsc noclegowych w gminie skorzystało 17 291 osób (w tym 315 gości zagranicznych).

Dobczyce znajdują się w pobliżu wielu atrakcyjnych miejscowości turystycznych, które pod tym względem „wysysają” potencjalnych gości. Pewną szansą mogłoby być jednak dalsze rozbudowywanie sieci tras rowerowych i odpowiedniej infrastruktury do tego typu turystyki. Urozmaicony i urokliwy teren, niewysokie wzgórza i zbiornik wodny mogłyby stać się zapleczem dla wyjazdów weekendowych krakowian. Wymagałoby to jednak działań szeroko zakrojonych i znaczącej promocji.

5.6. Rynek pracy i bezrobocie

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w 2007 roku do kategorii pracujących należało 3237 mieszkańców gminy Dobczyce. Na liczbę tę składa się

⁶⁴ Katarzyna Dominiak (2007), Rys historyczny Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Dobczycach, Dobczyce.

⁶⁵ Dane z Banku Danych Regionalnych zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

1731 kobiet i 1506 mężczyzn oraz – z perspektywy terytorialnej – 2615 mieszkańców miasta i 622 mieszkańców wsi⁶⁶.

Większość gospodarstw domowych na terenie gminy Dobczyce utrzymuje się z pracy najemnej i z niezarobkowych źródeł utrzymania (renty, emerytury, zasiłki i inne). Dane liczbowe przedstawia tabela 33.

Tabela 33. Źródła utrzymania mieszkańców gminy Dobczyce (dane dotyczą gospodarstw domowych)⁶⁷.

Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego	Gmina ogółem	Miasto Dobczyce	Obszar wiejski
Praca najemna poza rolnictwem w sektorze publicznym	813	508	305
Praca najemna poza rolnictwem w sektorze prywatnym	992	408	584
Praca na rachunek własny poza rolnictwem	303	189	114
Praca na rachunek własny w swoim gospodarstwie rolnym	114	11	103
Praca na rachunek własny w rolnictwie poza swoim gospodarstwem rolnym	7	4	3
Źródło utrzymania niezarobkowe	1483	616	867
Źródło utrzymania „na utrzymaniu”	60	21	39

Pod względem stopy bezrobocia (8,2 %) powiat myślenicki zajmuje średnią pozycję wśród powiatów województwa małopolskiego (najniższe bezrobocie jest w powiecie grodzkim Kraków (2,8%), najwyższe w powiecie dąbrowskim (16,6%). Bardzo dobre połączenie komunikacyjne między miastem Dobczyce a Krakowem, Myślenicami i innymi miejscowościami sprawiają, że osoby tutaj mieszkające mogą poszukiwać pracy również poza obszarem gminy.

Przyczyny zarejestrowania się jako osoby bezrobotnej pozostają od kilku lat niezmiennie; są to: zwolnienie z przyczyn dotyczących zakładów pracy, zakończenia prac interwencyjnych, robót publicznych, szkoleń, staży, robót sezonowych.

Pod koniec grudnia 2008 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myślenicach wynosiła 3523 osoby (51,94% - kobiety). W porównaniu ze stanem na koniec roku 2007 liczba bezrobotnych zwiększyła się o 92 osoby (to jest 2,68%). Na tle gmin powiatu myślenickiego pod względem poziomu bezrobocia gmina Dobczyce zajmuje średnią pozycję (liczba bezrobotnych ogółem: 359, w tym z prawem do zasiłku: 87 osób; młodzież w wieku 18-24 lat: 96; długotrwale bezrobotni: 103; bezrobotne kobiety: 194)⁶⁸.

⁶⁶ Dane dotyczą stanu w dniu 31 grudnia 2007, obejmują pracujących w jednostkach o liczbie zatrudnionych powyżej 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Dane z Banku Danych Regionalnych.

⁶⁷ Dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku zawarte na stronie <http://www.stat.gov.pl> z dn. 28.08.2009.

⁶⁸ Materiały informacyjne PUP Myślenice za 2008 rok opublikowane na stronie <http://www.praca.myślenice.pl/> z dn. 28.08.2009.

W gminie Dobczyce dominują bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,31% ogółu bezrobotnych), następnie – z policealnym i średnim zawodowym (27,30%) i w dalszej kolejności: z gimnazjalnym i niepełnym gimnazjalnym (20,89%), średnim ogólnokształcącym (10,86%) oraz wyższym (8,64%).

Analizując materiały informacyjne Powiatowego Urzędu Pracy w Myślenicach, zauważyć można, że od 2002 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych sukcesywnie spadała (7468 osób bezrobotnych na terenie powiatu w 2002 roku, 7607 w 2003, 7714 w 2004 roku: 6416 w 2005 roku, 4656 w 2006 roku: 3431 w 2007 roku i 3523 osoby w 2008 roku). Z początkiem roku 2008 z ewidencji bezrobotnych wyłączono ogółem 5167 osób. Najczęstszą przyczyną wyłączenia z ewidencji bezrobotnych jest podjęcie pracy. W 2008 roku ogólna liczba osób wyłączonych z ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy z tego właśnie powodu wyniosła 2093 osoby. Stanowiła ona 40,51% wszystkich wyrejestrowanych. Odnotowany w 2008 roku nieznaczny przyrost liczby bezrobotnych można zatem łączyć z negatywnym oddziaływaniem kryzysu ekonomicznego na świecie bądź obawami przed nim i ograniczaniem tworzenia nowych miejsc pracy przez przedsiębiorców. Warto zwrócić uwagę na to, że liczną kategorię bezrobotnych (31,70%) stanowiły osoby, które nie potwierdziły gotowości do podjęcia pracy.

Bezrobotni stanowią zbiorowość niejednorodną wewnątrz. Standardowe kategoryzacje obejmują zwykle następujące grupy: bezrobotni zamieszkali na wsi, bezrobotne kobiety, bezrobotni bez prawa do zasiłku, bezrobotni niepełnosprawni, bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy (kategorie te przenikają się, jedna osoba może należeć do kilku z nich na raz). Ogólna liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myślenicach na koniec roku 2008 wynosiła 3523 bezrobotnych⁶⁹, w tym:

- a) 2499 osób zamieszkałych na wsi (czyli 70,93% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych); w tym 810 osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 619 osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym; wśród bezrobotnych z terenów wiejskich dominowały osoby z przedziału wiekowego 18-24 lata (759 osób) i 25-34 lata (664 osoby);
- b) 1830 kobiet (czyli 51,94% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych);
- c) 2805 osób bez prawa do zasiłku (czyli 79,62% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych);
- d) bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy; ich liczbę i kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Struktura bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w PUP w Myślenicach (dane na koniec grudnia 2008 roku)⁷⁰.

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani			
	ogółem		w tym z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Do 25 roku życia	980	555	136	40
Długotrwale bezrobotni	1364	763	4	1
Kobiety, które nie podjęły	-	231	-	0

⁶⁹ Materiały informacyjne PUP Myślenice za 2008 rok opublikowane na stronie <http://www.praca.myslenice.pl/> z dn. 28.08.2009.

⁷⁰ Na podstawie „Materiałów informacyjnych” PUP w Myślenicach.

zatrudnienia po urodzeniu dziecka				
Powyżej 50 roku życia	599	208	171	60
Bez kwalifikacji zawodowych	849	465	104	47
Bez doświadczenia zawodowego	1013	599	34	0
Bez wykształcenia średniego	1917	805	436	154
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	123	115	18	17
Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	34	1	2	0
Niepełnosprawni	129	60	18	5

Najtrudniejsza sytuacja na rynku pracy w gminie Dobczyce dotyczy młodzieży w wieku 18-24 lata (96 osób tj. 26,74 % ogółu bezrobotnych), osób w przedziale wiekowym 25-34 (94 osoby tj. 26,18 %) i osób w wieku 45-54 (90 osób tj. 25,07 %)⁷¹.

5.7. Integracja społeczna

Istotnym aspektem funkcjonowania każdej grupy jest spójność wewnętrzna. Jej istnienie warunkuje poziom kapitału społecznego każdej zbiorowości, również terytorialnej, wyraża się ona w jakości więzi społecznych i lokalnym wymiarze tożsamości społecznej. Ważne dla jej zachowania (wytworzenia) są instytucje stające się kanałem przepływu informacji w ramach grupy, wpływające na stan „wiedzy lokalnej”, wzmacniające zaangażowanie mieszkańców w różne inicjatywy, spełniające funkcje lidery, wspomagające wytwarzanie sieci kontaktów i zależności. Do instytucji takich można zaliczyć: urzędy gminne, szkoły, stowarzyszenia i fundacje, instytucje kulturalne i religijne, organizacje o charakterze sportowym, turystycznym i rekreacyjnym itp.

Centralną instytucją na poziomie gminy stają się, w obecnym ustroju, władze samorządowe. W gestii samorządu lokalnego pozostaje między innymi oświata. Poza zadaniami edukacyjnymi placówki oświatowe realizują działania na rzecz integracji mieszkańców – dzieci i dorosłych. Na poziomie zarządzania i planowania, należy zatem wziąć pod uwagę, że infrastruktura szkolna powinna mieć taki charakter, aby mogli z niej korzystać nie tylko uczniowie, ale również inni mieszkańcy gminy (np. sala gimnastyczna, boisko szkolne, aula itp.).

Urząd Miasta i Gminy Dobczyce inicjuje i wspiera działalność mieszkańców. Główną instytucją kreującą i koordynującą różnego typu przedsięwzięcia jest Miejsko Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Dobczycach. Jego działalność adresowana jest do różnych kategorii wiekowych i środowiskowych. Bogata oferta pozwala na uprawianie różnego typu aktywności. Działalność tę uznać należy za ważny czynnik integrujący społeczność gminną.

Ważnym wskaźnikiem spójności i zaangażowania mieszkańców w życie społeczne są organizacje pozarządowe. Udział w nich wpływa na koordynację horyzontalną współczesnej społeczności lokalnej (sieci kontaktów i kooperacja na zasadzie „partnerskiej” – odpowiednik funkcji spełnianej tradycyjnie przez sąsiedztwo; wymiana informacji i doświadczeń; nabywanie nowych kompetencji; uspołecznienie jednostek; oddolne rozwiązywanie problemów społecznych).

⁷¹ Na podstawie „Materiałów informacyjnych” PUP w Myślenicach (stan na koniec grudnia 2008 roku).

Organizacje tego typu nie tylko biorą udział w budowaniu ładu lokalnego, ale również stają się podmiotami w przestrzeni ponadlokalnej, wzmacniając pozytywny wizerunek gminy (np. gmina jako miejsce dobre do życia i rozwoju indywidualnego, inwestycji, wypoczynku etc). Działania tego typu mogą się przyczynić również do zaniechania ewentualnej decyzji o migracji (odpływu ludności do innych ośrodków) oraz do napływu ludności na teren gminy.

Ważne są kontakty między instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi, wspólne wypracowywanie modelu działań. Za przykład dobrej praktyki, można uznać uwzględnianie potrzeb w realizacji zadań samorządu lokalnego dotyczących np. pomocy społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (np. osoby bezrobotne, ubogie, niepełnosprawne), kształtowaniu wizerunku gminy, oraz projektowaniu przestrzeni gminy i symboli grupowych zbiorowości gminnej (lokalna kultura).

Do dobrych praktyk należy także prowadzenie strony internetowej, na której umieszcza się nie tylko bieżące informacje na temat pracy Urzędu Miasta i Gminy, lecz również te, dotyczące działalności organizacji pozarządowych. Strona internetowa staje się tym samym nowoczesnym forum dla mieszkańców wpływającym na komunikację, wymianę informacji, ułatwiającą współpracę różnych podmiotów, przyczyniając się ostatecznie do integracji społecznej gminy.

6. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

6.1. Zagrożenie powodziowe

W Dobczycach zdecydowanie przeważają wezbrania opadowo - rozlewne. Ich przyczyną są najczęściej długotrwałe opady deszczu. Wezbrania te występują na ogół od maja do września, szczególnie w miesiącach letnich: czerwcu, lipcu i sierpniu. Ponadto Rabę, jako rzekę karpacką, cechuje mała bezwładność hydrologiczna objawiająca się częstymi i znacznymi zmianami stanów wody.

Na obszarze Dobczyc wzdłuż rzeki Raby, na jej prawym brzegu poniżej mostu drogowego, znajduje się wał przeciwpowodziowy o długości około 700m w administracji Małopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych. Teren pomiędzy tym wałem a rzeką stanowi obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią w rozumieniu ustawy Prawo Wodne, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych. Wał powyżej mostu drogowego, który pozostaje w administrowaniu gminy, nie spełnia kryteriów technicznych dla obwałowań przeciwpowodziowych.

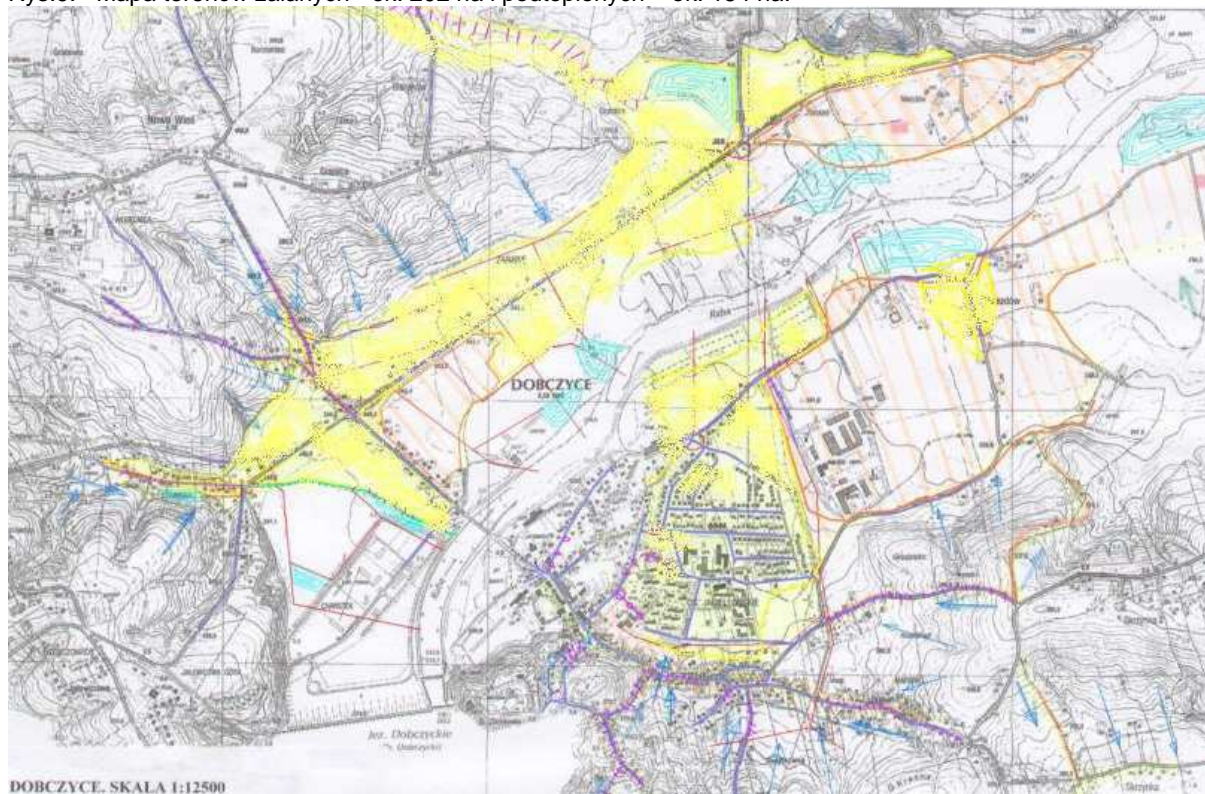
W związku z tym, na pozostałym terenie przedstawionym na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1), przylegającym do rzeki Raby i Krzyworzeki występują obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi, wyznaczone na podstawie opracowania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW) z 2010 roku pn.: „Wyznaczenie obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w zlewni Raby, jako integralny element studium ochrony przeciwpowodziowej”. W przyszłości, po przyjęciu Studium ochrony przeciwpowodziowej, tereny zagrożone zalaniem wodami powodziowymi $Q_{1\%}$ i $Q_{5\%}$, będą stanowić obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią wodami rzeki Raby i Krzyworzeki, podlegające przepisom odrębnym. Na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1), na podstawie w/w opracowania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (RZGW) z 2010 roku zaznaczono również granicę obszaru zagrożonego zalaniem wodami powodziowymi $Q_{1\%}$ na terenie Zarabia w celach informacyjnych.

Przy wezbraniach opadowych, które mogą zaistnieć przy długotrwałych opadach deszczu, może nastąpić znaczny przybór wody na rzece, co stwarza niebezpieczeństwo zalania następujących obszarów:

- od rzeki w kierunku północnym wraz z zabudową ul. Zarabie ,
- rejon ronda – skrzyżowania dróg wojewódzkich nr 964 i 967,
- tereny wzdłuż Towarowej.

Awaria zapory na zbiorniku dobczyckim może spowodować zalanie 8 miejscowości, zamieszkałych przez ok. 6340 osób.

23 sierpnia 2009 roku w nocy nawiedziła obszar miasta i okolic ulewa, podczas której odnotowano opad 120 milimetrów na 1 mkw. W ciągu kilku godzin zostało zalane około 150 domów oraz domki letniskowe na kempingu, w większości w okolicach ulicy Zarabie, Zespół Szkół przy ul. Szkolnej, część osiedla Piastowskiego, zakłady na Strefie przemysłowej oraz stacja benzynowa. Jednak powodem przejścia fali powodziowej sięgającej pół metra nie była Raba, a okoliczne rowy przydrożne i melioracyjne oraz stare ciek wodne, takie jak Węgielnica, Tatarówka (zwana Młynówką), które nie były w stanie przejąć tak intensywnego opadu. Ciek wodne, zostały zawężone, zabudowane, schowane pod ulice, częściowo skanalizowane w postaci rur. Dodatkowym problemem jest brak systemu zarządzania, duża ilość właścicieli, którym przyświecają różne cele. Kolejnym zagrożeniem, które zwiększa możliwość zalewów, są zbyt małe średnice niektórych przepustów, mostów drogowych. Jest to zjawisko spotykane przede wszystkim na małych ciekach. Dodatkowo wystąpienie wód z koryt powoduje zaleganie posuszu i śmieci w korytach i na brzegach cieków. Zasięg tej powodzi przedstawiono na rysunku 9, zamieszczonym poniżej.

Rys.9. Mapa terenów zalanych - ok. 202 ha i podtopionych – ok. 154 ha.⁷²

W styczniu 2010 roku Urząd Miasta i Gminy otrzymał opracowywanie, zlecone ekspertom z Politechniki Krakowskiej, określające możliwości poprawy i usprawnienia systemu kanalizacji w Dobczycach (Ocena zagrożenia powodziowego i koncepcja jego ograniczenia w obszarze dwóch lokalnych bezpośrednich zlewni cząstkowych Raby, na obszarze miasta Dobczyce i miejscowości Niezdów). W dokumencie tym badano zagrożenie wodami powodziowymi Raby oraz wodami opadowymi.

Dla rzeki Raby, po dokonaniu analiz historycznych powodzi przyjęto $Q_{1\%} = 1384 \text{ m}^3/\text{s}$, a po redukcji $Q_{1\%}$ przez zbiornik $Q_{1\%zb} = 804 \text{ m}^3/\text{s}$. Dzięki przeprowadzeniu analiz przepustowości koryta Raby poniżej zapory i zagrożenia tego obszaru opracowano zasięg stref zalewu i określono głębokości zalewu wykorzystując numeryczny model terenu analizowanego obszaru.

W opracowaniu powyższym zbadano również przepustowość cieków wodnych odbierających wody opadowe. Z analiz tych wynika, że większość rowów ma za małe przekroje przepustów, często są za bardzo kręte i utrzymane w złym stanie technicznym. Dotyczy to w szczególności cieków Węgielnica i Rów Jagielloński w mieście Dobczyce.

Ponadto w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Krakowie trwają prace nad sporządzeniem opracowania pn.: „Wyznaczenie obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w zlewni Raby, jako integralny element studium ochrony przeciwpowodziowej”. W projekcie tego dokumentu zostały wyznaczone zasięgi zalewu wodami powodziowymi $Q_{1\%}$ i $Q_{5\%}$, od Raby i Krzyworzeki które pokazano na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1).

⁷² Źródło: Praca zbiorowa „Ocena zagrożenia powodziowego i koncepcja jego ograniczenia w obszarze dwóch lokalnych – bezpośrednich zlewni cząstkowych Raby, lewobrzeżną i prawobrzeżną poniżej Zbiornika Dobczyce na obszarze Dobczyc i miejscowości Niezdów; Politechnika Krakowska; Kraków 2010 r.

6.2. Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

Na obszarze polskich Karpat fliszowych, do których należy obszar Dobczyc, do głównych czynników sprzyjających występowaniu osuwisk należą: rzeźba i budowa geologiczna obszaru, katastrofalne opady deszczu oraz niewłaściwa ingerencja człowieka w środowisko. 95% wszystkich zarejestrowanych w Polsce osuwisk występuje na obszarze Karpat, które zajmują tylko 6% powierzchni kraju. Jest to znaczna liczba, dochodząca dzisiaj do 23 000, co daje średnio ponad jedno osuwisko na 1 km² powierzchni terenu. Głównymi przyczynami, sprawczymi ruchów mas ziemi jako zjawisk katastrofalnych są warunki meteorologiczno-hydrologiczne związane z gwałtownymi, często katastrofalnymi, opadami deszczu oraz niewłaściwa gospodarka przejawiająca się m.in. w zabudowie stoków osuwiskowych, prowadzeniu linii komunikacyjnych przez osuwiska.

Powstanie osuwisk w dużej mierze wiązało się z erozją boczną Raby podcinającej swoje zbocza. Stąd duże ich zagęszczenie występuje dzisiaj w strefie brzegowej Zbiornika Dobczyckiego. Należą do nich przede wszystkim osuwiska, które modelują zbocza doliny Raby m.in. na południowych stokach Góry Zamkowej, w Dobzyczach-Podgórzu oraz w Gaiku-Brzezowej.

W obecnie obowiązujących na terenie gminy planach miejscowych wyznaczono strefy O – zagrożeń osuwiskami. Ich rozmieszczenie pokazano na załączniku graficznym. Tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych związane są głównie z obszarami sąsiadującymi ze stromymi brzegami Zbiornika Dobczyckiego oraz wzniesieniami podcinanymi przez doliny dopływów Raby. Obszary zagrożeń osuwiskowych znajdują się na terenie sołectw: Brzączowice, Brzezowa, Dobczyce, Dziekanowice, Kędzierzynka, Kornatka, Nowa Wieś, Rudnik, Skrzyńka, Stadniki. Obszary te obejmują tereny rolne, leśne oraz istniejące lub przeznaczone do zabudowy mieszkaniowej i inwestycyjnej. Generalnie obszar gminy zbudowany z naprzemianległych warstw skał osadowych o różnych właściwościach geotechnicznych jest predysponowany do rozwoju ruchów masowych. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na zwiększenie zagrożenia dla człowieka i mienia jest antropopresja polegająca na wprowadzaniu zabudowy w tereny zagrożone oraz rozwoju infrastruktury technicznej bez wykonania odpowiednich badań geologiczno – inżynierskich. Przyczyną reaktywacji lub powstania nowych osuwisk w terenach predysponowanych może być podcięcie stoku w wyniku przekształceń powierzchni ziemi przed posadowieniem zabudowy mieszkaniowej, podcięcie stoku w wyniku budowy drogi lub innego liniowego elementu infrastruktury technicznej, zmiany sposobu użytkowania gruntów na stoku (wylesienie, intensyfikacja upraw), zmiany stosunków wodnych na stoku (odwodnienia, regulacje, melioracje), dociążenie stoku w wyniku lokalizacji składowiska, podcięcie stoku w wyniku prowadzonych prac wydobywczych (kamieniołomy, żwirownie), podcięcie stoku w wyniku procesów powodziowych (podmycie skarpy, erozja boczna).

Państwowy Instytut Geologiczny w 2010 roku zakończył projekt pod nazwą System Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO), o znaczeniu ogólnopolskim, który ma za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń. Wyniki Projektu mają pomóc w zarządzaniu ryzykiem osuwiskowym, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Wyniki tego opracowania zostały uwzględnione w niniejszej zmianie Studium. Dokonano weryfikacji danych pochodzących z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania

przestrzennego, poprzez zmniejszenie lub zwiększenie zasięgów obszarów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Na mapie uwarunkowań wprowadzono również granice obszarów zagrożonych osuwiskami, wynikające z kart osuwiskowych, założonych po zaistniałych osunięciach w 2010 roku.⁷³

6.3. Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego

Do zagrożeń bezpieczeństwa publicznego można zaliczyć:

- awarie obiektów hydrotechnicznych (katastrofalne zatopienia),
- skażenie promieniotwórcze,
- skażenie chemiczne,
- pożary przestrzenne,
- epidemie (skażenia i zakażenia biologiczne),
- awarie urządzeń sieci energetycznej lub gazowniczej,
- katastrofy komunikacyjne,
- katastrofy budowlane,
- przestępczość,
- ulewy, mrozy, huragany, wichury, śnieżyce,
- wybuch materiałów niebezpiecznych.

Z powyżej wymienionych, w szczególności najczęściej odnotowywane są odczucia mieszkańców w stosunku do zapory wodnej. Budowla ta spełnia normy bezpieczeństwa i tylko przyczyny ekstremalne mogą spowodować katastrofę. Daje to poczucie zabezpieczenia przed katastrofalnymi powodziami. Zapora zabezpiecza mieszkańców miasta przed wezbrzeniami Raby, sama jest tak skonstruowana, że nie grozi jej nic ze strony zjawisk naturalnych a odpowiedni monitoring i zarządzanie wodami oraz systemy monitoringu i zabezpieczeń samej budowli dają dużą gwarancję, że potencjalna katastrofa nie nastąpi.

Innym zagrożeniem jest magazynowany chlor na terenie ZUW Dobczyce. W chwili obecnej wykorzystywana jest technologia uzdatniania wody, oparta o działanie ozonu, a nie jak we wcześniejszych czasach – chlor. Jego zapasy zostały zmagazynowane, a w magazynach zastosowane są odpowiednie zabezpieczenia w postaci kurtyn wodnych, systemu monitoringu, alarmowania itd.

Na terenie gminy występuje również zagrożenie związane z zastoiskami zimnego i wilgotnego powietrza, przesyconego spalinami z kominów i rur wydechowych pojazdów – czyli smog. Blokowanie przewietrzania miasta, spowodowane są najczęściej lokalizacją dużych obiektów, z kominami, kotłowniami itp., albo obiektów o charakterze kurtynowym – nasypy, bloki itp. Dlatego ważne jest, aby skoncentrować działania na docelowej likwidacji dużych kotłowni węglowych

W Dobzycach funkcjonują instytucje ustawowo odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne, monitoring i prowadzenie działań w sytuacjach kryzysowych lub zagrożeń. Należą do nich:

- Komisariat Policji,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- samodzielne stanowiska przy Urzędzie Miasta i Gminy, w tym ds. obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

⁷³ Źródło: opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce, Wrocław 2009

7. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Powierzchnia miasta i gminy Dobczyce w granicach administracyjnych wynosi blisko 6 664,0 ha. Gmina podzielona jest na 14 obrębów: miejski i 13 wiejskich. Największy z nich to obręb Dobczyce - miasto, a najmniejsze: Rudnik i Niezdów. W ogólnej powierzchni miasta największy udział mają grunty będące własnością osób fizycznych, a najmniejszy gminy Dobczyce.

8. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Obiekty i obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków zostały przedstawione w rozdziale 4 Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków. Natomiast obszar strefy sanitarnej Zbiornika Dobczyckiego opisano w rozdziale 3.3. Wielkość i jakość zasobów wodnych.

8.1. Pomniki przyrody ożywionej

W Dobczycach zlokalizowanych jest osiem pomników przyrody ożywionej, z tego najciekawsza jest lipa „Marysieńka”, która rośnie na miejskim wzgórzu zamkowym. Upamiętnia ona zwycięstwo pod Wiedniem, a według legendy, zasadził ją Jan III Sobieski. Ma wmurowaną kapliczkę, obwód 482 cm i przetrwała liczne zawieruchy – widoczne uszkodzenia są pamiątką walk o miasto w styczniu 1945 r. Ponadto w Kornatce, w pobliżu ścieżki dydaktycznej rosną dęby o obwodzie w pierśnicy 475 cm i 377 cm. Wszystkie pomniki przedstawiono poniżej w tabeli nr 35 oraz na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1). Na terenie Dobczyc występują też osobliwości przyrodnicze w postaci skałek:

- „Diabelski Kamień” w Rudniku – baszta z piaskowca istebniańskiego, wys. 9m,
- grzęda z piaskowca istebniańskiego w Rudniku, dł. 20m, wys. 3m,
- w Brzezowej baszta stokowa z piaskowca istebniańskiego wys. 5m,
- „Diabli Kamień” w Kornatce – baszta z piaskowca istebniańskiego, wys. 4,5m.

Tabela 35 Pomniki przyrody.

l.p.	gatunek	nr rejestru wojewódzkiego	obwód w cm	wysokość w m	położenie
1.	Lipa drobnolistna „Marysieńka” Tilia cordata	Rozp. Woj. Krak. Nr 3 poz. 13 z 30.01.1997	480 cm, zasięg korony 8x7 m	16m	Wzgórze Zamkowe, przy starym kościele - Dobczyce
2.	Lipa drobnolistna Tilia cordata	Rozp. Woj. Krak. Nr 3 poz. 13 z 30.01.1997	420 cm, zasięg korony 7x18 m	22m	Wzgórze Zamkowe, koło kościoła - Dobczyce
3.	Lipa drobnolistna Tilia cordata	Rozp. Woj. Krak. Nr 3 poz. 13 z 30.01.1997	589 cm, zasięg korony 17x10 m	22m	ul. Marwin 40, Dobczyce
4.	Lipa drobnolistna Tilia cordata	Rozp. Woj. Krak. Nr 3 poz. 13 z 30.01.1997	638 cm, zasięg korony 10x17 m	24m	ul. Marwin 40, Dobczyce
5.	Dąb szypułkowy Quercus robur	Rozp. Woj. Krak. Nr 3 poz. 13 z 30.01.1997	478 cm, zasięg korony 16x16 m	13m	Kornatka, przy drodze do Dobczyc, dz. nr 235/1
6.	Dąb szypułkowy Quercus robur	Rozp. Woj. Krak. Nr 31 poz. 238 z 16.11.1998	377 cm,	26m	Kornatka, Leśnictwo oddz. 123b
7.	Dąb szypułkowy Quercus robur	Rozp. Woj. Krak. Nr 31 poz. 238 z 16.11.1998	350 cm,	25m	Kornatka, Leśnictwo oddz. 123b
8.	Głaz narzutowy	Rozp. Woj. Krak. Nr 31 poz. 238 z 16.11.1998	-	-	Zakład Uzdatniania Wody, Góra Jałowcowa w Dobczycach

8.2. System Natura 2000 (europejska sieć ekologiczna)

Obecnie na terenie Dobczyc nie występują żadne elementy środowiska przyrodniczego, objęte prawną ochroną systemu Natura 2000.

8.3. Ochrona przyrody

Obszar miasta i gminy Dobczyce, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk, obfituje w chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Spośród gatunków objętych ochroną, do najciekawszych należy zaliczyć: stanowisko paproci zanokcicy północnej na wzgórzu zamkowym wraz z towarzyszącą jej murawą kserotermiczną oraz drzewostan jodłowy (ok. 2 ha) w lesie obok wzgórza Glichowiec. W Dolinie Raby zaobserwowano trzcina nurogęsia oraz stanowiska lęgowe kani czarnej.

Istotne znaczenie ma ciągłość terenów czynnych biologicznie, która warunkuje tworzenie się korytarza ekologicznego łączącego obszary położone często daleko od siebie. Na obszarze gminy znajduje się fragment krajowego korytarza ekologicznego *Beskidu Makowskiego i Wyspowego* (symbol 70k), włączonego do krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL. Oprócz tego dolina Raby jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu regionalnym i lokalnym. Doliny rzeczne odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu przyrody. Są one głównymi trasami uprzywilejowanego i nasilonego przemieszczania się flory i fauny. Zaburzenie tego systemu powoduje straty w środowisku przyrodniczym nad samą rzeką i na terenach sąsiadujących, spowodowane utrudnieniem migracji roślin i zwierząt.

9. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych opisano w rozdziale 6.2. Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych.

10. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

10.1. Udokumentowane złoża kopalin i tereny górnicze

W obszarze miasta i gminy Dobczyce, wzdłuż Raby i Krzyworzeki, występują złoża żwirów aluwialnych, jako położona na różnej głębokości warstwa o zmiennej miąższości.

Przyjmuje się, że obszar najbardziej perspektywiczny do wydobycia to taki, gdzie stosunek nakładu do złoża wynosi mniej niż 0,5. Na podstawie materiałów archiwalnych wskazano zasięg tej izolacji, oznaczony na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1) jako obszar występowania złóż kruszyw naturalnych o korzystnych warunkach geologicznych. W granicach miasta i gminy występują również udokumentowane złoża kruszywa naturalnego, których zasięg zaznaczono na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1) jako strefa „U”:

- złożo żwiru „Dobczyce – Betoniarnia”, wyznaczony obszar górniczy zniesiono w 2004 roku decyzją Wojewody Małopolskiego, w obszarze funkcjonuje obecnie zakład betoniarski, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego
- złożo żwiru Dobczyce,

- złożę żwiru Stadniki.

W myśl przepisów ustawy z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.06.129.902 ze zm.) złoża kopalin podlegają ochronie, której wyrazem jest m.in. zabezpieczenie warunków do ich eksploatacji (obecnie lub w przyszłości).

10.2. Głównie Zbiorniki Wód Podziemnych

Na terenie gminy występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP Nr 453 Dolina Raby. Jego charakterystyka została przedstawiona w Rozdziale 3.3. Wielkość i jakość zasobów wodnych.

11. STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

11.1. Komunikacja drogowa

System komunikacyjny stanowi jedno z najważniejszych i wymagających długoterminowych ustaleń zagadnień planowania przestrzennego. Z jednej strony dąży się do stworzenia komfortowych połączeń między miejscem pobytu a celem podróży, jednak z drugiej strony trudno jest uzyskać aprobatę na zlokalizowanie w sąsiedztwie zamieszkania głównych ciągów komunikacyjnych. Brak możliwości stosowania optymalnych rozwiązań komunikacyjnych i uciążliwości z tym związane zwracają powszechną uwagę. Układ komunikacyjny każdego zespołu zabudowy jest elementem generującym jej rozwój lub stagnację, a podstawowymi czynnikami mającymi wpływ na jego kształt i funkcjonowanie są uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne.

• 11.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Do uwarunkowań zewnętrznych mających wpływ na funkcjonowanie wewnętrznego układu komunikacyjnego ma położenie geograficzne względem szlaków komunikacyjnych Małopolski i powiatu myślenickiego. W Dobczycach przeplatają się potoki ruchu z następujących kierunków:

- Kasina Wielka – Biskupice Radłowice, realizowany przez drogę wojewódzką nr 964,
- Myślenice – Łapczyca, realizowany przez drogę wojewódzką nr 967,
- Dobczyce-Kornatka-Zasań, realizowany przez drogę powiatową nr K1931,
- Banowice–Brzezowa- Kornatka, realizowany przez drogę powiatową nr K1932,
- Zakliczyn – Brzączowice, realizowany przez drogę powiatową nr K1948,
- Brzączowice – Gorzków, realizowany przez drogę powiatową nr K1953,
- Dziekanowice – Jankówka, realizowany przez drogę powiatową nr K1954,
- Dobczyce-Stadniki-Gdów, realizowany przez drogę powiatową nr K1956
- Dobczyce-Stadniki, realizowany przez drogę powiatową nr K1955,
- Stadniki – Krzyworzeka, realizowany przez drogę powiatową nr K1957.

Łączna długość dróg wojewódzkich w gminie wynosi około 16 km, z tego w mieście około 7km. Łączna długość dróg powiatowych w gminie wynosi około 41,6 km,

• 11.1.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Uwarunkowania wewnętrzne mające wpływ na układ komunikacyjny to: skala miasta, charakter i specyfika układu komunikacyjnego, sieć dróg gminnych oraz brak obwodnicy miejskiej.

- wielkość miasta

Liczba mieszkańców pozwala zakwalifikować miasto Dobczyce do grupy miast małych. Po uwzględnieniu całej gminy oraz gmin sąsiednich, dla których Dobczyce pełnią funkcję ośrodka usługowego (opieka zdrowotna, szkolnictwo ponadgimnazjalne) liczba uczestników ruchu wewnętrznego w ciągu doby zwiększa się.

- charakter i specyfika układu komunikacyjnego

Układ komunikacyjny jest nierównomierny, co jest spowodowane zróżnicowaniem rzeźby terenu w południowej i północnej części gminy. Dróg na

południu jest mniej, są kręte, gdyż ich przebieg musi się dostosowywać do ukształtowania zbocza górskiego. Ponadto obserwuje się mało połączeń relacji północ – południe, z uwagi na równoleżnikowy przebieg Raby i lokalizację Jeziora Dobczyckiego. Jest to istotna bariera w rozwoju komunikacji na wskazanym kierunku. Brak obiektów inżynierskich spowodował konieczność rozwoju komunikacji na kierunku przeciwnym. Niemniej jednak przeprawy przez rzekę Rabę są elementem niezbędnym do odciążenia układu komunikacyjnego miasta. W skali gminy jest potrzeba zapewnienia jeszcze co najmniej jednego obiektu mostowego. Planowana przeprawa mostowa powstanie w ciągu drogi wojewódzkiej.

Nasylenie obszaru gminy Dobczyce siecią komunikacyjną dróg podstawowych, w stosunku do przeszkód terenowych (jezioro, rzeka, podgórskie ukształtowanie terenu), należy uznać za zadowalające.

- brak ukończonej obwodnicy miejskiej

Dla odciążenia centralnej części miasta z ruchu tranzytowego, gdzie przez Rynek i centralny odcinek ul. Kilińskiego przebiega droga wojewódzka nr 964, rozpoczęto budowę obwodnicy. Jej część prowadzi w tej chwili, przez usytuowaną na uboczu miasta, Strefę Przemysłową „Zielone Dobczyce”. Dla zapewnienia pełnej sprawności tego układu wymagana jest budowa przeprawy mostowej przez Rabę w stronę Dziekanowic, realizująca połączenie z pozostałymi drogami wojewódzkimi z całkowitym pominięciem centrum miasta. We wrześniu 2009r. podpisano umowę na wykonanie tego odcinka obwodnicy. Obecnie budowa jest w fazie realizacji. Planowany termin zakończenia tej inwestycji to koniec 2011 roku.

- obecna sieć dróg gminnych i ich stan

Obecnie układ komunikacyjny gminy Dobczyce składa się z sieci dróg publicznych: wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Większość głównych dróg publicznych gminnych posiada nawierzchnię utwardzoną (bitumiczną, betonową, z kostki brukowej betonowej i kamiennej). Ich łączna długość to ponad 99 km.

Wykaz dróg powiatowych i gminnych (w tym także ulic miejskich) znajduje się w tabeli nr 36. Przebieg dróg publicznych w gminie przedstawiono na mapie Uwarunkowania rozwoju (Rysunek 1).

Tabela 36 Drogi powiatowe i gminne

nr drogi	przebieg drogi przez miasto – nazwa ulicy lub przez wieś	odcinek	Długość (w m) odcinka w gminie	klasa	szerokość jezdni w m
1	2	3	4	5	6
DROGI POWIATOWE					
K 1931	ul. Dębowa, ul. 21 stycznia	Dobczyce-Kornatka-Zasań	7050	Z	3 – 6
K 1932	-	Banowice-Brzezowa- Kornatka	5700	Z	5,5
K 1948	-	Zakliczyn - Brzączowice	550	L	5,5
K 1953	-	Brzączowice - Gorzków	1700	Z	5,5
K 1954	-	Dziekanowice - Jankówka	5300	L	5,0 - 5,5
K 1955	ul. Skrzyńeczka	Dobczyce-Stadniki	4000	Z	5,0; 5,4
K 1956	ul. Stadnicka	Dobczyce-Stadniki-Gdów	4900	Z	4,9; 5,2 - 5,5
K 1957	-	Stadniki - Krzyworzeka	3800	L	3,0 - 5,5
K 1982	ul. Garncarska	Dobczyce	1300	L	5,2
K 1983	ul. Górska ul. Przedbronie	Dobczyce	1100 300	L Z	5,7 3,6
K 1984	ul. Jagiellońska	Dobczyce	2200	Z	5,1
K 1985	ul. K. Wielkiego	Dobczyce	300	L	6,9
K 1986	ul. Nowowiejska	Dobczyce	1100	Z	5,7
K 1993	ul. Grabowa	Dobczyce	2300	L	3,7

DROGI GMINNE					
540000K	ul. Anny	Dobczyce	214	b.d.	b.d.
540001K	ul. Cegielniana	Dobczyce	640	b.d.	b.d.
540002K	ul. Długosza	Dobczyce	165	b.d.	b.d.
540003K	ul. Józefa Dominika	Dobczyce	258	b.d.	b.d.
540004K	ul. Energetyków	Dobczyce	322	b.d.	b.d.
540005K	ul. Św. Floriana	Dobczyce	200	b.d.	b.d.
540006K	ul. Góra Jałowcowa	Dobczyce	201	b.d.	b.d.
540007K	ul. Jałowcowa	Dobczyce	1 234	b.d.	b.d.
540008K	ul. Kasztelena Dobka	Dobczyce	247	b.d.	b.d.
540009K	ul. Królowej Kingi	Dobczyce	185	b.d.	b.d.
540010K	ul. Kościelna	Dobczyce	105	b.d.	b.d.
540012K	ul. Kościuszki Tadeusza	Dobczyce	329	b.d.	b.d.
540013K	ul. Królowej Jadwigi	Dobczyce	279	b.d.	b.d.
540014K	ul. Laskowa	Dobczyce	539	b.d.	b.d.
540015K	ul. Lubomirskich	Dobczyce	717	b.d.	b.d.
540016K	ul. Łanowa	Dobczyce	370	b.d.	b.d.
540017K	ul. Łąkowa	Dobczyce	243	b.d.	b.d.
540018K	Łącznik Piastowska - Szkolna	Dobczyce	168	b.d.	b.d.
540019K	ul. Myśliwska	Dobczyce	447	b.d.	b.d.
540020K	ul. Obwodowa	Dobczyce	627	b.d.	b.d.
540021K	ul. Ogrodowa	Dobczyce	470	b.d.	b.d.
540022K	ul. Parkowa	Dobczyce	72	b.d.	b.d.
540023K	ul. Piastowska	Dobczyce	590	b.d.	b.d.
540024K	ul. Piłsudskiego Józefa	Dobczyce	212	b.d.	b.d.
540025K	ul. Plac Zgody	Dobczyce	213	b.d.	b.d.
540026K	ul. Podgórska	Dobczyce	478	b.d.	b.d.
540027K	ul. Podlesie	Dobczyce	680	b.d.	b.d.
540028K	ul. Polna	Dobczyce	153	b.d.	b.d.
540029K	ul. Rolnicza	Dobczyce	182	b.d.	b.d.
540030K	ul. Rzeźnicza	Dobczyce	542	b.d.	b.d.
540031K	ul. Skalna	Dobczyce	485	b.d.	b.d.
540032K	ul. Sosnowa	Dobczyce	250	b.d.	b.d.
540033K	ul. Stare Miasto	Dobczyce	262	b.d.	b.d.
540034K	ul. Szkolna	Dobczyce	746	b.d.	b.d.
540035K	ul. Wąska	Dobczyce	220	b.d.	b.d.
540036K	ul. Wesola	Dobczyce	230	b.d.	b.d.
540037K	ul. Węgielnica	Dobczyce	1 570	b.d.	b.d.
540038K	ul. Wincentego Witosa	Dobczyce	735	b.d.	b.d.
540039K	ul. Towarowa	Dobczyce	726	b.d.	b.d.
540040K	ul. Turystyczna	Dobczyce	206	b.d.	b.d.
540041K	ul. Zacisze	Dobczyce	349	b.d.	b.d.
540042K	ul. Stojowicka	Dobczyce	493	b.d.	b.d.
540043K	ul. Zdrojowa	Dobczyce	642	b.d.	b.d.
540044K	ul. Akacyjowa /WSCHODNIA ZUW/	Dobczyce	299	b.d.	b.d.
540045K	ul. Grabowa	Dobczyce	1 066	b.d.	b.d.
540046K	ul. Osiedlowa /bez nazwy/	Dobczyce	225	b.d.	b.d.
540047K	ul. Przemysłowa - ciąg dr. gminnej K 540108	Dobczyce	1 264	b.d.	b.d.
540048K	ul. Słoneczna	Dobczyce	432	b.d.	b.d.
540049K	ul. Widokowa	Dobczyce	1 193	b.d.	b.d.
540050K	ul. Budowlanych	Dobczyce	799	b.d.	b.d.
540155K	ul. Marwin - ul. Stadnicka	Dobczyce	265	b.d.	b.d.
540071K	Bieńkowice - Nowa Wieś "Gajska"	Bieńkowice	3 626	b.d.	b.d.
540072K	Bieńkowice - "Pod Seka"	Bieńkowice	1 005	b.d.	b.d.
540073K	Bieńkowice - "Do Kani"	Bieńkowice	583	b.d.	b.d.
540074K	Bieńkowice - Czechówka	Bieńkowice	153	b.d.	b.d.

540075K	Bieńkowice - Koło Jamroza	Bieńkowice	344	b.d.	b.d.
540076K	Bieńkowice - Koło Włodarczyka	Bieńkowice	270	b.d.	b.d.
540192K	Bieńkowice k/Hebdy	Bieńkowice	402	b.d.	b.d.
540193K	Bieńkowice k/Woźniaka	Bieńkowice	237	b.d.	b.d.
540077K	Brzączowice "Górki" - Przystań	Brzączowice	558	b.d.	b.d.
540078K	Brzączowice "Górki" - Ajka	Brzączowice	798	b.d.	b.d.
540079K	Brzączowice "Górki" - Ujęcie	Brzączowice	125	b.d.	b.d.
540080K	Brzączowice - Do S.P. od Mostu	Brzączowice	393	b.d.	b.d.
540081K	Brzączowice - OSP - Apipol	Brzączowice	690	b.d.	b.d.
540082K	Brzączowice - Rybaczówka	Brzączowice	293	b.d.	b.d.
540083K	Brzączowice - Zakliczyn	Brzączowice	587	b.d.	b.d.
540084K	Brzączowice - Kozieniec	Brzączowice	352	b.d.	b.d.
540085K	Brzączowice - Kolo Sklepu GS	Brzączowice	179	b.d.	b.d.
540086K	Brzączowice - Przez Wieś	Brzączowice	1 663	b.d.	b.d.
540087K	Brzączowice - Koło Kubackiego	Brzączowice	97	b.d.	b.d.
540088K	Brzączowice - Osiedle	Brzączowice	430	b.d.	b.d.
540089K	Brzączowice - Osiedle - Zbiornik	Brzączowice	473	b.d.	b.d.
540090K	Brzączowice - Osiedle II (Mardyłówka)	Brzączowice	197	b.d.	b.d.
540159K	Brzączowice „Ostra Góra”	Brzączowice	410	b.d.	b.d.
540160K	Brzączowice k/Płatka	Brzączowice	447	b.d.	b.d.
540162K	Brzączowice k/P. Batko	Brzączowice	125	b.d.	b.d.
540163K	Brzączowice „Górki” k/P. Zaszczudłowicz	Brzączowice	189	b.d.	b.d.
540091K	Brzezowa - Łęki	Brzezowa	1 381	b.d.	b.d.
540092K	Brzezowa - Koło OSP - Osiedle	Brzezowa	459	b.d.	b.d.
540093K	Brzezowa - Koło Sołtysa/k/Szkoły Podstawowej	Brzezowa	395	b.d.	b.d.
540094K	Brzezowa - Osiedle I	Brzezowa	129	b.d.	b.d.
540095K	Brzezowa - Osiedle II	Brzezowa	154	b.d.	b.d.
540096K	Brzezowa - Gaik	Brzezowa	508	b.d.	b.d.
540137K	Brzezowa k/Wołosiuka	Brzezowa	366	b.d.	b.d.
540138K	Brzezowa nad zaporę	Brzezowa	203	b.d.	b.d.
540139K	Brzezowa k/Ligęzy	Brzezowa	488	b.d.	b.d.
540140K	Brzezowa k/Magdżarza nad zaporę	Brzezowa	809	b.d.	b.d.
540141K	Brzezowa k/Państwa Wydra	Brzezowa	169	b.d.	b.d.
540142K	Brzezowa „Diabelski Kamień” w prawo	Brzezowa	789	b.d.	b.d.
540143K	Brzezowa k/Braś	Brzezowa	489	b.d.	b.d.
540097K	Dziekanowice - Grajów	Dziekanowice	931	b.d.	b.d.
540098K	Dziekanowice - Zabawie	Dziekanowice	253	b.d.	b.d.
540099K	Dziekanowice - Dziekanka	Dziekanowice	349	b.d.	b.d.
540170K	bez nazwy Dziekanowice „Dziekanka” - osiedle	Dziekanowice	39	b.d.	b.d.
540171K	bez nazwy Dziekanowice „Tatarówka”	Dziekanowice	670	b.d.	b.d.
540189K	Dziekanowice "Dziekanka" - boczna	Dziekanowice	254	b.d.	b.d.
540100K	Kędzierzynka - Siciny	Kędzierzynka	1 493	b.d.	b.d.
540101K	Kędzierzynka - Siciny - Tartak	Kędzierzynka	814	b.d.	b.d.
540102K	Kornatka - Zalas	Kornatka	2 501	b.d.	b.d.
540103K	Kornatka - Diabelski Kamień	Kornatka	1 083	b.d.	b.d.
540104K	Kornatka - Osiedle	Kornatka	100	b.d.	b.d.
540105K	Kornatka - Szkoła	Kornatka	149	b.d.	b.d.

	Podstawowa				
540144K	Kornatka k/Sawicki	Kornatka	410	b.d.	b.d.
540145K	Kornatka „Dziuraki”	Kornatka	1 366	b.d.	b.d.
540146K	Kornatka p. Drabina - Brzezowa	Kornatka	508	b.d.	b.d.
540147K	Kornatka „Mistarz”	Kornatka	736	b.d.	b.d.
540148K	Kornatka „Na Bór”	Kornatka	1 653	b.d.	b.d.
540149K	Kornatka k/Krogulskiego	Kornatka	530	b.d.	b.d.
540150K	Kornatka k/Zięby	Kornatka	445	b.d.	b.d.
540151K	Kornatka k/cmentarza	Kornatka	586	b.d.	b.d.
540152K	Kornatka k/Żądły	Kornatka	525	b.d.	b.d.
540153K	Kornatka k/boiska	Kornatka	569	b.d.	b.d.
540106K	Niezdów - Koło Młyna	Niezdów	582	b.d.	b.d.
540107K	Niezdów - Winiary	Niezdów	670	b.d.	b.d.
540108K	Niezdów - Przez Wieś	Niezdów	807	b.d.	b.d.
540164K	Niezdów k/sołtysa	Niezdów	298	b.d.	b.d.
540165K	Niezdów k/kurnika	Niezdów	528	b.d.	b.d.
540166K	Niezdów k/P. Pudlik	Niezdów	163	b.d.	b.d.
540109K	Nowa Wieś - Hartabus	Nowa Wieś	503	b.d.	b.d.
540110K	Nowa Wieś "Gajska" - Granica	Nowa Wieś	1 296	b.d.	b.d.
540111K	Nowa Wieś "Granica" - Szkoła Podstawowa	Nowa Wieś	2 043	b.d.	b.d.
540112K	Nowa Wieś - Sieraków - Grodziska	Nowa Wieś	1 460	b.d.	b.d.
540167K	Nowa Wieś – „Grabowa”	Nowa Wieś	719	b.d.	b.d.
540168K	Nowa Wieś k/P. Pokrywa	Nowa Wieś	281	b.d.	b.d.
540169K	Nowa Wieś „Wieka Góra” – boczna od mleczarni	Nowa Wieś	222	b.d.	b.d.
540113K	Rudnik - Winiary	Rudnik	1 985	b.d.	b.d.
540114K	Rudnik - Koło Magazynu	Rudnik	859	b.d.	b.d.
540115K	Rudnik - Dziekanowice (Dziekanka)	Rudnik	505	b.d.	b.d.
540116K	Rudnik - Koło OSP	Rudnik	197	b.d.	b.d.
540117K	Rudnik - Grajów (Koło Pompowni)	Rudnik	303	b.d.	b.d.
540187K	Rudnik "Dziekanka" - Winiary	Rudnik	470	b.d.	b.d.
540188K	Rudnik boczna przed strażnicą	Rudnik	136	b.d.	b.d.
540118K	Sieraków (Granica) - Czerwona	Sieraków	2 074	b.d.	b.d.
540119K	Sieraków - Jankówka (Za Uzdrowiskiem)	Sieraków	1 299	b.d.	b.d.
540120K	Sieraków - Koło Uzdrowiska	Sieraków	1 420	b.d.	b.d.
540121K	Sieraków - Bania	Sieraków	832	b.d.	b.d.
540122K	Sieraków - Bania II	Sieraków	548	b.d.	b.d.
540123K	Sieraków "Granica" - Cegielnia	Sieraków	822	b.d.	b.d.
540124K	Sieraków - Koło Słowika	Sieraków	302	b.d.	b.d.
540180K	Sieraków k/zbiorniki wodne	Sieraków	161	b.d.	b.d.
540181K	Sieraków k/przystanku PKS	Sieraków	85	b.d.	b.d.
540183K	Sieraków k/P. Panusia (BOCZNA)	Sieraków	390	b.d.	b.d.
540184K	Sieraków „Zbyszkówka”	Sieraków	529	b.d.	b.d.
540185K	Sieraków "Zabawie" boczna	Sieraków	110	b.d.	b.d.
540186K	Sieraków k/P. Dzięgla	Sieraków	469	b.d.	b.d.
540125K	Skrzynka - Niezdów	Skrzynka	1 024	b.d.	b.d.
540126K	Skrzynka Dolna - Do Włodarczyka	Skrzynka	928	b.d.	b.d.
540127K	Skrzynka Górna - Do Piech	Skrzynka	497	b.d.	b.d.
540154K	Skrzynka – ul. Stadnicka	Skrzynka	532	b.d.	b.d.
540156K	Skrzynka k/Swornika	Skrzynka	287	b.d.	b.d.
540157K	Skrzynka k/Krzyworzeki - Zabdyr	Skrzynka	457	b.d.	b.d.

540190K	Skrzynka przez wieś	Skrzynka	351	b.d.	b.d.
540128K	Stadniki - Do Kani	Stadniki	457	b.d.	b.d.
540129K	Stadniki - Za Szkołą	Stadniki	627	b.d.	b.d.
540130K	Stadniki - Stryszowa	Stadniki	795	b.d.	b.d.
540131K	Stadniki - Kwapinka	Stadniki	1 582	b.d.	b.d.
540132K	Stadniki - Bystrzyca	Stadniki	1 295	b.d.	b.d.
540158K	Stadniki k/poczty	Stadniki	198	b.d.	b.d.
540133K	Stojowice - Łącznik ul. Cegielniana	Stojowice	723	b.d.	b.d.
540134K	Stojowice - OSP - Osiedle	Stojowice	222	b.d.	b.d.
540135K	Stojowice - Osiedle	Stojowice	318	b.d.	b.d.
540136K	Stojowice - MPWiK	Stojowice	1 280	b.d.	b.d.
540172K	bez nazwy_Stojowice k/sołtysa	Stojowice	260	b.d.	b.d.
540173K	bez nazwy_Stojowice „Wiatrowice”	Stojowice	495	b.d.	b.d.
540174K	bez nazwy_Stojowice „Podlas”	Stojowice	495	b.d.	b.d.
540175K	bez nazwy_Stojowice „Podlas” k/Chorabik	Stojowice	487	b.d.	b.d.
540176K	bez nazwy_Stojowice k/OSP stara droga	Stojowice	861	b.d.	b.d.
540177K	bez nazwy_Stojowice k/kurnika – osiedle - boczna	Stojowice	108	b.d.	b.d.
540178K	bez nazwy_Stojowice k/Skoczylasa	Stojowice	402	b.d.	b.d.
540179K	bez nazwy_Stojowice k/strażnicy	Stojowice	806	b.d.	b.d.
540191K	Stojowice k/Płachty	Stojowice	352	b.d.	b.d.

540135K – drogi gminne (podjęta uchwała)

540176K – drogi wewnętrzne Gminy Dobczyce (nie podjęte uchwałą - własność gminy Dobczyce)

540175K – pozostałe drogi wewnętrzne (we władaniu gminy – nieuregulowany stan prawny)

• 11.1.3. Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych

Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych usytuowane są głównie przy drogach wojewódzkich w mieście Dobczyce: przy ul. Myślenickiej, Targowej i Marwin. Poza tym znajduje się stacja obsługująca głównie pracowników i klientów Strefy Przemysłowej. Z urządzeń przeznaczonych dla ludności gminy wymienić należy warsztaty napraw samochodowych, z których znaczna ilość zlokalizowana jest w mieście i jeden w Brzeczowicach.

Bardziej wyspecjalizowana obsługa pojazdów samochodowych prowadzona jest przez infrastrukturę zlokalizowaną w Myślenicach i Bochni.

• 11.1.4. Parkowanie

Opis sytuacji związanej z parkowaniem samochodów dotyczy miasta, gdyż w obrębie wsi problem ten nie jest tak bardzo odczuwalny. W centrum miasta Dobczyce znajduje się około 300 miejsc postojowych, w skład tej liczby wchodzi także miejsca, gdzie kierowcy parkują w miejscach niedozwolonych (jezdnia, zastawiane chodniki). Obszar Rynku jest tym miejscem, gdzie deficyt liczby miejsc postojowych jest szczególnie widoczny.

System parkowania w centrum obejmuje:

- wydzielone parkowanie przykrawężnikowe,
- wydzielone powierzchnie ciągów pieszych,
- wydzielone powierzchnie parkingowe.

W strefie przyległej do centrum system parkowania obejmuje:

- parkowanie przykrawężnikowe,
- parkowanie na powierzchni ciągów pieszych,

- wydzielone powierzchnie parkingowe na terenie osiedli oraz w pobliżu obiektów użyteczności publicznej i usługowych.

Przeważająca większość parkingów ma nawierzchnię utwardzoną.

Skala miasta nie predysponuje do tworzenia parkingów wielopoziomowych. Jednakże są one najkorzystniejsze ze względu na ilość pojazdów przypadająca na jednostkę powierzchni. Celem możliwym do osiągnięcia w obszarze Rynku oraz jego sąsiedztwa, powinno być lokalizowanie parkingów kubaturowych w towarzystwie obiektów handlowych.

W celu zwiększenia powierzchni parkingowej należy także dążyć do zmiany organizacji ruchu poszczególnych ulic, wprowadzając system jednokierunkowy, jednocześnie wykorzystując uwolnioną przestrzeń do celów postojowych.

Na ulicach dwukierunkowych w ścisłym centrum, także w celu uspokojenia ruchu, powinno wydzielać się kontrzatoki umożliwiające parkowanie pojedynczych pojazdów.

Parkowanie na osiedlach mieszkalnych powinno być organizowane w ramach terenów własnych wspólnot mieszkaniowych lub spółdzielni. Dopuszcza się także lokalizowanie osiedlowych parkingów terenowych, jak i parkowanie przyuliczne, z zachowaniem przepisów i standardów technicznych

• 11.1.5. Ciągi rowerowo-pieszce

Obecnie system ciągów rowerowo-pieszcych nie funkcjonuje, a ścieżki rowerowe, opisane w rozdziale 1.3. „Usługi”, są ciągami rekreacyjno – turystycznymi. Natomiast na system rowerowy składają się: wydzielone drogi dla rowerów, ciągi pieszo-rowerowe, ulice uspokojonego ruchu i strefy zamieszkania, pasy rowerowe "pod prąd" uspokojonych ulic jednokierunkowych, kładki pieszo-rowerowe. W Dobczycach problemy w tej kwestii stwarzają:

- zwiększający się ruch samochodowy, który czyni poruszanie się po drogach publicznych rowerem - niebezpiecznym i nieprzyjemnym;
- brak wydzielonych ścieżek rowerowych jako pasów, w szczególności w centrum miasta i na drogach dojazdowych do niego,
- brak działania „pro – rowerowego” przy podejmowanych remontach dróg - brak tworzenia wygodnych i atrakcyjnych alternatywnych dróg rowerowych, osobnych ścieżek, odseparowanych od szosy bądź osobnych szlaków, z wykorzystaniem dróg wiejskich, połączonych w dłuższe trasy,
- działania podejmowane lokalnie, bez spójności oferty turystyczno – rowerowej dla całego regionu.

• 11.1.6. Komunikacja zbiorowa

W gminie usługi przewozowe w zakresie publicznego transportu zbiorowego świadczy Polska Komunikacja Samochodowa (PKS) oraz prywatne firmy mikrobusek. Najczęściej używanymi i najbardziej obciążonymi są linie do Myślenic i Krakowa. Linie te zapewniają dogodne połączenia ze stolicą powiatu oraz stolicą województwa.

11.2. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy znajduje się Zakład Uzdatniania Wody Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Krakowie, z którego odchodzą trzy magistrale wodociągowe, o średnicy 1000 mm każda, prowadzące wodę z ujęcia

na zbiorniku do Krakowa. Również zaopatrzenie miasta Dobczyce prowadzone jest z tego zakładu za pośrednictwem magistrali o średnicy 300 mm. Wodociągi wiejskie budowane były głównie w latach 1990 – 1996 przez społeczne komitety z udziałem gminy.

W 2007 roku z wodociągów korzystało około 85% mieszkańców gminy w tym 93,5% mieszkańców miasta. Średni dobowy pobór wody kształtował się na poziomie 445,1 dm³ na dobę (w tym miasto 195,3 dm³), a wskaźnik zużycia na osobę w gospodarstwach domowych wynosił 30,9 dm³ na dobę (w tym miasto 29,6 dm³ na dobę). Woda do celów komunalnych według danych z 2008 roku, doprowadzana była do 3 331 przyłączy siecią rozdzielczą o łącznej długości 140,7 km i jak widać z tabeli zamieszczonej poniżej, sieć ta jest stale rozbudowywana.

Tabela 37 Długość sieci wodociągowej⁷⁴

l.p.	lata	Długość sieci wodociągowej w km		Ilość przyłączy	
		gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto
1.	2001	131,80	25,9	2704	1001
2.	2004	134,90	26,7	2987	1076
3.	2007	137,6	27,4	3238	1130
4	2008	139,4	27,7	3255	1145
5.	2009	140,4	28,0	3331	1168

Stan techniczny wodociągów jest zróżnicowany i zależy głównie od wieku oraz rodzaju materiału, z jakiego zostały wykonane. Sieć wodociągowa na terenie miasta Dobczyce została w większości wybudowana w latach siedemdziesiątych XX w. W przeważającej części wykonana jest ona ze stali. Wpływ czasu powoduje, że sieć ta jest wysoce awaryjna. Rozwiązania technologiczne zastosowane w trakcie budowy sieci wodociągowej na terenie miasta Dobczyce nie pozwalają na zamknięcie poszczególnych odcinków sieci, co w przypadku wystąpienia awarii wodociągowej zmusza do przerwania dostaw wody dla dużej części mieszkańców, a przy awarii magistrali wodociągowej z ZUW powoduje całkowite uniemożliwienie zaopatrzenia w wodę miasta Dobczyce. Podjęte przez gminę działania w ostatnim okresie czasu pozwoliły na znaczne ograniczenie strat wody, jednakże konieczne jest zrealizowanie w najbliższym czasie szeregu zadań inwestycyjnych, a w szczególności drugostronnego zasilania w wodę Dobczyc oraz remont sieci wodociągowej. Dla tej pierwszej inwestycji uzyskano już pozwolenie na budowę, a rozpoczęcie prac budowlanych planowane jest na 2010r..⁷⁵

Administrowaniem system zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie miasta i gminy zajmuje się Referat Ochrony Środowiska, Wodociągów i Kanalizacji Urzędu Gminy i Miasta Dobczyce. Zasady dostarczania wody i oczyszczania ścieków zostały uregulowane w uchwale nr LV/476/06 Rady Miejskiej w Dobzyczach z dnia 28 lutego 2006 roku.

⁷⁴ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUSr

⁷⁵ Za: Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Dobczyce, Dobczyce 2008

Schemat systemu sieci wodociągowej przedstawiono na mapie Analiza układu infrastruktury technicznej (Rysunek 3).

11.3. Gospodarka ściekowa

Układ zbiorczej kanalizacji miejskiej obsługuje około 64% ogółu mieszkańców miasta, w bardzo niewielkim stopniu mieszkańców gminy (fragmenty wsi Stojowice i Brzączowice) oraz zakłady przemysłowe zlokalizowane w Strefie Przemysłowej. W 2008 roku średniodobowa ilość ścieków bytowo-gospodarczych wynosiła 458 dm³ na dobę i była mniejsza niż w roku 2007. Dobczyce wyposażone są w rozdzielczy system kanalizacyjny. Sieć w większości wykonana jest z rur betonowych (centrum miasta, osiedla mieszkaniowe), co powoduje jej nieszczelność. Ponadto kanalizacją opadową objęta jest tylko część miasta, co często jest przyczyną, że do kanalizacji sanitarnej nielegalnie podłączone są wody opadowe z nieruchomości lub występują lokalne przepięcia. Taka sytuacja powoduje zaburzenia procesu oczyszczania ścieków w oczyszczalni w mieście Dobczyce, w okresie intensywnych opadów deszczu oraz wiosennych roztopów. Sieć kanalizacji prowadzi ścieki do oczyszczalni przy ulicy Jagiellońskiej 45a o przepustowości 2800 m³ na dobę, która została w ostatnich latach zwiększona z 1600 m³ na dobę⁷⁶.

Tabela 38 Długość sieci kanalizacyjnej

l.p.	lata	Ilość odprowadzanych ścieków dm ³	Długość sieci kanalizacyjnej w km		Ilość przyłączy	
			gmina	w tym miasto	gmina	w tym miasto
1.	2001	b.d.	20,7	13,4	464	405
2.	2004	411	28,3	20,5	680	467
3.	2007	552	30,4	22,6	797	557
4.	2008	432	30,4	22,6	803	562
5.	2009	490	30,4	22,6	819	573

Schemat systemu sieci kanalizacji przedstawiono na mapie: Analiza układu infrastruktury technicznej (Rysunek 3).

Obszary bez kanalizacji sanitarnej w mieście to m.in. ul. Kilińskiego, Marwin, Floriana, ulice leżące w rejonie zbiornika Dobczyckiego tj. ul. Górską, Dębowa, Myśliwska, Skalna jak również ulice leżące na obrzeżach miast tj. ul. Zarabie, Nowowiejska, Laskowa. Ścieki bytowo-gospodarcze z tych obszarów oraz zabudowy na wsiach (poza fragmentem Stojowic i Brzączowic) odprowadzane są do zbiorników wybieralnych (szamb) lub nielegalnie do rowów melioracyjnych. Bezodpływowe zbiorniki są opróżniane przy użyciu taboru asenizacyjnego, a ścieki wywożone do punktu zlewnego na terenie Oczyszczalni Ścieków. Często zdarza się, iż zbiorniki bezodpływowe są nieszczelne i ścieki przedostają się do gruntu, co stwarza zagrożenie sanitarne dla mieszkańców korzystających z ujęć przydomowych oraz zagrożenie ekologiczne dla ziemi i wód, szczególnie dla Zbiornika Dobczyckiego. Ze

⁷⁶ Za: Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Dobczyce, Dobczyce 2008

względu na systematyczny wzrost dostępności, coraz częściej, na terenie gminy, pojawiają się przydomowe oczyszczalnie ścieków (realizowane w różnych technologiach), co jednak nadal nie gwarantuje utrzymania odpowiedniego poziomu jakości wód powierzchniowych zanieczyszczanych przez ścieki bytowe i z gospodarstw rolnych.

Oprócz zwiększenia przepustowości, przebudowa oczyszczalni realizowana w ramach projektu „Rozwój Dobczyckiego Parku Przemysłowego w Dobczycach” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej (program PHARE SSG 2002) miała służyć również poprawie parametrów oczyszczonych ścieków. Wyniki i testy potwierdziły osiągnięcie tego założenia, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 39 Analiza ścieków w oczyszczalni ścieków w Dobczycach⁷⁷

I.p.	Parametr ścieków	Wskaźniki zanieczyszczeń przed modernizacją (max)	Wskaźniki zanieczyszczeń określone w pozwoleniu wodnoprawnym	Analiza ścieków z oczyszczalni w Dobczycach
1.	BZT ₅ mg O ₂ /dm ³	50	15	3,6
2.	ChZT _{Cr} mg O ₂ /dm ³	145	125	39,0
3.	Zawiesina ogólna mg/dm ³	42	35	19,0
4.	Azot ogólny mg/dm ³	21,27	15	10,92
5.	Fosfor ogólny mg/dm ³	4,8	2	1,76

11.4. Zaopatrzenie w gaz ziemny

Przez teren gminy Dobczyce przebiegają gazociągi przesyłowe wysokiego ciśnienia, których właścicielem jest Karpacka Spółka Gazownictwa Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie oraz Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Tarnowie. Pierwsza spółka administruje:

- gazociągiem relacji Gdów - Czechówka o średnicy nominalnej DN500 i ciśnieniu nominalnym PN 6,3 MPa,
- stacją redukcyjno – pomiarową I° przy ul. Nowowiejskiej w mieście Dobczyce.

Spółka ta obsługuje również sieci, które zasilają gminę poprzez połączenia:

- z gminą Gdów (połączenia Stadniki - Gdów, Niezdów - Winiary),
- z gminą Wieliczka (połączenia Sieraków - Jankówka, Bieńkowice - Gorzków).

Dругa spółka zarządza:

- gazociągiem relacji Łukanowice - Skawina - Wielkie Drogi o średnicy nominalnej DN500 i ciśnieniu nominalnym PN 6,3 MPa,
- gazociągiem – odgałęzienie do stacji gazowej Dobczyce o średnicy nominalnej DN100 i ciśnieniu nominalnym PN 6,3 MPa.
- stacją redukcyjno – pomiarową I° przy ul. Węgelnica w mieście Dobczyce, wybudowaną w 1975 roku i zmodernizowaną w 2000 roku.

Większość obszaru miasta oraz wsi jest zgazyfikowane poprzez sieć gazową średniego ciśnienia (w zakresie średnic do DN 100 stal i DN 180 PE), stację

⁷⁷ Źródło: Profil gminy – załącznik do Strategii Rozwoju gminy Dobczyce, 2006

redukcyjno - pomiarową II-go stopnia zlokalizowaną w mieście Dobczyce na os. Jagiellońskim, stację pomiarową zlokalizowaną w mieście Dobczyce przy ul. Towarowej (Wawel), a także sieć gazową niskiego ciśnienia (w zakresie średnic do DN 200 stal i DN 110 PE). Obecnie gazu nie posiada miejscowość Brzezowa, a także zabudowa przy ul. Skalnej w mieście Dobczyce.

W Dobczycach z zasilania gazem ziemnym korzysta 10 038 mieszkańców gminy, z czego połowa to odbiorcy z miasta (5 215 osób). Średnie roczne zużycie gazu kształtuje się na poziomie 1 557 700 m³. Gaz ziemny do 3 110 przyłączy gazowych przesyłany jest siecią gazociągów średniego i niskiego ciśnienia o łącznej długości około 142 km, w tym w mieście ok. 33 km⁷⁸.

Schemat systemu sieci gazowniczej przedstawiono na mapie Analiza układu infrastruktury technicznej (Rysunek 3).

11.5. Zaopatrzenie w ciepło

Zapotrzebowanie na ciepło dla celów ogrzewania (centralne ogrzewanie, wentylacja i technologia) oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej pokrywane jest przez kotłownie przemysłowe, indywidualne ogrzewanie mieszkaniowe oraz osiedlowy system ciepłowniczy z lokalną kotłownią „Larskis”, dostarczająca ciepło do spółdzielni mieszkaniowej ZORZA tj. bloków mieszkalnych na os. Jagiellońskim i Piastowskim. Zarówno kotłownia, jak i sieć o długości 2 400 mb wykonane zostały w latach 80 ubiegłego wieku. Kotły węglowe były wielokrotnie remontowane i są w pełni sprawne. Natomiast sieć CO wymaga wymiany ze względu na występującą korozję i niskiej jakości izolację termiczną.

11.6. Elektroenergetyka

Na system elektroenergetyczny w Dobczycach składa się sieć wysokiego napięcia (WN), Główne Punkty Zasilania (GPZ) oraz sieć średniego, niskiego napięcia i stacje transformatorowe. Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji Tuczawa - Tarnów, Tuczawa - Rzeszów., której właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne - Południe SA. Natomiast właścicielem sieci oraz stacji elektroenergetycznych o napięciach 0,4-110 kV jest ENION S.A. posiadająca koncesję na dystrybucję energii elektrycznej do stacji rozdzielczych. Sieć średniego i niskiego napięcia oraz linia 110 kV relacji Świątniki - Dobczyce są również w eksploatacji ENION Oddział w Krakowie. Miasto zasilane jest w energię elektryczną napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi wysokiego napięcia, doprowadzającymi energię elektryczną do głównych punktu zasilającego GPZ Dobczyce.. Zasilanie tych stacji odbywa się :

- linią napowietrzną 110 kV relacji Świątniki – Dobczyce z kierunku północno-zachodniego (przez Gorzków-Czechówkę),
- linią 110 kV relacji Dobczyce – Wygoda z kierunku wschodniego (przebiegająca przez Gdów).

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wyniosło w 2007 roku ok. 332kWh i systematycznie wzrasta.

Schemat systemu sieci elektroenergetycznej przedstawiono na mapie Analiza układu infrastruktury technicznej (Rysunek 3).

11.7. Gospodarka odpadami

Opis systemu gospodarki odpadami opisano w rozdziale 3.5 Odpady.

⁷⁸ Źródło : Bank Danych Regionalnych, GUS 2007

12. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego, uchwalonym w grudniu 2003 r.⁷⁹, w rejestrze prowadzonym przez Wojewodę Małopolskiego nie zamieszczono zadań rządowych i samorządu województwa służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zlokalizowanych w Dobczycach. Wynika to z faktu, że w momencie uchwalania planu zagospodarowania województwa listy zadań samorządowych była w trakcie opracowywania. Dlatego obok obligatoryjnej listy zadań rządowych i wojewódzkich Plan w warstwie informacyjnej zamieszcza znacznie szerszą listę zadań potencjalnych o charakterze inwestycji celu publicznego, których wprowadzenie do planów miejscowych wymaga przeprowadzenia uzgodnień z organami gmin. W zestawie tym znajduje się zadanie polegające na modernizacji drogi wojewódzkiej nr 964 wraz z budową obwodnicy miasta Dobczyce, wynikające z:

- a) Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego,
- b) Polityki i zamierzeń inwestycyjnych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie.

Zadanie to znalazło się również na indykatywnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013. Jest to lista projektów istotnych dla rozwoju województwa przyjętych do realizacji w ramach MRPO w trybie indywidualnym.

Należy również wspomnieć o tym, że Plan Zagospodarowania Przestrzennego województwa małopolskiego włączył miasto i gminę Dobczyce do strefy „dojazdów do pracy” Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego. W tej chwili opracowywany jest plan zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego w formie aneksu, stanowiący odrębną część planu zagospodarowania województwa, uwzględniający zapisy dotyczące m.in. inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, obszarów problemowych oraz zasad ich zagospodarowania, obszarów wsparcia, terenów zamkniętych i ich stref ochronnych. Jednakże niezależnie od tego, jak ostateczny kształt i treść przyjmie ten dokument, dla Dobczyc, a w szczególności dla miasta, ważne jest, aby w tym ogromnym obszarze otaczającym stolicę województwa „nie zginąć”, pozostać miejscem z własną tożsamością historyczną, kulturową i odpowiedzialnością lokalną. Aby nie izolować się w regionie, konieczne jest dobre powiązanie komunikacyjne z Krakowem i całym KOM, w tym również turystyczne.

⁷⁹ Uchwała Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

13. CELE WYNIKAJĄCE Z INNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

13.1. Cele zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego

Cele przyjęte w Planie zagospodarowania województwa małopolskiego tworzą warunki przestrzenne do realizacji celów i programów zawartych w „Strategii rozwoju województwa małopolskiego”, zatwierdzonej uchwałą Nr XXIII/250/2000 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 sierpnia 2000 roku. W dokumencie tym zawarto cel generalny, jakim powinno być:

„Harmonijne gospodarowanie przestrzenią jako podstawa dynamicznego i zrównoważonego rozwoju województwa”.

Poniżej przedstawiono wybór celów strategicznych i operacyjnych, stawianych poszczególnym komponentom polityki przestrzennej, które mogą być realizowane na obszarze miasta i gminy Dobczyce.

- Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych - zintegrowana ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz nadmiernym lub nieuzasadnionym zużyciem:
 - skuteczna ochrona prawna, minimalizacja zużycia i przeciwdziałanie zanieczyszczeniu wód podziemnych,
 - racjonalne kształtowanie zasobów wodnych oparte na korzystnym ekologicznie i gospodarczo zagospodarowaniu zlewniami rzek;
- ochrona przed powodzią - zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
 - właściwe zagospodarowanie przestrzenne terenów zagrożonych; zwiększenie retencji powierzchniowej,
 - poprawa i rozbudowa systemu regulacji cieków i infrastruktury przeciwpowodziowej;
- zasoby glebowe - wykorzystania zasobów glebowych przy uwzględnieniu warunków ekonomicznych i racjonalności ekologicznej:
 - ograniczenie zakresu zagospodarowywania gleb w sposób nie odpowiadający ich naturalnym walorom przyrodniczym,
 - wprowadzenie fitomelioracji wzdłuż cieków wodnych, jezior, stawów;
- zasoby leśne - zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych:
 - ścisłe przestrzeganie warunków wyłączania gruntów z produkcji leśnej podanych w ustawie. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
 - stałe powiększanie zasobów leśnych,
 - poprawa kondycji przyrodniczej lasów do stanu umożliwiającego optymalne warunki funkcjonowania lasów,
 - prowadzenie wielofunkcyjnego modelu gospodarowania;
- ochrona przyrody i bioróżnorodności - ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez zachowanie, wzbogacanie i odtwarzanie zasobów przyrody:
 - kształtowanie spójnej przestrzennie małopolskiej sieci powiązań przyrodniczych, uwzględniającej istniejące i projektowane obszary chronione,

włączone w sieć krajową, opartej o założenia i koncepcję europejskich sieci ekologicznych,

- tworzenie warunków przestrzennych dla zapewnienia ochrony prawnej unikatowych i wybitnych walorów przyrodniczych, w tym ochrona rzek z ich otoczeniem oraz innych ciągów obszarowych mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej;

- ochrona powietrza atmosferycznego, ochrona przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem elektromagnetycznym - likwidacja zagrożeń dla środowiska z tytułu zanieczyszczenia powietrza, hałasu, wibracji i promieniowania elektromagnetycznego:

- ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających powietrze do poziomu zapewniającego wysoką jakość środowiska atmosferycznego oraz odpowiadających funkcjom, uwarunkowaniom regionalnym i wymaganiom ogólnokrajowym,

- systematyczna poprawa klimatu akustycznego, ochrona przed wibracjami i promieniowaniem, przekraczającym normy krajowe bądź europejskie;

- dziedzictwo kulturowe - dziedzictwo kulturowe trwałym elementem krajobrazu województwa małopolskiego:

- ochrona i rewaloryzacja zasobów dziedzictwa kulturowego dla podniesienia poziomu wiedzy, świadomości historycznej oraz edukacji społeczeństwa, a także możliwości ich wykorzystania,

- wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla ochrony tożsamości regionalnej oraz promocji województwa i jego rozwoju gospodarczego,

- kształtowanie harmonijnego krajobrazu poprzez prawidłowe kształtowanie struktur przestrzennych od skali urbanistycznej po rozwiązania architektoniczne;

- administracja publiczna - administracja bliżej mieszkańca:

- wysoki poziom dostępności usług z zakresu administracji publicznej poszczególnych szczebli samorządowych i szczebla rządowego dla wszystkich mieszkańców województwa,

- poprawa standardów obsługi mieszkańców województwa na każdym szczeblu administracji;

- kultura - zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do kultury:

- wyrównywanie dysproporcji w dostępie mieszkańców województwa małopolskiego do placówek kulturalnych różnych szczebli i o różnych źródłach finansowania,

- zwiększenie możliwości korzystania z placówek kulturalnych i udziału w przedsięwzięciach kulturalnych dla odwiedzających województwo małopolskie (turyistów, ludzi biznesu itp.);

- sport i rekreacja - rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna:

- zwiększenie dostępu mieszkańców regionu małopolskiego do bazy sportowej,

- rozwój bazy dla turystyki, rekreacji kwalifikowanej i sportów wyczynowych;

- turystyka i agroturystyka - rozwój zagospodarowania turystycznego w harmonii z ochroną przyrody:
 - szersze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych dla rozwoju rozmaitych współczesnych form turystyki i wypoczynku, m.in. tzw. agroturystyki,
 - poprawa oferty turystycznej mniej uczęszczanych obszarów;

- integracja przestrzenna - stworzenie warunków do identyfikacji mieszkańca z regionem:
 - stworzenie czytelnego systemu w miarę równomiernie rozmieszczonych ośrodków obsługi mieszkańców województwa małopolskiego w zakresie zaspokajania ich ponadlokalnych i lokalnych potrzeb,
 - utworzenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego,
 - integracja poprzez rozwój powiązań komunikacyjnych;

- gospodarka - efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, pokonywanie barier i konfliktów, poprawa ładu przestrzennego:
 - efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania,
 - ograniczanie rozproszenia budownictwa, poprzez intensyfikację wykorzystania terenów mieszkaniowych w ramach istniejącego zainwestowania,
 - przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji,
 - tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego,
 - wykorzystanie możliwości i szans tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym,
 - dążenie do dalszej intensyfikacji rozwoju najbardziej aktywnych gospodarczo obszarów z równoczesnym przełamywaniem impasu gospodarczego obszarów wymagających aktywizacji,
 - ekologizacja produkcji rolnej;

- zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków - zapewnienie zaopatrzenia w wodę wysokiej jakości i odprowadzania ścieków:
 - zlikwidowanie jakościowego deficytu wody oraz wysoka sprawność odprowadzania ścieków,
 - ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, ujmowanych w celach wodociągowych;

- zaopatrzenie w gaz sieciowy - zaspokojenie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania na gaz odbiorców komunalnych i przemysłowych:
 - rozwój sieci gazowych w obszarach niedoboru zaopatrzenia w gaz;

- infrastruktura elektroenergetyczna - zaspokojenie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania na energię elektryczną odbiorców komunalnych i przemysłowych
 - zapewnienie wszystkim obecnym i przyszłym odbiorcom niezawodnych i możliwie najtańszych dostaw mocy i energii elektrycznej o wymaganym standardzie,
 - ograniczenie do minimum negatywnych skutków oddziaływania elektroenergetyki na środowisko przyrodnicze.

13.2. Cele przyjęte w strategii powiatu myślenickiego

W uchwale Nr X/75/2007 Rady Powiatu w Myślenicach z dnia 30 sierpnia 2007 r., określającej Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2007 – 2015, przyjęto następujący cel główny:

"Zrównoważony rozwój społeczno - gospodarczy powiatu myślenickiego, jako atrakcyjnego i bezpiecznego miejsca zamieszkania, pracy, edukacji, inwestowania i wypoczynku w przyjaznym środowisku."

Cele strategiczne podzielono na 2 obszary:

- Obszar: Gospodarka i ochrona środowiska - Cele strategiczne:
 1. Poprawa jakości infrastruktury drogowej i technicznej, szczególnie w zakresie kanalizacji sanitarnej;
 2. Rozwój przedsiębiorczości i przemysłu, w tym innowacji i nowych technologii, szczególnie przyjaznych środowisku;
 3. Powiat myślenicki bazą turystyczno-rekreacyjną dla Krakowa;
 4. Rozwój rolnictwa ekologicznego oraz rozwój produktów i marek lokalnych.
- Obszar: Sprawy społeczne i potencjał instytucjonalny - Cele strategiczne:
 5. Rozwój oferty edukacyjnej szkolnej, przedszkolnej i pozaszkolnej;
 6. Budowa zintegrowanego, aktywnego i bezpiecznego społeczeństwa, w tym zwiększenie udziału młodych ludzi w życiu powiatu;
 7. Rozwój mieszkalnictwa i zapewnienie wysokiej jakości życia, szczególnie opieki zdrowotnej i socjalnej;
 8. Sprawna, kompetentna i przyjazna administracja publiczna oraz uporządkowana polityka przestrzenna.

13.3. Cele przyjęte w strategii miasta i gminy Dobczyce

Rada Miejska w Dobczycach, uchwałą Nr LXV/557/06 z dnia 26.10.2006 roku przyjęła „Strategię rozwoju gminy Dobczyce na lata 2007 - 2013”. Określono w niej misję gminy, stanowiącą, że celem nadrzędnym podejmowanych działań będzie „**Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy**”.

Wybrane w tym dokumencie cele strategiczne zostały podzielone na 4 obszary:

- Praca i przedsiębiorczość - Dostępność dobrze płatnych miejsc pracy

Cele i działania:

- utworzenie nowych terenów inwestycyjnych – rozbudowa infrastruktury, poprawa dostępności komunikacyjnej, scalanie gruntów, wydzielenie w planie zagospodarowania stref aktywności gospodarczej, przemysłu, usług i wysokich technologii,
- dalsza aktywizacja terenów położonych w istniejącej Strefie Przemysłowej, zmierzająca do budowy nowych zakładów dających miejsca pracy,
- wzmocnienie potencjału MŚP - zwiększenie dostępności do informacji o środkach pomocowych dla małych i średnich firm oraz osób pragnących rozpocząć działalność gospodarczą (współpraca GCI z Izłą Gospodarczą),

- stworzenia nowej jakości miejsc pracy w usługach i przemyśle wysokiej technologii - organizacja parku technologicznego, współpraca ze szkołami wyższymi,
- wsparcie tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich poza tradycyjnymi działami rolnictwa, w tym w turystyce,
- zapewnienie parametrów jakościowych oraz pewności dostaw wody dla terenów przemysłowych (alternatywne zasilanie, nowa magistrala, profesjonalny operator).

- Edukacja - Spójne, o wysokim stopniu wykształcenia społeczeństwo

Cele i działania:

- wspieranie projektów mających na celu zwiększenie ilości dzieci objętych edukacją przedszkolną dla zapobiegania utrwalaniu różnic edukacyjnych,
- poprawianie warunków edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjum, dla lepszego dostosowania młodzieży do zmieniających się warunków życia,
- większe dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy – analiza potrzeb we współpracy z sektorem biznesu, uzyskanie większego wpływu na kształcenie młodzieży w szkołach średnich,
- poprawa warunków i perspektyw dla kształcenia i zatrudnienia wysoko wykwalifikowanej kadry dla nowoczesnej gospodarki,
- zwiększenie dostępności edukacji w szkołach wyższych przez współpracę ze szkołami technicznymi i uczelniami, podjęcie działań dla założenia i prowadzenia parku technologicznego,
- zwiększenie elastyczności rynku pracy - kształcenie ustawiczne, w tym dla konkretnych potrzeb lokalnego rynku pracy – współpraca z PUP i przedsiębiorcami,
- dostępność edukacji - rozbudowa systemów stypendialnych dla zdolnej młodzieży z rodzin nie dysponujących wystarczającymi środkami na zapewnienie edukacji; udrożnienie kanałów komunikacji, dojazdów do uczelni (busy) dostęp do e-edukacji (łącza internetowe).

- Dom - Gmina bezpiecznym, wygodnym i niedrogim domem dla swoich mieszkańców

Cele i działania:

- poprawa jakości istniejącej sieci dróg oraz jej rozbudowa w zakresie umożliwiającym otwarcie nowych terenów inwestycyjnych, w tym budowa obwodnicy,
- eliminacja punktów o szczególnym zagrożeniu dla uczestników ruchu, budowa poboczy, chodników, przejść dla pieszych, przystanków,
- tworzenie zasobu gruntowych Gminy w celu koncentracji zabudowy na terenie miasta oraz tworzenia centów wsi (wyznaczenie ośrodków osadniczych, szczegółowe plany zagospodarowania.),
- wyznaczenie i uzbrojenie nowych terenów pod zorganizowane budownictwo mieszkaniowe,

- zapewnienie parametrów jakościowych oraz pewności dostaw wody dla nowych terenów budownictwa zorganizowanego (alternatywne zasilanie, nowa magistrala, profesjonalny operator),
- zwiększenie stopnia skanalizowania Gminy, w szczególności terenów nad zbiornikiem oraz terenów o wysokiej koncentracji zabudowy.
- wzmocnienie roli miasta jako ośrodka rozwoju obszarów wiejskich w jego otoczeniu,
- racjonalizacja gospodarki przestrzennej (koncentracja zabudowy w mieście i wokół centrów wsi, wzmocnienie funkcji publicznej w centrum miasta oraz poszczególnych miejscowości Gminy),
- przygotowanie nowego studium uwarunkowań przestrzennych gminy, poprzedzonego szczegółowymi analizami w zakresie miejsc parkingowych, terenów rekreacyjnych, sieci dróg, ścieżek rowerowych, stref pieszych o ograniczonym ruchu, przewidywanej wielkości miasta i pojemności poszczególnych funkcji, stosunku do rzeki, dostosowania układu komunikacyjnego do zmiany związanej z powstaniem obwodnicy, tworzenie przestrzennej i komunikacyjnej zachęty do odwiedzenia miasta, skoncentrowanie usług przy nowym rondzie w Dziekanowicach,
- rozwój komunikacji publicznej - zapobieganie dyskryminacji przewoźników z Dobczyc w Krakowie i na obszarze metropolitalnym, wpływanie na równy dostęp do komunikacji publicznej przez wspieranie rozbudowy sieci połączeń,
- opracowanie i wdrożenie mechanizmu ustalania ważności, kolejności realizowania inwestycji drogowych. (drogi, chodniki, oświetlenie, parkingi),
- uregulowanie stanu prawnego dróg i przejęcie na zasób gminny,
- kompleksowe wyczyszczenie rowów i poboczy oraz zapewnienie systematycznej działalności służb drogowych (odejście od systemu akcyjnego),
- wyznaczenie i zagospodarowanie miejsc parkingowych w Dobzycach,
- promocja odnawialnych źródeł energii.

• Kultura, oświata i rekreacja - Dostępna baza kulturalna i rekreacyjna dla mieszkańców i turystów

Cele i działania:

- stworzenie nowych warunków lokalowych i poprawa warunków organizacyjnych dla podmiotów tworzących ofertę kulturalną i sportową Gminy
- Budowa Regionalnego Centrum Oświatowo - Sportowego – jako siedziby Ośrodka Kultury i Sportu oraz bazy infrastrukturalnej dla edukacji (gimnazjum, biblioteka, kształcenie ustawiczne),
- wzrost znaczenia turystyki (dodatkowe źródło dochodu) - wsparcie rewitalizacji wzgórza Staromiejskiego, rozwój ekoturystyki nad Zbiornikiem Dobczyckim,
- zdrowsze społeczeństwo - budowa terenów rekreacji dziecięcej oraz systemu profilaktyki i korekcji,
- zwiększenie dostępności kultury na obszarach wiejskich - tworzenie Wiejskich Centrów Kultury na bazie strażnic OSP oraz budowa boisk sportowych na terenach wiejskich,
- aktywizacja organizacji pozarządowych, budowa społeczeństwa obywatelskiego, współpraca z NGO's.

13.4. Ogólny wpływ dokumentów strategicznych na gospodarkę przestrzenną.

Strategie społeczno – gospodarczego rozwoju gminy nie są dokumentami obligatoryjnym, jednak powinny być nadrzędne w stosunku do studium, a zasady i kierunki polityki przestrzennej powinny wynikać ze strategicznych celów rozwoju gminy. Strategia ujmuje kompleksowo wszystkie elementy ze sfery zarządzania rozwojem gminy, takie jak: politykę gospodarczą, społeczną, przestrzenną, działania organizatorskie itp. – należy ją uznać jako dokument wiodący w systemie planowania gmin.

W przeciwieństwie do strategii, miejscowe planowanie przestrzenne jest ustawowym obowiązkiem samorządu gminnego. Obecnie zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.: „ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych”. Tym sposobem studium stało się jednym z najważniejszych dokumentów odzwierciedlających politykę gmin i to nie tylko w aspekcie przestrzennym. Jest to już droga do pewnej koordynacji planowania na szczeblu gminy, jednak brak jest w tym ogniwie strategii rozwoju gminy, która jest planem dynamicznym nakierowanym na rozwiązywanie problemów.

Dopiero w takiej strukturze planowania na poziomie gminy można będzie realizować dwa cele:

- Dążenie do racjonalnego ładu przestrzennego, który jako element rozwoju przestrzennego można objaśnić: jako „rozsądny, przemyślany, harmonijny (zrównoważony) układ przestrzeni” . Gospodarka przestrzenna powinna przyczyniać się do kształtowania „ładu przestrzennego” (jakość życia) i do rozwoju przestrzennego (dostępność życia);
- Integrowanie narzędzi planowania przestrzennego i strategicznego w gminie.

Należy szukać prób, aby w metodach sporządzania strategii widzieć niezwykle przydatny dokument w zarządzaniu gminą. Na rozwój gminy oddziaływać trzeba na 3 współzależnych poziomach – polityki rozwoju, zarządzania i planowania. Zarządzanie gminą jest działalnością, która powinna zapewnić jej zrównoważony i trwały rozwój, a także umożliwić realizację dążeń społeczności lokalnej. Planowanie to jeden z głównych czynników ułatwiających zarządzanie gminą. Pozostałe to: organizacja, partnerstwo, finansowanie oraz informacja. Należy uznać, że zarządzanie gminą to dziedzina interdyscyplinarna, w największym stopniu bazująca na urbanistyce (nauce o rozwoju i planowaniu miast) i ruralistyce (nauce o rozwoju i planowaniu wsi). Poza tym powiązana jest również z:

- nauką o środowisku,
- nauką o organizacji i zarządzaniu,
- finansowaniem rozwoju,
- zarządzaniem gospodarką komunalną, mieszkaniową, nieruchomościami,
- prawem, socjologią, ekonomią oraz informatyką.

14. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA I GMINY

Rozwój gminy jest odpowiedzią na zmieniające się potrzeby mieszkańców. Na rozwój ten wpływają różne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne. Analizę potrzeb można częściowo oprzeć na wnioskach, które zostały złożone do opracowywanej Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce. Przy rozpatrywaniu tych wniosków dokonano ich weryfikacji, co pozwoliło na pewne ograniczenie przyrostu terenów przeznaczonych do nowych inwestycji budowlanych, w stosunku do ilości tych terenów wskazywanych przez zainteresowanych. Dla zobrazowania tej sytuacji może przysłużyć się Rysunek 6 – Analiza przyrostu terenów inwestycyjnych, proponowanych w Zmianie studium w stosunku do Studium z 1998 roku.

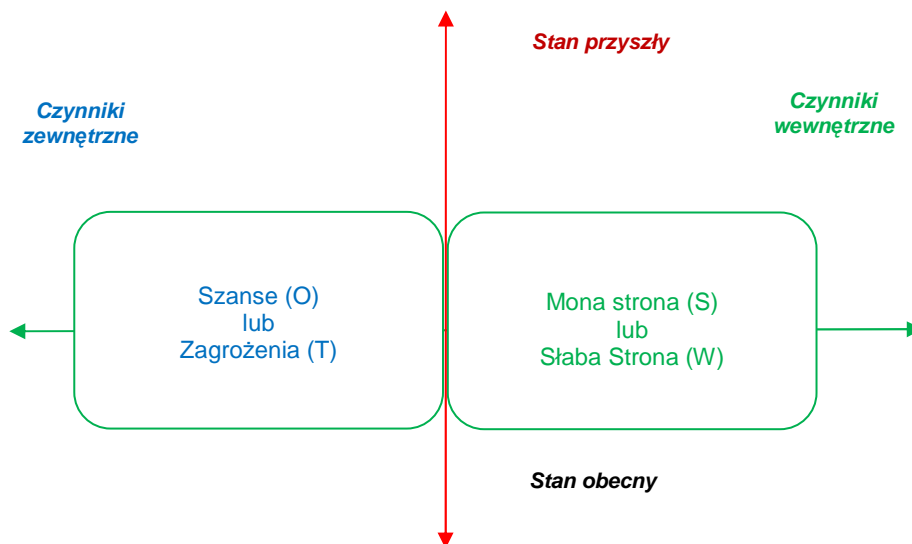
Warto również przyjrzeć się potrzebom i zadaniom zgłoszonym przez mieszkańców podczas konsultacji prowadzonych przy opracowywaniu Lokalnego Programu Rozwoju. Dokument ten został przyjęty w 2005 roku, część zadań została już zrealizowana, jednak znaczna część zgłaszanego zapotrzebowania pozostała aktualna. Z opracowania tego wynika, że najwięcej wniosków dotyczyło konieczności budowy dróg dojazdowych do terenów mieszkaniowych wsi i przysiółków. Inne zgłaszane uwagi odnośnie potrzeb w obszarze gminy to:

- budowa oświetlenia dróg gminnych,
- budowa parkingów,
- budowa obwodnicy miasta Dobczyce,
- budowa zatok przystankowych,
- budowa ciągów pieszych,
- budowa wodociągów i kanalizacji,
- budowa infrastruktury turystycznej w Kornatce i Stadnikach,
- budowa i remont strażnic OSP,
- budowa sali konferencyjnej w budynku Urzędu Miasta i Gminy,
- modernizacja szkół wraz z budową sal gimnastycznych,
- dokończenie budowy Regionalnego Centrum Oświatowo – Sportowego,
- budowa i modernizacja boisk sportowych z zapleciami,
- zagospodarowanie turystyczne Jeziora Dobczyckiego i doliny rzeki Raba,
- budowa mieszkań w systemie TBS, nowe tereny mieszkaniowe dla budownictwa wielorodzinnego,
- usprawnienie dostępu dla niepełnosprawnych w ośrodku zdrowia,
- rozwój Dobczyckiego Parku Przemysłowego.

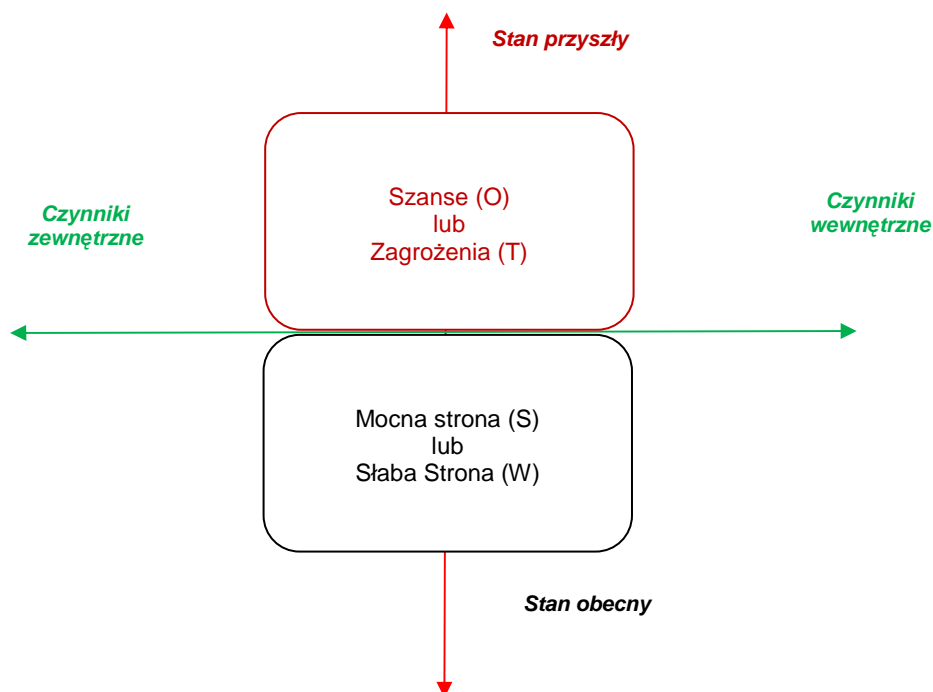
Uwarunkowania miasta i gminy (przyrodnicze, kulturowe, społeczne, gospodarcze itd.) stwarzają pewne możliwości oraz ograniczenia dla rozwoju. Podsumowanie uwarunkowań zostało wyrażone w przedstawionych niżej analizach SWOT, które pozwoliły na sformułowanie wniosków pomocnych przy konstruowaniu Kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobczyce..

Analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Podstawą metody SWOT jest wyszczególnienie **czynników wewnętrznych (słabych i silnych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń)**

charakteryzujących przedmiot analizy SWOT. (Patrz schemat poniżej). W prezentowanej metodyce Silne i Słabe strony opisują czynniki wewnętrzne, które mogą zostać wykorzystane do realizacji strategii. Można je również traktować jako narzędzia, zasoby do realizacji działań a słabe strony jako ograniczenia, które gmina musi starać się ominąć.

Istnieją również inne metodyki przygotowywania analizy SWOT, w których wymiar SW (słabe i silne strony) charakteryzuje stan obecny, a wymiar OT (szanse i zagrożenia) charakteryzuje stan przyszły. (Patrz schemat poniżej);

W poniższej analizie zastosowano podejście najczęściej występujące.

Podstawowym zadaniem analizy SWOT jest określenie w perspektywie czasowej prognozy strategii postępowania w poszczególnych okresach. W przypadku niniejszego dokumentu perspektywę czasową określono jako średnioterminową (do 7 lat). Planowanie poza rok 2017 jest o tyle trudne, że w przedstawionej poniżej analizie dość często występującym czynnikiem zewnętrznym

jest perspektywa finansowa 2007-2013, która daje szansę na sfinansowanie do roku 2015 wielu inwestycji infrastrukturalnych w gminie. Co stanie się po roku 2015 pozostaje w sferze domysłów. Wykorzystując jednak drugie z prezentowanych podejść można stworzyć założenia do scenariuszy rozwoju miasta i gminy w perspektywie długoterminowej. Niestety istnieje duże prawdopodobieństwo, iż po tej dacie nie pojawią się już środki pozwalające tak szeroko i głęboko modernizować różne zasoby w kraju.

Założenia do scenariuszy długoterminowych i wytyczne do polityk wynikają niemalże bezpośrednio z prezentowanych, w tabelach poniżej, czynników określanych jako zagrożenia i szanse. Władze samorządowe powinny jednak przy ich formułowaniu wziąć pod uwagę iż w przyszłości mogą opierać się jedynie na sile własnego budżetu. Dlatego też, w każdym z analizowanych obszarów, tak silnie podkreślono konieczność wykorzystania funduszy bieżącego okresu programowania w celu stworzenia korzystnej bazy na lata przyszłe. Wyznacznikiem racjonalności takiego podejścia powinna być z jednej strony inwestycja w infrastrukturę tworzącą zręby dla rozwoju przemysłu, z drugiej nadrobienie zaległości w rozwoju infrastruktury usług a jednocześnie polepszenie stanu środowiska naturalnego (przy zachowaniu paradygmatu rozwoju zrównoważonego) celem włączenia turystyki (ekoturystyki) do systemu ekonomicznego gminy i miasta.

W podejściu pierwszym czynniki analizy SWOT dzieli się na cztery kategorie:

- **Zewnętrzne pozytywne (szanse).** Należy znaleźć w otoczeniu kluczowe czynniki, które pozwolą na utrzymanie pozycji lub jej ekspansję, a jednocześnie osłabią zagrożenia. Szanse mają pozytywny wpływ na rozwój i pokonywanie barier płynących z otoczenia.
- **Zewnętrzne negatywne (zagrożenia).** Trzeba zidentyfikować w otoczeniu kluczowe czynniki, które są przeszkodą dla utrzymania pozycji, rozwoju lub ekspansji. Zagrożenia mają negatywny wpływ przede wszystkim na utrzymanie pozycji, jak również na perspektywy rozwoju. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą opracowania prawidłowej strategii. Czynniki zewnętrzne mogą w jednym przypadku być szansą, a w innych są zagrożeniem. Typowymi przykładami jest polityka gospodarcza prowadzona przez państwo, tendencje rynkowe, koncesjonowanie działalności gospodarczej.
- **Wewnętrzne pozytywne (mocne strony).** Identyfikacja mocnych stron wynika ze znajomości przedmiotu analizy. Im ta znajomość jest głębsza, tym wynik analizy jest bardziej efektywny. Mocne strony zależą od rodzaju przedmiotu analizy. Praktycznie w każdym przypadku mocne strony są wynikiem wszelkiego rodzaju zasobów i kwalifikacji.
- **Wewnętrzne negatywne (słabe strony).** Identyfikacja słabych stron przebiega podobnie jak identyfikacja mocnych stron gminy i jest wynikiem znajomości przedmiotu analizy. Praktycznie w każdym przypadku słabe strony są wynikiem wszelkiego rodzaju braku zasobów lub braku kwalifikacji.

Punktem wyjścia analizy jest ocena własnych uwarunkowań i kompetencji gminy, dla których poszukuje się optymalnego sposobu ich wykorzystania, przez analizowanie pod tym kątem zmian zachodzących w otoczeniu gminy. Istotą analizy jest zbadanie relacji zachodzących między silnymi i słabymi stronami a szansami i zagrożeniami przy pomocy następujących zestawów pytań:

- czy zidentyfikowane siły pozwolą wykorzystać szanse, które mogą wystąpić?

- czy zidentyfikowane słabości nie pozwolą na wykorzystanie mogących się pojawić szans?
- czy zidentyfikowane siły pozwolą na przewyższenie mogących wystąpić zagrożeń?
- czy zidentyfikowane słabości wzmocnią siłę oddziaływania mogących wystąpić zagrożeń?

Zarówno podsumowanie uwarunkowań rozwoju Miasta i Gminy Dobczyce, jak i zestaw wniosków, zostały podzielone wg poszczególnych sposobów zagospodarowania i użytkowania przestrzeni Dobczyc:

- mieszkalnictwo,
- usługi,
- przemysł,
- zieleń
- układ komunikacyjny i infrastruktura techniczna.

14.1. Mieszkalnictwo

Tabela 40 Analiza SWOT dla mieszkalnictwa

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Zachowany charakter i malowniczość małego miasta (relikty układu i budowli średniowiecznych: ruiny zamku, resztki fortyfikacji, zabytki sakralne, zieleń, resztki tradycyjnej zabudowy, charakterystyczny, oryginalny układ Rynku); • We wsiach gminnych zachowane walory zamieszkiwania w ciszy i przyjaznym krajobrazie pogórskim, w otoczeniu zieleni, w pobliżu zbiornika wodnego; • Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w mieście jest wyższa od przeciętnej dla miast w Małopolsce. Na terenie wsi ten wskaźnik jest przybliżony do średniej w województwie. Większy odsetek mieszkań wybudowanych w mieście Dobczyce po roku 1989, niż w innych miastach Małopolski; • Wyposażenie w instalacje gazu sieciowego mieszkań w mieście wyższe niż w miastach Małopolski; • Zwiększająca się ilość mieszkań w całej gminie, w tym zabudowy jednorodzinnej o wyższym standardzie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyczerpujący się zasób przygotowanych nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną w mieście; • Rozdrobnienie działek i brak zainteresowania ich scaleniami, co utrudnia podejmowanie inwestycji w budownictwo wielorodzinne oraz zorganizowane budownictwo jednorodzinne; • Narastające różnice w stopniu rozwoju tkanki miejskiej – między prawo i lewobrzeżną częścią miasta (słabe połączenie komunikacyjne – oddalenie, duże zróżnicowanie nasycenia usługami, brak jednoznacznej koncepcji przestrzenno funkcjonalnej dla lewobrzeżnej części); • Relatywnie mała liczba mieszkań przypadająca na 1.000 mieszkań; • Niewystarczający zasób nowych mieszkań. Mniejsza dynamika przyrostu liczby mieszkań w całej gminie w ostatnich latach, niż w innych gminach miejsko – wiejskich Małopolski; • Wyposażenie w instalacje techniczno – sanitarne mieszkań niższe niż w innych gminach miejsko - wiejskich Małopolski. (wodociąg, ustęp splukiwany, łazienka, centralne ogrzewanie); • Niska jakość substancji mieszkaniowej wytworzonej w latach 1979-1988 (stanowiącej blisko 40% mieszkań w mieście Dobczyce); • Rozproszona zabudowa mieszkaniowa w części wiejskiej gminy. • Występowanie obszarów zagrożenia osuwiskowego, • występowanie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Możliwość pozyskania środków z budżetu państwa i Funduszy Europejskich na poprawę sytuacji mieszkaniowej (rewitalizacja, uzbrajanie nowych terenów inwestycyjnych pod budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne) 	<ul style="list-style-type: none"> Spadek dochodów mieszkańców, spowodowany min. bezrobociem. Zmniejszenie dostępności do kredytów mieszkaniowych i wzrost kosztów kredytowania; Systematyczny wzrost cen energii i mediów (woda, gaz, ścieki).

WNIOSKI:

- **A1.** Ponieważ wyczerpuje się zasób przygotowanych terenów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną oraz następuje dalsze rozdrobnienie działek, co utrudnia podejmowanie inwestycji w potrzebne i oczekiwane budownictwo wielorodzinne, konieczne jest podjęcie scalania terenów mieszkaniowych. Działania te powinny także zmierzać do niwelowania narastających różnic w stopniu rozwoju tkanki miejskiej – między prawo i lewobrzeżną częścią miasta Dobczyce, powinny zatem być skoncentrowane na lewym, mniej zurbanizowanym brzegu Raby.
- **A2.** Narasta zróżnicowanie w stopniu rozwoju tkanki miejskiej – między prawo i lewobrzeżną częścią miasta Dobczyce, wynikające w szczególności ze słabego połączenia komunikacyjnego z częścią prawobrzeżną i małego nasycenia usługami w części lewobrzeżnej. Z drugiej strony część lewobrzeżna posiada większe zasoby wolnych terenów. Konieczne jest zatem opracowanie jednoznacznej koncepcji przestrzenno funkcjonalnej dla lewobrzeżnej części miasta oraz zaprojektowanie ułatwień komunikacyjnych między tymi częściami.
- **A3.** Zidentyfikowane zagrożenia, takie jak: spadek dochodów mieszkańców, zmniejszenie dostępności do kredytów mieszkaniowych, systematyczny wzrost cen energii i mediów, nakładając się na zidentyfikowaną słabą stronę, jaką jest niska jakość substancji mieszkaniowej wytworzonej w latach 1979-1988 (stanowiącej blisko 40% mieszkań w mieście Dobczyce) mogą wspólnie doprowadzić do całkowitej degradacji technicznej i społecznej osiedla Jagiellońskiego i Piastowskiego. Konieczne jest znalezienie strategicznej odpowiedzi na pytanie, jak samorząd może neutralizować to zagrożenie i czy wymagane będą jakieś działania planistyczne w tym zakresie, na przykład wyznaczenie terenów pod budownictwo socjalne, lokale zastępcze itp.
- **A4.** W związku ze zwiększającym się zainteresowaniem budową domów jednorodzinnych na terenie gminy, o czym może świadczyć ilość złożonych wniosków do niniejszej zmiany Studium oraz zwiększająca się ilość mieszkań w całej gminie, w tym zabudowy jednorodzinnej o wyższym standardzie, należy przygotowywać takie propozycje przestrzenne, aby możliwe było utrzymanie cennych walorów zamieszkiwania w ciszy i przyjaznym krajobrazie pogórskim, w otoczeniu zieleni, w pobliżu zbiornika wodnego. Propozycje te powinny również niwelować dalsze rozproszenie zabudowy oraz rozdrobnienie działek, na przykład poprzez bardziej kontrolowany proces zainwestowania nowych, zwartych terenów.
- **A5.** Z uwagi na cenioną przez nowych inwestorów malowniczość terenów gminy konieczne będzie zachowanie tego waloru, a w szczególności skali i charakteru „małego miasta” oraz wsi na terenie pogórskim i nadbrzeżnym
- **A6.** W związku z występowaniem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych oraz zalania wodami powodziowymi, dla zachowania bezpieczeństwa mieszkańców oraz

zniwelowania poczucia zagrożenia, należy w sposób jednoznaczny ograniczać możliwość lokalizacji zabudowy kubaturowej na wskazanych obszarach

14.2. Usługi

Tabela 41 Analiza SWOT dla usług

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwinięta i zróżnicowana sieć małych i średnich obiektów handlowych; • Przekształcenie „niezorganizowanych” punktów sprzedaży na targowisko pod dachem; • Zauważalny wzrost liczby podmiotów działających w sekcji usług K (PKD); • Istotny udział budownictwa w rodzajach działalności gospodarczej (2 miejsce w zakresie liczby podmiotów, 11,5%) ; • Instytucje o znaczeniu ponadlokalnym: <ul style="list-style-type: none"> • Filia Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, • szkoły średnie, • szkoła muzyczna, • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna; • Wysoki poziom kapitału społecznego: <ul style="list-style-type: none"> • znaczna ilość organizacji społecznych, w tym propagujących walory turystyczne i przyrodnicze gminy, • wolontariat, osoby zaangażowane w pomoc społeczną, dla osób niepełnosprawnych, starszych, samotnych i biednych; • Wzrastający odsetek osób ze średnim i wyższym wykształceniem; • Obecność szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych również na wsiach, w obiektach stosunkowo nowych lub wyremontowanych; • Duża mobilność mieszkańców, wyrażana liczbą osób dojeżdżających do pracy w innych ośrodkach; • Szeroka działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w mieście Dobczyce, z ofertą dla starszych i młodszych mieszkańców miasta i gminy; • Tworzenie kolejnych otwartych terenów rekreacji dziecięcej; • Silne przywiązanie mieszkańców do tradycji, obyczaje i obrzędy, gościnność otwartość, folklor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża migracja zarobkowa, powodująca braki podaży wysoko kwalifikowanych pracowników w Dobczycach; • Brak obiektów handlowych o podwyższonym standardzie; • Brak kompleksowego dostosowania wielu obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych; • Niedostateczna infrastruktura usług edukacyjnych i kulturalnych: <ul style="list-style-type: none"> • budynek gimnazjum nie odpowiada aktualnym wymogom i standardom technicznym, • biblioteka publiczna mieści się w budynku o powierzchni niewystarczającej dla oczekiwanego standardu usług bibliotecznych. (brak czytelni, brak miejsca na stanowiska multimedialne, brak miejsca na księgozbiór), • brak sceny plenerowej, na organizację imprez dostępnych dla wszystkich mieszkańców, • ośrodek kultury nie dysponuje lokalem odpowiednim do prowadzenia działalności statutowej, • pomieszczenia i budynki Regionalnego Muzeum PTTK, nie mają dostępu do wody i kanalizacji, brak sanitariatów istotnie ogranicza ofertę;. • Mało zróżnicowana baza hotelowa, konferencyjna i rekreacyjna; • Niski standard gospodarstw agroturystycznych, bariery w mentalności potencjalnych twórców gospodarstw; • Brak wytworzonych miejsc centralnych we wsiach, skupionych wokół usług i przestrzeni publicznych ; • Brak sieci ścieżek rowerowych w mieście, łączących trasy rowerowe w gminie.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Silne oddziaływanie Krakowa jako stolicy regionu, koncentrującego usługi: <ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta kulturalna Krakowa (umożliwiająca uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych na najwyższym poziomie), 	<ul style="list-style-type: none"> • Silne oddziaływanie Krakowa jako stolicy regionu, koncentrującego usługi: <ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta kulturalna Krakowa (powodująca zmniejszenie ilości imprez lokalnych), • bogata oferta edukacyjna Krakowa

<ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta edukacyjna Krakowa (umożliwiająca kontynuację nauki, nieustannego kształcenia i podnoszenia kwalifikacji); • Tworzenie regionalnych oraz ponadregionalnych szlaków turystycznych; • Możliwość otrzymania wsparcia na działalność stowarzyszeń i grup obywateli ze środków UE (np. LGD „Turystyczna Podkowa”, „Beskidek”, inne). Na poziomie regionalnym dostępne są programy i projekty w zakresie rozwijania kapitału ludzkiego; • Otwarcie Polski i Małopolski na Europę, kontakt z problemami, wzorcami i postawami innych społeczności. Uczestnictwo w partnerstwie międzynarodowym - nabywanie doświadczeń od partnerów zagranicznych; • Zainteresowanie inwestorów województwem małopolskim, kreujące miejsca pracy; • Wzrost zapotrzebowania rynku pracy na wysoko kwalifikowaną kadrę (na każdym stopniu kwalifikacji); • Dostęp do zasobów internetu jako środka współczesnej edukacji, obiegu informacji oraz komunikacji. 	<p>(powodująca zmniejszenie oferty lokalnej);</p> <ul style="list-style-type: none"> • bogata oferta turystyczna Krakowa i sąsiednich miejscowości (np. Wieliczka); • Duże parcie inwestorów na lokalizację wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.
--	---

WNIOSKI:

- **B1.** Miasto i gmina Dobczyce, pozostająca w obszarze silnego oddziaływania metropolii Krakowskiej, staje przed koniecznością zdyskontowania tego sąsiedztwa. W zależności od podjętych działań, może na tym skorzystać, lub też zostać zepchnięta do roli „sypialni”. Aby skorzystać na dynamicznym rozwoju Krakowa i korzystnej koniunkturze w jakiej znalazła się Małopolska, Dobczyce muszą stworzyć odpowiednio przyjazną i atrakcyjną infrastrukturę dla swoich obecnych i przyszłych mieszkańców. Jednym z narzędzi jakie ma samorząd w tym obszarze jest możliwość stymulacji przekształcenie centrum miasta w centrum handlowo-kulturalno-administracyjno-finansowe o znaczeniu lokalnym. Przy wystarczająco atrakcyjnym programie funkcjonalno-użytkowym centrum to służyć będzie nie tylko mieszkańcom samego miasta Dobczyce ale także gminy i gmin sąsiednich.
- **B2.** Ze względu na obserwowane w skali globalnej, rosnące zainteresowanie klientów wielkopowierzchniowymi centrami handlowymi, skutecznie wykorzystywanym przez lobby właścicieli i operatorów tych obiektów, wydaje się, że również miasta o skali Dobczyc nie unikną stawienia czoła tej tendencji. W chwili obecnej mały i średni handel w Dobczycach jest dość dobrze rozwinięty i może być uznawany za silną stronę miasta. Opisana tendencja budowy obiektów wielkopowierzchniowych, o ile nie zostanie skutecznie zaadaptowana na potrzeby systemowej i sterowanej zmiany struktury handlowej miasta, może stanowić zagrożenie dla handlu i usług w mieście i gminie (np. poprzez powstanie podobnych obiektów w gminach i miastach sąsiednich; już teraz odległość do centrów handlowych Krakowa nie stanowi przeszkody dla klientów, zwłaszcza, że w centrach takich spędza się kilka- kilkanaście godzin). W związku z powyższym istnieje potrzeba lokalizacji nowego kompleksu handlowo-rozrywkowego o podwyższonym standardzie w

centrum miasta (pasaż handlowy), w którym oprócz lokalnych kupców powinny pojawić się znane i rozpoznawane marki. Taki pasaż handlowy pełnić będzie także funkcje centrotwórcze.

- **B3.** Najtrudniejszym elementem zarządzania strukturą handlu w mieście i gminie będzie ograniczenie dostępu do rynku sieciom sprzedaży detalicznej wykorzystującym obiekty wielkopowierzchniowe tzw. hipermarkety oraz sklepy dyskontowe. W odróżnieniu od pasażu handlowego, w którym spodziewamy się obecności wielu, aczkolwiek rozdrobnionych najemców, w większości lokalnych kupców, należy dążyć do ograniczenia dostępu do rynku obiektom o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m², bowiem tylko w ten sposób władze miasta będą mogły uchronić lokalny handel.
- **B4.** Ze względu na istnienie zróżnicowanie w tempie rozwoju mieszkalnictwa i usług w prawo- i lewobrzeżnej części miasta, dodatkowo rozdzielanego obwodnicą miejską, co potęguje wrażenie izolacji części miasta położonych po obu stronach obu osi - rekomenduje się działanie samorządu na rzecz umożliwienia lokalizacji części usług przy obwodnicy. Działanie takie z jednej strony obniży uciążliwości komunikacyjne jak i zachęci do zatrzymania przejezdnych w mieście. Obiektami usługowymi lokalizowanymi w tym obszarze, oprócz, nasuwających się w sposób naturalny obiektów handlowych, powinny być także obiekty sportowe i kulturalne. Istnieje konieczność przeznaczenia nowych terenów pod sport i rekreację (w tym halę sportową, kąpieliska, boiska) oraz stworzenie infrastruktury kultury pozwalającej na organizację imprez o znaczeniu ponadlokalnym, które pozwolą (zwłaszcza w zakresie kultury popularnej) na skuteczną konkurencję z innymi ośrodkami o podobnej skali jak Dobczyce.
- **B5.** Niestety oferta kulturalna Krakowa, zwłaszcza w obszarze kultury „wysokiej” jest tak silna, że jakiegokolwiek próby regularnej konkurencji skazane są z góry na niepowodzenie. Z drugiej jednak strony stworzenie miejsca, którym można organizować imprezy o odpowiednim standardzie umożliwi (potencjalnie) stworzenie i wykreowanie imprezy kultury „wysokiej” o znaczeniu ponadregionalnym. Przykładem niech będą doroczne festiwale muzyki klasycznej i wokalistyczne w Łańcucie, Krynicy czy Dusznikach Zdroju. Wiele zależy tutaj od inicjatyw lokalnej społeczności, a jak napisano potencjał i kapitał społeczny Dobczyc oceniany jest jako silna strona miasta i gminy. Samorząd gminy powinien jednak, poprzez działania perspektywiczne, zapewnić dogodne miejsce do rozwoju inicjatyw społecznych.
- **B6.** Dobczyce nie dysponują obiektami kulturowymi czy przyrodniczymi o bardzo wysokich indywidualnych wartościach. Jednakże na potrzeby ruchu turystycznego można wykorzystać efekt synergii, współobecności w bliskim sąsiedztwie odpowiednio atrakcyjnego środowiska kulturowego i przyrodniczego (np. zamek nad Zbiornikiem Dobczyckim). Samorząd powinien poczynić starania o wykorzystanie zabytków kulturowych i przyrodniczych jako atrakcji turystycznych. Niezbędnym krokiem jest nie tylko podjęcie odpowiednich działań na rzecz udostępnienia przynajmniej części zbiornika, czy też wykorzystanie rzeki jako osi rozwoju usług turystycznych, ale także intensywne działania promocyjne i stymulacja rozwoju bazy turystycznej i hotelowej (w rekomendowanym modelu powinna być to baza turystyki „rodzinnej” i turystyki kwalifikowanej, co nie wyklucza możliwości powstawania także obiektów o podwyższonym standardzie). W przypadku powstawania kompleksów nowej zabudowy wielorodzinnej samorząd musi uwzględnić potrzebę lokalizacji nowych terenów pod usługi sportu i rekreacji. Działania te

powinny uwzględniać także potrzeby kulturalne i oświatowe gminy Dobczyce opierając się na infrastrukturze oświaty. W większości wsi gminy Dobczyce brak jest innych obiektów i przestrzeni publicznej, która mogłaby takie funkcje podjąć.

- **B7.** Zwiększająca się długość i gęstość szlaków turystycznych, w tym ścieżek rowerowych, nie idzie w parze ze zwiększaniem bazy noclegowej, czy też zaplecza gastronomicznego o odpowiednim standardzie. Malowniczy krajobraz gminy o rustykalnym charakterze mógłby stanowić doskonałe tło dla rozwoju agroturystyki, która to mogłaby przejąć funkcje brakującej bazy turystycznej. Niestety jakość usług agroturystycznych jest dość niska – samorząd powinien podjąć działania edukacyjne i na rzecz kwalifikacji obiektów (w rodzaju lokalnego znaku jakości, przyznawanych „gwiazdek”) agroturystycznych.
- **B8.** Ze względu na zaniedbania i niedostrzeżenie problemu osób niepełnosprawnych przez wiele lat (nie jest to bynajmniej problem wyłącznie, czy też w sposób szczególny dotyczący miasta i gminy Dobczyce) istnieje silna potrzeba dostosowania obiektów i przestrzeni dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Dotyczy to zarówno nowych obiektów, jaki i istniejących (likwidacja bariery „trzech schodów”).

14.3. Przemysł i gospodarka

Tabela 42 Analiza SWOT dla przemysłu i gospodarki

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki wskaźnik aktywności gospodarczej miasta, zdecydowanie wyróżniający się na tle regionu i kraju; • Przedsiębiorstwa o znanych, rozpoznawalnych markach, np Wawel; • Działalność gospodarcza (produkcyjna) zgrupowana w strefie przemysłowej w mieście; • Brak kolizji funkcji cichego zamieszkiwania w sołectwach gminy z funkcją produkcyjną; • Rozwój przedsiębiorstw, wzrost powierzchni produkcyjnych, których pochodną jest wzrost podatku od nieruchomości oraz wzrost dochodów firm (podatek od osób prawnych); • Wzrost dochodów gminy z podatków od przedsiębiorców; • Aktywność przedsiębiorstw z Dobczyc na rynkach zagranicznych (eksport); • Aktywność samorządu gospodarczego (Izba Gospodarcza Dorzecza Raby –skupiająca ponad 150 podmiotów); • Dywersyfikacja rodzajów produkcji oraz wielkości firm, znacząca rola małych i średnich przedsiębiorstw o lepszej zdolności adaptacji do zmiennych warunków rynkowych; • Obecność na terenie Dobczyc obiektów infrastruktury technicznej i sieciowej, o stabilnej pozycji rynkowej: <ul style="list-style-type: none"> • ZUW MPWiK Kraków - znaczące przedsiębiorstwo z branży 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak istotnych zasobów surowcowych; • Dominacja tradycyjnych branż w gospodarce, mała liczba przedsiębiorstw wysokich technologii i nowoczesnych usług; • Brak infrastruktury nowoczesnej gospodarki: <ul style="list-style-type: none"> • parku przemysłowego, • parku technologicznego, • centrów logistycznych; • Niezagospodarowane tereny poprzemysłowe (po budowie zapory wodnej); • Niedostatek nowych, niezabudowanych terenów inwestycyjnych, w pełni uzbrojonych. Zablockowanie części terenów inwestycyjnych w strefie przemysłowej przez ich właścicieli, brak decyzji inwestycyjnych lub decyzji sprzedaży; • Rozdrobnienie działek i brak zainteresowania ich scaleniami; • Mentalność społeczeństwa (niechęć do zmian, niewiara w powodzenie); • Słaba dostępność komunikacyjna terenów inwestycyjnych (odległość i jakość połączeń do autostrady i dróg krajowych); • Spadek liczby podmiotów gospodarczych w sekcji przetwórstwo przemysłowe sekcja D (PKD); • Duża migracja zarobkowa, braki w podaży wysoko kwalifikowanych pracowników; • Obecność zakładów przemysłowych w strefie zalewowej (Betoniarnia);

<ul style="list-style-type: none"> wodociągowej, posterunek energetyczny, zakład gazowniczy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost zainteresowania przemysłem wydobywczym kruszywa w dolinach Raby i Krzyworzeki, mającym negatywny wpływ na krajobraz dolin rzecznych.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Wzrost gospodarczy Polski, Małopolski; Silna pozycja konkurencyjna Polski w zakresie kosztów pracy i potencjału rozwoju na rynku UE; Zainteresowanie inwestorów zagranicznych i krajowych oraz możliwość udziału w rynku europejskim; Możliwość uzyskania wsparcia finansowego na modernizację środków produkcji i rozwój zasobów ludzkich z funduszy strukturalnych UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój i osiągnięcie przewagi konkurencyjnej przez ośrodki gospodarcze strefy przemysłowej położonej przy drodze krajowej w Myślenicach i strefy w Gdowie; Globalizacja, przesunięcie centrów decyzyjnych poza lokalny rynek (przykład UNIMIL SA); Wahania na rynkach finansowych, osłabienie zainteresowani eksportem z Polski na zachodzie. Załamanie rynków, na które przedsiębiorcy z Dobczyc eksportują towary; Nadal małe wykorzystanie środków z funduszy europejskich na rozwój przedsiębiorstw i wdrażanie nowych technologii; Ciągłe zmiany przepisów prawa i reguł przez ustawodawcę; Ograniczenie dostępności kredytów.

WNIOSKI:

- C1.** Brak zrównoważenia w tempie rozwoju mieszkalnictwa po obu stronach obwodnicy miejskiej ma też i zaletę. Koncentracja przemysłu i duża ilość terenów, potencjalnie mogących znaleźć podobne zagospodarowanie implikuje możliwość wskazywania, przez samorząd, nowych lokalizacji terenów inwestycyjnych przy terenach przemysłowych bez uciążliwego sąsiedztwa dla zabudowy mieszkalnej, z jednoczesnym dogodnym dostępem komunikacyjnym (lokalizacja obecnych terenów przemysłowych „za obwodnicą”).
- C2.** Silną stroną Dobczyc jest obecność producentów dysponujących znanymi i silnymi markami, rozpoznawalnymi nie tylko narybku krajowym ale także na rynkach międzynarodowych. Z drugiej strony dominująca pozycja małych firm (duża ilość, duża elastyczność działania, wysoka kultura i tradycja przedsiębiorczości w regionie) i dobra koniunktura dla Małopolski czyni Dobczyce atrakcyjnym miejscem dla inwestorów. Aby móc skorzystać z nadarzającej się okazji, samorząd musi doprowadzić do stworzenia odpowiedniej infrastruktury dla prowadzenia działalności gospodarczej, będzie miał wówczas większy wpływ na dobór i wybór inwestorów. Preferowanym powinien być rozwój nowoczesnych technologii, nieuciążliwych dla środowiska, pracujących w „wysokich” lub „średnich” technologiach. Istnieje możliwość wsparcia tak tworzonej, predefiniowanej pod konkretne branże, infrastruktury jako infrastruktury parków technologicznych/przemysłowych (co też otwiera przed władzami samorządowymi możliwości skorzystania z marketingowej chwytliwości tych terminów).
- C3.** Poza już istniejącą strefą przemysłową, której sąsiedztwo jest naturalną lokalizacją przyszłych inwestycji, należy dążyć do zagospodarowania zdegradowanych terenów poprzemysłowych, zwłaszcza terenu przy zaporze wodnej. Istnieje możliwość wsparcia tych działań przez fundusze strukturalne

(PO LIŚ). Ostateczne przeznaczenie, na cele działalności gospodarczej czy na usługi (np. sportu i rekreacji) pozostaje kwestia wtórna.

- **C4.** Problemem Dobczyc jest obecność, częściowo ulegająca naturalnemu wygaszeniu, przemysłu eksploatacyjnego surowców naturalnych – żwirowni w dolinie Raby. Szczególnie te, położone w bliskim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych i rekreacyjnych, powinny zostać w najbliższym czasie zlikwidowane. W następnej kolejności istnieje potrzeba szybkiego zagospodarowania i uporządkowania terenów wyrobisk poeksploatacyjnych – rewitalizacja koryta Raby – a następnie wykorzystanie tych terenów na usługi sportowe i rekreacyjne (np. komercyjne łowiska pstrąga, w tym kwalifikowane wędkarstwo muchowe). Problemem może być jednak zakład betoniarski, który nadal funkcjonuje w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, mogąc wpływać hamująca na procesy rekultywacji.

14.4. Zielen

Tabela 43 Analiza SWOT dla zieleni

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjny krajobraz otoczenia – krajobraz związany ze zbiornikiem dobczyckim (pomimo iż nie jest zbiornikiem naturalnym posiada istotne walory estetyczne i przyrodnicze, stanowi potencjał dla rozwoju turystyki i rekreacji) oraz Pogórzem Wielickim; • Zachowany charakter i malowniczość małego miasta (relikty układu i budowli średniowiecznych: ruiny zamku, resztki fortyfikacji, zabytki sakralne, zielen, resztki tradycyjnej zabudowy, charakterystyczny, oryginalny układ Rynku); • Zachowane walory krajobrazowe wsi, przenikanie się obszarów zabudowanych z terenami zielonymi (lasy, zielen nadbrzeżna); • Rzeka Raba i Krzyworzeka wciąż mogą być atrakcyjne np. dla wędkarstwa, wypoczynku weekendowego, choć wymaga to systematycznych działań wspomagających (Po budowie zapory zdegradowany został krajobraz doliny rzeki, Raba zmieniła swój charakter, straciła walory rekreacyjne i przyrodnicze, pozostały zdegradowane tereny poprzemysłowe); • Atrakcyjność przestrzenna miasta w stosunku do gminy (centralne położenie miasta w stosunku do pozostałej części gminy, dobre skomunikowanie z pozostałymi ośrodkami gminy); • Atrakcyjność przestrzenna miasta i gminy w stosunku do regionu (bliskość Krakowa, Myślenic, lotniska Balice, bliskość węzłów autostradowych, położenie na skrzyżowaniu tras tranzytowych o znaczeniu ponadregionalnym). 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zieleni jako świadomie komponowanej wartości urbanistycznej (strefy izolacji od hałasu, kurzu, ruchu, strefy zieleni rekreacyjnej połączone z obiektami rekreacyjnymi, parki); • Coraz większe zagrożenia dla środowiska – funkcjonowanie zakładów przemysłowych (przemysł gumowy, tworzywa sztuczne) oraz duża liczba kotłowni węglowych pogarszają stan powietrza atmosferycznego; • Niska jakość przestrzeni publicznych w Dobczycach; • Brak parków miejskich; • Zaburzony układ przestrzenny miasta (układ wykształcony historycznie oraz w oparciu o naturalne ukształtowanie terenu został zaburzony przez budowę zapory i powstanie Zalewu Dobczyckiego); • Brak historycznie ukształtowanych osi urbanistycznych, tereny osiedleńcze, zmieniły się kierunki i sieć komunikacyjna; • Ogrody działkowe o nieuregulowanym statusie prawnym, stopniowo przekształcane w obszar domków letniskowych, przez ich użytkowników na własną rękę; • Niewykorzystane walory parków zabytkowych przy dworach; • Tworzenie się długich ciągów zabudowy wzdłuż dróg gminnych, bez przerw – pasów zieleni; • Małe zaangażowanie mieszkańców w ochronę zasobów środowiska przyrodniczego.
szanse	zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • Budowa w ciągu drogi wojewódzkiej 964 obwodnicy Dobczyc, skutkująca wyprowadzeniem uciążliwego ruchu ciężkiego z centrum miasta; • Dostępność programów i środków stymulujących rekultywację terenów zdegradowanych oraz inwestycje w zielone technologie min. w energetykę rozproszoną; • Właściwe działania planistyczne, inwestycyjne i organizacyjne przy tworzeniu Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (skoordynowany i dopasowany do potrzeb miast satelitarnych system komunikacji publicznej, wspólna dbałość o jakość środowiska wokół zbiornika dobczyckiego, w tym programy inwestycyjne, rozsądna koncentracja usług i funkcji w Krakowie, nie pozbawiająca szans miast satelitarnych). 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogarszanie klimatu miasta przez niski udział terenów zielonych; • Postępująca dewastacja i zmniejszanie się terenów zielonych w całej gminie ; • Brak decyzji w sprawie dopuszczenia Zbiornika Dobczyckiego dla rekreacji i sportów wodnych; • Niewłaściwe ukształtowanie przestrzenne i funkcjonalne Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (zepchnięcie Dobczyc do roli gminy - sypialni, nie uwzględnienie potrzeb komunikacyjnych gminy przy planowaniu systemu komunikacji publicznej, zrzućenie na Dobczyce odpowiedzialności za stan sanitarny zbiornika Dobczyckiego, bez realnego wpływu na zakres jego funkcji i korzyści z tego tytułu).
---	--

WNIOSKI:

- **D1.** Połączenie atrakcyjności krajobrazu, środowiska naturalnego (pięknie ukształtowane i zalesione wzgórza, zbiornik Dobczycki itd.) i środowiska kulturowego (klimat „małego miasteczka”) sprawiają, że w sprzyjających okolicznościach, jakimi są m.in. dostępność środków finansowych oraz bliskość metropolii Krakowskiej (blisko milionowa populacja, dla której Dobczyce stanowią naturalne zaplecze rekreacyjne), istnieje konieczność podjęcia pilnych działań w obszarze strategicznego zarządzania „zielenią”. Niewykorzystanie sprzyjających okoliczności może spowodować w dość bliskiej perspektywie utratę korzystnej pozycji miasta (również inne miasta i gminy regionu znajdują się w podobnej sytuacji, a pomimo, iż nie dysponują wszystkim zaletami Dobczyc, ich umiejętne wykorzystanie koniunktury może w krótkim czasie mieć wpływ na osiągnięcie lepszej pozycji).
- **D2.** Istnieje możliwość wykorzystania łąk i pastwisk oraz terenów po żwirowiskach pod organizację terenów zielonych, sportowych i rekreacyjnych (np. wędkarstwa).
- **D3.** Potrzeby współczesnego rozwoju zrównoważonego muszą uwzględniać ochronę zasobów przyrodniczych jako niezbędny ekonomicznie (nie tylko „politycznie”) czynnik zapewnienia możliwości długotrwałego z nich korzystania. W związku z tym samorząd musi wesprzeć wszelkie działania na rzecz racjonalnej ochrony zasobów środowiska przyrodniczego (np. siedliska i gniazdowiska ptaków w obrębie zbiornika Dobczyckiego, przyroda doliny Raby, doliny Krzyworzeki), tak, aby można było zagospodarować całe doliny rzeczne, w tym Zbiornik Dobczycki, na cele sportowo-rekreacyjne (przede wszystkim nieuciążliwej turystyki kwalifikowanej – np. obserwacje ptaków, rodzinnej i agroturystyki); zalecenie to dotyczy w jednakowym stopniu miasta jak i sołectw.
- **D4.** Z tych samych względów należy chronić przed ekspansją zabudowy korytarze ekologiczne (szlaki przemieszczania się zwierząt, nie tylko ssaków i ptaków).
- **D5.** Zabudowa miejska, przez większość okresów w rozwoju miasta, odbywała się kosztem terenów zielonych (poza procesem „odzyskania” przez przyrodę terenów Wzgórza Zamkowego). Ich obecność jedynie w niewielkim stopniu podlegała planowaniu. Inwestorzy prywatni, dokonujący inwestycji w

substancję budowlaną optymalizowali proces poprzez redukcję terenów zielonych. Aby podnieść atrakcyjność miasta jako miejsca wypoczynku i rekreacji samorząd musi poczynić kroki na rzecz opracowania planu rozwoju systemu zieleni w mieście, w tym: zwiększenia udziału powierzchni terenów zieleni parkowej oraz lokalizacji terenów zieleni w zabudowie mieszkaniowej, tak aby zapewnić optymalny dostęp, to jest w strefie około 500 m od osiedli mieszkaniowych do parku, lasu lub terenów nadrzecznych.

- **D6.** Silna pozycja prawna ogrodów działkowych, ich obecny stan zagospodarowania oraz nieuregulowany stan prawny w przypadku Dobczyc sprawia, że tereny te nie mogą stanowić uzupełnienia w systemie ogólnodostępnych terenów wypoczynkowych. Sytuację taką uznaje się za niekorzystną i zaleca się przekształcenie tych terenów w ogólnodostępne tereny zieleni miejskiej. Niewykorzystaną przestrzenią zieleni (możliwej, przynajmniej częściowo do wykorzystania na potrzeby budowy przestrzeni publicznej) są też tereny parkowe przy dworach.

14.5. Układ komunikacyjny i infrastruktura techniczna

Tabela 44 Analiza SWOT dla układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Systemy infrastruktury przystosowane do rozbudowy: <ul style="list-style-type: none"> • nowoczesna oczyszczalnia ścieków, zapewnia możliwość odbioru ścieków z całego miasta i skanalizowanej części gminy, • wysoki stopień zwodociągowania miasta i gminy. ZUW MPWiK Kraków w Dobzyczach, jako źródło zaopatrzenia w wodę pitną daje dużą pewność zasilania i zapewnia odpowiednią jakość, • Wysoki poziom zgazyfikowania miasta i wsi (85%) o dobrych parametrach. Przebieg przez gminę wysokoprężnego gazociągu ze stacją redukcyjną; • Dobry poziom zasilanie w energię elektryczną. Lokalizacja na terenie gminy Głównych Punktów Zasilania; • Zabezpieczenie przed katastrofalnymi powodziąmi (Zapora wybudowana w latach 80- tych XX wieku chroni w dużym stopniu miasto przed katastrofalnymi powodziąmi spowodowanymi falą powodziową na Rabie). 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba dostępność komunikacyjna (odległość i jakość połączeń do autostrady i dróg krajowych); • Niewystarczająca liczba przepraw mostowych przez Rabę; • Opóźnienia inwestycji drogowych: <ul style="list-style-type: none"> • obwodnica drogowa Dobzyc i Dziekanowic, • drogi wojewódzkie nr 964 i 967; • Przebieg drogi wojewódzkiej przez centrum miasta i dzielnice mieszkaniowe; • Niewydolny system komunikacji w centrum miasta; • Zły stan dróg i słaba ich przepustowość na obszarze całej gminy; • Niewystarczająca baza parkingowa, szczególnie w centrum miasta; • Wysoka awaryjność sieci wodociągowej (wykonana w latach 70-tych XX w., z rur stalowych o niskiej jakości); • Duże straty wody na przesyle. Ze względu na konfigurację sieci i lokalizację zasuw brak jest możliwości zamykania poszczególnych odcinków sieci (zwiększa straty oraz powoduje duże obszarowo wyłączenia przy awariach); • Całe miasto Dobzycze oraz strefa przemysłowa zasilane są jedną rurą tranzytową z ZUW MPWiK, jej awaria stanowi zagrożenie odcięciem Miasta od źródła wody; • Sieć kanalizacyjna wykonana z rur betonowych, co powoduje wysoką infiltrację wód opadowych do kanalizacji sanitarnej i

	<p>istotne perturbacje technologiczne oczyszczalni ścieków;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak kanalizacji sanitarnej w centrum miasta o zwartej zabudowie oraz w prawie wszystkich sołectwach; • Niekontrolowana urbanizacja i zniszczenie odwodnień poziomych dróg – jedną z przyczyn powodzi 23 sierpnia 2009; • Niska przepustowość cieków wodnych i rowów melioracyjnych, jako pozostałe przyczyny powodzi z 2009 roku; • Zły stan techniczny wału przeciwpowodziowego wzdłuż Raby oraz brak jego kontynuacji, stanowiące potencjalne zagrożenie powodziowe dla Strefy Przemysłowej; • Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu (6 Mb/s); • Brak wyznaczonego miejsca i jego zagospodarowania dla punktu przystankowego komunikacji autobusowej uwzględniającego także przewoźników prywatnych; • Brak systemu ścieżek rowerowych.
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zaplanowana i rozpoczęta modernizacja dróg wojewódzkich przebiegających przez Dobczyce 964 i 967, skutkująca poprawą komunikacji z Dobczyc od węzłów autostrady A4 i „zakopianki”; • Budowa obwodnicy drogowej Dobczyc; • Realizacja przez Województwo Małopolskie Projektu „Małopolska Sieć Szerokopasmowa”; • Prowadzona w Małopolsce promocja ruchu rowerowego, miejskie wypożyczalnie rowerów; • Dostępność środków pomocowych na modernizację infrastruktury miejskiej; • Popularyzacja idei PPP oraz wzrost zainteresowania podmiotów prywatnych inwestycjami w infrastrukturę publiczną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie drogiego sposobu rozwiązania problematyki skanalizowania gminy; brak finansów na rozwój sieci kanalizacji; • Słaby rozwój sieci światłowodowych, wysokie koszty usług teleinformatycznych; • Brak rozwiązań ułatwiających sprawny dostęp do międzynarodowych połączeń lotniczych w Krakowie-Balicach; • Zaostrzenie przepisów dotyczących jakości oraz dostępności wody pitnej; • Spadek dochodów miasta wynikający ze światowego kryzysu finansowego.

WNIOSKI:

- **E1.** Przebieg drogi wojewódzkiej przez centrum miasta i dzielnice mieszkaniowe powoduje, że system komunikacji w centrum miasta jest niewydolny. Dodatkowo ruch tranzytowy powoduje szybkie pogarszanie i tak złego stanu dróg i słabej ich przepustowości. Na 37 km ulic w mieście 7 km wymaga kapitalnych remontów. W związku z tym istnieje potrzeba szybkiego i definitywnego rozdzielenia ruchu tranzytowego od wewnętrznego, co przyczyni się min. do uspokojenia ruchu w ścisłym centrum miasta. Szansą na realizację tego postulatu są rozpoczęte już prace budowlane w zakresie domknięcia elementów obwodnicy miasta.
- **E2.** Potrzeba zwiększenia ilości przepraw mostowych przez Rabę nie powinna się ograniczać jedynie do mostu w ramach obwodnicy.

- **E3.** Konieczność polepszenia parametrów dróg oraz potrzeba zwiększenia przepustowości na trasach wylotowych z miasta, powinna wpisywać się w spójną politykę gospodarowania infrastrukturą drogową. Jednym z jej elementów powinno być też sprawne połączenie z portem lotniczym w Balicach (to także element podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy). Polityka ta powinna przewidywać też ściślejszą współpracę z zarządcami dróg, aby nie dopuścić do sytuacji jaka spowodowała powódź latem 2009 (min. zaniedbania w zakresie utrzymania określonej jakości i przepustowości systemów odwodnienia).
- **E4.** Samorząd powinien także uwzględnić w planach krótko- i średniookresowych potrzebę lokalizacji parkingów w rejonie centrum miasta, które częściowo złagodzą utrudnienia komunikacyjne (tzw. parkowanie przykrawężnikowe i na chodnikach). Rozwiązaniem problemów komunikacji średniodystansowej powinien być rozwój systemu bezpiecznych ścieżek rowerowych, który także może służyć rozwojowi turystyki kwalifikowanej (w mieście i w sołectwach).
- **E5.** Wykorzystując prowadzoną w województwie politykę propagowania zrównoważonego rozwoju, a w szczególności rozwój ścieżek rowerowych (w tym powstawanie Karpackiego Szlaku Rowerowego, działalność miejskiej wypożyczalni rowerów, funkcjonowanie certyfikatu miejsc przyjaznym rowerom), samorząd dobczycki powinien podjąć wszelkie działania skierowane na rozwój systemu ścieżek i tras rowerowych oraz obiektów przyjaznych dla rowerzystów (parkingi, wiaty, informacja, itp.). Turystyka rowerowa jest jedną z najmodniejszych i najsilniej rozwijających się gałęzi przemysłu turystycznego, niesie za sobą spory potencjał ekonomiczny, w szczególności w wydłużonym okresie letnim dla regionów górskich i podgórskich, położonych w dolinach rzek.
- **E6.** Co prawda współczynniki bezwzględne dostępności do sieci gazowej i wodociągowej w mieście są wysokie, jednakże większość instalacji wodociągowej znajduje się na granicy śmierci technicznej (wykonana w latach 70-tych XX w., z rur stalowych o niskiej jakości), co powoduje też duże straty wody na przesyle. Ze względu na konfigurację sieci i lokalizację zasuw brak jest możliwości zamykania poszczególnych odcinków sieci, co zwiększa straty oraz powoduje duże obszary wyłączenia przy awariach. Całe miasto Dobczyce oraz strefa przemysłowa zasilane są jedną rurą tranzytową z ZUW MPWiK, więc jej awaria stanowi zagrożenie odcięciem całego miasta od źródła wody. Sieć kanalizacyjna wykonana jest z rur betonowych, co powoduje wysoką infiltrację wód opadowych do kanalizacji sanitarnej i istotne perturbacje technologiczne oczyszczalni ścieków. Poza tym, w centrum miasta o zwartej zabudowie, blisko 1/3 mieszkańców nie jest podłączonych do kanalizacji zbiorczej. Samorząd powinien skorzystać z szansy, jaka dają fundusze strukturalne, na modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (nie tylko dla terenów przemysłowych, jako element uzbrajania terenów pod inwestycję ale także w strefie zabudowy mieszkaniowej) również na terenie tych sołectw, w których poziom nasycenia infrastrukturą techniczną jest niewystarczający.
- **E7.** Rozwiązanie problemu odprowadzania wód opadowych w sposób bezpieczny, niepowodujący lokalnych podstopień, jest jednym z kluczowych elementów przyszłej rozbudowy systemu infrastruktury technicznej